

Vasile Blănaru-Flamură

„ISTORIE” ȘI ADEVĂR

„BATALIOANELE MORTII”

Adevărul în moartea primului
ministru liberal I. G. Duca

29 decembrie 1933

BLESTEMUL ATENTATELOR POLITICE

Editura SEPCO S.R.L.

V. BLĂNARU-FLAMURĂ

„BATALIOANELE MORTII”

Adevărul în moartea
primului ministru liberal I. G. Duca

29 Decembrie 1933

BLESTEMUL ANTENTATELOR POLITICE

Editura SEPCO S.R.L.

București, 2001

MOTO:

„NU poate exista
iubire de țară fără iubirea
trecutului...”

M. EMINESCU

„Acest trecut trebuie
prezentat în cel mai sacru
adevăr istoric...”

19 iunie 2001

Distinsului meu prieten
maior MIRCEA MĂCELARU,
cu simpatia și prețuirea
autentă

Vădă Ștefan

NOTA EDITURII

În opera politică a „Luceafărului poeziei românești” întâlnim următoarele precepte politice:

„Nu poate exista iubire de țară fără iubirea trecutului.”

Și

„Fanatismul iubirii patriei, cel mai aprig fanatism, nu oprește de fel ca, creierul să rămâie rece și să-și îndrepte activitatea cu siguranță, să nimicească adevărata cauză a răului și s-o stârpească cu statornicie de Fier”.

Cititorul acestor succinte informări despre un trecut dureros, cu privire la adevărul în moartea primului ministru I. G. Duca, fiind cest cititor de totală bună credință și îndubitabil obiectiv, va înțelege că „analistul” politic Zigu Ornea, este un simplu și insidios proletcultist stalinist, afirmând că Mișcarea Legionară a inaugurat atentatele politice în România.

Dar, înainte de orice, e absolut necesar, e o datorie de onoare, un percept sacru ca la această povață eminesciană să se țină seama de următorul imperios îndemn, acela al cunoașterii trecutului în cel mai irefragabil adevăr istoric.

Istoricii marxiști ne-au falsificat istoria.

De aceea e absolut necesar să știm adevărul, să-l cunoaștem în adevărata lumină istorică, pentru a înțelege că Zigu Ornea poate fi sau nu poate fi considerat un analist cinstit, care știe că adevărul este stăpânul nostru și-i un sacrilegiu să facem din adevărul istoric un fals grosolan, o ignobilă falsificare marxistă.

Citind această succintă informare, aflăm prin documente nelegionare, că I. G. Duca era convins că aplicând directiva bancherilor străini prin condiția sine qua non, care i s-a pus și care a primit-o în schimbul instalării la conducerea statului se va termina cu sânge și că nimeni nu-l poate salva.

Pentru a cunoaște adevărul în moartea nefericitului I. G. Duca se recomandă citirea cu atenție a acestui document istoric.

Editor,

RADU CRISTESCU

PREFAȚĂ

Cartea pe care ai deschis-o, stimată cititor, și pe care în această clipă o răsfoiești, probabil în grabă, să vezi despre ce este vorba, reprezintă o cutremurătoare profesiune de credință a unui luptător.

Autorul V. Blănaru-Flamură este, înainte de toate, un luptător pentru o cauză. Cauza legionară. Iar crezul său, singurul de-a lungul unei vieți întregi, crezul legionar.

În lumea largă și în lumea noastră românească, două sunt mijloacele, mari și late, prin care un asemenea luptător își poate susține cauza. Pe de o parte să o laude, să-i aducă osanale și să-i ridice în slăvi calitățile, iar pe de alta să arunce cu pietre în toate celelalte cauze opuse cauzei sale, să reliefeze doar defectele luptătorilor oponenți.

Ce face autorul-luptător, al cărții și cauzei de față?

Nici una, nici alta.

El nu își laudă fără argumente camarazii și nici nu își apostrofează fără motiv dușmanii.

El, sub prestare de jurământ, jurământul legionar, vine și ni se spovedește nouă, cititorilor, ca și cum noi am fi duhovnicii faptelor pe care le relatează.

Aceste fapte, multe și mărunte, întinse pe de-a latul a șaptezeci de ani de luptă politică la care V. Blănaru-Flamură a participat efectiv sau a avut calitatea de atent observator după cum au fost împrejurările, ne sunt descrise exact, cu lux de amănunte, cu dedesubturi și culise necunoscute și neaduse vreodată de cineva la cunoștința opiniei publice. Pur și simplu, fotografiate, asemenea unui ochi de reporter. Dar fiecare întâmplare fiind reprodusă cumpănit, cu moderație, fără excese. Fără patimă, fără părtinire, fără superlative privind Mișcarea Legionară și fără invective raportate la cei ce, mulți și mărunți, au fost împotriva ei din diverse motive, unul mai absurd decât altul.

Pe care autorul, în cele mai multe dintre cazuri, se mărginește să le enumere așa cum s-au petrecut, lăsând în seama noastră comentariul. Între da și nu, el nu se așează de o parte sau de alta, ci alege formula de a se pune la mijloc, noi urmând să înclinăm balanța după cum vom crede de cuviință.

Scopul lui este unul singur: mărturisirea integrală a adevărului legionar. Și, în paralel, desființarea pe aceeași măsură a minciunii comuniste. Căci, în concepția sa, cât și a oricărei logici de cel mai elementar nivel, nu se poate una fără alta.

Moment în care, luptătorul își supune ființa numai ființei Neamului Românesc, iar autorul își supune credința numai credinței fără margini în Dumnezeu pe care o dezvoltă, necruțător, la fiecare pas.

De aici începe greul. Zidul gros de orbecăire pe care, solitar, V. Blănaru-Flamură vrea să-l dărâme.

De peste cinzeci de ani suntem mințiți, fără încetare, prin toate mijlocele de propagandă cu putință, generație după generație, de tot ceea ce a însemnat adevăr istoric otrăvit până la măduvă de infamia demagogiei comuniste. Cităm în acest cadru, a definitivei minciuni cu care ne-au fost împuiate mințile, vorbele nesăbuite cu care, la o ședință cu caracter antilegionar al Academiei de Științe Sociale și Politice din R.S.R., „profesorul universitar” și președintele acestei „Academii”, Miron Constantinescu, „doctrinarul” numărul unu al P.C.R., și-a început discursul prezidențial „științific”, în perioada de glorie comunistă atât de netrebnic căzută peste capul poporului român:

„Nu există în întreaga istorie politică a României pagini mai sângeroase și mai hidoase decât acelea înscrise în Garda de Fier, care se numise și Mișcarea Legionară. În tot decursul activității sale, această grupare a acumulat un imens număr de cruzimi, jafuri și masacre împotriva proletariatului, a țărănimii muncitoare, a intelectualității înaintate din țara noastră. Sute de militanți ai mișcării muncitorești și ai partidelor democrate-

burgheze au fost uciși în perioada ofensivei acestei grupări fasciste, după cum mii de alți oameni - români, maghiari, evrei, slavi au fost masacrați în scurta perioadă cât a exercitat guvernarea. A fost singura țară în care patru prim-miniștri aparținând partidelor clasei dominante din acea epocă au fost uciși bestial: I. G. Duca, Armand Călinescu, Nicolae Iorga, generalul Argeșanu”.

Citat cu un conținut halucinant, de coșmar, vizibil de nuanță apocaliptică – deci imposibil a fi existat în plan real – în fața căruia „ucigașul sângeros” V. Blănaru-Flamură, că doar a fost membru marcant al „grupării criminale” numite și unul dintre apropiații Căpitanului, care „dictau”, care va să zică, aceste „masacre” și participau „cu cruzime” la toate aceste grozăvii, presupuse a fi avut loc, nu se pierde cu firea, nu se lasă antrenat în minciuna sfruntată huiduind-o visceral precum s-ar cuveni, ci, calm și imperturbabil, neutru și imparțial, iată cum tratează ineptia respectivă:

„Cititorul acestor rânduri, scrise de „doctrinarul” numărul unu al P.C.R., are toate motivele să se îngrozească. Într-adevăr, dacă a fost așa, dacă legionarii au scris asemenea pagini în istorie, acumulând un imens număr de cruzimi, jafuri și masacre împotriva proletariatului, a țărănimii muncitoare și a intelectualității înaintate, dacă au ucis sute de militanți ai mișcării muncitorești și ai partidelor democrat-burgheze și au masacrat mii de alți oameni atunci, pe drept, merită stâlpul infamiei”.

O atitudine, așadar, neașteptat de samariteană, de a întoarce și celălalt obraz deși știi precis că cel ce te lovește nu are pic de dreptate, frântă însă la fel de neașteptat printr-o întrebare care ne pune pe gânduri:

„Dar dacă n-a fost așa ? Dacă prin aceste infamii, marxiștii vor să ascundă propriile lor crime ? Răspunsul îl vom da în paginile următoare. El va prilejui cititorului să înțeleagă

adevărul”.

Astfel își prezintă V. Blănaru-Flamură răspunsul, de fapt multiplele răspunsuri la sumedenia de întrebări fără răspuns pe care cititorul interesat și le-a pus până astăzi funcție de „nelegiuirile”, „atentatele” și „crimele” comise, cică, de legionari.

De remarcat curajul mărturisitorului în a se lăsa lipsit de orice măsură de precauție:

„Nu avem la îndemână, în prezent, nici un document care să confirme spusele noastre. Publicațiile de atunci sunt astăzi „secrete de stat”, și accesul la ele este permis „istoricilor” marxiști și numai cu consemnul de a falsifica adevărul”.

Cu alte cuvine, „dacă vreți mă credeți, dacă nu vreți nu mă credeți, faceți cu mine așa cum vreți”. Este cecul în alb pe care buna-credință a scriitorului o acordă fără nici un fel de rezerve cititorului de bună-credință.

Intervin însă aici, în favoarea sa, religia creștin-ortodoxă sub însemnele sacre de respect ale căreia și-a scris întreaga operă publicată și câteva fraze fundamentale în acest sens, fără de înțelesul cărora nimic nu poate fi înțeles:

„Pentru legionari, care credeau în nemurirea sufletului, în viața de după moarte, porunca creștină „Să nu ucizi” n-a fost o simplă metaforă religioasă, ci un comandament legat de mântuirea sufletului.

Legionarii n-au folosit atentatul politic drept armă de luptă politică, ci ca ultim mijloc, cel mai dureros și cel mai regretabil, spre a opri asasinatul în holocaust sau ca dreaptă condiție, de pedepsirea unor crime comise deliberat, samavolnic, anticonstituțional, împotriva tineretului român”.

De unde se desprinde, irevocabil, concluzia de sfântă morală și conștiință ce urmează:

„Dacă acest pas anticreștin, neacceptat de nici o lege morală, repudiat de învățătura legionară în modul cel mai

categoric, a fost făcut, legionarii au fost cei ce l-au regretat în primul rând, în special cei care au comis păcatul acesta de moarte". Pentru că „se pierdea nu numai libertatea și eventual viața”, ci, „conștient, ca o jertfă supremă, cel mai valoros privilegiu al spiritului uman: dreptul la mântuire și înviere creștină”. Întrucât, „pentru legionari, în toată această dăruire cu aspect de crimă politică, trebuia să existe ceva mai important, un interes mai sublim ca mântuirea proprie: mântuirea și veșnicia Neamului”.

Așadar, „Numai în acest context (deopotrivă biblic și patriotic), pot fi analizate „**atentatele**” și „**asasinatele**” comise de legionari”.

Mai clar decât atât nu se poate. Toate neclaritățile fiindu-ne în amănunt și cu migală limpezite pe parcursul întregii cărți.

Ideologia legionară și țelurile ei supreme pe care le susține, le apără, le argumentează și ni le explică pe îndelete, V. Blănaru-Flamură, destrămând, pas cu pas, mormanul abject de fantezii comuniste iresponsabile și strigătoare la cer, nu aparțin lui, ca om politic prins în vârtoarea luptelor politice pe care ni le descrie, ci aparțin fondului inatacabil de mândrie națională reprezentat de Mihai Eminescu, preluat de către autor în întreaga sa dimensiune uriașă și de necontrazis.

„Întreaga operă politică a lui Eminescu a fost și a rămas până în zilele noastre singura ideologie politică românească pură, nealterată, care își găsește explicația – cum vor spune legionarii – **în spiritul fondului mitologic al neamului românesc. O ideologie a revoluției spirituale românești**”.

Preocupat, până dincolo de orice altă preocupare, de răstălmăcirea minciunii și restabilirea adevărului, nonagenarul, cu verb necrezut de sprinten și frază vioaie, ne împărtășește dilema existențială la care ne ia alături spre a o descurca împreună:

„În propaganda comunistă antilegionară s-a susținut

mereu și se mai stăruie asupra acestei aberații marxiste, că legionarii au introdus în România monstruoasa tradiție a asasinatelor politice”.

Nimic mai neadevărat, dacă vom avea răbdarea să citim, cele două puncte de reper între care matematica religioasă și națională a lui V. Blănuș-Flamură își trage linia sa dreaptă:

„Pe linia concepțiilor marelui Eminescu și legionarii s-au manifestat ca adversari ai ideii că prin crime e cu putință a se îndrepta ceva în sânul unei societăți. Ca și Eminescu și ei au în Fierat atentatele în orice timp și în orice loc s-au întâmplat ele, socotind că răul făcut prin suprimarea unui om poate fi, pururea, mai mare ca însăși răul pe care vrem să-l înlăturăm”.

Apoi adaugă: *„Absolut toate crimele politice au o cauză”,* și, *„că multe dintre ele sunt produsul unor sisteme de guvernământ care - cum constată Eminescu - au creat atmosfera în care asemenea fapte sunt posibile, în care autorii lor găsesc o legitimitate a scopurilor lor”.*

După care, taie, cu ascuțișul Fierbinte al cuvântului, nodul gordian al dezbaterii: *„Ce s-ar face popoarele, națiunile, dacă n-ar avea asemenea fii curajoși, chiar fanatici politici, care, mândri de ideea lor să știe a muri, poate inutil, poate prea irațional, dar eroic pentru țara și moșia lor strămoșească?”*

Desfășurându-ne, pe dinaintea ochilor, într-o logică implacabilă, o scurtă istorie privind atentatele lumii și o foarte documentată și largă istorie referindu-se la atentatele din România în care, legionarii, în nici un caz, nu pot fi acuzați de trădare de Neam, de interese meschine sau de cine știe ce alte fațete ascunzând scopuri ieftine, comerciale, anticreștine și antiromânești. Poate doar, de o prea mare dragoste de țară pe care, unii dintre ei, în fanatismul lor patriotic de neoprit și încălcând astfel orice pravilă, laică sau religioasă, nu au încetat să o iubească mai mult decât propria lor viață și putere de sacrificiu închinată pământului strămoșesc pe care s-au născut, au trăit și au

înțeles să moară pentru apărarea lui, oricând și cu orice risc, chiar și cu acela al ajungerii în iad.

Tot acest șuvoi de argumente, pro și contra, bătrânul martir al dictaturilor carlistă, antonesciană și comunistă, luate de-a valma, V. Blănaru-Flamură, încrezător fără limită în Cauza Legionară și Cauza României, pe care le contopește considerându-le o condiție sine qua non a salvării Neamului Românesc, ne sunt expuse nouă, cititorilor, cu limbă de moarte. Într-un limbaj simplu, precis, pe înțelesul tuturor.

La vârsta domniei sale, ce l-ar mai putea face să ne mintă, să ne inducă în eroare, să ne spună povești cu cai verzi pe pereți, să ne spulbere până și biata speranță pe care o mai avem? Nimic.

Și ce l-ar mai putea face să primească darul trădător și mocirlos al celor treizeci de arginți cu care să ne cumpere înțelegerea pe care ne-o oferă fără nici un ban? Tot nimic.

Ingenuncheat sub patrafirul posterității, așteptând cu nețărmită credință Judecata de Apoi, el își pune sufletul în mâinile lui Dumnezeu prin intermediul a ceea ce, atât cât ne va duce pe fiecare mintea și inima, vom reuși să pricepem și să simțim din cuvintele sale cu iz testamentar.

Rememorându-ne, Programul Mișcării Legionare, care nu este altceva decât Programul Neamului Românesc de astăzi:

„Lupta necruțătoare pentru a da o nouă așezare statului român prin rezolvarea problemei datoriilor morale ale neamului. Lupta necruțătoare împotriva politicianismului venal și trădător. Angajamentul solemn de a stârpi hoția și a introduce cinste și respect în averea țării și a oricărui particular. Pedepsa cu moartea pentru jefuitorii banului public. Lupta necruțătoare împotriva îmbuibării, a îmbogățirii fără muncă, a desfrăului, contra tiranilor politici. Legea pentru controlul averilor. Lupta necruțătoare pentru ca dreptatea să învingă injustiția. Îndreptarea, exemplul, rânduiala, pornind de sus în jos, de la Domn la opincă.

Garantul înfăptuirii acestor comandamente: spiritul de jertfă, cu cel mai irezistibil instrument de luptă, mai puternic decât tancurile și mitralierele: propria cenușă a legionarilor".

Ei bine, din nestinsa cenușă legionară, întreținută la foc mic sub privirile ticăloase ale paznicilor comuniști pe parcursul a 12 ani de închisoare în care și-a ars suferința, V. Blănaru-Flamură, convertit la realitățile nefericite ale României de azi, ne repetă acum, cu flacără, speranța fără de sfârșit cuprinsă în programul său cu totul echivalent cu programul începuturilor sale și cu Programul Legiunii pe care l-a reactualizat pe alocuri. Ceea ce denotă un stoicism duhovnicesc, o perseverență pozitivă, și o Dragoste de Neam, exemplare, cu totul ieșite din comun. Dătătoare astfel de forță, atât de necesară, vitală, pentru tineretul român de mâine:

„A fi legionar nu înseamnă a fi înscris într-un registru, pe o listă de membri, a adera formal la idealurile Legiunii. Ci înseamnă, în primul rând, integrarea voită în educarea tineretului. Pentru noi, astăzi, chestiunea vitală este de a salva corabia de la înec, de la un dezastru național. Și aceasta o putem face nu numai activând într-un cuib, plătind o cotizație lunară, făcând marșuri, cântând, muncind în tabere, defilând sau ținând discursuri, ci mai ales, fiind fiecare acolo unde suntem, un exemplu de corectitudine, buni români, devotați cauzei românismului, cinstiți cu noi înșine și cu cei din jur și, mai mult decât toate acestea, arătând prin tărie de caracter, prin curaj și înțelepciune, că onoarea și conștiința adevărată sunt singurele comandamente în stare să punem mai presus de orice interes personal, interesul Neamului nostru, liber, unit și creștin prin mucenicie. Legionarul este un om de onoare. Legionarul este un om de caracter."

Imposibil de delimitat care din aceste cuvinte aparțin Căpitanului și care continuatorului său, întru spirit și jertfă, V. Blănaru-Flamură.

Deoarece, unde s-a mai pomenit, de 12 ani încoace, de când fel de fel de iluștri nechemăți au publicat, din auzite, literatură legionară, să avem în fața noastră un suflu și o respirație care se lasă sufocate în însăși suflul și respirația de necontrazis a scrierilor politice ale lui Mihai Eminescu? Nicăieri.

Atât cititorule. Asta am priceput eu, imediat după citirea acestei cărți, pe care tu, funcție de ceea ce am scris deja în sumara prefață, vei dori sau nu, să o citești mai departe.

Dacă da, îți mulțumesc. Dacă nu, nu-i nimic, arunc-o cât colo. Căci, nimic nu merită nimic, atâta vreme cât nu vei vrea să înțelegi că întemeietorul Mișcării Legionare, Corneliu Zelea Codreanu, a fost un om cinstit și sărac, iar V. Blănaru-Flamură este la fel de cinstit și de sărac. Bogăția lor constând doar în bogăția cu care tu însuși vei vrea să-ți îmbogățești sufletul și dragostea pentru un Neam și pentru o Țară, pe care nu știi câți dintre noi o mai iubesc și vor să se sacrifice pentru ea așa cum ar trebui și așa cu ne învață fiecare din paginile ce urmează pentru cine vrea să învețe și altceva decât cum să facem să câștigăm bani, cu orice preț, într-o falsă economie de piață sub prețurile aberante ale căreia ne murim deocamdată viața pedepsită de Dumnezeu pentru fărădelegile noastre.

Gelu NETEA

CA INTRODUCERE:

SCURT ISTORIC AL ATENTATELOR POLITICE ÎN LUME

Istoria popoarelor (care dacă e să-l parafrazăm pe Voltaire - nu-i altceva decât **povestea scrisă a crimelor omenești**), un capitol, poate cel mai important, este acela care se ocupă de **atentatele și asasinatele politice**.

De când e lumea, politica a fost o îndeletnicire a oamenilor de prim ordin. Iar confruntările politice, chiar și confruntările sângeroase, un mijloc de a arăta deosebirea dintre **RĂU** și **BINE**, dintre **adevăr** și **minciună**. Nu-i un paradox absurd...

Dacă admitem că politica nu-i cel mai inavuabil lucru făcut de oameni - ba unii au declarat-o *artă* - și dacă recunoaștem că nu există, că n-a existat și nu va exista politică fără confruntări, trebuie să fim de acord că din aceste confruntări se nasc atentatele și crimele politice.

De asemenea, dacă suntem de acord cu Iorga în a crede că politica este „*parditism*”, „*o zgomotoasă hărmălaie*”, „*joc sterp*”, „*o viermuire a ambițiilor*”, sau *apostolat* și crez, un lucru făcut de oameni pentru oameni, pentru colectivitate și admitem confruntările politice ca singurul modru democratic de a face politică, trebuie să acceptăm ideea că și crimele politice, vorbim de atentatele și asasinatele politice, pot fi trecute în categoria lucrurilor făcute de oameni.

Această afirmație pare desigur un paradox, o șubredă încercare de disculpare a legionarilor, când ne gândim că Garda de Fier, într-un interval de timp relativ scurt, s-a dovedit a fi în acea vreme formațiunea politico-socială cu cele mai multe

atentate politice organizate și reușite împotriva unor conducători de guverne.

Dar dintru început vom preciza că legionarii n-au fost niciodată de părerea acelor care au confundat asasinatul politic cu lupta politică de pe baricadele opuse, cu bătăliile de idei. Pentru ei, pentru legionari, care credeau în nemurirea sufletului, în viața de după moarte, porunca creștină „să nu uciși” n-a fost o simplă metaforă religioasă, ci un *comandament* legat de mântuirea sufletului.

Deși seamănă a paradox, totuși vom continua a susține acest paradox, această teză șubredă, cum poate să pară la prima vedere. Legionarii n-au folosit atentatul politic drept armă de luptă politică, ci ca un ultim mijloc, cel mai dureros și cel mai regretabil, spre a opri **asasinatul în holocaust**, sau ca, dreaptă condiție, de pedepsirea unor oribile crime comise deliberat, samavolnic, anticonstituțional, împotriva tineretului român.

Dacă acest pas anticreștin, neacceptat de nici o lege morală, repudiat de învățătura legionară în modul cel mai categoric, a fost făcut, legionarii au fost cei care l-au regretat în primul rând, în special cei care au comis păcatul acesta de moarte.

Pentru că se pierdea nu numai libertatea și eventual viața.

Se pierdea irevocabil, conștient, ca o jertfă supremă, cel mai valoros privilegiu al spiritului uman: dreptul la mântuire și învierea creștină.

Trebuia să existe pentru legionari, în toată această dăruire cu aspect de crimă politică, ceva mai important, un interes mai sublim ca mântuirea proprie: mântuirea și veșnicia Neamului.

Numai în acest context pot fi analizate „atentatele” și „asasinatele” politice comise de legionari – lucru pe care îl vom face pe parcursul povestirilor noastre, începând cu atentatul de la Sinaia.

Pe linia concepțiilor marelui Eminescu și legionarii s-au manifestat ca adversari ai ideii că **prin crime e cu putință a se îndrepta ceva în sânul unei societăți**. Ca și Eminescu și ei au înfierat atentatele, în orice timp și în orice loc s-au întâmplat ele, socotind că **răul făcut prin suprimarea unui om poate fi, pururea, mai mare ca însăși răul pe care vrem să-l înlăturăm**.

Aceasta e valabil – gândeau legionarii – numai în cazul când e vorba de un rău limitat, un rău personal, de un rău pricinuit unor interese politice pur personale, fără nici o legătură cu societatea în care trăim. Când însă răul pune în cumpănă de moarte mai mult decât libertatea și viața unui anumit grup de oameni, mai mult decât interesele de partid ale unor oameni, însuși ființa neamului, în acest caz problema ia un alt aspect.

În acest caz răul ce se cere înlăturat merită răul pierderii dreptului personal la mântuire și la învierea creștină.

Din cele expuse mai sus, trecând chiar în logica firească a **odioaselor tentative**, s-ar părea că atentatele și asasinatele politice, și ele sunt de mai multe feluri.

Unele pot fi discutate. Pun întrebări și dau răspunsuri. Eminescu, vorbind despre atentatul nereușit din anul 1886, îndreptat împotriva lui I. C. Brătianu, fără să-l aprobe sau să-l justifice, spune că „*e o lege constantă a spiritului omenesc, legea cauzalității, care silește pe orice inteligență de-a explica ceea ce se întâmplă...*”

Altele sunt, de-a dreptul, inutile; foarte multe absurde, monstruoase. Iar pentru a nu ne îndepărta prea mult de părerea legionarilor vom adăuga că toate, absolut toate crimele politice au o **cauză** și că multe dintre ele sunt produsul unor sisteme de guvernământ care – cum constată Eminescu – **au creat atmosfera în care asemenea fapte sunt posibile, în care autorii lor găsesc o legitimare a scopurilor lor**.

În propaganda comunistă antilegionară s-a susținut mereu

și se mai stăruie asupra acestei aberații marxiste, că legionarii au introdus în România monstruoasă tradiție a asasinatelor politice. **Teza** aceasta năstrușnică aparține unui așa zis „*analist politic*” **stalinist** pe numele ZIGU ORNEA.

Această teză marxisto - zigorniană – o obsesie, obsesie în demagogia propagandiștilor pentru instaurarea – socialismului **revoluționar**. Ceea ce merită atenția noastră e cu totul altceva, ceva care să lămurească și aberanta teză comunistă a tradiției asasinatelor politice în România. Anume: să trecem în revistă **câteva atentate**, cele mai semnificative din istoria lumii și să le **punem în comparație** cu atentatele comise de legionari și să vedem au fost discutabile, absurde, inutile, acte de eroism, virtuți sau monstruozități, unele ineluctabile blesteme.

Dar mai ales, să știm cine a introdus în România inepta tradiție a atentatelor politice spre a-l lămuri pe „*ilustrul analist politic stalinist*” Zigu Ornea...

Din Istoria antică vom aminti două „*cazuri*”. De altfel, deși întreaga perioadă a dictaturilor din antichitate este plină de „*cazuri*” **neroniste**, atentatele la care ne referim sunt în adevărat semnificative. Nu numai fiindcă se referă la moartea tragică a două unice personalități politice, cei mai mari comandanți de oști din istoria veche: Alexandru Macedon și Caius Iulius Cezar, ci și pentru că au fost și monstruoase, și absurde, și inutile.

Se știe că Alexandru cel Mare, fiul lui Filip II, rege al Macedoniei, și discipol al filozofului grec Aristotel se afla în primăvara anului 323 î.e.n. în cetatea Babilonului. Trecuse, cu puternicele sale armate, Helespontul, cucerise un teritoriu **imens** și acum se pregătea să pornească într-o nouă expediție dincolo de fluviul Indus.

Dar în același an, 323 î.e.n. (nici nu împlinise încă vârsta de 33 ani) **pe neașteptate** – spun istoricii de azi – **la 13 iunie**, **muri de friguri** și imperiul său se împărți îndată între **generalii** lui care deteră lupte mari între ei.

Aceasta este versiunea oficială, scrisă după istoriografia antică, după istorici ca Didor (sec. I î.e.n.), ca Arianus (sec. II e.n.), ca Plutarh ș.a.

Există însă și o altă versiune, versiunea unui complot, susținută de istorice ca Justinus (aprox. sec. II e.n.) și Curtius (ca să nu cităm decât pe cei mai importanți, care, ca de exemplu Justinus scrie că **boala lui Alexandru Macedon semăna nu cu o malarie ci mai degrabă cu un complot urmat de un omor, un asasinat tănuuit cu strășnicie de succesorii lui Alexandru, adevărații complotiști și asasini.**

Toți istoricii – și cei care au susținut versiunea asasinării împăratului și cei care au admis-o ca posibilă, și cei care au respins-o, toți în relatările lor scriu că „**malaria**” lui **Alexandru Macedon s-a declanșat în casa lui Medios** (omul cel mai agreat de Alexandru, organizatorul ospetelor de la curtea împăratului) **după o noapte întreagă și toată ziua următoare de petrecere cu vin mult.**

Dar, cine au fost complotiștii și care a fost motivul asasinatului?...

„*Alexandru a fost doborât nu de vitejia dușmanilor, ci de perfidia celor apropiați și de trădarea supușilor*” – ne informează istoricul Justinus, acuzându-l pe generalul Antipatros de a fi organizat asasinarea împăratului.

Pentru a arăta într-un fel motivul acestui mișelesc complot ne vom folosi de un articol, „*A fost asasinat Alexandru Macedon?*”, semnat de Elena Rădulescu și apărut în **Magazin istoric** din octombrie 1971.

Extragem următorul pasaj, scris după relatările lui Justinus, din articolul respectiv:

„*În primul rând – argumentează istoricul (Justinus) – pentru că Antipatros ar fi fost speriat de moartea celor mai buni prieteni ai lui, guvernatori de provincii, uciși din ordinul lui Alexandru. În al doilea rând, Antipatros ar fi fost conștient de*

antipatia lui Alexandru față de el, regele refuzând să-i recunoască meritele. Apoi, mama lui Alexandru, Olimpiada, l-a jignit și calomniat sistematic pe Antipatros. În sfârșit, rechemarea lui Antipatros din Macedonia în Orient putea fi interpretată ca o dizgrație definitivă. Toate aceste motive l-ar fi determinat pe generalul Antipatros să pună la cale otrăvirea lui Alexandru, folosindu-se de fiii lui și de Medios”.

Deoarece, argumentările lui Justinus au nevoie de o completare, facem acest lucru folosindu-ne de istoricul Flavius Arrianus, care, deși nu e de acord cu ideea asasinării tânărului rege, totuși relatează cele ce urmează:

„Am mai citit multe alte lucrări despre moartea lui Alexandru: de pildă, că Antipatros i-ar fi trimis otravă și că aceasta l-ar fi ucis pe Alexandru; că lui Antipatros otrava i-o preparase Aristotel, pe care moartea lui Calistenes îl făcuse să se teamă de Alexandru...”

(Deschidem o mică paranteză spre a spune că din istoriografia antică rezultă organizarea mai multor comploturi împotriva lui Alexandru cel Mare. Într-unul din aceste tentative a fost implicat și Calistenes, filozof grec, istoriograful curții împăratului, presupusul autor al povestirii populare „Alexandria”, care a fost întemnițat și executat în anul 327 î.e.n. Un alt complot a fost acela organizat de un apropiat colaborator al vestitului strateg, comandantul Philotos. Complotul n-a reușit; conjurații sunt arestați, torturați îngrozitor și executați. Printre cei uciși se număra Philotos și fiul acestuia, generalul Parmenion).

Cităm în continuare din relatările istoricului Arrianus:

„... în sfârșit, că otrava fusese adusă de Cassandros, fiul lui Antipatros și – după unii – ascunsă, în acest scop, în copita unui măgar. Versiunea adaugă că Iollas, fratele mai mic al lui Cassandros, i-ar fi dat lui Alexandru otrava; Iollas era paharnicul regelui, care îl jignise cumplit, puțin timp înaintea morții. Alții scriu că și Medios ... a fost amestecat în complot,

întrucât el îl îndemnase pe Alexandru să meargă să chefuiască”.

Ce a urmat după acest „bine” organizat complot politic și după moartea lui Alexandru?

Prin lupte crâncene, cu alte crime, ca un blestem, imensul imperiu creat de fiul lui Filip II se împărți între generalii victimei. Apoi dispăru complet.

Dar răzbunarea complotiștilor a mers mai departe.

Generalul Cassandros, cel care dezaprobase cel mai vehement executarea nejustificată a generalilor Philotos și Parmenion, ajuns rege al Macedoniei, a ucis-o pe mama lui Alexandru și a nimicit întreaga lui familie. Ultimii, fiul lui Alexandru și Roxana, soția împăratului au fost uciși tot din ordinul lui Cassandros în anul 309 î.e.n.

Dacă, într-adevăr, moartea acestui mare general și conducător de popoare are vreo legătură cu „povestea” lui Arrianus și Justinus, atunci, fără îndoială, și acest atentat și asasinat politic, ca și asasinarea stupidă cu treisprezece ani în urmă a tatălui marelui nostru erou, Filip II, a fost o crimă absurdă, inutilă, monstruoasă. Absurdă și inutilă pentru că răul care a dat naștere asasinatului a fost cu mult mai mare decât răul ce s-a pretins că se voiește a fi înlăturat; monstruoasă pentru că după dispariția lui Alexandru a urmat o serie de crime mult mai monstruoase, care n-aveau nici măcar justificarea primului asasinat. Dar oare sistemul de a conduce, de a domni al împăratului nu crease atmosfera în care asemenea fapte erau posibile?

Al doilea „caz” din antichitate, de care ne vom ocupa în aceste rânduri, s-a petrecut aproape trei secole mai târziu, în anul 44 î.e.n.

Spre deosebire de prezumtivul atentat împotriva lui Alexandru Macedon, uciderea lui Caius Iulius Cezar e cât se poate de clară. Ea s-a petrecut în plină zi. Sub privirile îngrozite ale membrilor Senatului roman. Într-o sală lipită de teatrul

Pompei, pe Câmpul lui Marte.

Ca și Alexandru Macedon, Iulius Cezar era un om petrecăreț. Îi plăceau mâncărurile drese cu sos de smirnă, ca și cele preparate în ulei de măsline. În materie de hrană și băutură – îl descriu biografii – era foarte inofensiv.

Ultimul său biograf, englezul **M. Grant**, în lucrarea sa „*Iulius Cezar*”, apărută în Londra în 1969, ni-l înfățișează, din acest punct de vedere, drept un gurmand rezonabil (reasonable glutton). „În orice caz – scrie M. Grant despre cel de-al 84-lea dictator al Romei –, problema meniului nu era de natură să dea prea multă bătaie de cap celor care îl invitau la masă... nici calitatea vinului nu-l interesa pe Cezar. Vrajmașul său politic, Cato, al cărui ascetism în alte domenii îi permitea să pilească din belșug, remarcă într-un rând că Cezar era singurul om care îndrăznise să răstoarne un guvern fără să fie beat turtă...”

Cu o zi înainte de atentat, la 14 martie, Cezar a luat parte la un banchet, oferit de către patricianul de rang înalt Marcus Lepidus în locuința acestuia. Ca și Medios din povestea lui Alexandru cel Mare, Lepidus devenise un fel de organizator al petrecerilor plăcute dictatorului. Cronicarii spun că invitații lui Lepidus au petrecut o după-amiază și o seară de neuitat și că a fost cea mai elegantă recepție din Roma anului 44. Biograful M. Grant ni-l înfățișează pe Lepidus, după părerile contemporanilor săi, ca pe un om lipsit de orice personalitate, fățarnic și gata la orice trădare, un individ capabil să-și sacrifice fratele de dragul unei intrigi politice.

S-ar părea că organizatorul acestor elegante recepții se număra printre cei ce urmăreau suprimarea lui Cezar, numit de curând **tribun al poporului pe viață, pontifex maximus**, și că cina din acea seară era numai un pretext, o cursă a conspiratorilor împotriva Cezarului, când trebuia să aibă loc asasinatul.

Dar n-a fost așa. După cât se pare - părere e a lui Grant - Lepidus era util lui Cezar, deoarece se număra printre foarte

puținii patricieni de rang înalt care erau dispuși să uite umilințele îndurate și să se atașeze cauzei sale.

„Și istoricul englez ne dă un amănunt - zice el - important, „*acela că Iulia, soția lui Lepidus, de viță nobilă și ea, fiica amantei favorite a lui Cezar*”.

Oricum, însă, mai important este că atentatul n-a avut loc în seara recepției lui Lepidus, ci a doua zi, la 15 martie.

În acea zi, a cincisprezecea din luna mărtisorului, Cetățenii Romei, de-a valma patricieni și plebei, se pregătiseră, în mod deosebit, să serbeze idele lui Marte cu mai mult fast ca de obicei. Senatul fusese convocat în ședința specială care avea să fie prezidată de însuși **pontifex maximus** în persoană. Se organizase, sub directă îndrumare a lui Decimus Brutus, și o luptă de gladiatori; poate manifestarea cea mai expresivă a acestor festivități consacrate lui Jupiter, „*tatăl zeilor și al oamenilor*”, **zeul puterii supreme**.

La fel ca în „*cazul Alexandru Macedon*”, se descoperiseră câteva comploturi organizate și împotriva lui Iulius Cezar. Dar el, în ciuda tuturor sfaturilor, nu le lua în serios, fiindcă - aflăm de la Michael Grant - „... *perspectiva morții îl lăsa cu desăvârșire nepăsător, parte din fatalism, parte pur și simplu din neglijență*”.

De data aceasta, conspirația inițiată de C. Cassius Longinus cuprindea șaiszeci de participanți. Un număr nemaiîntâlnit de impresionant. Toți nobili favoriți ai împăratului, cu funcții importante la conducerea treburilor statului, ridicați și protejați de Cezar. Printre ei, Ligarius, Metellus, Decius, Brutus.

Dar nici Metellus, nici Ligarius, nici Decius, nici chiar șeful complotului Cassius, nu fac din prezența lor printre asasinii dictatorului „*cazuri ieșite cu desăvârșire din comun*”. Toți aceștia, deși profitase fiecare de pe urma Cezarului și trebuiau să-i fie recunoscători, puteau să-l urască, să-i dorească moartea. Să se teamă de crescânda lui popularitate. Să fie ingrați cu

binefăcătorul lor.

Numai Marcus Junius Brutus era un ostaș, un viteaz. Un om căruia nu-i lipsea curajul. Nici chiar curajul de a înfrunta moartea. Cu atât mai mult nu-i lipsea curajul unor drepte judecăți. Apoi, Decimus Brutus, deprinsese a fi curajos, viteaz, temerar de la cel mai viteaz general pe care l-a avut Roma vreodată: de la cuceritorul Galiei și Egiptului, de la învingătorul lui Pompeiu. De la marele Cezar care acum, voind să rivalizeze cu Alexandru cel Mare, „plănuia o companie de mari proporții împotriva vrăjmașilor Romei din Est - părții care locuiau în Iran și Irak - pentru „a răzbuna o înfrângere suferită de romani în trecut...”. De la cel care îl învățase că e mai bine să moară cu arma în mână decât să nu câștige gloria militară și libertatea străbunilor lăsată drept moștenire.

Nu, fiindcă Decimus Brutus - îl cităm pe Grant - „era prieten intim cu Cezar; acesta îl inclusese printre favoriții lui, rezervându-i pentru viitor posturile de guvernator și de consul, ba chiar trecându-l în testament, printre legatarii săi...”

Dar, din nefericire pentru Roma, pentru Cezar și pentru Brutus, destinul a vrut să arate că erorile sunt mai puternice ca vitejia ostașilor și mai tari ca dreapta judecată și curajul oamenilor.

Shakespeare, inspirat de „*Viețile paralele*” ale lui Plutarh, susține că prin înșelăciune, în baza unor scrisori, a unor documente măsluite care demonstau ambițiile lui Cezar, conspiratorii l-au atras în complot și pe Brutus.

Astfel „lovitura” nu putea da greș, Decimus, reușind să-l convingă pe dictator să participe la ședința Senatului (cum făcuse și Medios cu Alexandru), conspiratorii hotărâră să intre în acțiune numaidecât după cina de la Lepidus, a doua zi, de idele lui Marte”.

Cităm din „*Julius Cezar*” a lui Michael Grant:

„Când a intrat în sală, complotiștii s-au strâns în jurul

lui. Erau oameni pe care îi crușase, îi numise în posturi înalte, îi protejase în fel și chip. Ei l-au răsplătit cu 23 de lovituri date cu sete...”

Din cele 23 de lovituri de pumnal, una - cea de-a doua - dată în piept, i-a fost mortală. Era mai neîndurătoare ca celelalte. Nu atât pentru că o primise în piept, cu mai multă sete, dureroasă și crudă, cât mai ales fiindcă i-o dase bunul său prieten, Marcus Brutus.

Se zice că Cezar l-a văzut și s-a îngrozit, a făcut câțiva pași, poticnindu-se, și într-un răcnet de fiară înjunghiată, i-a zis: „Și tu, fiul meu Brutus!”

Apoi, orbit de sânge, scoțând strigăte de durere, eroul de la Pharsala, învingătorul viteazului Caius Pompeius se prăbuși la picioarele statuii lui Pompeiu...

„Senatorii remarcă biograful englez -, care juraseră cu toții că își vor da viața întru apărarea lui, au rămas mai întâi încremeneți în băncile lor, ca niște stane de piatră, apoi nu au știut cum să fugă mai repede de la locul crimei...”

În timp ce atentatorii strigau în delir:

- „Neatârnaire! Libertate! Tirania-i moartă!” (W. Sheakespeare: Iulius Cezar).

Absurd și inutil a fost și acest asasinat politic. Pacea și libertatea a întârziat să binecuvânteze bătrâna Romă; tirania n-a murit.

Deoarece - spune M. Grant - ei (asasinii) au aruncat Roma în iadul unui nou război civil care avea să se termine 14 ani mai târziu printr-o tiranie mai rece și mai calculată - cea a nepotului lui Cezar: Octavian August.

Conjurații -, mai puțin norocoși ca prezumtivii ucigași ai lui Alexandru Macedon au sfârșit și ei asasinați. Partia, soția lui Brutus și sora lui Cassius Longinus, s-au sinucis. Decimus Brutus făcu la fel. Când socoti că totul e pierdut, nevoind să cadă viu în mâinile trupelor lui Marc Antonius în bătălia de la Filippi, se

aruncă în spada sa. Ca să dovedească, astfel, pentru ultima oară, că este ostaș, că este viteaz și că nu-i lipsește curajul de a întâmpina moartea. Autopedepsindu-se, poate, pentru vina de a fi fost înșelat, sau muștrându-l conștiința, prietenul lui Cezar muri strigând: „*Virtute, tu ești numai un cuvânt!*”.

Voia să fie în cugetul oamenilor, peste vitregia și deșertăciunile posterității.

După aceste două drame politice din îndepărtata antichitate, făcând un mare salt în timp, ne vom opri la câteva atentate politice petrecute într-o perioadă mai aproape de vremea noastră - și ca dată istorică și ca fel de înțelegere.

Adică vom încerca să trecem prin pana unor prezentări sumare și a unor analize simple mai multe evenimente de genul „*dramelor*” din istoriografia antică, pentru ca, în final, cititorul acestor rânduri să reușească a face o deosebire între crimele politice din America, Franța, Italia, Germania, Austria și crima legionarilor români.

Țara cu cele mai multe asasinate politice, cât și cu cele mai multe încercări nereușite de atentat este „*țara tuturor posibilităților*”, țara care astăzi stă în fruntea țărilor civilizate, cu cea mai organizată economie, cu democrația cea mai liberală, cu tehnica cea mai avansată, cu cea mai puternică forță militară și - de ce nu? - cu o viață spirituală demnă de morala unei țări creștine: Statele Unite ale Americii.

În această țară, într-un interval de 98 de ani, patru din cei 36 președinți aleși au murit asasinați. Tot în acest interval de timp au avut loc cinci încercări nereușite de atentat. Anume s-a încercat uciderea a doi președinți în funcție, a unui fost președinte și a doi președinți care încă nu-și luaseră funcția în primire.

În total, dacă toate atentatele ar fi reușit, astăzi Statele Unite s-ar afla prima pe lista țărilor civilizate cu cei mai mulți conducători căzuți sub mașina ucigătoare a atentatorilor. Și așa ea bate recordul.

Dar, sunt necesare câteva date de amănunt.

Suntem în primăvara anului 1865.

Războiul de secesiune între Nord și Sud luase sfârșit cu bătălia de la Appomatox, unde avusese loc ultima sângeroasă capitulare, aceea a comandantului sudist, generalul R. E. Lee, măcelul dintre americanii statelor din nord și cei din sud se consideră încheiat. Victoria aparținea nordiștilor. Atunci - nota pe vremuri un istoric burghez - se desființă sclavia și se cimentă unirea. Se cimenta unirea și se abolea sclavia pe ruinele unui război înfricoșător, ca un refren al unor atrocități iremisibile.

Rolul de căpetenie în lupta pentru abolirea sclaviei și emanciparea negrilor l-a avut un vechi luptător aboliționist. Abraham Lincoln, „cinstitul Abe”.

Și în războiul civil, Lincoln a condus fără greș. Sau - citând același istoric burghez - „ales președinte al Statelor din Nord (1861), a început războiul contra celor din Sud (de secesiune) și l-a condus cu **energie** și cu **izbândă**.”

Am subliniat cuvintele „energie” și „izbândă”, pentru ca cititorul să înțeleagă iremisibilitatea atrocităților comise atunci.

Dar „cinstitul Abe” putea fi mulțumit. Războiul se terminase și fusese ales din nou președinte. Revederea cu fiul său Robert îl bucurase. Mai mult pentru că Robert dase dovadă în război și el de multă „energie”. Nu-l decepționase, și luase parte la capitularea generalului Lee.

Locuitorii Washingtonului încercau acum să uite, să șteargă din amintirile lor ororile trecutului, să se gândească la viitor, distrându-se.

Tocmai, pe scena Teatrului Ford se reprezenta în vremea aceea o piesă amuzantă, „*Vărul nostru american*” de Laura Korne.

Lincoln, deși președinte, dar mai ales ca președinte proaspăt ales, simțea și el nevoia unui mic divertisment. O seară petrecută la Teatrul Ford i-ar prinde bine.

Așa se face că „cînsitul Abe” și soția sa, împreună cu doi prieteni de familie, Henry Rathborne și Clara Harris, invitații președintelui, s-au hotărât să aplaude piesa Laurei Korne.

Singura pază a președintelui era agentul John Parker.

Când au intrat în sală spectacolul începuse. Publicul se amuza copios de piesa „Vărul nostru american” - notează un cronicar. Dar - adaugă același cronicar - „în momentul în care președintele și-a făcut apariția în lojă, în sală au răsunat ovații și desfășurarea piesei s-a întrerupt”.

Apoi piesa a continuat. Au continuat și râsetele spectatorilor. Un contemporan, probabil unul care asistase atunci la spectacolul din sala Teatrului Ford spune undeva că și Lincoln părea a fi bine dispus, atent la replicile interpreților, gata să uite că unui președinte, chiar în „țara tuturor contrastelor” nu i se permite oricum, să concureze la răs cu spectatorii de la parter și de la galerii.

E posibil că, în acele momente de veselie colectivă, cel de-al IV-lea președinte al U.S.A., era mai fericit ca oricând.

Nimeni, nici chiar agentul de pază Parker care se amuza cel mai zgomotos urmărind piesa, nu observase că ușa lojei în care se afla președintele are o gaură.

Desfășurarea piesei ajunsese la al treilea act, când cineva, un tânăr se apropie de ușa. Privi prin orificiu, intră în lojă și o detunătură se auzi, aproape pierdută printre râsetele din sală. Spectacolul ar fi continuat în zgomotul cascadelor de răs, dacă sala n-ar fi fost zguduită de un țipăt mai puternic ca râsetele și mai ciudat, mai îngrozitor ca sunetul împușcăturii. Fusesse țipătul de disperare, de teamă, de alarmă al soției președintelui.

În clipa următoare oamenii din sală au încremenit. Apoi câteva scene de panică, țipete, vociferări, au înlocuit spectacolul întrerupt, în timp ce atentatorul sări pe scenă și, deși își luxase un picior, izbuti să dispară în noapte.

Cam în același timp și în locuința secretarului de stat

William H. Seward avu loc un atentat. Doi complici ai atentatorului de la teatrul Ford au năvălit în casa acestuia, l-au înjunghiat și au rănit pe mai mulți membri ai familiei.

Într-o cronică marxistă de dată recentă citim: „(*O atmosferă de teroare a cuprins Washingtonul. Trupe au fost desfășurate pe străzi, făcându-l să semene cu un oraș ocupat*)”.

Abraham Lincoln, supranumit „*cinstitul Abe*”, era al patrulea președinte al Statelor Unite și a fost el primul președinte căzut victimă a unui atentat.

Asasinatul a avut loc în ziua de 14 aprilie 1865. era o seară frumoasă de primăvară și Lincoln abia împlinise 54 de ani.

Care a fost mobilul celor două atentate?

Îl vom deduce știind identitatea complotiștilor.

Pe asasinul „*cinstitului Abe*” nu-l chema Antipatros. Nici Iollas, paharnicul. Nici Cassius Longinus sau Brutus. Nu fusese nici general, nici prieten intim al președintelui. Nu trăise printre favoriții lui „*Abe*” și nici nu-și vedea periclitată poziția de „*patrician*” sau de mare demnitar guvernamental.

Atentatorul de la Teatrul Ford era un tânăr de 26 ani, fusese actor, se numea John Wilkes Booth, originar din nordul Marylandului, un pasionat partizan al Confederației sudiste. Complicii săi, Lewis Paine și David Herold, erau și ei „*sudiști*” și, probabil (sau sigur) aveau și ei motive serioase să răzbune niște alte asasinate.

„*Toți membrii complotului* - citim în aceeași cronică din Magazin istoric - aprilie 1967 - *au fost executați iar căpetenia lui lichidată în mare grabă, de îndată ce i s-a dat de urmă*”.

Cum a fost „*lichidat*” actorul Booth ne-o spune un poet, Carl Sandburg, în lucrarea sa biografică „*Lincoln*”.

„În dimineața zilei de 26 aprilie, Booth își găsi moartea. Hăituit ca o fiară, ca un șobolan prins în cursă, el se ascunde într-o șură nu departe de Bowling Green, statul Virginia. (În statul Virginia, la Appomatox aproape de Bowling Green au capitulat

ultimele armate sudiste, conduse de generalul Robert Lee - n.n.). Cineva dădu foc șurei. Înainte de aceasta, urmăritorii trăseseră în Booth și un glonț îi străpunsese gâtul. Booth fu scos din flăcări încă în viață și așezat sub un copac. Cineva îi dădu apă... Când a venit doctorul, Booth mai respira. Și-a privit mâinile și a spus horcând: «*E inutil! E inutil!*».

Ce era inutil acum pentru atentator? Apa? Doctorul? Uciderea președintelui? Sau însăși ideea pentru care își pierdea și viața și veșnicia?...

Șaisprezece ani mai târziu, America este zguduită de un nou atentat „*prezidențial*”.

La 2 iulie 1881, cel de-al 6-lea președinte a U.S.A., James A. Garfield este împușcat mortal. Garfield fusese republican ca și Lincoln.

Atentatorul: Charles Jules Guitoll, prezentat de cronicari drept un funcționar nemulțumit că nu găsește o slujbă. Trebuia să fie ucis un președinte pentru că funcționarul Guitoll rămase șomer?

E mai mult decât absurd. E o nebunie!

Nebuniile însă continuă în „*țara tuturor posibilităților*”.

După douăzeci de ani, în septembrie 1901, un anarhist, Leon F. Czologasz, trage două focuri de pistol asupra președintelui William McKinley. Președintele moare opt zile mai târziu, iar atentatorul a fost declarat nebun și internat într-un ospiciu, unde și-a încheiat viața.

Ultimul președinte american, asasinat până la data când scriu aceste rânduri (miercuri 27 iunie 1979), a fost democratul John Fitzgerald Kennedy. Drama se petrece 98 ani după primul atentat și 62 după penultimul și e atât de cunoscută încât nu are sens să stăruim asupra „*misterelor*” ei și a controverselor în legătură cu ea.

Vom încheia această pagină sângeroasă din istoria U.S.A. cu câteva note despre trei atentate nereușite, poate cele mai în

contrazicere cu gândirea logică.

În 1835, la 30 ianuarie s-a tras asupra președintelui Andrew Jackson. „*Domnia lui Andrew Jackson*” - așa a fost denumită guvernarea acestui președinte - este zguduită nu numai de sângerosul război de exterminare a seminolilor conduși de Osceola, nu numai de răscoala negrilor din Virginia, dar și o încercare nereușită de asasinat împotriva eroului din bătălia anglo-americană de la New-Orleans din 1815 face să turbure această „domnie”.

Atentatorul la viața lui Jackson, un oarecare Richard Lawrence, este declarat și el nebun și va avea soarta lui Czolgosz.

Nebun a fost declarat și John N. Schrank, care la 13 octombrie 1912 a încercat să asasineze pe fostul președinte Theodor Roosevelt și a cărui viață de asemenea s-a încheiat într-un ospiciu.

O încercare asemănătoare a avut loc și împotriva lui Franklin Delano Roosevelt. Cu puțin timp înainte de a-și prelua funcția de președinte, la 15 februarie 1933, Roosevelt devine ținta unui atentator. Scapă ca prin minune, dar atentatorul Giuseppe Zangara, va fi declarat și el anarhist, se va spune că nu este în deplinătatea facultăților mintale și va avea același sfârșit tragic ca și ceilalți atentatori.

Din cele prezentate mai sus, precum și din părerile cronicarilor care s-au ocupat de aceste atentate, rezultă că - citez din același „**Magazin istoric**” - „*cu excepția lui Booth, toți ceilalți (atentatori) erau oameni de la periferia societății, iar motivul actelor lor apare extrem de confuz*”.

Dar nu aceasta este esențialul care ne interesează pe noi acum. Ci cu totul altceva.

Ne interesează să știm ce loc ocupă în lumea zbuciumată a atentatelor și a asasinatelor politice țara „*cinstitului Abe*” și a **nefericitului Kennedy**? Unde poate fi așezată, în istoria

civilizației contemporane, națiunea americană pe plan politic, moral, creștin, parcurgând sângerosul drum de la masivul Memorial Lincoln, care amintește omenerii tragedia a două lumi din același spațiu terestru - lumea „marelui emancipator” ca forță politică de „ordine” și lumea asuprită a „eroului” Booth - și până dincolo de apele Potomacului, la flacăra din cimitirul național Arlington de la mormântul ultimului președinte american asasinat?

E nevoie de un răspuns.

Îl vom da prin pana cronicarului din revista marxistă Magazin istoric - aprilie 1967 (Eugen Preda: „De la Lincoln ... la Kennedy”), socotind acest răspuns cel mai aproape de durerosul adevăr.

„Între Memorial - scrie autorul articolului - și flăcăruia „veșnică” distanța în spațiu este foarte mică. În timp, ea sugerează un mare arc al istoriei americane, doi poli între care moartea violentă sau încercarea nereușită de atentat au jalonat pagini dramatice, pagini care, prin numărul lor, nu pot fi întâlnite în nici o altă țară în epoca modernă în decursul unui singur veac”.

Să fie, oare, așa?

De la noul continent, acela al navigatorului Amerigo Vespucci, ne vom opri într-un mic popas la câteva pagini de istorie, pe vechiul continent al bătrânei Europe. Se susține că aici, în triunghiul spațial Marea Caspică - Atena - Roma, s-ar afla leagănul culturii și civilizațiilor mileniilor noastre. Că de aici au pornit în lume marile idei de libertate, democrația, morala, filozofia, politica. După cum tot de aici s-au auzit, istoricește, cele dintâi strigăte de asuprire, de revoltă, de emancipare, primele semnale ale unor ecouri, în timp, în care oamenii au reușit să recunoască chemarea propriilor lor conștiințe.

Cert este, în ceea ce ne privește, că și aici, în leagănul culturii, al civilizației și al idealurilor umane de mai bine, ideea de

complot și asasinat politic s-a manifestat, din nefericire, ca ceva absurd sau ca o necesitate dureroasă într-o societate unde se crease acea atmosferă de haos politic în care asemenea fapte deveneau posibile.

Foarte succint, doar în treacăt am amintit pe parcursul povestirilor noastre, ceva despre anarhism.

Nu vom intra nici de data aceasta în amănunte, în analiza fenomenul ca atare, ci vom spune numai atât că atentate și asasinate politice comise în bătrâna Europă, s-au ghidat după teoriile lui Proudhon, Bakunin, Kropotkin. De puține ori, steagul negru, ca simbol al anarhismului, a reușit să fluture fără a avea ca ideal lozinca prințului rus Piotr Kropotkin: „*Revolta permanentă înfăptuită prin cuvânt, prin scris, prin pumnal, armă, dinamită - tot ce nu ține de legalitate este bun pentru noi*”. Și tot de-atâtea ori atentatorii despre care vom vorbi mai jos n-au considerat desființarea statelor naționale drept primul și ultimul act al revoluției.

Fiindcă adevărații animatori ai anarhismului, ca formă de luptă politică, în afară de Marx și de zețarul din Besancon, Pierre Joseph -Proudhon, au fost doi ruși, Mihail Bakunin și prințul Piotr Kropotkin, putem spune, fără teama de a greși, că Rusia este prima țară în care lozinca anarhistă „*Propagandă prin acțiune*”, lansată în 1876, ca și violențele, îndeosebi atentatele și asasinatele politice, s-au manifestat în sprijinul ideii de distrugere a orânduirii exploatare existente, în scopul de a crea o lume nouă și liberă. După cum tot Rusia, pravoslavnică Rusie, a devenit mai târziu, prin Marea revoluție din octombrie, schimbându-și steagul negru în steagul roșu, prima țară „*socialistă*” din lume. Aici cuvântul „*socialist*” ne cutremură...

Pornind de la „*Alianța democrației socialiste*” din 1868 a lui Bakunin și inspirat de „*revolta permanentă înfăptuită prin cuvânt, prin scris, prin pumnal, armă, dinamită...*” cu care opt ani mai târziu Kropotkin voia să atragă și să mobilizeze masele

(formulă steriotipă marxistă), semnalul primului atentat nihilist de concepție bakunino-kropotkiniană s-a dat tot în Rusia: asasinarea țarului Alexandru al II-lea.

Câteva luni mai târziu se încearcă uciderea împăratului german Wilhelm al II-lea. Atentatorii sunt medicul Nobiling și muncitorul Goedal. Tot un muncitor, spaniol Moncassy, atentează la viața regelui Alfonso al XII-lea, iar un altul: bucătarul Passanate, va folosi pumnalul împotriva regelui Italiei.

Fără a mai aminti atentatul cu bombe de la Palais Bourbon și apoi asasinarea președintelui Sadi Carnot, putem spune că asemenea „acțiuni” au fost numeroase. Dar semnificația lor pare limitată. Mai ales pentru că ele au încercat să rezolve niște probleme politice pe căi nepolitice, prin metode ce nu pot genera decât „acțiuni” analoage, diametral opuse idealurilor adevăratelor concepții politice.

La fel s-a întâmplat și cu alte atentate și asasinate, chiar dacă mobilul lor nu-și are sursa de inspirație în teoriile lui Proudhon, cel care a strigat primul: „*Proprietatea este o hoție*”.

Despre absurditatea, inutilitatea și tragedia câtorva dintre aceste acte în extremis vom vorbi mai jos.

Complotul împotriva lui Napoleon al III-lea. Important este pentru noi românii acest complot pentru că din el a făcut parte și un român: Ion C. Brătianu, pe atunci tânăr student la Paris, mai târziu președinte al Partidului național-liberal și timp de 12 ani prim-ministrul țării.

În legătură cu drama de la Opera Mare din Paris spicuim câteva date și idei din revista **Realitatea ilustrată** din 1 decembrie 1932, cuprinse în următoarea notă pe care o redăm în întregime, comentată de reporter:

„Într-o seară de iarnă a anului 1858, împăratul Napoleon al III-lea și împărăteasa Eugenia se duceau în caleașcă la Opera Mare. Deodată, panică! O canonadă puternică s-a deschis împotriva suveranilor. Două sute de victime

dintre care doisprezece morți, sub dărâmturile vitrinelor. Peste câteva ore poliția prinde pe atentatori: Gomez, Rudio și căpetenia lor „carbonarul” Felice Orsini. Un bărbat înalt, frumos, cu fața nobilă, barba neagră, fruntea largă și puternică influență asupra tuturor celor ce veneau în atingere cu el. Pusese la cale atentatul împotriva lui Napoleon, care nu se ținuse de cuvânt să ajute mișcarea de eliberare a Italiei subjugate. **«Eram încredințat, a declarat Orsini la proces, că moartea lui Napoleon va provoca în Franța o revoluție și deci și în Italia».**

Ca toți fanaticii politici care așteaptă de la fapta lor rezultate sociale năstrușnice. Orsini a murit pe eșafod ca un martir, mândru de **«ideea»** lui. Când i s-a adus ultimul păhărel de rom, l-a ridicat în sus grațios, exclamând: **«În cinstea dumitale, domnule director al închisorii, spre fericirea dumitale!»**. Înainte de a se urca pe eșafod a început să cânte melodia revoluționară: **«Pentru țară să murim...»**. Și vârându-și capul sub ghilotină, arăcnit: **«Trăiască Franța! Trăiască Italia!»**.

Italia - completează cronicarul din 1932 - și-a dobândit independența, dar cu totul pe altă cale decât crezuse Orsini... ”

Și noi adăugăm: Cu toate acestea, Felice Orsini a rămas și va rămâne pentru poporul său un autentic erou național al Italiei libere și independente. Ce s-ar face popoarele, națiunile, dacă n-ar avea asemenea fii curajoși, chiar fanatici politici, care - mândri de ideea lor - să știe a muri, poate absurd, poate inutil, poate prea irațional, dar eroic pentru țara și moșia lor strămoșească?

Nu același lucru putem spune despre un alt italian luptător pentru independența patriei, Lucheni.

Acesta, în toamna anului 1898, ucide în Elveția pe împărăteasa Elisabeta a Austriei. Crima avu loc la Geneva; instrumentul de ucidere: o pilă de cismărie, camuflată într-un buchet de flori oferit nefericitei soții a lui Franz Iosif, penultimul împărat din dinastia Hasburgilor.

Care era vina victimei? Pentru ce trebuia asasinată o

femeie, soția unui conducător de stat?...

Pentru că Elisabeta era soția lui Franz Iosef, împăratul Austriei și italienii luptau împotriva stăpânirii habsburgice...

O crimă mai absurdă, mai inutilă și mai odioasă e greu de conceput în lupta de odinioară a italienilor pentru libertate și neatârnamare.

Se spune - așa au notat cronicarii timpului - că Lucheni când a aflat de moartea împărătesei, imediat după atentat, a rânjit îngânând: „*Aha! Cu-atât mai bine!*”.

Atentatorul n-a fost executat. N-a avut soarta lui Orsini. În acea vreme la Geneva, unde s-a petrecut omorul, nu exista pedeapsa capitală. El a fost înțarcerat în închisoarea Saint Antoine. Aici și-a petrecut câțiva ani din viață, gustând din amarul osândei, urlând ca o fiară (din aceeași cronică), cerând să i se dea drumul...

Până într-o dimineață, când temnicerul (spre marea lui bucurie; scăpa de un „*scandalagiu*” incurabil) îl găsi în celulă spânzurat...

„*Tot italian* - reproducem o notă din aceeași revistă din 1932 - era și anarhistul Gaetano Bresci. Locuia în Statele Unite, la Patterson, o cetățuie a anarhismului, și își câștiga existența într-o fabrică de pălării. Într-o zi își lăsa copiii, soția și se duce în Italia cu intenția mărturisită de a ucide pe regele Umberto. Ceea ce face la 29 iulie 1900 în Monza, unde descarcă trei focuri de revolver împotriva regelui care trecea în trăsură. Cum pe vremea aceea nu exista în Italia pedeapsa cu moartea, Bresci a fost închis într-o carceră subterană, cu desăvârșire întunecoasă. Primea numai apă și pâine și n-auzea glas omenesc, însuși păzitorului fiindu-i interzis să schimbe un singur cuvânt cu osânditul. Astfel a murit Bresci. Fapta lui n-a folosit la nimic”.

Ultimul „*caz*” din cuprinsul „*tezei*” noastre l-am putea numi nu absurd, nu inutil, nu odios. Nici măcar o nebunie politică. Ci, cuprinzând pe toate acestea la un loc. „*Cazul*” despre care

vom vorbi mai jos poate fi considerat o inexorabilă tragedie umană.

Ne referim la asasinarea președintelui Paul Doumer al Franței.

Moderatul Paul Doumer fusese ales la conducerea statului francez la 13 iunie 1931, ca succesor al radicalului de stânga Gaston Doumergue.

Ridicat de jos, din clasa muncitorilor cu brațele - va nota un cronicar al timpului -, dovedind parcă prin exemplul vieții lui că oricine poate ajunge în Franța prin meritele lui la cea mai înaltă și glorioasă treaptă socială, blândul Doumer, a cărui soartă a fost să treacă prin zilele tragice ale războiului unde și-a pierdut trei băieți, luă conducerea Franței. Dar Franța, atunci, trecea și ea prin criza economică mondială, printr-o periculoasă instabilitate guvernamentală, ceea ce făcea să fie bântuită de grave frământări sociale și politice.

Însă noul președinte a rămas tot „*blândul Doumer*”. Nu s-a grăbit să comită samavolnicii. Să dizolve. Să suprimе organizațiile politice care nu-i erau pe plac și să-și asuprească poporul. Nu comisese nici un act de nedreptate. Fără nici o vină. Nici măcar vina lui Lincoln sau a lui Napoleon al III-lea. Poate victima lui Bresci greșise cumva. Sau președintele Carnot comisese vreun păcat. Președintelui Doumer nu i se putea aduce nici o învinuire.

Și totuși...

În ziua de 7 mai 1932, după mai puțin de un an de președinție, cade nevinovat sub gloanțele nemiloase ale unui atentator.

Cine este asasinul și care era „*cauza*” pentru care trebuia să moară un președinte ca „*blândul Doumer*”?

E interesant să subliniem că atentatorul lui Doumer n-avusese nici o legătură de idei cu „*sudiștii*” lui Booth. De la crima lui Brutus trecuseră multe secole, iar pe fasciștii italieni, și

pe hitleriști îi detesta, ca și pe bolșevicii lui Stalin. Nu dorea să meargă, nici măcar să meargă pe urmele „carbonarului” Orsini sau ale anarhiștilor Bakunin și Kropotkin. Nu făcea parte din acea drojdie a societății, gata oricând să ucidă pentru bani sau dintr-un instinct de fiară.

Atunci, cine a fost asasinul lui Doumer?

Îl chema Gorgulov. Se afla în Franța, la Paris, ca refugiat politic. Fugise din „raiul” stalinist. N-avea nici 40 de ani, fusese medic, după nota aceluiași cronicar umblase prin universități și era chiar scriitor de povestiri.

Pricina faptei lui o aflăm din cronica amintită:

„Prin asasinarea președintelui Doumer, Gorgulov voia să ... provoace un război între Franța și Rusia pentru doborârea regimului bolșevic!...”

Iată, în fine, o dramă - și a victimei și a atentatorului - care nici măcar nu se poate explica. Rămâne ca cititorul să înțeleagă că există totuși o explicație spre a apăra libertatea și republica.

În opinia conspiratorilor, Iuliu Cezar, devenind dictator, consul, pontifex maximus, cenzor, cu titlu de „împărat” și „părinte al țării”, reprezenta un mare pericol pentru privilegiații dictatori, deși nu se știe că ar fi fost cineva dintre acești privilegiați care să fi suferit din pricina dictaturii împăratului.

O altă vină atribuită lui Cezar de către senatorii-complotiști a fost aceea că dictatorul urmărea să se încoroneze ca rege, trădând astfel principiile republicane.

În cartea cehoslovacului V. P. Borovicka „Atentate care urmau să schimbe lumea”, putem citi la pag. 13 (lucrarea a apărut în traducere românească la Editura Politică București 1978) următoarea frază edificatoare: „Cochetăria cu coroana de rege avea să fie ultima picătură în paharul plin și, după câte se pare, cauza asasinării lui Cezar...”

Cele douăzeci și două de lovituri primite de viteazul general, nu reprezentau, așadar, un act de dreptate socială. Nici măcar unul de răzbunare personală. Și cu atât mai puțin o acțiune

de pedepsire. Nici unul dintre atentatori cu familiile lor, cu prietenii și camarazii lor, nu aveau a se plânde că au fost într-un fel victimele tiraniei dictatorului. Dimpotrivă aceștia fuseseră profitorii dictaturii ca mari proprietari și demnitari ai Romei și -i potrivit părerii istoricului Borovicka - ei aleseseră metoda convingătoare: dictatura, care avea să reducă la tăcere glasurile nemulțumite ale celor exploatați.

Uciderea lui Iulius Cezar însă s-a dovedit a fi fost nu numai o aberație politică, ci și o inutilitate politică. Asasinatul nu schimbă cu nimic starea republicii. Iar complotiștii n-au reușit nici să elibereze - cum se lăudau - poporul de tiranie, nici să-și păstreze privilegiile.

După însemnările lui Suetoniu rezultă că în scurt timp după crima din 15 martie a anului 44 î.e.n. toți asasinii lui Cezar au murit de moarte nenaturală. Unii au fost înghițiți de valurile mării. Cei mai mulți însă, ca blestemul să pară mai cumplit, și-au curmat singură viața „*cu același pumnal cu care îl uciseseră pe Cezar*”. Printre aceștia se vor afla capii complotului: Brutus și Cassius.

O inutilitate politică a fost și asasinarea președintelui american Abraham Lincoln din 14 aprilie 1865. Atentatorii, în frunte cu actorul John Wilkas Booth, un partizan fanatic al Confederației sudiste, au motivat asasinatul prin dorința de a răzbuna crimele armatelor lui Lincoln comise împotriva sudiștilor, o învinuire vagă, poate chiar subiectivă.

Sudistul Booth n-a fost un om lipsit de curaj. Acțiunea lui de la Teatrul Ford din Washington îl arată temerar până la nebunie. Dar fuga lui, încercarea disperată de a se sustrage obligației de onoare de a răspunde până la capăt de faptele sale, de a motiva crima și de a suporta, cu eroism consecințele ni-l înfățișează drept „*eroul unui act inutil*”.

Cât de inutilă și absurdă a fost, cu 98 de ani mai târziu, uciderea unui alt președinte american, John Kennedy, rezultă mai ales din faptul că nici până astăzi nu se știe cine a fost autorul

asasinatului de la Dallas din 22 noiembrie 1963.

Dar cel mai absurd și mai inutil asasinat politic cunoscut din istoria atentatelor care urmau să schimbe lumea, rămâne, fără nici o îndoială, acela din 7 mai 1932, când președintele Franței de atunci moderatul Paul Doumer cade sub gloanțele unui atentator.

Paul Doumer nu avea altă vină decât aceea că fusese ales, cu un an în urmă, ca președinte al Franței, ridicându-se la această înaltă treaptă socială din clasa muncitorilor cu brațele.

Atentatorul, pe nume Gorgulov, se găsea în Franța ca exilat politic, fugit din patria socialismului stalinist, și era medic de meserie. El se manifesta ca un înverșunat anticomunist și prin asasinarea lui Doumer aștepta ca între Franța și Uniunea Sovietică să se declanșeze un război, care să contribuie la doborârea regimului bolșevic din Rusia.

O idee mai naivă, mai absurdă, mai aproape de nebunie nu cred că poate exista. Iar cât de inutil a fost atentatul lui Gorgulov vom înțelege din următorul fapt: câteva luni, mai târziu, la 29 noiembrie, sub președinția succesorului lui Paul Doumer, Albert Lobrun, Franța va semna un pact de prietenie și neagresiune cu prigonitorii lui Gorgulov, cu sovieticii.

Ne oprim aici cu exemplele din lista atentatelor politice din istoria politică a trei epoci diferite. De fapt toate crimele politice, fie că s-au comis în virtutea unui ideal nobil, fie că au avut loc, cum e cazul uciderii împărătesei Elisabeta a Austriei, sau cazul lui Orsini pentru independența și libertatea Italiei sau cazul exploziei din parlamentul francez din 9 decembrie 1893, datorită unor stări ieșite din comun. Au ceva absurd în ele, însăși noțiunea de crimă politică.

Dar să încercăm a face o analiză, ca prolog al atentatului din gara Sinaia din anul 1933, vorbind despre uciderea primului-ministru conservator Barbu Catargiu, atentatul anului 1862 și despre atentatul comunist de la Senatul român din anul 1920.

Aceasta spre a ști cu adevărat cine sunt „inauguratorii” atentatelor politice din România lui Zigu Ornea...

POVESTEA ASASINĂRII LUI BARBU CATARGIU

Au fost unii cronicari marxiști, (printre aceștia se numără și „*ilustrul Politolog al clasei muncitoare*”, românul Zigu Ornea), care au susținut că Mișcarea Legionară a „*inaugurat*” atentatele politice din România.

Pentru ca cititorul român să-și dea seama ce este în această „*afirmație marxistă*” adevăr sau „*istorie marxistă*”, prezentăm în acest capitol adevărul în asasinarea fostului prim ministru Barbu Catargiu din anul 1862.

De fapt, până la atentatul primului ministru I. G. DUCA, din 1 iunie 1862, în spațiul mioritic românesc au avut loc cinci atentate politice: două soldate cu trei morți și mai mulți răniți unul este atentatul împotriva lui Barbu Catargiu și al doilea este atentatul de la Senat, comis de către comunistul Max GOLDSTEIN în ziua de 8 decembrie 1920.

Și pentru ca „*politologul marxist*” Z. Ornea să fie mai lămurit în privința „*inaugurării*” atentelor politice din România ne vom folosi de cartea lui TUDOR SYLVIAN „*REȚEAUA MORȚII*”, spre a arăta cine a fost acest MAX GOLDSTEIN: un tânăr evreu din România anarhist în concepții, fanatic, mare adept al ideii anarhistului rus Kropotkin, al ideii că pasiunea pentru distrugere este totodată o pasiune creatoare „*MAX GOLDSTEIN făcea parte (scrie Sylvian) din grupul de acțiune al extremei comuniste din P.S.D.R. care se pronunța în sprijinul afilierei la Internaționala Comunistă...*”

După autorul cărții „*Rețeaua morții*” scopul atentatului este foarte clar. Cităm din pagina 157: „*Scopul acestui atentat era, ca, profitând de starea de agitație a spiritelor, să se semene*

panică în rândurile populației, ajutând astfel la propagarea comunismului”.

Aceste acțiuni teroriste făceau parte din programul de atribuție ale „G.P.U.”. (G.P.U. este denumirea prescurtată a GAVRROE POLITICOE UPRAVLENIE - Direcția Generală Politică - în atribuția căreia intră spionajul, contraspionajul, actele de subversiune, ambasadele, propaganda, precum și activitățile partidelor comuniste din străinătate larg subvenționate de Soviete - din „Rețeaua morții”, pag. 140-152).

Dacă într-adevăr, scopul atentatului de la Senat a fost acela arătat în „Rețeaua morții”, dacă pentru propagarea comunismului în România a trebuit să moară și să fie răniți atâția oameni nevinovați, atunci acest atentat întrece în absurditate și monstruozitate pe toate celelalte atentate amintite în această informare. Chiar și incredibilul asasinat comis de nefericitul Gorgulov surghiunit din „raiul” bolșevic. El poate fi asemuit numai cu odioasele crime contemporane ale „Brigăzilor roșii marxiste”.

Vaillant, cu aproape trei decenii în urmă a făcut să explodeze o bombă în Parlamentul francez. Cu urmări infinit mai puțin sângeroase ca urmările exploziei de la Senatul român. Atentatorul n-a fugit de răspundere. Nici măcar n-a căutat să explice motivul nebuniei sale. Ideea atentatului era absurdă. Dar era a lui. Era convingerea lui, credința lui, pasiunea lui. În definitiv, oamenii au voie să aibă idei, convingeri personale, credințe, pasiuni. Chiar absurde. Ca în democrațiile populare...

Dar oamenii trebuie să aibă și curajul de a răspunde pentru ideile lor. Ca și pentru faptele lor.

Vaillant a avut acest curaj. Al a murit, executat, strigând: „Vive la Revolution!” Într-un fel absurd, dar demn, ca un luptător „mândru”.

Lui Mac Goldstein și tovarășilor lui de idei, de crime, le-a lipsit și curajul, și onoarea, și demnitatea. Ei au făcut din mișelie

armă de luptă politică, din minciună veșmânt ideilor, iar din lașitate, din lașitatea „politică”, instrument de înșelăciune și hulă marxistă.

Mai târziu însă alți judecători l-au osândit. Nu pentru morții și răniții de la Senat. Ci pentru că trebuiau să plătească niște datorii ale destinului implacabil.

Și, ca implacabilitatea destinului să fie o răzbunare a destinului, judecătorii de mai târziu aveau să fie proprii lor idoli, stăpânii lor. Cei care îi învățaseră să agite spiritele, să semene panica, să ucidă mișelește pentru propagarea comunismului...

Atentatorul făcea parte din grupul de acțiune al extremei comuniste din P.S.D.R., printre acei socialiști care se pronunțau frecvent în sprijinul afilierei la Internaționala comunistă.

În complot au mai fost implicați și câțiva prieteni mai apropiați ai lui Max Goldstein: Alexandru Dobrogeanu-Gherea, Boris Ștefanov, Pavel Tcaceano, Elek Köblös, Timotei Marin ș.a. Dar nici unul n-a recunoscut că ar fi participat la organizarea complotului. Ba mai mult, unii dintre ei s-au desolidarizat de ceea ce se întâmplase la Senat, respingând și învinuirea că ar fi avut legături politice conspirative cu acuzatul principal Max Goldstein.

De altfel, însuși Max Goldstein, situându-se pe poziția luptătorului care vrea distrugerea burgheziei prin revoluție socială, a încercat să demonstreze judecătorilor că este mai nevinovat ca victimele mașinii infernale...

Ce au urmărit atentatorii prin explozia bombei de la Senat? - iată întrebarea care a dat loc multor comentarii. Cu atât mai mult cu cât până la acea oră socialiștii români nu fuseseră ținta unor prigoniri speciale din partea guvernanților. Ci din contră, politica regimului de atunci a cabinetului Averescu părea o politică de colaborare cu socialiștii.

Am arătat într-un alt capitol, tot ghidat de anumite documente de proveniență marxistă, care era atmosfera politică

în primăvara anului 1920.

În parlamentul țării, deputații socialiști, de la tribuna celui mai înalt for politic, făceau elogiul Revoluției din octombrie socotind-o salvatoare pentru popoarele civilizate ale lumii. Iar publicistul N. D. Cocea - și el deputat socialist - considerându-se împreună cu ceilalți deputați socialiști soldații umili dar sinceri ai cauzei revoluționare, își lua angajamentul să facă propaganda cea mare bolșevică, adăugând textual: „... și vom face această propagandă mereu și pretutindeni, așa cum se face astăzi de la această tribună parlamentară...”

În timp ce N. D. Cocea căuta să convingă Parlamentul că România va fi socialistă ... în scurt timp, mai scurt decât se crede, numeroase convoiuri lungi de socialiști cu drapele roșii” — mărșăluiau pe străzile Capitalei. Un deputat nesocialist arăta, tot în Parlament, că demonstrații purtau pancarte cu diferite lozinci ca: „*Trăiască revoluția!*”, „*Trăiască Lenin!*”, „*Trăiască dictatura proletariatului!*”, „*Jos burghezia!*”, „*Trăiască Internaționala III!*”, parcurgând ... străzile Bucureștilor fără ca autoritățile în drept să ia vreo măsură ... ” (vezi **Magazin istoric** - octombrie 1967, pag. 20).

Prin urmare, dacă aceasta era atmosfera politică în acea vreme și, după cum se vede, comuniștii puteau să se afirme „*revoluționar*” în sprijinul Rusiei Sovietice, fără ca autoritățile în drept să ia vreo măsură, întrebarea „*Ce au urmărit atentatorii prin asasinatelor de la Senat?*” devine mai obsedantă.

Un răspuns, poate cel mai simplu dar și cel mai important, îl găsim în destăinuirile din cartea „*Rețeaua morții*”.

Iată ce scrie Tudor Sylvan la pagina 157:

„Scopul aceluia atentat era ca profitând de starea de agitație a spiritelor, să semene panică în rândurile populației, ajutând astfel la propagarea comunismului...” Exact după teoriile anarhiste ale lui Bakunin și Kropotkin.

Dar, atentatul de la Senat n-a fost singurul. În februarie

1931 a avut loc unul la Consiliu de război din Galați; a făcut o puternică impresie... fiind tot opera teroriștilor comuniști (Ibidem, pag. 10). După „*Rețeaua morții*” luăm cunoștință de atentatul de la Brazi și de cel de la punctul Dudulea. Apoi de foarte multe „*programate*”, ca de exemplu: planul de distrugere a tunelurilor de la Barboși și Berești și a podului de peste Dunăre de la Fetești-Cernavodă. Autorul dă și câteva nume de agenți teroriști ruși, trimiși în România pentru acțiuni revoluționare: Rodion Ciolagu și Nicolae Mașlevschi, originari din Basarabia, Mihail Snegov și Ignat Șalapa. „*Aceștia prinși - ne informează Tudor Sylvan - au declarat că în cele din urmă intenționau să arunce în aer Camera și Senatul, precum și un depozit de muniții de lângă Focșani*”.

Tot din destăinuirile senzaționale, autorul „*Rețelei morții*” încearcă să ne convingă că atât asasinatetele de la Senat din 1920, cât și celelalte crime penale - fie că au instigat, au organizat sau au patronat crimele, fie că au comis crima propriu zisă din ordin, din interes personal sau din simpla pasiune de a ucide...

Pe bună dreptate, cititorul poate să pună niște întrebări.

De pildă: este îndreptățit să știe în ce măsură exista o diferență între diferitele crime politice?

Omuciderea, asasinatul - chiar politic fiind - nu este până la urmă tot o crimă, un asasinat? Poate fi, gândind omenește, de pe poziția creștină a judecătorului vreo deosebire clară între Antipatros, dacă acestuia i se datorește otrăvirea lui Alexandru cel Mare, și asasinii țarului Alexandru al II-lea al Rusiei? Între românul Gh. Stoenescu-Jelea și germanul Goedal? Între moartea împărătesei Elisabeta a Austriei și aceea a celui ce a fost al 84-lea dictator al Romei? Între Bresci și Gargulov? Între atentatul lui Max Godstein și acel al anarhistului Vaillant? Între asasinii lui Barbu Cartagiu și omorătorii lui Duca? Între băcanul Stoica Alexandrescu din românescul Râmnic-Sărat și atentatorii la viața primului ministru francez Herriot? Între Guitean și Felice Orsini

Sau între Caserio, ucigașul președintelui Carnot și nefericitul Booth, omorătorul lui Lincoln?

De bună seamă, omorul ca fapt în sine, indiferent când, cum și împotriva cui se comite, este un păcat de moarte oricare ar fi cauzele care îl determină el tot păcat rămâne. Cel mai mare păcat al oamenilor.

Luat ca act politic însă, ca mijloc de apărare, ca instrument, ca ultimă soluție de a stăvili și alte crime nedrepte - și în politică asemenea păcate abundă - el poate și trebuie discutat. Adică, așa cum am arătat mai sus, există crime politice, absurde, inutile, monstruoase. După cum unele, fără a le aproba, merită a li se aplica circumstanțe atenuante sau, cel puțin, se cuvine a li se da atenția unor analize de pe poziții neutre.

Încercăm să facem o astfel de analiză în paginile ce urmează.

În ziua de 2 iunie 1862 se împlineau paisprezece ani de la revoluția din 1848. Trecuseră câteva luni de la recunoașterea de către marile puteri europene a Unirii Principatelor, în fruntea noului stat, condus de colonelul Alexandru Ioan Cuza, se găsea un guvern conservator prezidat de Barbu Catargiu, numit în același an, la 22 ianuarie.

Era primul guvern unitar al României și primul care punea în discuția Parlamentului un proiect de lege agrară.

Dar - dacă e să ne luăm după cronicarii marxiști de astăzi - Barbu Cartagiu, manifestându-se ca un aprig apărător al intereselor boierimii, reacționar înverșunat, a abordat în spirit reacționar, conservator marea problemă a vremii: împrumutarea țăranilor.

„Faptul acesta - citire în revista **Magazin istoric** din februarie 1970, la pag. 47 - a făcut ca împotriva lui (a proiectului conservator prin care susțineau opoziționiștii), țăranii erau deposezați de pământurile ce le munciseră de veacuri - n.n.) să se ridice întreaga opoziție liberală și progresistă, care dorea și

lupta pentru rezolvarea burghezo-democratică a problemei agrare”.

De aici, desigur și ca o consecință a luptei pentru putere, porni apriga confruntare politică între Barbu Catargiu, ca șef al guvernului, și exponenții opoziției „liberalo-progresiste, C. A. Rosetti și I. C. Brătianu. O atmosferă politică încordată, demonstrații de stradă violente, discursuri parlamentare incitative - iată câteva elemente care au stat la baza episodului tragic de la dealul Mitropoliei.

În acea zi de aniversare (II iunie 1862), liberalii au organizat o mare demonstrație antiguvernamentală pe „Câmpia Libertății” de pe Dealul Filaretului. Opoziția voia prin această demonstrație să demaște poziția reacționară a conservatorilor și să provoace o criză de guvern.

Concomitent cu manifestațiile zgomotoase de pe „Câmpia Libertății”, în apropiere, la câteva sute de metri, pe un alt deal, Dealul Mitropoliei, Parlamentul țării se adunase - cum notează cronicarul marxist - „majoritatea reacționară a Adunării intenționa să voteze legea agrară conservatoare”.

Cu acest prilej, șeful cabinetului - acest om de cultură, înzestrat cu un mare talent oratoric, cu o mare energie și autoritate, rosti un discurs. Printre altele, ca prevestind ceea ce avea să urmeze, Barbu Catargiu a pronunțat și următoarele cuvinte aducătoare de nenorocire: „... Voi prefera a fi zdrobit decât a îngădui slăbirea liniștei; voi prefera moartea mai înainte de a călca sau a lăsa să se calce vreuna din instituțiile țării”.

Ce s-a întâmplat după aceea, aflăm din pasajul extras din articolul „Enigma unui atentat: moartea lui Barbu Catargiu” apărută în revista sus citată:

„Aceste cuvinte fatidice - scrie Valeriu Stan, de la Institutul de istorie «N. Iorga» - au fost rostite numai cu o jumătate de oră înainte ca o mână misterioasă să-l asasineze. La ieșirea din Cameră, după terminarea ședinței, Barbu Catargiu.

negăsindu-și trăsura la scară, a fost invitat de colonelul Nicolae Bibescu - prefectul poliției - în trăsura sa. Era între orele 5-6 seara. Trăsura deschisă trecea pe sub clopotnița Mitropoliei când s-au auzit două focuri de armă. Un glonte l-a lovit pe Barbu Catargiu în cap, omorându-l pe loc, celălalt a trecut pe la urechea lui Bibescu, care de abia după vreo sută de pași a reușit să oprească caii speriați. La locul crimei a fost găsit un pistol ruginit. Criminalul dispăruse în viile de pe dealul Mitropoliei”.

Despre enigma atentatului care a curmat viața lui Barbu Catargiu, la vârsta de numai 55 ani, s-au scris mai multe lucrări. În diferite epoci și de diverși autori.

În legătură cu atentatorii s-au făcut o mulțime de anchete, cercetări, presupuneri, suspiciuni. Dar atentatul a rămas încă o enigmă una misterioasă, ucigătoare, încă un secret...

Din dosarele anchetatorilor (pentru că s-au făcut mai multe anchete și în diferite intervale de timp) reiese, tot ca presupunere, că liderul conservatorilor a fost victima unei conspirațiuni. Figurează mai multe nume, printre care și numele lui N. Bibescu, adică, în concret, sunt bănuite de asasinarea primului ministru patru persoane și anume:

Un oarecare Gheorghe Bogathy, fost ofițer austriac, originar din Transilvania, un aventurier cu un trecut dubios, pe care documentele din dosarul anchetei îl prezintă ca fiind spion dublu, gata oricând să comită orice crimă în schimbul unor avantaje personale; un anume Dimitrie (sau Iosif Dunca, agent al opoziției liberale, împreună cu prietenul său poetul Grozescu - amândoi redactori la ziarul liberal al lui C. A. Rosetti, „*Românul*” și prefectul poliției de atunci, Nicolae Bibescu, căruia apoi pe baza presupunerii că n-ar fi fost străin de conjurațiunea de la 11 iunie, i s-a zis „*Bibescu-pistol*”.

Câteva păreri, în afara dosarului anchetei, pe marginea acestui asasinat mișelesc:

Titu Maiorescu, în însemnările sale zilnice, scrie că la

data de 28 martie 1880 (aproape două decenii după episodul tragic de pe Dealul Mitropoliei), fiind în drum spre Pesta, a întâlnit în restaurantul gării Orșova pe maiorul Bogati (Bogathy). Din discuția cu acesta așa reiese din notele lui Maiorescu - rezultă că uciderea lui Barbu Catargiu ar fi fost săvârșită de doi tineri exaltați din redacția ziarului „Românul”, Dunca și Grozescu.

Același lucru îl susține și cunoscutul publicist I. G. Valentineanu. În memoriile scrise după 34 de ani de la atentat, publicistul Valentineanu, prieten cu Dimitrie Dunca, îl descrie pe acesta fanatic peste măsură, un exaltat în ideile sale politice sociale, un anarhist...

Într-un raport al maiorului Bogati adresat prefectului poliției bucureștene, Hiotu, poetul Grozescu este indicat ca cel care a descărcat arma ucigașă.

Și în opinia istoricului A. D. Xenopol (vezi Domnia lui Cuza Vodă, vol. I, Iași) asasinii primului ministru conservator sunt plasați în rândurile opoziției liberale, între elementele mai nereținute, extremiste, potrivnice conservatorilor.

Mulți au fost cei care au comentat și au încercat să explice cauzele dramei petrecute sub clopotnița Mitropoliei din capitala României.

Ne vom opri la două asemenea explicații: una exprimată ceva mai târziu după asasinat, într-o scrisoare către Costache Negri, de domnitorul Cuza cealaltă din relatările unui cronicar stalinist din timpurile noastre.

Cuza Vodă, bineînțeles dezaproband fapta mârșavă, scrie printre altele următoarele:

„.... disesiunile noastre politice, acțiunea anormală ce nu încetează a agita câteva capete exaltate, faptul că d-l Catargiu trecea cu drept cuvânt, ca reprezentantul cel mai de seamă al ideilor conservatoare, ce rezista, cu, pe câtă energie, pe atâta perseverență, la uneltirile ultra-liberalilor noștri, și, în fine, discuțiunea legii rurale la ședința înaintea Adunării [...] toate aceste împrejurări reunite legitimează presupunerea că ura și

fanatismul politic au înarmat brațul ce a lovit pe domnul Catargiu”.

Din relatările cronicarului stalinist reproducem pasajul cu care „istoricul” Valeriu Stan își încheie articolul apărut în Magazin istoric nr. 2(35).

„Contemporanii - spune scribul marxist în concluzie - au avut ferma convingere că este vorba de o crimă politică. Cert este că dispariția lui Barbu Catargiu a însemnat pe lângă încetarea după scurt timp a guvernării conservatoare și „înmormântarea” legii rurale reacționare prin care țărănimea ar fi fost deposedată de pământ. De aceea se poate spune că Barbu Catargiu ... a fost victima propriei sale poziții conservatoare și reacționare...”

În lumina contemporaneității noastre asasinatul de la 11 iunie 1862 este și absurd și inutil. El poate fi așezat alături de toate celelalte atentate de acest fel. A fost inutil pentru că ideile de bază ale victimei au rămas în politica românească ulterioară ca și în „cazul Lincoln” un îndreptar. Chiar și pentru uneltitorii ultra-liberali care - după opinia cea mai autorizată, a lui A. D. Xenopol, au pus la cale asasinatul. *A fost absurd pentru că - așa gândea atunci Eminescu - răul făcut prin suprimarea lui Barbu Catargiu a fost mult mai mare ca însuși răul care se voia înlătura astfel.*

Șapte decenii după dispariția acestui mare om politic român, cultura sa, talentul și marea sa energie, ca și autoritatea, forța sa creatoare și dragostea sa pentru țară, au devenit pentru legionarii români - și nu numai pentru ei - *comandamente politice.*

De la Barbu Catargiu - au rămas două importante idei conducătoare:

„O nație nu trăiește prin milostenie” și „totul pentru țară, nimic pentru noi”.

Dar - ceva mai semnificativ ca toate - uciderea lui Barbu Catargiu, așa cum a avut ea loc, a fost mai ales o faptă monstruoasă. Monstruozitatea ei constă în aceea că a rămas o enigmă. Că nici unul din asasini n-a avut curajul să nu dispară de

la locul crimei. Indiferent dacă a fost Bogathy, Grozescu, Dunca sau însuși prefectul poliției. Monstruozitatea ei stă și în faptul că s-a comis într-un mod mișelesc, lașitatea s-a manifestat prin forma cea mai josnică: *fuga de răspundere*. Nici unul din ucigători n-a avut tăria de a-și asuma răspunderea, de a înfrunta îndrăzneț primejdiile consecințelor cu acea forță morală caracteristică unui adevărat luptător pentru o cauză dreaptă.

Comparativ cu celelalte atentate și crime politice, uciderea lui Barbu Catargiu, din toate punctele de vedere - inclusiv al asumării unei răspunderi - , a fost și rămâne un act mișelesc, absurd și odios. **O mișelie politicianistă...**

Și atentatul de la Senat a fost și rămâne absurd, inutil și monstruos, sfârșitul atentatorilor însă stăruie și acum în mintea oamenilor ca un lucru de neînchipuit într-o lume pe care, chiar în anul masacrului de la Senat, 1920, N. D. Cocea avea naivitatea s-o înfățișeze de la tribuna Parlamentului român drept *bastionul tuturor libertăților, al socialismului, al adevăratei democrații, prima țară din lume care vrea „să realizeze cu un ceas mai curând idealul omenirii civilizate...”* **socialismul** (ce cuvânt pandemoniac!)

Jumătate de secol după odiosul atentat comunist de la Senat.

La o ședință, cu caracter antilegionar, a Academiei de Științe Sociale și Politice din R.S.R., „profesorul universitar” și președintele acestei „Academii”, Miron Constantinescu, **unul din asasinii lui Lucrețiu Pătrășcanu**, își începea discursul prezidențial „științific” cu următoarele cuvinte inapte - exemplu cel mai infam de demagogie stalinisto-socialistă:

„Nu există în întreaga istorie politică a României pagini mai sângeroase și mai hidoase decât acelea înscrise în Garda de Fier, care se numise și Mișcarea legionară În tot decursul activității sale, această grupare a acumulat, un imens

număr de cruzimi, jafuri și masacre împotriva proletariatului, a țărănimii muncitoare, a intelectualității înaintate din țara noastră. Sute de militanți ai mișcării muncitorești și ai partidelor, democrate-burgheze au fost uciși în perioada ofensivei acestei grupări fasciste, după cum mii de alți oameni - români, maghiari, evrei, slavi au fost masacrați în scurta perioadă cât a exercitat guvernarea. A fost singura țară în care patru primi-miniștri, aparținând partidelor clasei dominante din acea epocă, au fost uciși bestial: I. G. Duca, Armand Călinescu, Nicolae Iorga, generalul Argeșeanu."

Cititorul acestor rânduri, scrise de „doctrinarul” numărul unu al P.C.R. - are toate motivele să se îngrozească: „... pagini mai sângeroase și mai hidoase ...”, „un imens număr de cruzimi, jafuri și masacre...”, „Sute de oameni uciși ...”, „mii de alți oameni - români, maghiari, evrei, slavi - ...masacrați...”.

Într-adevăr, dacă a fost așa, dacă legionarii au scris asemenea pagini în istorie, acumulând un imens număr de cruzimi, jafuri și masacre împotriva proletariatului, a țărănimii muncitoare și a intelectualității înaintate, dacă au ucis sute de militanți ai mișcării muncitorești și ai partidelor democrat-burgheze și au masacrat mii de alți oameni atunci, pe drept, merită **stâlpul infamiei**.

Dar dacă n-a fost așa? Dacă prin aceste infamii, marxiștii vor să ascundă propriile lor crime?

Răspunsul îl vom da în paginile următoare. El va prilejui cititorului să înțeleagă adevărul. Să știe ce a fost și ce nu trebuia să fie.

Vom începe, aşadar, în litera istoriei atentatelor și asasinatelor politice, cu prima „**crimă**” a Gărzii de Fier: **uciderea lui I. G. Ducă din 1933.**

PRIGOANA ANTILEGIONARĂ LA ÎNCEPUTURI, CONDUCĂTORII P.N.Ț.- ULUI: MANIU, VAIDA-VOIEVOD ȘI MIHALACHE REFUZĂ SĂ FIE CĂLĂII TINERETULUI ROMÂN ÎN SLUJBA BANCHERILOR STRĂINI ȘI PLEACĂ DE LA GUVERNARE

Suntem în toamna anului 1933. Regele Carol al II-lea, în vizită la Universitatea din Capitala Moldovei, este șocat că studențimea legionară ieșeană îl întâmpină cu oarecare răceală. Parcă am fi în ajunul unor ostilități ce sunt pe cale a se declanșa ineluctabil. Parcă totul era pregătit ca Mișcarea Legionară, de două ori dizolvată până atunci, să pornească din nou, „*spre muntele suferințelor...*”

La Iași, din cuvintele regelui, adresat Primei Academii Naționale, înființată de Mihail Sturza și pe care acum Hohenzollern-ul voia să o denumească „*Universitatea Mihăileană*”, n-am reușit să rețin nici măcar o idee. Probabil n-a spus nimic important...

Cititorul ar putea fi tentat să-și pună o întrebare. Anume următoarea:

Ce a survenit în raporturile Gărzii de Fier cu regele, încât acum, la Iași, aici în leagănul Mișcării legionare (spre deosebire de alte dăți când legionarii nu pierdeau nici un prilej să demonstreze lui Carol II că sunt și ei o prezență politică), să se manifeste într-o poziție de totală indiferență, dacă nu chiar cu o oarecare ostilitate?

Răspunsul l-am aflat chiar atunci dintr-o explicație a

„domnului Banea”. Explicația ne-a dat-o la Cămin, când ne-a anunțat că prezența legionarilor la festivitatea prezidată de rege, la Universitate, nu este obligatorie.

În rezumat, doctorul Banea ne-a spus cam așa:

- „Suntem informați că în ultimul timp, în anumite cercuri politice sus-puse, se preconizează unele noi represii împotriva noastră. De data aceasta prigoana va lua forme mult mai cumplite: intenția fiind să ne lichideze moral, politic și chiar din punct de vedere fizic. I-am identificat pe marii noștri prigonitori. Masoneria, cu toate controalele sale, își are și ea o contribuție importantă în acest joc macabru. Politicianiștii la fel. Ca și Camarila, Maiestatea sa știe? Și dacă știe de ce nu împiedică uneltirile? Sau știe și aprobă, fiindcă face jocul cămătarilor străini și este de acord cu aventura acestora?... Ca monarhiști ne-ar pare rău să fie așa... În astfel de circumstanțe e foarte normal să avem anumite rezerve. Să fim îngrijorați de ce poate să ni se întâmple mâine și să așteptăm... Sunt curios să știu cine ne va arunca prima piatră? Care dintre oamenii noștri politici își va asuma rolul nefast al unui nou „Cicero”? Cui îi va cădea zarul să vândă, pentru arginții lui Iuda, o marfă care nu-i aparține?... ”

În lumina documentelor de azi și a faptelor petrecute ulterior, temerea doctorului Banea nu s-a dezis. A fost așa cum era informat. O aflăm și din memoriile lui Argetoiann. Acest crai de curte, carolingian devotat, „expert dibaci în sforăriile din culisele vieții politice românești ale acelor vremuri ne oferă următoarele date care vin să confirme și mai mult că sentimentul unor primejdii” ca de exemplu „primejdia masonică” sau „primejdia politicianistă”, sentiment întreținut de legionari, n-a fost nici obscur - cum îl proclamă stalinistul G. Ivașcu, **nici obsesie și nici manie**. Ci s-a bazat pe dovezi palpabile, pe realități sângeroase, pe temeri profund justificate.

„Pangal - notează memorialistul la data de 28 ianuarie 1934 (Pangal îndeplinea atunci funcția de „mare maestru” la

conducerea a ceea ce se autointitula **Marea lojă națională română** -n.n.) - s-a înapoiat de la Paris și Madrid. La Paris a obținut după dorința regelui, tot concursul masoneriei în cazul unui eventual guvern de autoritate, la noi. La Madrid s-a dus chemat de Martinez Barrios, pentru moment dictator politic, și de Barcio, dictatorul economic - ambii conducători masoneriei spaniole. Și unul și altul doresc să pună la cale raporturi mai intime cu România. Pangal e ambalat pentru masonerie prin care crede că poate obține multe în Franța, în Anglia, în Statele Unite ... Eu nu sunt așa de convins, dar ca să-i fac plăcerea lui Pangal m-am băgat și eu într-o acțiune...

Precum se vede, după dorința regelui Carol al II-lea, masoneria din România (pe care profesorul savant dr. N. Paulescu, ani în șir, a denunțat-o ca „*unealta iudaismului internațional*”) obținuse prin șeful ei Pangal, tot concursul masoneriei pentru instalarea la cârma Regatului român a unui eventual guvern dictatorial. Aceasta în cuvinte mai clare, nu avea alt scop decât punerea în acțiune a tuturor forțelor întinericului pentru „*suprimarea*” **definitivă** (expresie folosită de Iorga) a **Gărzii de Fier, întru apărarea democrației și a independenței naționale.(?)**

În vederea acestui „*nobil*” scop, atât regele și camarila sa cât și acei acoliți carolingieni veroși (Iorga, Armand Călinescu Iumandi, Gavrilă Marinescu, Moruzov etc.) care, ca să se numească *portstegarii luptei pentru salvarea țării*, au devenit instrumente de tortură și ucidere contra tineretului român, acum aveau nevoie de concursul masonilor din Franța, din Anglia și din Statele Unite. Pentru ca împreună cu „*marii patrioți români*” din Internaționala Comunistă: Köblös Elek, Holostenko, Pauker, Max Goldstein, Daneline Stefanski și Boris Ștefanov - acești „*eminenți fii ai poporului român*” „*ilustri*” luptători în sprijinul *sacru al unei Româнии „întregite”, „liberă” și „independentă”,* să prigonească acest tineret, să-l scoată din Universități să-l bage

la bușcă - după formulele de guvernare ale lui Iorga -, să-l răstignească, să ucidă în sufletele tuturor bucuria de a înfăptui...

Ca ministru al forțelor de represiune în cabinetul național-tărănist al lui Vaida-Voievod (și pe deasupra acestuia), Armand Călinescu întocmi și un plan. Un plan drăcesc, care urmărea să frâneze cu toată hotărârea și cu toată energia „*mișcarea de dreapta*” pe care unul dintre complicii întru asasinat ai acestui „*homme d'acier*” (Iorga). Peste câțiva ani, o va simți, în țară, supt viața de partide, ca un tropot de cai ...Un plan cu... „*lichidarea imediată a gardismului...*”

Dar s-a întâmplat ca „lichidarea” planificată de acest „*om de oțel*” să n-aibă loc atunci. Trebuia ca fenomenul politic legionar din România viermuirilor politicianiste din acele vremuri să-și arate întreaga sa putere de cuprindere - toată măreția și - de ce nu? - și multele sale păcate. Trebuia să arate țării și lumii întregi că ascensiunea fenomenală a Gărzii de Fier în politica țării de atunci s-a datorat nu imperialismului nazist sau fascismului. Nu cămășilor colorate, uniformelor politice. Uniforme au purtat oamenii tuturor partidelor. Nici cântecelor legionare, nici taberelor de muncă sau marșurilor de noapte, cu concursul forțelor misterioase ale lumii nevăzute atrase de văzduh, din ceruri. Ascensiunea uluitoare a Mișcării legionare în politica țării din acea perioadă nu s-a datorat nici măcar nemărginitei credințe legionare în biruința care trebuia să vină prin moarte și înviere. Toate acestea - elemente importante într-o revoluție spirituală - n-au constituit, de fapt, decât doar câteva aspecte ale fenomenului, câteva imagini din etica și estetica legionară. Ci fenomenul legionar a fost consecința a două cauze principale, singurele de importanță istorică, fără de care ascensiunea legionară n-ar fi fost posibilă sau dacă ar fi avut loc, totuși, ea s-ar fi petrecut în afara evenimentului fenomenal, și anume:

1. Haosul politic cu toate multiplele sale alcătuiri semnalate de Iorga: vălmășagul luptei de partide, viermuirea ambițiilor sau joc sterp al ambițiilor, partidisme sau cârdășiile pentru putere, urgia unei demagogii nebun dezlănțuite, dezmăț politic sau trufii personale, beția stăpânirii puterii sau dogoritoare patimă de stăpânire, întrebuintând mijloace de brutală violență, furt al urnelor, infernala viclenie, trădarea, perfidia, venalismul, anarhia - toate petrecându-se într-o zgomotoasă hărmălaie a unor suflete atât de urâte (politicianiști), în numele celei mai ideale democrații liberale;

2. Prigoana pornită împotriva legionarilor, martirajul lor de la temniță la jertfă și cumplita dorință a prigonitilor de a accepta moartea ca pe o condiție a învierii.

Lichidarea Gărzii de Fier, împrejurările de atunci, a trebuit să fie amânată; portstegarul principal al luptei pentru „salvarea” țării să nu fie un Armand Călinescu, ministru într-un guvern vaidist, ci un Armand Călinescu, ministru într-un guvern prezidat de șeful Bisericii ortodoxe române, patriarhul țării.

Acțiunea diabolică a dementului Carol al II-lea să implice în masacrarea legionarilor și biserica românească prin patriarhul ei, ca prim-ministru. Era o acțiune mai mult decât diavolească, ca un satanic blestem!...Adică, legionarii, ca apărători ai bisericii, ca luptători pentru veșnicia Neamului, trebuiau să moară strangulați, arși de vii, uciși fără judecată, ca nicăieri în lume, sub guvernarea unui cabinet ministerial condus de „înalt prea sfinția Sa” patriarhul țării, MIRON CRISTEA...

A fost mai mult decât un blestem satanic!...

După un holocaust cu mii de asasinate, un holocaust

păgân și anticreștin patronat de patriarhul bisericii românești, orice organizație politică ar fi fost pusă în situația de a se fi orientat cu doctrina și comandamentele sale pe o poziție anticreștină, antiortodoxă sau măcar pe o poziție de condamnare a bisericii păstorită de un astfel de patriarh.

Legionarii, însă, neconfundând biserica ortodoxă cu fapta unui patriarh complet dominat de păgânismul unui rege dement, au continuat să fie credincioși, să lupte, să moară întru apărarea ei, să construiască biserici, să lupte pentru veșnicia neamului în numele Mântuitorului Isus HRISTOS....

Tragedia va fi cu atât mai dureroasă. Ca și urmările acestei tragedii. Dar până atunci ștafeta în cursa pentru „lichidarea gardismului” va ajunge în alte mâini. Alți „democrați” vor încerca să poarte steagul „salvării Țării”, alți „patrioți”, făcând jocul bancherilor și masoneriei internaționale se vor înghesui, se vor târî preasupuși și plecați servitori delatori, în viermuirea ce colcăia, la picioarele tronului, să execute orbește o „directivă” din afara țării, care nu avea nici o legătură cu interesele superioare ale Neamului justificându-și nelegiuirea astfel: „Știu că comit o greșală ...dar nu pot să fac altfel. Mi s-a pus această condiție sinequa non și e singura care mi s-a pus. Am primit-o (răspunsul lui Duca dat lui Argetoianu).

În acest fel cu ajutorul unor „călăuze”, pe firul amintirilor dar și pe baza documentelor ce le avem (și singurele documente pe care le avem acum sunt de proveniență antilegionară) intrăm în esența „dramei I.G. Duca”.

Cu ea vom încheia trecerea în revistă a evenimentelor anului politic 1933.

În ziua de 14 noiembrie 1933, adică exact la o lună de zile de la retragerea Germaniei național-socialiste din Conferința dezarmării de la Geneva și din Liga Națiunilor, cabinetul național-țărănesc prezidat de Al. Vaida-Voievod este silit să demisioneze. Pentru unii cronicari marxiști plecarea guvernului P.N.Ț. seamănă mai curând cu **o rușinoasă alungare de la putere**. Alții consideră că astfel (prin „*alungarea*” de la putere) se sfârșește perioada de glorie a guvernării național-țărăniste.

Din acest punct de vedere părerile acestor scribi nu-s cu desăvârșire lipsite de oarecare temeii.

Într-adevăr, șirul de cabinete național-țărăniste s-a sfârșit fără glorie, cu demisia lui Vaida din 14 noiembrie, care va fi ultima guvernare a Partidului național-țărănesc din perioada interbelică.

Dacă ținem cont de împrejurările care au contribuit la formarea primului guvern P.N.Ț. din 1928, cu acel succes fără precedent din istoria confruntărilor electorale (2.208.922 voturi, adică 77,76% și 348 de mandate în parlament), de speranțele ce și-a pus țărănimea română în acest partid, socotindu-l al ei, apărător al intereselor de clasă al țărănimii, apoi dacă ținem seama de felul cum a știut și cum a reușit să administreze treburile statului și cum și-a încheiat activitatea politică în perioada de care ne ocupăm, desigur, vrând-nevrând, trebuie să fim de acord cu tezele marxiste. Mai mult, epoca de guvernare național-țărănistă, începută glorios la 10 noiembrie 1928 prin Iuliu Maniu, și sfârșită, prin Vaida-Voievod, la 14 noiembrie 1933, nu fără glorie, nici măcar în mod onorabil, ci ca o ironie a soartei, n-o putem vedea decât ca făcând parte, împreună cu celelalte două perioade de guvernare, iorghistă și liberală, din „*embrionul*” a ceea ce s-a numit „*dictatura carlistă*”.

După opiniile cronicarilor staliști, sfârșitul lipsit de glorie a perioadei de guvernare național-țărănistă ar avea mai multe cauze. Câteva din aceste cauze le spicuiș din „literatura” de propagandă comunistă.

Iată, de exemplu, părerea „istoricului” Al. Gh. Savu exprimată în volumul „Sistemul partidelor politice din România - 1919-1940”, apărut în 1976:

„Politica promovată de cele patru guverne național-țărăniste care s-au succedat pe parcursul acestei legislaturi (e vorba de legislatura dintre alegerile parlamentare din 1928-1931 - n.n.) - și îndeosebi reprimarea eroicelor lupte ale feroviarilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933, condamnată vehement de cercurile largi ale opiniei publice din țară și de peste hotare a accentuat procesul diminuării influenței partidului Național-Țărănesc. La aceasta a contribuit, de asemenea, sprijinul pe care l-au acordat mișcării legionare, în care au văzut, ca și alți politicieni din guvernele anterioare, un instrument împotriva comunismului și o masă de manevră”.

O altă părere (mai complexă) a unui alt „istoric” stalinist, Mihai Fătu:

„Clasele dominante și monarhia - ne informează respectivul „istoric” în „Sfârșit fără glorie”, lucrare de propagandă comunistă, apărută în 1972 - avea să rezerve P.N.Ț.-ului rolul unei forțe politice de manevră împotriva maselor...”

„Profitând de interesele crescânde ale marilor monopoluri imperialiste internaționale în jefuirea bogățiilor României, P.N.Ț. a ajuns la putere, a dus o politică de înfeudare a țării imperialismului, ceea ce a agravat și mai mult situația ei economică, a determinat intensificarea exploatarea maselor de către imperialismul internațional în cârdășie cu cel

românesc a contribuit la creșterea profiturilor capitaliste..."

„Prin politica sa agrară, P.N.Ț. a aruncat țărănimea și mai mult în brațele moșierilor, chiaburilor și cămătarilor [...]Unul dintre efectele cele mai negative ale politicii economice național-țărăniște față de țărănime l-a constituit creșterea continuă a datoriilor țărănimii către bănci și cămătari..."

„Are loc o creștere a reacționarismului vârfurilor claselor exploatoare, a unor lideri ai partidelor „istorice” mai cu seamă național-țărăniștii, care încurajează activitatea Gărzii de Fier, organizată după 1929 cu concursul direct al lui Al. Vaida-Voievod și al altora. Național-țărăniștii se demască pe multiple planuri ca apărători ai intereselor de clasă al moșierimii și burgheziei, fapt care a determinat masele să-i părăsească tot mai mult. La alegerile din 1931 P.N.Ț. pierdea un număr covârșitor de voturi, obținând abia 30 de mandate față de 348 în 1928..."

Aici trebuie să lămurim un fapt, anume:

Se știe foarte bine că în perioada respectivă n-a existat raporturi de prietenie de nici un fel între Mișcarea Legionară și P.N.Ț., în așa fel ca partidul lui Madgearu, Călinescu și dr. Lupu „să încurajeze activitatea Gărzii de Fier...” Ci dimpotrivă, atunci începe lupta de „lichidare a gardismului”. În cuvintele ale unui alt culturnic marxist (Florea NEDELICU) în felul următor: „Aflat ca subsecretar de stat la Ministerul de Interne, ARMAND CĂLINESCU a desfășurat în 1930-1931 activitatea de identificare și depistare a cuiburilor legionare. Decretând scoaterea Gărzii de Fier în afara legii în ianuarie 1931, Armand Călinescu a arestat și a trimis în fața tribunalului un lot de fruntași legionari...” (citată din „Viața politică din România în preajma Dictaturii Regale”, pag. 22).

Încheiem seria „părerilor” marxiste, legate de

motivele care au pricinuit căderea guvernului „călăului Vaida” (expresia lui Gh. Gheorghiu-Dej) cu încă una. A nefericitului L. D. Pătrășcanu.

„*Partidul liberal* - spune victima lui Gheorghiu-Dej în Cuvântarea ținută la plenara a XIII-a a Comitetului de la Moscova din decembrie 1933 - a venit la putere deoarece guvernul Vaida s-a dovedit a fi cu totul neajutorat în fața greutăților economice și financiare. Imperialismul francez era nemulțumit de guvernul Vaida și a cerut schimbarea lui nu numai pentru că acest guvern a refuzat să plătească vechile datorii, ceea ce lovește cel mai mult în bancherii francezi, dar și pentru faptul că acest guvern a sprijinit toate organizațiile „fasciste” din România, care se află sub directa influență a hitleriștilor și care sunt oricând gata să-i servească pe aceștia. Franța se teme de consolidarea influenței germane în România tocmai prin intermediul acestor partide „fasciste”.

Dintre toate „părerile” înșirate mai sus și care, de fapt, au aceeași sursă propagandistică marxistă, ultima, aceea a lui Pătrășcanu, conține cele mai multe elemente apropiate de adevărul istoric.

Cu adevărat, în alungarea rușinoasă de la putere a ultimului cabinet național-țărănesc, un rol dominant l-au avut cămătarii imperialismului internațional în cârdășie cu cercurile din jurul Camarilei regale și cu binecuvântarea masonilor din Franța, Spania, Anglia și Statele Unite. Imperialismul francez, care se afla sub directă oblăduire a iudeo-masoneriei internaționale, voia să contracareze orice influență germană în România. Pentru aceasta era nevoie de o combinație politică adecvată, cu adevărat portstegari ai luptei pentru salvarea țării, care să lichideze imediat „cu toată hotărârea și cu toată energia”, **gardismul**, încă de pe atunci singurul pericol al independenței și integrității naționale.

Deși, în partidul național-țărănesc existau atunci destui „portstegari” care păreau dispuși să contribuie la salvarea democrației prin mijloace nedemocratice. Ba mai mult, unul dintre liderii partidului, Armand Călinescu, făcuse și un „plan”, în acest sens, considerându-se pe sine **omul providențial**, salvatorul națiunii, **l'homme d'acier**, **omul fără teamă**, **intransigentul**, etc., etc. Totuși conducătorii P.N.Ț. - ului, Maniu, Vaida și Mihalache, au refuzat să-și asume o asemenea răspundere, aceea de a fi unealta bancherilor străini și de a deveni călăii tineretului legionar.

În aceste împrejurări, Al. Vaida-Voievod s-a văzut silit să abandoneze „cursa”.

Și a demisionat. O demisie forțată. Caracteristică „democrației” carliste...

EVREUL CHARLES RIST: UN PERSONAGIU CIUDAT

„ISTORIE” ȘI ADEVĂR

Inainte cu câteva săptămâni de la „alungarea” de la putere a cabinetului VAIDA, în una din zilele sfârșitului de octombrie se prezentă, conspirativ, la cula boierească din Măldăreștii Olteniei un personagiu ciudat...

Spun un „personagiu ciudat” pentru că vizitatorul despre care vorbim venise aici în această comună prăpădită, într-un elegant Cadillac și oprise chiar în fața porții conacului lucru puțin obișnuit pentru locuitorii acestei așezări vâlcene.

Cine era ciudatul personagiu? Și ce căuta în acest sat din nordul județului Vâlcea, departe de zgomotul Bucureștilor, aici între splendorile binecuvântate de toamna Govorei și liniștea Horezului voievodal?

Vom spune mai întâi că în Măldăreștii Olteniei își avea reședința de vară, loc de refugiu, de meditații, dar și de subtile „combinații” politice, președintele de atunci al Partidului național-liberal, Ioan G. Duca.

Aici, conacul boieresc al „domnului președinte” n-aveau înfățișarea unui palat. Nici măcar nu semăna a palat. Ci era o culă, un fel de conac vechi, fără ornamentații arhitectonice, așezat în marginea unei livezi. Ceea ce-l scotea în evidență, deosebindu-l de multe alte conace boierești, era însă faptul că reședința de vară a lui I. G. Duca se afla împrejmuită de o frumoasă grădină cu flori.

Se știa că „visătorului” Duca, cel care prin merite ajunsese liderul celui mai organizat partid politic român din acea vreme, îi plăceau florile. Una din marile lui pasiuni era să le

îngrijească, să stea cât mai mult în lumea lor de parfum și culori, să-și încânte ochii și sufletul privindu-le, mângâindu-le. ajutându-le să nu-și piardă gingășia, să le iubească din toată inima așa cum numai oamenii buni, distinși, nobili, pot s-o facă.

Atunci, fiul inginerului Gheorghe Duca, unul din marii noștri constructori de căi ferate, șosele și poduri, abia împlinise 54 de ani. Nu știu dacă originea sa îndepărtată se trăgea din Duca Vodă, acel albanez de neam grec curat, care venit de copil din Rumelia își găsi norocul la Iași, ca aprod la curtea altui albanez, voievodul Vasile Lupu, după ce – cităm din „*Trecute vieți de doamne și domnițe*” de Constantin Gane – **rămase mulți ani după tejghea, măsurând postavuri, cu puțină nădejde de îmbogățire...** Dacă-i așa, de asemenea nu știu ce anume moștenea de la băiatul de prăvălie, Gheorgheos Ducas: *inteligenta, frumusețea, iscusința, norocul sau toate la un loc? Sau nimic din toate acestea?*”

Spre deosebire de „*tejghețarul*” Ducas de la mijlocul secolului al 17-lea, pripășit în Moldova lui Vasile Lupu, ajuns din nimic vistiernic, apoi voievod prin căsătoria cu fata doamnei Dafina Dabija, preafrumoasa Anastasia Buhuș, I. G. Duca anului 1933 se născuse în România, se considera un mare român și nimeni, nici chiar legionarii din Garda de Fier, n-aveau cum să pună sub semnul întrebării bunele sale sentimente românești. Cât privește inteligența și iscusința sa, să nu mai vorbim; nu erau mai prejos ca ale presupusului său străbun „*de neam grec curat*”, Duca Vodă. Altfel cum s-ar fi ridicat pe treptele cele mai înalte ale partidului Brătenilor, până la a fi prim-ministrul celui mai machiavelic rege, Carol al II-lea, pe care și el îl detesta cu neînduplecare?... În ce privește norocul, lăsăm pe seama cititorilor: Să tragă ei concluziile de rigoare, anume dacă norocul în politică l-a favorizat pe liberalul I. G. Duca la fel cum îl ajutase cândva pe „*tejghețarul*” G. Ducas.

Și-acum câteva cuvinte despre ciudatul personagiu.

N-are importanță să știm cum arăta acest vizitator discret, cum s-a dat jos din Cadillac, ce haine purta, cât era de elegant, de atent, de prețut și dacă cei care l-au văzut intrând pe poartă și-au putut da seama că este „*norocul*” **domnului președinte**.

Important e să știm (din memoriile lui Argetoianu) că îl chema **Charles Rist** și îndeplinea în România „*funcția*” de **controlor-expert al bancherilor străini care ne acordase acel așa-zis „împrumut de stabilizare”,** toate — ba chiar după părerea lui M. Roller — „*în condiții de cămătărie semicolonială*”.

E cazul să dăm câteva explicații în legătură cu acest fapt atât de comentat (această poveste a împrumuturilor), în dedesubturile căruia găsim și una din cauzele de unde au pornit măsurile, primele măsuri de **lichidare a gardismului**.

În perioada când, la Măldărești, președintele P.N.L. primea **vizita** profesorului parizian C. Rist, delegatul bancherilor împrumutători, finanțele țării, ca și starea economică, în general, se aflau într-o situație gravă. Dacă ar fi să acceptăm opinia lui Roller — și de data aceasta trebuie să recunoaștem că avea dreptate — vom spune și noi că, într-adevăr, aplicarea faimosului „*plan de la Geneva*”, prin care se instituisse un **control străin, direct asupra bogățiilor țării și treburilor statului român, constituie o politică de trădare a independenței naționale** (Istoria R.P.R., pag. 579).

Să lărgim aria de înțelegere folosindu-ne de o altă opinie marxistă, anume citând din „*Studii economice și social-politice*” următorul pasaj din „*adnotările*” editorilor cărții lui L. Pătrășcanu:

„*Planul, sau acordul, de la Geneva s-a semnat la 28 ianuarie (1933) în acest oraș între guvernul român și Societatea Națiunilor, fiind o expresie a tendinței cercurilor monopoliste occidentale, de a-și subordona și mai mult economia țării noastre. La sfârșitul anului 1932 și începutul anului 1933, guvernul român s-a văzut pus în imposibilitatea de a achita*

datoriile externe. Bancherii occidentali au condiționat acceptarea amânării unor plăți numai dacă România va încheia, pe baza obiectivelor fixate de aceștia, unele convenții cu Societatea Națiunilor. La baza acestui acord au stat propunerile controlorului străin Charles Rist, făcută încă din mai 1932, care cuprindea următoarele obiective: **achitarea salariilor numai proporțional cu încasările lunare; concedierea a 30% din numărul total al salariaților; sporirea taxelor de consumație pentru o serie de bunuri de larg consum; vinderea redevențelor petroliere ale statului; acceptarea a trei controlori străini, delegați de Societatea Națiunilor, cu caracter permanent pe lângă Ministerul de Finanțe și a unui controlor care să țină legătura între guvern și Societatea Națiunilor.** Pe de altă parte, statul se angaja să ia toate măsurile economice, sociale și politice spre a restabili echilibrul bugetar, de a asigura plata datoriilor externe, etc. ”.

În „adnotările” editorilor marxiști, textul nu are nici o subliniere. „Obiectivele” din propunerile lui Rist, condiții ce ni s-au impus, sunt subliniate de noi, pentru ca să se poată vedea mai clar că au fost condiții înrobitoare și că așa cum au constatat și autorii „adnotărilor” — „acceptarea acestui acord a constituit o gravă încălcare a suveranității naționale a României”.

Dacă până și cronicarii staliniști, a căror „patriotism” și a căror luptă pentru suveranitate și integritate națională le-am cunoscut bine din tezele Partidului comunist din România, s-au pronunțat ferm împotriva acordului, socotindu-l „o gravă încălcare a suveranității”, „o politică de trădare a independenței naționale”, apoi care trebuia să fie atitudinea legionarilor față de politica celor ce acceptase aceste condiții și erau tentați să le aplice integral, prin „toate măsurile economice, sociale și politice?... ”

Indiferenți să fie? Să tacă? Să le aprobe, făcându-se compliciti politici de trădare? Sau să se ridice împotriva acestor

politicianiști veroși și trădători? Și dacă aplicarea „condițiilor” se plănuise a se face prin toate măsurile, legionarii ce măsuri trebuiau să folosească împotriva „obiectivelor” lui Rist? Nu toate măsurile acceptate de **legea onoarei**?

Dar pe lângă condițiile de mai sus, propuse în mai 1932, acum Charles Rist, împuternicitul cămătarilor străini, dar și reprezentantul masoneriei franceze, venea cu o condiție în plus. Una mai realistă, la obiect, mai aproape de „interesele naționale ale țării”, **lichidarea imediată a gardismului**.

La întâlnirea de la Măldărești, dintre personagiul ciudat, C. Rist, și șeful P.N.L. luă parte un alt personaj ciudat: Richard Franasovici.

R. Franasovici, apropiat colaborator al lui I. G. Duca, devenise (cu aprobarea acestuia) și prin grațiile soției sale, fosta domnișoară Mary Văitoianu (era fiică vitregă a generalului Arthur Văitoianu), devenise după „restaurație” omul de curte al regelui. Cronicarii marxiști l-au așezat printre fripturișii celui mai mare frupturist, Carol al II-lea; în memoriile lui C. Argetoianu i se atribuie epitetul de **escroc**, care, grația grațioasei sale soții Mary a ajuns destul de repede în favoare la d-na Lupescu. Sau dintr-o relatare comunistă: „...speculând cu abilitate relațiile soției sale ... a reușit să se plaseze... A bătut la ușa Elenei Lupescu, și ușa i s-a deschis. Prin «**duduia cu părul roșu**» a ajuns la Puiu Dumitrescu, secretarul particular al regelui, iar de la acesta în cabinetul lui Carol al II-lea. Un om ca Franasovici era exact ceea ce-i trebuia regelui pentru a supraveghea și provoca fricțiuni în interiorul Partidului liberal”. (Al. Gh. Savu: **Fripturismul**).

Acesta era personagiul ciudat pe care Rist l-a găsit în conacul „domnului președinte”. Venise cu câteva ore înainte, trimis de rege, să „pregătească terenul” unei „noi și glorioase guvernări liberale”. Lucrurile se organizaseră în amănunțime. Se angajaseră în maraton vârfurile cele mai întunecate ale așazisului „*Front antilegionar*”: regele cu nefasta Camarilă,

bancherii din interior și cei din exterior și masoneria cu toate multiplele sale ramificații și loji.

Acum, după ce guvernul Vaida se dovedise a fi complet „neajutorat”, după ce Iuliu Maniu convins că regele acționează sub drăceasca influență a metresei sale, Lupeasca, încerca realizarea unei înțelegeri cu Mișcarea legionară împotriva camarilei și chiar a regelui însuși dacă nu se debarasează de această influență, și când Ion Mihalache începea să creadă că Maniu are dreptate, se voia implicarea în această periculoasă acțiune de „*salvare națională*” a partidului liberalilor rămași credincioși liniei politice moștenită de la Ionel Brătianu: liberalii georgiști se aflau deja câini credincioși la picioarele tronului.

Discuția din acea zi de octombrie dintre I. G. Duca și controlul francez Rist, discuție ce a avut loc la cula din Măldăreștii Olteniei, a rămas în conștiința liberalilor ca un fapt regretabil, ca un ghinion, ca ceva despre care e bine să nu se discute. Conținutul ei n-a fost dezvăluit. Decât doar sub forma unor indiscreții sau a unor păreri ipotetice. Nu cunosc vreun document scris care să dea la iveală, măcar laconic, ce anume s-a discutat și care anume au fost angajamentele semnate de I. G. Duca.

Se știe însă foarte bine – Duca personal a mărturisit-o – că **singura condiție, condiția sine qua non, care i s-a pus și pe care a primit-o în schimbul instalării la conducerea statului a unui guvern liberal, a fost dizolvarea Gărzii de Fier.** Avea să fie a treia dizolvare în decurs de mai puțin de trei ani. Dar spre deosebire de dizolvările precedente, aceasta urma să fie radicală; să se taie răul din rădăcină. Se știe chiar că delegatul Rist i-a sugerat interlocutorului său ca măsură de reușită, aplicarea versetului 27, capitolul 14 din Evanghelia lui Marcu: „...*bate-voi păstorul și se vor risipi oile*”.

Adică, în concepția „*măsurilor economice, sociale și politice*” ale împrumutătorilor și ale masoneriei româno-franco-

anglo-spaniolo-americană această sugestia rima cu următorul îndemn: **Ucideți pe Corneliu Codreanu pentru că numai așa se va putea lichida definitiv și integral pericolul fascismului din România...**

„În noaptea aceasta toți vă veți sminti de Mine, că scris este: *bate-voi păstorul și se vor risipi oile*” (Ev. Marcu: cap. 14, ver. 27).

Toate condițiile evreului Rist, impuse ca obiective de realizat, erau nu numai înrobitoare. Ci de-a dreptul criminale. Condiția *sine qua non*, aceea de a lichida Mișcarea legionară prin „*bate-voi păstorul și se vor risipi oile*” părea însă a fi mai mult decât atât: foarte periculoasă.

I. G. Duca știa bine acest lucru. Și totuși a acceptat-o. Ba mai mult, n-a precupețit nici un efort, a pus în mișcare întregul său aparat de „*culise*”, toată capacitatea sa de politician versat, pentru ca să convingă pe Carol, camarila (Lupeasca), pe Wiader, pe Rist și pe ceilalți corifei ai antilegionarismului că el, I. G. Duca, este cel mai indicat – și singurul – care poate înfăptui, cu maximă eficacitate, „*îndreptățirile*” deziderate politice și economice ale cămătarilor străini.

Astfel, în ziua de 14 noiembrie 1933, după ce „*a parcurs* (din **Sistemul partidelor politice din România 1919 – 1940** de Al. Gh. Savu) *drumul Canossei spre reconciliere cu regele sărutând mai întâi mâna Elenei Lupescu*”, după o prelungită audiență la Carol al II-lea cu angajamente, cu promisiuni și cu ridicole mărturisiri de credință și devotament monarhic, președintele P.N.L. ia conducerea țării în fruntea unui cabinet majoritar de mână forte. Stăpânit din ce în ce mai mult de o păgână patimă a domniei (constatarea aparține lui Iorga și „*păgâna patimă de a domni*” îi era atribuită în 1926 lui Ionel Brătianu – dar se potrivește de minune cu dorința de a guverna a noului prim-ministru de acum), I. G. Duca, ca prin minune, uită trecutul. Uită, de exemplu, că liberalilor li se lăsase moștenire

„un testament politic de la I. I. C. Brătianu, acela de a feri neamul românesc de influența nefastă a unui erotoman care a fost în stare să abandoneze îndatoririle sale de viitor rege pentru a fi eroul unei aventuri. Mai uită că doar cu trei ani în urmă cu prilejul urcării pe tron al lui Carol al II-lea (vezi **Garda de Fier – organizație teroristă de tip fascist**, pag. 102) „rostise la sediul Partidului național – liberal un vehement discurs anticarlist, declarând printre altele: «Mai bine îmi tai mâna dreaptă decât să colaborez cu acest aventurier»”, sau după un alt cronicar, tot stalinist: „Să-mi sece mâna dacă voi întinde-o acestui aventurier”.

După cum s-a văzut, în ziua de 14 noiembrie, I. G. Duca n-a sărutat numai mâna aventurierului, ci și mâna „Duduii cu părul roșu”.

Și mâna nu i-a secat. Nici măcar nu i-a fost rușine. Nici de oameni, nici de propria-i conștiință. Nici chiar de Dumnezeu.

Colaborarea cu acest „aventurier”, pe care pretindea că-l detestă, s-a bazat pe niște semnături. niște semnături care aveau să dezlănțuie furia, teroarea, samavolniciile „organelor de lucru, ruginite prin ticăloșiile trecute”. I. G. Duca a semnat. „Am semnat, pentru că era nevoie pentru țară ca să semnăm, dar eu mă aștept la orice” – va spune el ceva mai târziu. Pentru țară era nevoie să-și pună semnătura pe „angajamentele” lui Rist? Pentru țara cui? Țara lui Wieder și a „Duduii”? Care era țara „domnului președinte”? de a trebuit să semneze un document cu bancherii străini și cu masoneria internațională spre a o face fericită, liberă și independentă?

I. G. Duca, reconciliat cu „aventurierul” și cu nefasta ibovnică regală, n-a ezitat să semneze tot ce i s-a cerut. Păgâna patimă de a guverna a fost mai puternică și mai trufașă ca rațiunea. Mai tare ca înțelepciunea și mai oarbă ca frica.

Și mâna dreaptă nu și-a tăiat-o. Din nenorocire pentru el, pentru neamul românesc și pentru Mișcarea legionară.

Nu i-a fost teamă să dezlănțuie prima mare prigoană contra legionarilor. Să deschidă temnițele, să răstignească tineretul român, să semene ura dintre oameni și să dea Neamului primii martiri legionari.

Cum de nu i-a fost teamă?

La această întrebare găsim răspunsul tot în cartea marxistă antilegionară **Garda de Fier – organizație teroristă de tip fascist**, în următorul pasaj:

„... este necesar a aminti – scriu autorii staliști – că în noiembrie 1933, sub presiunea cercurilor conducătoare din Franța care dețineau poziții însemnate în economia românească, exercitând și o influență politică deosebită, a fost adus la putere un guvern național-liberal, în frunte cu I. G. Duca. Singura condiție impusă lui I. G. Duca a fost dizolvarea Gărzii de Fier, pentru ca astfel să se bareze extinderea în România a influenței Germaniei hitleriste. Fără îndoială că I. G. Duca a fost conștient de pericolul la care se expunea asumându-și o asemenea sarcină. Garda de Fier oferise numeroase exemple asupra felului în care înțelegea a-și rezolva diferențele cu adversarii. Dar ostilitatea lui I. G. Duca față de acțiunile criminale ale legionarilor, față de primejdia tot mai evidentă pe care o reprezenta hitlerismul, pe de o parte, dorința de a rămâne șef al Partidului național – liberal, de a ajunge președinte al Consiliului de Miniștri, pe de altă parte, l-au făcut să îndepărteze orice temere”.

Ne vom opri aici câteva clipe spre a explica cititorului că, de fapt, n-a avut altă dorință decât una singură, păgână, inconștientă, hazardată, care (într-un mod cu totul neașteptat pentru un om ca I. G. Duca, cunoscut cu mintea lucidă, ponderat) l-a făcut să îndepărteze orice temere și să se aventureze, fără sens într-o afacere din care numai înfrânt putea ieși. Și aceasta în cazul cel mai fericit. Anume dorința de a ajunge președinte al Consiliului de Miniștri.

Facem această afirmație pentru că în orice împrejurări, chiar și în cazul că n-ar fi acceptat condițiile cămătarilor împrumutători, și ar fi rămas în continuare în opoziție. I. G. Duca nu și-ar fi pierdut calitatea la care ținea așa de mult, aceea de „șef” al P.N.L. În privința celui alt presupus motiv, care l-ar fi făcut să nu țină cont de pericolul la care se expunea, asumându-și sarcina de a para, în România, influența Germaniei hitleriste prin lichidarea gardismului și aceasta nu rămâne valabil.

Explicația o găsim în aceea că în timp ce noul guvern Duca pregătea lovitura de grație împotriva Gărzii de Fier, ca „*detașament de șoc al hitlerismului*”, alte două detașamente de șoc, cu adevărat ale hitlerismului, erau acceptate ca „*aliate*” în alegeri, ale liberalilor.

Iată ce ne spune în privința aceasta eminentul gânditor marxist Lucrețiu Pătrășcanu; extragem câteva rânduri din Cuvântarea ținută de acesta la plenara a XIII-a a Cominternului, în 1933, la Moscova: „*După formarea guvernului de către liberali, aceștia au încheiat o alianță electorală cu național-socialiștii germani, fapt ce a avut ca urmare că aceștia și-au schimbat denumirea și structura și, cel puțin formal, au sistat legăturile lor cu Germania. Totodată, guvernul a acordat în alegeri un sprijin cu totul fățiș partidului lui Cuza și, în felul acesta, două din cele trei organizații fasciste s-au pomenit de partea partidului liberal. Mai rămânea numai „Garda de Fier”...*” (e vorba de **partidul nazist al lui A. C. Cuza**).

Rezultă, așadar, foarte ușor de înțeles, că nu primejdia extinderii influenței în România a Germaniei naziste îngrijora pe cămătarii de toate categoriile, pe Carol cu puzderia de fripturiști care își pregăteau intrarea pe ușa camarilei acestui fel degradant de a da oportunismului înfățișare politică. Argetoianu îi zicea „*danțul șmecherilor*” – **în viermăraia ce avea să colcăie la picioarele tronului**, și pe politicianiștii restaurației. La acea oră Hitler se afla la cârma Germaniei doar de zece luni. Angajat într-o

luptă pe viață și pe moarte cu forțele așa-zise revoluționare și cu partidele nenaziste. Lupta nu avea cum fi ușoară când ne gândim că aceste „forțe” și partide obținuseră, la consultările electorale din martie, adeziunea fermă a peste 22 milioane de germani, care au votat în favoarea lor. Deci împotriva guvernului național – socialist.

Așa stând lucrurile, e o naivitate, un nonsens, o utopie să ne gândim că Hitler avea atunci răgaz să preconizeze planuri imperialiste, vizând România și să rezerve prigonitei și de două ori dizolvatei Gărzi de Fier importantul „rol” de armă pentru realizarea planurilor lui imperialiste.

Știm însă altceva. Ceva foarte important și foarte periculos și pentru bancheri și pentru cămătari, și pentru „viermăraia de la picioarele tronului”, și pentru „șmecherii” partidelor politice. Chiar și pentru m. s. vodă, „viitorul rege al fructuriștilor”. Dar mai cu seamă pentru scaunul de „regină” al **Elenei Wolf – Lupescu**. Anume că în programul politic al Mișcării legionare începeau să ia contur câteva **comandamente**: **Lupta necruțătoare pentru a da o nouă așezare statului român prin rezolvarea problemei datoriilor morale ale Neamului. Lupta necruțătoare împotriva politicianismului venal și trădător. Angajamentul solemn de a stârpi hoția și a introduce cinste și respect în averea țării și a oricărui particular. Pedeapsa cu moartea pentru defranchatorii banului public. Lupta necruțătoare împotriva îmbuibării, a îmbogățirii fără muncă, a desfrâului, contra tiranilor politici. Legea pentru controlul averilor. Probleme urgente care ating în mod grav economic și morala țării; ștergerea cu desăvârșire a tuturor datoriilor făcute la cămătari și bănci cămătărești, care au aplicat dobânzi mai mari decât permitea legea și morala. Lupta necruțătoare pentru ca dreptatea să învingă injustiția; adevărul – minciuna; ordinea firească – haosul politic; onestitatea – oportunismul; binele – răul;**

dragostea de țară – trădarea; iubirea de oameni ura; curajul lașitatea; armonia socială – vrajba dintre clasele sociale.

Îndreptarea, exemplul, rânduiala, pornind de sus în jos, de la Domn la opincă.

Garantul înfăptuirii acestor comandamente: spiritul de jertfă, cu cel mai irezistibil instrument de luptă, mai puternic decât tancurile și mitralierele: propria cenușă a legionarilor.

Conducerea Mișcării Legionare¹ comisese o gravă imprudență: într-o ședință a Senatului legionar, forul suprem de conducere al Legiunii, care comparativ cu celelalte organizații politice era ceea ce la acestea purtau denumirea „democratică” de **Comitete executive** sau **Comitete centrale**, Corneliu Codreanu anunță programul și cadrul general de activitate a Gărzii de Fier. Ședința respectivă avu loc la 21 decembrie 1930, în compania de pregătire a alegerilor din primăvara anului 1931 (alegerile Iorga – Argetoianu), și comunicarea Căpitanului, făcută într-un stil specific lui, dur, sub forma unui ultimatum, necruțător, adevărate sentințe de condamnare, avu darul să stârnească indignarea, teama, dar și dorința de rezistență, de contraatac, de vendetă din partea celor vizați. Tocmai aici stă imprudența, în sinceritatea celor spuse deschis.

Cei vizați, toți în frunte cu m. s. vodă, se găseau la conducerea statului. În vârful piramidei. Erau tari, venali, aveau toate forțele de represiune la dispoziția lor și, hotărâți să le folosească fără scrupule, violent, arbitrar, împotriva oricui, se pregăteau să-și apere pozițiile, fotoliile, apanajele, puterea, chiar cu riscul de a trece peste cadavre.

Legat de asemenea metode de rezolvare a diferendelor politice, în viziunea acestor conducători, N. Iorga avea propriul său fel de a le denunța. „*Cât de mult* – susținea el, gândindu-se, desigur, la încercările sale de a scoate societatea românească din boală – *poate urî societatea românească însăși pe oricine caută s-o scoată din boala în care a ajuns să se complacă*”.

Numai că Mișcarea legionară căuta să scoată din boala în care ajunsese să se complacă nu societatea românească. Nu marea majoritate a poporului. Nu Neamul: muncitorii, țărani, intelectualitatea, tineretul. Ci acea clică de lachei, de fripturiști, de șmecheri politici care voiau să vorbească în numele societății românești, s-o reprezinte și tot în numele ei să se pretindă portstegarii luptei pentru binele țării.

Împotriva acestor forțe oculte, indiferent dacă apartenența etnică a celor ce compuneau forța ca atare era evreiască, germană, românească sau își găsea resortul material și moral în „*imperialismul francez*” ce pregătea intrarea în arena democrațiilor de nuanță „*revoluționară*” a lui **Leon Blum** cu al său **front popular**, s-a ridicat Mișcarea legionară. Singură împotriva tuturor. Pe față. Cîstit.

Corneliu Codreanu și-a enunțat ideile, el a spus: Așa cred. **Așa intenționez să procedez și așa voi face!**

Apoi (și de data aceasta se adresa prigonitorilor de la tribuna parlamentară) va adăuga: „*Vă așteptăm, stăm gata de luptă și de jertfă. A doua zi după ce pământul va fi udat cu sânge legionar, victoria va fi a noastră...*”

Ca urmare, regrouparea celor vizați s-a făcut simultan cu primele măsuri represive. Desemnat să arunce întâia piatră a fost I. G. Duca: un bărbat distins, un politician versat, un intelectual de valoare certă, un om. Venea să guverneze țara în fruntea unui mare partid. Un partid istoric. Partidul lui I. C. Brătianu și C. A. Rosetti. Partidul lui D. A. Sturza și Ionel Brătianu.

Chiar și legionarii – cu tot fanatismul lor, dar mai ales cu tot presupusul lor exclusivism național – nu s-au eschivat în a recunoaște marile merite ale Partidului național liberal în două importante evenimente din istoria poporului român: independența națională și unitatea națională a Neamului.

De primul eveniment, independența României, nu se poate vorbi fără a pomeni numele primului mare Brătianu, Ion C.

Brătianu. După cum numele ultimului mare Brătianu, acela a lui Ioan I. C. Brătianu, este legat de al doilea eveniment, întregirea României Mari.

Desigur, au fost mulți și aceia care, în diferite împrejurări și sub forme deosebite, s-au pronunțat împotriva liberalilor. Cei mai aprigi dușmani ai Partidului liberal și ai Brătienilor s-au dovedit a fi cronicarii marxiști. Pentru ei, privind fenomenele politice prin ochiul „*dialectic*” al revoluțiilor proletare, partidul liberal a fost folosit (de marea burghezie românească) drept instrument politic de primă importanță în lupta împotriva mișcării revoluționare a maselor muncitoare. (Mihai Fătu: **Sfârșit fără glorie**, pag. 13) Același cronicar, în paginile aceleași lucrări de demagogie comunistă, pune pe seama și a Gărzii de Fier același rol: „...*ca forță de șoc împotriva mișcării comuniste și muncitorești*”, forță de șoc folosită de aceeași marea burghezie românească.

Pe antiliberali să nu-i căutăm printre staliniști. „**Adevărul**” prezentat de aceștia – **indiferent dacă vorbesc de liberali, de țărăniști sau de legionari** – nu poate fi luat în considerare decât doar ca proba cea mai evidentă a lipsei lor de conștiință, de bun simț, de rușine, de decență politică. „**Adevărul**” comuniștilor – chiar și adevărul fără ghilimele – are întotdeauna un sâmbure de minciună.

De aceea, ca idee, spre a ne face o părere, alta decât a marxiștilor sau a legionarilor, despre partidul care, acum, în spatele lui I. G. Duca era „chemat să fie instrumentul de primă importanță nu în lupta împotriva unor presupuse mișcări revoluționare ale maselor muncitoare, ci, practic, în acțiune imediată, pe teren, instrumentul de tortură, de lichidare, de ucidere a unui tineret care se voia al neamului românesc, numai al românilor, vom apela la opiniile a două mari spirite românești: M. Eminescu și N. Iorga.

Opiniile lor sunt plasate în două epoci diferite: Eminescu

ne prezintă partidul liberalilor, sau cum îi spunea el „Partidul roșu”, din perioada C. A. Rosetti – I. C. Brătianu; Iorga ni-l prezintă din timpul șefiei lui Ionel Brătianu.

De la început însă trebuie să prevenim pe cititor că aceste două mari spirite românești, atât Eminescu, cât și Iorga, amândoi „*mari temperamente în permanentă zbuciumare*”, au avut totdeauna o atitudine de vrăjmășie față de liberalii constituiți în P.N.L. Numai că există o deosebire fundamentală între vrăjmășia lui Eminescu și aceea exprimată de Iorga. În timp ce critica poetului pornea din dorința sinceră, neangajată politicește, onestă de a fi apărătorul unor principii de morală, de adevărat românism, de bun simț, de reală iubire de neam, atitudinea belicoasă, politicianistă, de gâlceavă a savantului se încadra, cum nu se poate mai perfect, în acel „*dans al șmecherilor*”, în acea infernală luptă pentru putere sau ca să fim chiar în expresia lui Iorga – în „*câineasca luptă pentru locuri de onoare*” pe care „*apostolul neamului*”, de fiecare dată, a pus-o în socoteala altora. Părerea scrisă a marelui nostru poet, dură, uneori prea pătimașă, și ea agresivă, demascatoare, alteori oarecum insinuantă, era părerea cinstită a unui cărturar, a unui condeier care nu înfiera o stare de lucruri, o guvernare detestabilă pentru a o înlocui cu o guvernare a lui personală. Eminescu n-a urmărit să aibă partidul său propriu. Nici să fie ministru sau prim-ministru, să guverneze el, cu metodele sale și potrivit cu concepțiile sale. N-a urmărit nici măcar să fie deputat și să-și expună ideile de la tribuna Parlamentului. Eminescu sesiza un rău, o nedreptate, un pericol, o stare anormală de lucruri. Le sesiza, le denunța cu argumente și cu temeinicii greu de combătut și voia doar îndreptarea lor.

Întreaga operă politică a lui Eminescu – pentru că sesizările lui, denunțările și argumentele lui, precum și soluțiile lui de îndreptare, toate fac parte din ceea ce are dreptul să se numească operă politică – a fost și a rămas până în zilele noastre singura ideologie politică românească pură, nealterată, care își

găsește explicația valabilă – cum vor spune legionarii „*în spiritul fondului mitologic al neamului românesc*”. O ideologie a revoluției spirituale românești.

Și pentru Eminescu și pentru Iorga, cuvintele, folosite în arătarea partidei liberale, au dat culoare conținutului ideii: cel dintâi fără ură, fără interes personal, fără ranchiună, cinstit, înțelept, semnale de alarmă în fața unor mari primejdii naționale; al doilea, Iorga, urând, irascibil, zgomotos până la stridență, machiavelic până la crimă politică, vedea în forța liberalilor un pericol pentru partidul său, iar în partidul lui Ionel Brătianu o amenințare la adresa propriilor sale interese personale.

Deosebirea, după cum se vede, e mai mult decât fundamentală.

Dar să dăm cuvântul celor doi critici ai partidului liberalilor.

În articolul „*Partidul roșu*”, apărut în „*Timpul*” din 6 iunie 1880, autorul „*Doinei*” începe astfel:

„*Nu fără durere am citit cele cinci enciclice ale d-lui C. A. Rosetti, șeful partidului roșu din România. Să nu fie oare dureros a vedea o viață întreagă de om scurgându-se întru a inventa pretexte pentru a se deosebi pe sine de ceilalți și a îndeplini – cu sau fără voie – contrariul de ceea ce pretextă că voiește?*”

Cu acte autentice în mână – scrie mai departe poetul – se poate dovedi că nimic, absolut nimic de reformele introduse de la Unire, nu se datorește nici d-sale exclusiv, nici partidului pe care-l conduce. S-ar putea proba, asemenea cu acte autentice, că nicicând roșii n-au venit la putere prin propriile lor forțe, ci totdeauna sub o firmă străină”.

Am subliniat ultimul fragment din textul citat, cu următoarea întrebare:

Similitudinea dintre „*probele*” lui Eminescu și instalarea guvernului liberal I. G. Duca de la 14 noiembrie 1933 este o coincidență sau un lucru bine organizat?

În același articol, poetul cere să i se arate, în adevăr, un învățat în șirul roșilor, un autor însemnat în orice ramură, un economist, un juristconsult. Răspunzând că nu e nici unul, după ce trage concluzia că singura rațiune a acestei stări e incapacitatea fundamentală a roșilor, că nu înseamnă ceva nici prin avere, nici prin învățătură, nici prin iubire de muncă, nici măcar prin inteligență înăscută, pune primul diagnostic politic:

„Astfel, lupta acestei mase de nulități în viața statului, nu era, ca în alte țări, o luptă între grupuri sociale cu interese bine definite, ci stăruința unor straturi catilinare fără o meserie hotărâtă, fără talent, fără avere, pentru pâinea de toate zilele, ce le-o poate procura bugetul, în socoteala tuturor claselor pozitive ale societății întregi. Acesta e punctum saliens, cheia infinitei și nefastei luptei sistematice, introdusă de roșii în viața publică a țării”.

În același an, 1880, la 29 iulie, tot în Timpul, va face o deosebire între liberali și roșii, scriind: *„Sub liberali înțelegem pe aceia care vor realitatea sistemului parlamentar, sub roșii însă înțelegem acea demagogie flămândă și pretinsă liberală, care în opoziție fiind, înjură pe Vodă și pe miniștri, iar băgați odată la stăpân sunt cei mai târători, cele mai servile instrumente [...] Această masă neagră de nulități invidioase care se simte insultată prin existența oricărei inteligențe superioare, oricărui caracter superior, - aceștia sunt roșii”.* Constatarea e a marelui poet...

Pentru Eminescu roșii sunt *„armată de flibustieri politici”, „bugetofagi”, „cumularzi”, „gheșeftari de toată mâna”, „indivizi nemernici”, „singurii moștenitori ai politicii bizantine”, „călăi fără suflet”, „demagogi, nu democrați”, „bandă de criminali”, etc., etc.*

„Grație D-lor Rosetti- Brătianu – citim în Timpul din 27 iunie 1880 tot ce e putred în societatea română are pururea putința de-a pune mâna pe cârma statului...

Ne oprim aici cu denunțarea „*liberalilor*” din acea epocă. Cititorul poate să tragă singur concluziile ce se impun.

Cât privește opiniile profesorului Iorga despre „*partida liberală*”, multe din aceste opinii au putut fi cunoscute din paginile capitolelor precedente atât în volumul II, cât și în volumul de față.

Ceea ce se știe în mod precis este că Iorga, când P.N.L. se afla la putere, făcea toate „*combinațiile*” politice de opoziție pentru a-l ataca. El își întemeia lupta pe considerente pur personale și din interese personale politicianiste. Nu ca apărător a unor principii morale sau măcar ca vrăjmaș al unor anume samavolnicii politice. Un exemplu concludent îl desprindem și din următoarea mărturisire a savantului notată în „*O viață de om – așa cum a fost*”:

„*Contra partidului liberal* – va spune el descriind una din „*cumetriile*” sale cu C. Argetoianu –, *pe care-l atacasem eu însumi totdeauna, de la o legislatură la alta, din antipatie față de un doctrinarism pe atât de îngust și de demodat, pe cât și de nesincer, și față de apucăturile sfidătoare ale unui despotism personal care nu era nici fecund în fapte, nici amabil de adversarii onești și patriotici, trebuiau să se adune toate puterile opoziției...*”

Se declara înțeles cu orice încercare de a grupa împreună opoziția, fie și într-o fuziune, forma fiindu-i indiferentă. Scopul? Idealul de luptă? „... fie și numai pentru a face să înceteze intolerabilă tiranie a liberalismului decăzut și căruia-i lipseau deopotrivă și simțul vremurilor și valori umane mai destinate...”

Asemenea „*principii*” și asemenea „*idealuri*” nu găsim la Eminescu.

Aceasta se întâmpla când liberalii aveau puterea. Când savantul a avut puterea, doctrinarismul intolerabilei tiranii a liberalismului nu mai era nici îngust, nici demodat, nici nesincer. Ci Iorga a smuls regelui legătura cu liberalii, „pentru că – spunea

el – un nesucces în alegeri să nu puie Coroana într-o situație delicată”.

Și cu ajutorul „organelor de lucru”, ruginite prin ticăloșiile trecute, și a P.N.L., lipsit de valori umane mai distinse a „fericit” țara cu 408 zile de guvernare „naționalist democrată”.

În ceea ce privește ura lui Iorga față de Ionel Brătianu, ea s-a dezlănțuit în formele cele mai specifice, mai personale. Nu dintr-o pasiune politică de idei sau în baza unor precepte morale. Ci ca o manifestare perpetuă de psihopatie politicianistă.

Cândva, criticul Eugen Lovinescu ni-l descria pe savant, un mare inchiizitor posibil, în următoarele ipostaze: „*Iritabil, autoritar, demnitar, d-l Iorga nu rabdă în jurul său nici talentul, nici independența caracterului, nici măcar demnitatea omenească*”.

Ura lui față de Brătianu (și nu numai față de acesta), manifestările sale permanente de psihopatie politicianistă, își găsesc izvoarele în ipostazele descrise de Lovinescu. Altă explicație e foarte greu de găsit.

Ar fi o „absurditate” să se susțină că Ioan I. C. Brătianu n-a greșit. După cum istoria – zice-se – este povestea scrisă a crimelor omenești, tot așa putem susține că politica este o istorie a greșelilor omenești. Sau în limbajul unui intim colaborator al Brătienilor, generalul Arthur Văitoianu, într-o expresie mai originală: „*În politică, să știi că ești obligat uneori să înghiți nu numai șopârle, dar și crocodili*”.

În politică, în orice fel de politică, greșelile sunt inerente. Depinde cum le faci și când. Și criticarea lor este un lucru inerent. Chiar recomandabil și necesar.

Dar de la a critica o greșeală și până la a face din ura împotriva adversarului politic singura modalitate de combatere a unui rău este aceeași distanță ca de la greșeală la crimă.

Iorga spunea – a spus-o textual: „... *uram pe Ion Brătianu*”. Pe Brătianu anului 1880, Eminescu nu-l ura. N-am

găsit în nici o critică a lui I. C. Brătianu, semnată de poet, cuvântul ură. Deși (dacă ne gândim bine „erorile” politice făcute de primul Brătianu au fost infinit mai dezastruoase pentru sufletul neamului românesc ca erorile Brătianului urât de Iorga, totuși vrăjmășia lui Eminescu nu era exprimată în cuvinte și expresii ca: „îngâmfarea lui Ion Brătianu”, „păgâna pațimă de a domni”, „dogoritoarea pațimă de stăpânire a lui Ion Brătianu”, „infernala viclenie a lui Brătianu”, „despotul”, „totul aparținea lui Brătianu, al cărui orgoliu devenise incomparabil”, „inabordabil pentru o discuție liniștită”, „răspingător față de tot ce-i părea o concurență”, etc., etc. Eminescu n-a pus în discuție defectele personale, carențele sufletești ale omului politic. Pentru el, care – se știe – nu avea nici una din malițiozitățile atribuite de Iorga lui Ionel Brătianu, era necesar să sesizeze răul din politică omului politic. Nu pentru orgoliul său personal. Nici pentru mărunte interese personale sau de partid. Ci numai în folosul obștei românești. El dezarma „politica aceasta a d-lui Brătianu, a unui om înfumurat și deșert, care nu e-n stare să vadă că nicicând nu putem nici păstra, nici câștiga nimic prin alianțe cu vecinii”, când această politică „e controlată din partea țării, dragă Doamne, de Fundești și Pătărlăgeni...”

Sau arăta, nu în epitete infamante la adresa omului și politicianului I. C. Brătianu, că Brătianu e monogramul partidului său și că „precum se-nlănțuiesc literele unui nume într-un monogram, astfel sunt cuprinse într-o indisolubilă unitate în acest Cavour, al noului Bizanț, ignoranța, suficiența și înnăscuta astuție a nulițăților...”

Din sumara expunere de mai sus, cred că cititorul va reuși să-și facă o idee clară asupra a două lucruri: din părerile celor două mari spirite românești, Eminescu și Iorga, și din adnotările noastre pe margine părerilor lor să știe în ce a constatat deosebirea de caracter, de atitudine morală și politică dintre acești doi așa-zisi „vrăjmași” ai Brătienilor și ai liberalilor.

Și, în al doilea rând, dar mai ales aceasta, să-și noteze alte opinii decât acele ale marxiștilor și ale legionarilor, despre partidul care, acum, în spatele lui I. G. Duca, venea să sărute mâna unui aventurier și să „*fericească*” România Mare...

Cabinetul I. G. Duca își luă în primire „*fotoliile*” ministeriale fără ceremonii deosebite. Pentru ceea ce avea în plan, imediat, să înfăptuiască, nici nu era nevoie de prea multe ceremonii. Mai degrabă se impunea oarecare discreție, dacă nu un pic de decență politică.

Pe Nicolae Titulescu (țiganul), „*expert*” în relații cu bancherii străini, l-au moștenit de la guvernul precedent pentru Ministerul de Externe. De altfel, în planul noului guvern, acesta avea să îndeplinească mai multe funcțiuni, printre care și aceea de girant alt acelor care urmau să îmbrace „*gluga*” de călăi ai tineretului legionar.

La Ministerul de finanțe se instalează Dinu Brătianu. Desigur, din cabinet nu lipseau doctorul Angelescu, Sassu, Ion Nistor și Ion Inculeț; ultimii doi reprezentând ramura liberală din Bucovina și din Basarabia. Toți aceștia; și Dinu Brătianu, și dr. Angelescu, și Sassu și cu atât mai mult profesorii Nistor și Inculeț, nu pot fi încadrați în categoria lui Titulescu. Am face o mare greșală. Mulți dintre ei nu numai că s-au situat pe poziția de asupritori sau pe linia ministrului de Externe, aceea de a „gira” compania de lichidare a gardismului, dar, prin atitudinea lor înțeleaptă, de strictă obiectivitate, de adevărat românism și patriotism au reușit să tempereze, în mare măsură, multe din resentimentele liberalilor față de asupriți și a asupriților față de liberali.

În privința profesorului Ion I. Nistor nu exista nici un fel de dubiu. Exemplul este liniștea și ordinea de la Universitatea din Cernăuți, poate fi extins și pe alte domenii de activitate, unde șeful liberalilor bucovineni avea un cuvânt de spus. Un exemplu a fost colaborarea liberă, fără cenzură, fără nici un fel de

discriminare ideologică, a condeierilor legionari la publicațiile literare, și de altă natură, patronate sau conduse de rectorul Universității cernăuțene.

În acel timp, țin minte, eram în Câmpulungul Bucovinei unde puterea politică în toată Bucovina se găsea în grija și răspunderea acestui lider liberal ION NISTOR, iar la Câmpulung cetățenii județului se bucurau de grija unui distins gospodar VASILE Alboi – Șandru, unul dintre cei mai înstăriți gospodari ai Câmpulungului, mai mândru, mai cinstit și mai îndreptățit să fie respectat și iubit de câmpulungeni.

Românul VASILE ALBOI un liberal care nu trebuie uitat chiar și după regretabila dramă I. G. DUCA...

Ca ministru de Interne fu numit basarabeanul Ion Inculeț, care – așa scria C. Argetoianu în Memorii – nu putuse pătrunde până atunci în simpatia regelui, a câștigat-o însă repede după formarea ministerului Duca și a devenit unul din factorii de încredere ai suveranului în guvern.

Ion Inculeț avea atunci mai puțin de 50 de ani. Împreună cu alți cărturari basarabeni, printre care dr. D. Ciugureanu, C. Stere, Pân. Halipa, Șt. Ciobanu, Pelivan, I. Buzdugan și moș Codreanu, a făcut parte din „Sfatul Țării” care la 27 martie 1918 a votat unirea Basarabiei cu patria mamă, România, apoi președintele Republicii independente moldovenești. În anul Unirii, 1918, deveni membru al Academiei Române, după care, ca delegat al populației basarabene, ca ministru de stat, a reprezentat interesele acelei populații în toate guvernele României din 1918, 1919, 1920-1922. Din anul 1922 n-a lipsit din nici un cabinet liberal.

Iorga, vorbind de profesorul de matematică Inculeț, ni-l prezintă „figură de o liniște și de o veselie care părea însăși o asigurare de mai bine”.

Altfel ni-l înfățișează, în însemnările sale, cinicul Argetoianu.

Încercând să arate împrejurările care au contribuit la apropierea așa-zisului tineret din Partidul Liberal de coroană, în a doua jumătate a anului precedent (1932), memorialistul face următoarea precizare cinică, dar nu lipsită de interes:

„Un bandit, Inculeț, un excroc, Franasovici, și un caraghios, Tătărescu, s-au declarat purtătorii de cuvânt ai acestui tineret și au început să lucreze pe cont separat pe lângă rege. Toți trei împreună urmăreau scop mărturisit și lui Duca să aducă partidul Liberal la putere, dar fiecare dintre ei mai urmărea și un scop personal: Inculeț să ia locul lui Duca, Franasovici sugrumat de datorii să câștige parale și Tătărescu să ajungă ministru. Cei trei mușchetari au ales singura cale ce le sta deschisă: camarila și d-na Lupescu [...] Inculeț, deși cel mai deștept din trei, a rămas mai la coadă și n-a putut străbate ultima etapă, de la Lupeasca la rege...”

Decât după ce a ajuns ministru de interne.

E greu de crezut, în totalitate, afirmațiile lui Argetoianu. Mai cu seamă privind legăturile lui Inculeț cu Lupeasca. Un lucru pe care, însă, îl știm cu certitudine legionarii, a fost acela că șeful Legiunii (am constatat aceasta din discuțiile pe care le-am avut de nenumărate ori cu Căpitanul) a spus tot timpul despre Inculeț că a fost și continuă să fie un bun român și un caracter...

Pe parcursul capitolelor următoare ne vom ocupa mai pe larg de această figură luminoasă a trecutului de luptă și unitate al Basarabiei noastre românești, care a fost Ion Inculeț.

Din cabinetul I. G. Duca, desigur cu funcții mai mici, au făcut parte și Franasovici și Tătărescu.

Dar ceea ce vreau să subliniez este că, alături de aceștia, și-a făcut apariția un al patrulea reprezentant al „tineretului” liberal: Victor Iamandi.

Despre cariera de început politic a acestui „liberal – democrat” să-l lăsăm să ne vorbească un alt „democrat” ieșean (de factură marxistă), Iorgu Iordan.

„Fusesse student, valoros, la Facultatea de Litere, secția „Istorie” – spune „belfeberul” ieșean despre Iamandi, acest curajos om politic – pe care o terminase, mi se pare că și pe cea de Drept, și se remarcase prin via sa participare la viața Universitară, ca adept al lui A. C. Cuza, și, mai puțin, al lui N. Iorga, de care mi s-a părut că era, în fond, destul de apropiat, cu siguranță că și din cauza preocupărilor profesionale. A predat câțiva ani specialitatea sa la Liceul Național, continuând să fie foarte activ și pe plan politic. A scris o broșură „Poporanismul «**Vietii românești**»”, de pe poziții naționaliste. Ca atâți tineri membri ai mișcării cuziste, a intrat în partidul liberal, făcând o carieră politică la înălțimea calităților sale, apreciate în epocă.

Ce fel de „carieră” politică, la înălțimea marilor sale calități, a făcut „naționalistul” cuzist de odinioară și cât de apreciate au fost în epocă respectivele „calități” vom înțelege din capitoul următor.

Deocamdată ne rezumăm a spune că, într-adevăr, calitățile politice, „democratice” ale lui Victor Iamandi au fost multe. Merita să-l ridice la înălțimi și mai mari. Ceea ce Armand Călinescu s-a „învrednicit” a fi în cabinetele Vaida – Voievod: s-a „învrednicit” a fi și el (Iamandi) în guvernul Duca și în cabinetele următoare: **doctrinarul crimelor comise împotriva legionarilor.**

În fragmentul, din Memorii, care se ocupă de „danțul șmecherilor”, C. Argetoianu pare-se – a omis să-l așeze și pe acest „curajos” om politic alături de Franasovici – Tătărescu et. comp., **în viermăria care colcăia la picioarele tronului.** Ne facem noi această datorie de „onoare”, punându-l printre oamenii plăcuți regelui, umili până la platitudine, deștepți și gata să execute orice poruncă le-ar fi dat, fie să-i aducă și capul lui Duca...

Dar, și așa stând lucrurile, există totuși o deosebire – dacă nu în concepții cel puțin în finalitatea lucrurilor – între politica

celor doi: Franasovici și Tătărescu, pe deoparte, și consecințele tragice ale politicii lui Iamandi, pe de altă parte.

De aceasta ne vom ocupa într-un alt capitol.

Prima măsură a noului guvern: alegeri generale.

I. G. Duca avea nevoie să-și asigure supremația și în organele legislative. Camera și Senatul. Trebuia să se grăbească. Problemele de rezolvat păreau a fi mult prea grave, ca să sufere vreo amânare. Apoi jocul de hazard era și primejdios. Iar fatalitatea se cerea împlinită, dacă e să credem în fatalitatea oamenilor.

Corpul electoral fu convocat pentru ziua de 18 decembrie. Adică se da partidelor politice și alegătorilor un timp sub 40 de zile pentru a se pregăti de marea consultare electivă. Se vedea și în aceasta graba primului ministru al țării spre ora fatală a sfârșitului său tragic.

La sugestia lui Victor Iamandi, guvernul și P.N.L. formară **un comandament unic, pus sub directa „căprărie” a „domnului președinte”, care avea să se ocupe cu „dirijarea” companiei electorale.** În realitate scopul „comandamentului” era cu totul altul, anume acela de a folosi toate mijloacele pentru ca participarea la această companie a legionarilor să fie cât mai redusă sau chiar anihilată completamente. În ședința Consiliului de Miniștri, în care s-au pus în discuție atribuțiile comandamentului unic electoral, au fost și voci care s-au opus la folosirea violenței ca mijloc de apărare a democrației liberale. Cineva a spus chiar: „*Violența generează violențe și poate să însemne mai mult decât atât*”. Printre sceptici, printre vocile care au încercat să convingă guvernul că e o aventură intențiile așazisului „comandament” recomandat de Iamandi, s-a făcut auzită și vocea lui Valer Pop. Nici Inculeț nu s-a pronunțat pentru măsuri

care ar putea compromite ideea de libertate și democrație. Cu Ministrul de interne a fost de acord – culmea culmilor! – chiar și „caraghiosul” de Tătărescu, căruia i s-a alăturat ministrul instrucțiunii publice, dr. C. Angelescu.

Dar cuvântul decisiv l-a avut I. G. Duca.

Și „comandamentul” a intrat în atribuțiile sale din plin. În fruntea și pe răspunderea unui singur om, omul care avea certitudinea că acestea, adică aventura lui, se va termina cu sânge și că nu poate nimeni să-l scape...

I. G. Duca., omul care voia, chiar și propria sa conștiință, călcând sub picioare orice principiu, de drept și umanism, să fie instrumentul de ucidere al unor cămătari străini, al unui rege pe care îl detesta și despre care scrisese în manifestul liberalilor din 1930: „proclamarea lui Carol rege, este cea mai mare crimă contra națiunii române”.

Acum, președintele P.N.L. și prim-ministrul țării voia neapărat să convingă românimea de atunci că, odinioară, marele nostru Eminescu avusese dreptate să numească partidul național liberal, „secta roșie bandă de criminali”, „o bandă de criminali, cărora numai în țara noastră și, nici într-o altă lume, li se oferă portofolii de ministru în locul temnițelor și ocnei, și decorații în locul pedepselor, „o sectă care a ajuns până la gradul de-a tocmi străini cu simbrie, ca să ne înjure în țara noastră proprie”.

Consider că experimentatul I. G. Duca, spirit manevrier excepțional datat, care (descriș de un cronicar stalinist) a reușit, întreținând speranțele unora, satisfăcând atât cât se putea în opoziție ambițiile altora, cumpărându-i sau izolându-i pe cei mai îndărătnici și, mai presus de toate, netezând drumul spre o conciliere cu Palatul în vederea readucerii la putere (ceea ce s-a și petrecut în 1933), să mențină unitatea precară a partidului său (Al. Gh. Savu: **Sistemul partidelor politice din România 1919-1940**), cunoștea părerile lui Eminescu despre liberalii (roșii) din partidul Brătenilor. Probabil, și-o fi zis: „Atunci partidul nostru o

fi avut nulițăți. Acum însă „secta” care conduce P.N.L. este elita românească.”

Despre elita românească vor vorbi și ideologii Gărzii de Fier. Ei însă vor fi mai sectari vorbind de elita legionară. Cu puțin timp înainte de noiembrie 1933, profesorul G. Brătianu, și el pe linia liberalismului, poate singurul din P.N.L. pe linia adevăratului liberalism românesc, tipărise o carte „*Problema noilor elite*”. Noile elite, preconizate de fiul lui Ionel Brătianu, aveau mai degrabă asemănare cu „elita politică”, ideea concepută de legionari, decât cu „elita românească” a lui Duca de la conducerea P.N.L.

Dar la data aceasta, noiembrie 1933, teoreticianul noilor elite nu mai făcea parte din „elita ducistă”. Încă din 1933 își avea partidul său, tot un partid național-liberal, o dezidență național-liberală, la început, spre o politică de colaborare cu Carol al II-lea, mai apoi însă spre o politică de sprijinire a Mișcării legionare împotriva lui Carol. De asemenea - fiindcă e vorba de „unitatea precară” a partidului liberalilor vom aminti că înainte de dezidența lui G. Brătianu, un alt dezident, I. Th. Florescu, părăsi P.N.L. punând bazele **partidului liberal - democrat**.

Prin urmare, I. G. Duca și al său plan de guvernare se găsea nu numai în neaprobarea unei mari părți a liberalilor, prin cele două dezidențe majore (e bine să reamintim cititorului că în alegerile precedente, din iulie 1932, dezidența lui G. Brătianu (georgiștii) reușise să obțină 14 locuri de deputați în Parlament, față de 23 de mandate obținute de cealaltă ramură liberală a lui Duca), ci și în dezacord cu unii membri din guvern.

Însă, acum, I. G. Duca avea un drum al său personal. El, care, cândva, prefera să-și înmormânteze cariera politică decât să recunoască pe Carol, de data aceasta nu numai că îl recunoștea ca rege al tuturor românilor, nu numai că, asemeni cinicului Argetoianu, escrocului Franasovici și a altor șmecheri, trecuse prin budoarul Roșcatei sărutând mai întâi mâna ei de „regină”

(fără coroană), dar stăpână de facto a „aventurierului” și a României), nu numai că își luase angajamentul de a aplica neabătut planul bancherilor, ceea ce până și comuniștii considerau „o gravă încălcare a suveranității naționale a României”, de această dată „experimentatul” Duca se dovedise a fi, cu adevărat, un spirit manevrier excepțional dotat: acceptă să fie ciocul tineretului legionar.

Chiar din primele zile ale campaniei electorale se năpusti asupra echipelor legionare de propagandă, cu o furie neîntâlnită până atunci, un val de măsuri polițienești de intimidare, de oprimare, măsuri restrictive de a frâna orice încercare de a participa legal la niște alegeri care, pentru legionari, constituiau singura probă a unei democrații reale, în cadrul constituțional al țării.

Primele încercări au fost acele de a împiedica depunerea listelor de candidați.

S-au operat arestări, percheziții la domiciliu, trimiteri „la urmă”. S-au confiscat materialele de propagandă și s-au înscenat o mulțime de procese. Într-un cuvânt s-au folosit cele mai degradante samavolnicii; au fost puse pe picior de război armata, jandarmeria, poliția și bandele de bătăuși ale P.N.L., toate cu un singur scop: lichidarea imediată și definitivă a gardismului!

Nu avem la îndemână, în prezent, nici un document care să confirme spusele noastre. Publicațiile de atunci sunt astăzi „secrete de stat” și accesul la ele este permis „istoricilor” marxiști și numai cu consemnul de a falsifica adevărul.

Este vorba de falsificarea unor adevăruri care ar arăta adevărata față a Gărzii de Fier, așa cum a fost ea în realitate. Nu cum li s-a „trasat” sarcină de partid „istoricilor” s-o prezinte prin diverse referate și comunicări, toate „științifice”, și toate de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, cu un singur scop demagogic: defăimarea!

La data când se vor putea citi aceste rânduri, când ziarele

și revistele din 1933 – 1934 (Cuvântul, Calendarul, Universul, Axa, ș.a.) nu vor mai avea soarta unor așa-zise „secrete de stat”, sunt sigur că se vor găsi istorici, adevărați istorici români, care să analizeze obiectiv, cu adevărat științific, de pe poziții românești și mai ales de pe poziția unor conștiințe cinste, imparțiale, documentele acelor vremuri și să dea așezare dureroaselor evenimente de atunci în istorie; o așezare dreaptă în lumina adevărului istoric.

Până atunci ne vom folosi, totuși, de un document. E după o reproducere marxistă. Dar, oricum, e un document. Nu se referă la Mișcarea legionară. Ci la confruntarea, în alegerile din 1933, dintre autoritățile guvernului Duca și opoziția național-țărănistă.

În revista Magazin istoric din februarie 1969, sub titlul *„Din lumea eroilor lui Caragiale”* a apărut un fragment din „dezbaterile parlamentare” care au avut loc în ședința Camerei din 6 februarie 1934, ședința de validare a rezultatelor.

Spicuim din aceste dezbateri câteva afirmații făcute de deputatul național-țărănist. D. Căpățineanu în legătură cu teroarea liberală în alegerile din județul Olt:

„D-l Căpățineanu: ... Au scuturat din gunoaie toate trențele fiindcă stat-major Partidul național - liberal în Olt nu are. Se bizuie pe anumite bande pe care le păstrează în timp de opoziție ca să le lanseze în timpul venirii la putere. (Zgomot) Gogu Georgescu, bătut, a fost numit ofițer de stare civilă la Slatina.

D-l Armand Călinescu: Să auzim.

D-l Al. Alimănișteanu: ai să auzi și o să-ți pară rău de ce ai să auzi.

D-l D. Căpățineanu: Au pus în mișcare aparatul jandarmeriei, mărindu-l, și în fiecare comună au apărut câte 4, 5, 6 jandarmi noi. Ca să se pomenească în județul nostru de împărțire de manifeste, de libertate de propagandă, prin glas sau prin scris, nici vorbă. Au mers până la violarea domiciliului

cetățenilor ca să adune manifestele pe care noi le împărțiserăm cu multă greutate în diferite părți ale județului. (Întreruperi) Prefectul județului a dat poruncă că nici o mașină de curse, nici un automobil de piață să nu iasă în județ. Am fost nevoiți să angajăm o mașină de la R. Vâlcea, dar nici aceasta nu a fost lăsată liberă să meargă în județ. [...]

Iată, d-lor deputați situația în care era așezat județul Olt din punct de vedere al libertății propagandei electorale și al posibilității de liberă mișcare în județ. N-ar fi fost nimic, partidul nostru avusese grije să-și facă propaganda an cu an, lună cu lună, zi cu zi și n-ar fi simțit prea mare trebuință de această propagandă dacă dușmanii nu ar fi mers mai departe cu programul pe care și-l formaseră și nu ar fi oprit cărțile de alegător și n-ar fi organizat bandele de bătăuși în fiecare comună și n-ar fi arestat ilegal mulțime de săteni. În fiecare comună cetățenii pașnici nu se puteau mișca nicăieri pe străzile satului, din cauza bătăușilor turmentați și lipsiți de cel mai elementar simț de respectare a cetățenilor. Așa a fost situațiunea timp de 40 de zile, până la alegerea deputaților în județul Olt. [...] Ce s-a petrecut în ultimele patru - cinci zile înainte de alegeri? Județul a fost sub completă teroare, delegații și asistenții tuturor partidelor de opoziție au fost unii arestați, alții urmăriți și s-a încercat să se însceneze tot felul de procese, să se producă tot felul de cazuri, de fapte; pentru că socoteau d-lor că în ziua de alegeri să nu existe la localul de votare delegații și asistenții opoziției, și în special ai Partidului național țărănesc. [...]

O voce de pe băncile majorității: Simple vorbe.

D-l Căpățineanu: Va să zică, pentru d-voastre nu am spus nimic până acum când am vorbit despre arestări și bătăi? Aceasta nu înseamnă nimic la d-voastră? Când am vorbit de oprirea propagandei, nu înseamnă nimic? Atunci d-voastră nu însemnați nimic. (Aplauze pe băncile Partidului național-țărănesc; zgomot, întreruperi, protestăr pe băncile majorității)..."

Deși comedia parlamentară continuă cu alte interpelări, demascări, învinuiri reciproce, țărăniștii pe liberali și liberalii pe țărăniști, pentru povestirea noastră, ca semnificație și conținut politic, cortina poate fi trasă. Cititorului i s-a dat câteva imagini, câteva idei, pentru a fi în stare să tragă niște concluzii.

În realitate, relatările de mai sus nu-s simple întâmplări banale, niște ciudate imagini din lumea eroilor lui Caragiale. Ci, comparându-le cu ceea ce Eminescu numise mai înainte „*spirit de gașcă*”, „*societate de exploatare*”, „*nu democrați, ci demagogi*” sau „*secta roșie - banda de criminali*”, constatăm îndurerați că ele, aceste simple și banale întâmplări politice din trecut, pus-au la temelia tragediilor neamului nostru primele cărămizi ale unui șir imens de samavolnicii și crime politice. Asemenea ilegalități nu s-au întâmplat numai în județul Olt.

Ce poate fi mai dureros și mai alarmant ca faptul de a auzi cuvinte ca acestea, pronunțate la adresa unui guvern „*democrat*” de la tribuna celui mai înalt for politic al țării: „*Programul partidului (liberal) era acesta: «cine nu votează cu noi, nu mănâncă pourceaua de Crăciun»*”. Iar ca metodă de lucru, metoda era aceasta: „*pe acesta să-l omorâți!*”. Cuvinte pe care le-au auzit de la ministrul de interne, pe peronul gării Slatina, spuse de către acest domn Alimănișteanu, către un primar pe care bătaușii trebuiau să-l omoare în bătai. (din interpelarea deputatului D. Căpățineanu în ședința Camerei din 6 februarie 1934).

Dacă astfel de abuzuri, de nedreptăți, de „*liberalisme*” au fost în stare autoritățile lui Duca să le folosească împotriva Partidului național-țărănesc, e ușor de dedus ce anume s-a întâmplat legionarilor care figurau pe lista neagră a guvernului pentru imediată lichidare.

Dar să continuăm povestirea pe firul evenimentelor mai importante.

Planul de distrugere a Gărzii de Fier – plan inspirat de cercurile cele mai ascunse ale masoneriei internaționale –, încă înaintea formării guvernului liberal, deși se discuta în modul cel mai secret posibil și numai la nivelul camarilei regale și a eventualilor pretendenți la funcția de prim - ministru, devenise aproape o notorietate publică. În presa națională acest plan căpătase o denumire specifică, aceea de „conspirație iudeo-masonică”. Ziarele nelegionare, dar cu atitudine mai românească, mai obiectivă, ca presa din Sărindar, vorbesc și ele despre „socoteli politice” care urmăresc și mai mult înrobirea neamului românesc.

În această temă, cotidianul Calendarul publică, sub semnătura profesorului Nichifor Crainic articolul „Țara regelui Wieder și a reginei Duduia”. Articolul este considerat cu adresă anticarlistă și ziarul lui Crainic va fi suspendat a doua oară. (Prima dată fusese suspendat sub guvernul Iorga, din ordinul personal al savantului). Mai târziu, Wieder și Duduia, fără să aibă sceptru regal, vor „dispune” implicarea autorului în „procesul Duca”, sub învinuirea de „autor moral al asasinatului”, iar Nichifor Crainic va face cunoștință pentru prima dată, cu „Iisus în celulă” în una din macabrele încăperi ale Fortului nr. 13 de la Jilava.

O soartă asemănătoare îi va fi rezervată unui alt ziar de atitudine românească, ziarul profesorului Nae Ionescu „Cuvântul”, care și el va semnala în câteva articole de fond pericolul subjugării poporului român de către capitalul străin.

Și lui Nae Ionescu i se va „rezerva”, la Jilava, o încăpere macabră. Și el va fi învinuit, ca și Crainic, că prin articolele sale politice, publicate în Cuvântul „a încurajat Garda de Fier pe calea violențelor”.

În ziua de 16 noiembrie 1933, adică două zile după instalarea cabinetului liberal la conducerea treburilor statului, Constantin Argetoianu a avut cu noul președinte al Consiliului de

Miniștri, o discuție pe marginea „planului” despre care vorbim.

„Duca - scria Argetoianu în Memorii, relatând discuția avută cu șeful P.N.L. - mi-a spus că prima lui datorie era desființarea Gărzii de Fier și că o va face cu prilejul alegerilor. Nu va lăsa Garda, să candideze. Probabil că o va dizolva în ultima zi a depunerii candidaturilor, ca să împiedice pe gardiști să candideze pe liste camuflate... Mi-am permis să observ că comite o nouă greșală... Duca, s-a uitat lung la mine:

- Știu, Argetoianu ..., dar nu pot să fac altfel. Mi s-a pus această condiție sine qua non, și e singura care mi s-a pus. Am primit-o”.

După cum se vede din relatările lui Argetoianu și după câte știm și din alte surse, strategia lui I. G. Duca nu cuprindea numai simpla formalitate a dizolvării Gărzii de Fier, așa cum o făcuse mai înainte Vaida-Voievod și Iorga. Strategia lui I. G. Duca, de data aceasta, inspirată de idei ce depășeau granițele țării și interesele „înguste” ale unui popor molcom, cuminte „răbdător”, ce se voia guvernat „în pace și onor”, urmărea cu adevărat înmormântarea legionarismului. Mai întâi economic. Pentru că un partid, ca să, poată depune la tribunal listele cu candidați, în afară de prezența la depuneri a unui număr important de alegători, susținători ai listelor respective, trebuia să investească și o sumă importantă de bani: taxa de înscriere a listelor și suma de garanție.

Ca să depună liste în aproape toate cele 71 de județe, câte avea România anului 1933 - 1934, Mișcării Legionare i-a trebuit nu numai să facă un enorm efort de cadre, de organizare, de vigilență și de curaj, știind că existau dispoziții guvernamentale speciale care obligau autoritățile locale județene să împiedice opoziția, și în special Garda de Fier, de a-și depune listele de candidați în termen legal. Mișcării legionare i-au fost necesare nu numai curajul, tenacitatea de a confrunta cu succes măsurile arbitrare ale guvernanților. Dar ea a trebuit să facă și un foarte

mare efort financiar.

La acea dată, ne găsim la sfârșitul anului 1933, cotizațiile săptămânale și ajutoarele ocazionale formau pentru Legiune singura sursă de venituri. Fiecare legionar, la fiecare ședință din fiecare săptămână, de regulă sâmbăta seara, plăteau o cotizație. Începând de la un bănuț de un leu în sus. Ajutoarele nu erau obligatorii. Oricine putea să ajute Legiunea în mod benevol. Lucrul acesta, îl făceau, desigur, numai cei care se considerau prietenii legionarilor sau „*legionarii bogați*” cum era principesa Zoe Sturdza, bancherul Gr. T. Coandă, moșierul Neagoe Flondor, bogătașul Nuțu Iesanu, industriașul Grigore Manolescu, negustorii Cristache Solomon, Pecelli și Butnaru, bogătașa Alexandrina Cantacuzino, principesa Constanța Ghica, generalul aristocrat Cantacuzino-Grănicerul etc., etc.

Pentru Garda de Fier, abia la începutul carierei sale politice (3 ani de existență ca formațiune politică), care deja trecuse prin focul câtorva prigoane și prin sentința nemiloasă a două dizolvări, era o grea lovitură să investească o sumă de câteva milioane și s-o piardă în mai puțin de trei săptămâni.

Tocmai acest lucru urmăreau cei care își propuseseră să distrugă tineretul legionar. Lovitura trebuia dată pe mai multe fronturi: economic, moral, politic. Ca într-un război total. Fără menajamente, ingenios și brutal. Bine gândit și iute. Un fel de război fulger, un fel de Crigsbliti german.

Dintr-un astfel de război total nu putea să lipsească mișelia.

Lovitura de pumnal trebuia dată pe la spate, pe furiș, diabolic. Să aibă efect, să doară, să paralizeze orice încercare de contraatac și să fie mortală.

Iată de ce I. G. Duca hotărâse ca dizolvarea Gărzii de Fier să aibă loc în ultima zi a depunerii candidaturilor. Noaptea, la miezul nopții. Când explozia ucigătoare va lovi în plin, omorând în primul rând bucuria de a fi tineri, de a fi oameni, de

a fi voit să pună mai presus interesele Neamului ca interesele personale. Și marele Eminescu - știa că martirul, eroul și înțeleptul sunt numai trei forme ale uneia și aceleiași substanțe: adevărul, o oaste, chiar catilinară a cărei ostași învățaseră că e mai bine să cadă în luptă decât să o câștige prin mișelie, o asemenea mișcare, cu astfel de luptători, nu putea considera - cu nici un chip - minciuna o virtute, trădarea un merit și crima politică o bravură.

Deci toată propaganda antilegionară marxistă sau făcută de corifeii partidismului burghez s-a bazat numai pe neadevăruri, pe demagogie și pe cele mai aberante infamii. Nu faptul că Mișcarea legionară ar fi fost în serviciul hitlerismului.

Toți prigonitorii - și Duca, și Titulescu, și Iorga, și Armand Călinescu, și „*revoluționarii marxiști*” de talia lui Pătrășcanu -, absolut toți știau foarte bine că politica legionarilor era mai presus de orice o politică a spiritualității românești, o întoarcere la izvoarele românismului pur, ceea ce nu avea nici o legătură cu fascismul lui Musolini și cu atât mai puțin cu nazismul german. Nu dragostea de Țară sau teama că succesele Gărzii de Fier - cum prooroceau atunci Titulescu și Duca - ar fi egale cu împlântarea influenței germano-naziste în România. Toate acestea au fost motivele propagandistice, de înșelare a opiniei publice pe care le-au invocat pentru a justifica demagogic măsurile de lichidare a gardismului. În realitate exista un singur motiv al luptei antilegionare. Anume acela că Mișcarea legionară - și ca forță politică și economic, și social, și ideologic, și din punct de vedere al caracterului ei revoluționar - reprezenta singurul mare pericol pentru politicianismul venal și trădător, pentru defrandatorii banului public pentru negustorii de vorbe goale, pentru „*hidoasele pocituri*” ale partidismului cu roade otrăvite, pentru impostori și trântori, pentru fripturiștii de la picioarele tronului unui

rege corupt, i moral și cu o camarilă veroasă, pentru apologetii colosului moscovit, pentru toți iloții și nulițiile politice – de la Eminescu citire – a căror „patriotism” s-a manifestat „lucrativ” ca România să rămână în continuare, „mlaștina de scurgere pentru tot ce e moralicește și economicește nesănătos dincolo de graniță...”

Dovadă că lucrurile au stat așa și nu altfel este că toți cei care în 1933 dezlănțuiseră (sau au aprobat) prigoana împotriva cămășilor verzi învinuind Garda de Fier că face jocul imperialismului german, peste câțiva ani, ei înșiși, îmbrăcând cele mai fasciste uniforme, s-au alăturat politicii hitleriste și au dat legislației românești primele legi cu caracter fascist, antisemit și antidemocratic.

Iată trei dintre aceștia: NICOLAE IORGA și ARMAND CĂLINESCU: *doi călăi în uniforme naziste.*

NICOLAE IORGA (consilier regal), **ARMAND CĂLINESCU** (prim-ministru) și **Victor Iamandi** (ministrul Justiției), în timpul festivităților din 8-10 mai 1939.

În astfel de condiții, era aproape normal ca cei vizati, antilegionarii să-și strângă rândurile, făcând front unic întru apărarea privilegiilor lor politice. Să folosească toate mijloacele pentru ca loviturile lor împotriva tineretului legionar să fie cât mai ucigătoare, iar pozițiile lor de profitori și satrapi politici să continue a rămâne – tot din Eminescu citire – „*punctum saliens, cheia infinitei și nefastei lupte sistematice, introdusă de ei în viața publică a țării*”.

Acum însă, la sfârșitul cumplitelui an 1933, în viziunea lui DUCA ȘI TITULESCU și în poltrona viziune a politicaștrilor ce colcăiau la picioarele tronului carlist, așa-zisele „*ECHIPE ale MORȚII*” deveniseră, în panica lor ridicolă, gardiste „*BATALIOANE ale MORȚII...*”

Nu e de râs: panica și ridicolul oamenilor deveniți complici, prin crime și samavolnicii, desfrâul și nebuniile unui rege dement și a unor iloți și nulități politice se numește tragedie. Și nefasta tragedie a poporului român numai prin lacrimi, înfricoșare, luptă, jertfe și resemnare se poate exprima...

Sosi, în fine, și ora decisivă, a marilor hotărâri. Sau, mai nimerit zis – după cronică unui reporter de dreapta –, **sosi noaptea marilor erori.**

Suntem în ziua de 9 decembrie 1933. Într-o sâmbătă. O sâmbătă cu zăpadă, cu nițel ger, dar destul de frumoasă zi, ca să poți petrece un plăcut weekend, departe de zgomotul Bucureștilor în plină bătălie electorală. Consiliul de miniștri era convocat pentru după amiază, în ședință de lucru extraordinară. Urma să se ia decizii istorice, de importanță capitală, de care – astfel se justifică convocarea – depindea libertatea și independența națională a scumpei noastre patrii.

Ședința avea să aibă loc în sala de consilii, din vechea și modesta clădire de pe Calea Victoriei a Președinției Consiliului

de Miniștri. Nu departe de mai modesta și mai vechea reședință a celui mai înalt for de știință și cultură românească, Academia Română.

Pentru că ședința trebuia să ia decizii atât de istorice, atât de importante, se aflau prezenți la ea toți membri cabinetului. Începând cu Dinu Brătianu, Lepădatu, Angelescu, Inculeț, blândul Nistor și până la așa-zisul „*tineret*” al P.N.L. în frunte cu Franasovici, Tătărescu și „*doctrinarul*” Iamandi. Lipsea doar „*domnul președinte*”. I. G. Duca se afla, de două ore, într-o convorbire secretă cu N. Titulescu, susținătorul de bază al intereselor bancherilor străini din „*Planul de la Geneva*”.

Când sosi primul ministru, ceasul de perete din sala de consilii arăta ora 5 postmeridian. Primirea care i s-a făcut la deschiderea ședinței – o primire fără aplauze, rece, mai mult de silă, indiferentă – semăna mai curând cu starea sufletească de derută și coșmar a premierului.

De altfel, din majoritatea documentelor pe care le avem, reiese că această stare l-a urmărit până în ultima clipă. În clipa fatală. Ca și când ar fi fost silit (de conștiință, din orgoliu, de un blestem) să-și semneze propria sentință de condamnare la sinucidere. Parcă o putere mai mare ca a oamenilor, un duh al păcatului inevitabil, o fobie voită, izvorâtă țâșnind din dorința de a muri îl aruncă într-o bătălie aprioric pierdută.

– Cum stăm cu depunerea listelor de candidați? fu întrebarea lui I. G. Duca pusă înainte de a trece la discutarea primului (și singurului) punct de pe ordinea de zi a consiliului: Dizolvarea Gărzii de Fier.

– S-a încheiat astăzi, domnule președinte. Avem lista numărul 1: Maniu nr. 2 în majoritatea județelor, Zelea Codreanu nr. 3. Operațiile se desfășoară, în continuare, conform cu dispozițiunile date...

Cel care „*raporta*” președintelui situație de pe „*câmpul de luptă*” era principalul „*tactician*” al „*strategiei*” lui Duca:

Victor Iamandi – un „*Armand Călinescu*” al partidului național-liberal.

Pe masa consiliului, în fața președintelui, aștepta să fie citit ziarul „*Neamul Românesc*”, numărul din 1 decembrie 1933, în care Iorga voia să fie „artileria „grea” împotriva Mișcării legionare. Era „**Neamul românesc pentru popor**”.

Pe pagina întâia, sub un titlu sugestiv: „*Feriți-vă de oamenii sângelui*”, apărut cu litere mari, savantul parcă încerca să-l avertizeze pe I. G. Duca, scriind printre altele: „*În zăpăceala alegerilor care se vestesc, o seamă de oameni umblă cu pumnalul și arma în mână, amenințând cu uciderea pe cei ce ar cuteza să le stea în cale. Ca dovadă că sunt în stare a face aceasta aduc omorul pe care l-au săvârșit până acum unii dintre ei*”.

Iorga, și de această dată, spunea un neadevăr. În jocul ambițiilor sale sterpe, aidoma cum îl descriesese. E. Lovinescu în Memorii - 1930: „... devorat de imaginație și pasiune, cu o putere de a mări până la grandios și de a deforma până la caricatură... războinic și neconsecvent, egocentric până la deformitate, devorat de imaginație și ambiție...”, savantul, intenționând doar să încurajeze violențele, nu făcea altceva decât să-l pună pe Duca în gardă. Atât.

Dar I. G. Duca a înțeles tocmai ceea ce n-ar fi trebuit să înțeleagă.

Și hotărârea s-a luat doar cu câteva minute înainte ca ceasul de perete din sala de consiliu să arate ora 12, miezul nopții. Voind, oarecum, să demonstreze că în puterea nopții, la întuneric, în ascuns, cabalistic, nu se organizează numai comploturile, loviturile de stat, atacurile gansterești, atentatele politice sau vendetele. Ci, la miezul nopții, sub imperiul întunericului, un guvern democrat, liberal, constituțional, emanat dintr-un partid „istoric”, poate să organizeze și el un complot, un atentat, o vendetă, un atac gangsteresc, o nelegiuire. Nu împotriva orânduirii de stat. Nici contra tiraniei unui rege. Sau vizând

răsturnarea unui regim ilegal. Nu. Aceasta nu era cu putință. Ar fi fost o absurditate. „*Un lucru* – vorba lui Iorga – *jenant și impiu*”. Ci, pur și simplu, împotriva unei mișcări în viitorul căreia nu credeau nici Duca, nici Iorga, nici Armand Călinescu, nici Iamandi. Împotriva legionarilor, o mână de oameni – va zice „*l'homme d'acier*” – care nici măcar nu și-au terminat studiile școlare. Împotriva tineretului român, câțiva ratați – vor glăsuși marxiștii – , zgomotoși, mistici, mic-burghezi înrăiți în mizerie și umilință, o ceată de aventurieri, care „cu toate eforturile depuse pentru crearea unei baze de masă și în ciuda sprijinului primit din partea lui Carol al II-lea și a unor lideri reacționari ai partidelor «istorice»”... „nu au reușit să depășească stadiul unei organizații restrânse numericește...” (vezi *Împotriva fascismului*, pag. 76). „*Împotriva Mișcării legionare*”.

Dacă erau adevărate afirmațiile de mai sus, povestea cu „o mână de oameni”, „câțiva ratați”, „organizație restrânsă numericește”, „respinsă de masele populare”, etc., etc., starea de derută și de coșmar a lui I. G. Duca, dezorientarea lui politică, teama, îngrijorarea lui, resemnarea că oricum aceasta se va termina cu sânge, precum și deciziile ce trebuiau luate în consiliu, toate aceste frământări și măsuri guvernamentale n-au nici o explicație rațională. Iar dacă, cu adevărat, Garda de Fier – pe plan politic și ideologic, și prin relațiile sale cu fascismul occidental, și ca forță organizată – reprezenta un grav pericol pentru partidismul lui Duca și a sprijinitorilor lui, și așa măsurile luate la consiliul din noaptea de 9 decembrie 1933 nu-și găseau o explicație logică.

Mai întâi, pentru că democrația românească la acea dată se găsea într-o primejdioasă criză morală și politică. Înseși măsurile de „ordine”, luate împotriva unor curente politice și ideologii, folosind metode repudiate categoric de principiile de bază ale adevăratei democrații, păreau a fi una din laturile acestei crize și una din cauzele ei.

Apoi, fiindcă – și aceasta a fost confirmată de timp conjunctura politică (cel puțin la scară europeană) –, cu nici un chip și sub nici o formă, nu înclina balanța în favoarea „liberalismului” lui I. G. Duca.

Stând așa lucrurile, încercările de a lichida imediat gardismul, mai ales prin lovitura cuțitului pe la spate, mișelește sau altfel, nu puteau avea atunci decât un sfârșit tragic. Cu o asemenea aventură donquijotistă merita să se îndeletnicească sau niște politicieni lipsiți de cel mai elementar orizont politic, *niște nulități politice* – folosim expresii eminesciene – *confundată în acea masă de hidos întuneric, în acea grămadă de perversitate catilinară și de adâncă uimitoare nerozie*, sau – citându-l tot pe Eminescu – „o bandă de criminali, cărora numai în țara noastră și nici într-o alta din lume, li se oferă portofolii de miniștri în locul temniței și ocnei, și decorații în locul pedepselor”.

Or, știm bine că la ora aceea nici I. G. Duca, nici Dinu Brătianu, nici chiar Iamandi, și cu atât mai puțin ceilalți membri ai cabinetului liberal, nu puteau fi incluși în vreuna din cele două categorii proiectate de poet pe fondul politic al „roșilor” primului Brătianu.

Și totuși, din nefericire pentru neamul românesc, fatalitate inexorabilă în destinul lui Duca, și ca un blestem contra legionarilor, zarul fu aruncat.

Printr-un jurnal al Consiliului de Miniștri, cu data de 10 decembrie 1933, Garda de Fier este dizolvată. Trecuse o noapte de calvar...

Ca urmare a acestei hotărâri „istorice”, pentru ca lovitura să fie cât mai nimicitoare și mai cu efect politic demoralizant, surpriză și promptitudine în execuție, pe baza jurnalului C. d. M. se iau câteva măsuri de „ordine”, adică:

Se anulează toate listele de candidați depuse de sus numita organizație dizolvată în vederea alegerilor din 18 decembrie 1933;

Se extinde pe tot cuprinsul teritoriului țării legea pentru instituirea stării de asediu;

În baza „legii pentru reprimarea unor infracțiuni contra ordinii publice”, conducătorii Mișcării legionare, cât și toți cei care se vor face vinovați de abateri de la legea sus pomenită, vor fi arestați și deferiți Curților Marțiale spre judecare și condamnare; (insistențele lui Titulescu reușiseră să-l facă pe Duca asasin).

În conformitate cu prevederile legii pentru instituirea stării de asediu, ordinea publică intră direct în prerogativele forțelor militare ale Ministerului apărării naționale, iar regiunile teritoriale în jurisdicția Consiliului de război.

Ce a urmat, ca o consecință inevitabilă a unor astfel de măsuri dictatoriale, cazone, primejdioase, menite, oarecum, să reediteze într-un fel mai plastic tot cu ajutorul tunurilor și a mitralierelor, și tot cu ajutorul ostașilor români, masacrele din 1907, e lesne de imaginat.

Deosebirea între ceea ce s-a petrecut atunci în 1907, cu ocazia sângeroaselor răscoale țărănești și ceea ce urma să aibă loc acum, în 1933, este importantă din mai multe puncte de vedere, deși se pot face anumite paralelisme.

De pildă: atunci, în 1907, țăranii s-au revoltat împotriva exploatării lor de către arendașii evrei; acum, în 1933, Garda de Fier era un partid politic legal constituit, milita pentru armonia dintre clasele sociale, participa la campania electorală alături de celelalte organizații politice și nu era vorba de vreo revoluție socială sau de vreo răscoală de masă.

În 1907, în spatele țăranilor răsculați, ca instigatori principali se găseau doctrinarii antisemitismului românesc și căpeteniile naționalismului extremist: N. Iorga și A.C. Cuza, înlocuiți apoi de agitatorii veniți din Basarabia cu idei socialiste anarho-narodniciste; în 1933, A. C. Cuza se găsea printre sprijinitorii lui Duca, N. Iorga devenise un mare dușman al

tinereului legionar, în timp ce marxiștii, urmașii agitatorilor socialiști din 1907, cereau decapitarea Gărzii de Fier.

Atunci, în 1907, la conducerea statului se afla tot un guvern liberal, condus de două minți înțelepte: Dimitrie Sturza și Ionel Brătianu. Spun înțelepte pentru că n-au folosit mișelia ca armă de **distrugere**. Iar la acțiunile de anihilare a marei primejdii ca să scape țara adusă până la marginea prăpastiei – aceste cuvinte sunt rostite de șeful liberalilor în parlament – , aderaseră cele mai **proeminente** personalități politice ale timpului: Gh. Cantacuzino, Petre Carp, Take Ionescu, I. Lahovary, V. G. Morțun, Spiru Haret, Ferichide, Marghiloman, Brătenii, Emil Costinescu, N. Filipescu, Panu, generalii Averescu și Manu. Acum, în 1933, după cum se va vedea din citatele de mai jos, n-au fost de acord cu decapitarea legionarilor foarte mulți membri ai cabinetului liberal și toți fruntașii conștiinței, de răspundere, din partidele de opoziție.

Atunci, rolul lui I. G. Duca în înăbușirea rășcoalelor a fost acela din 1933 al „*doctrinarului*” Iamandi; acum, în 1933, rolul lui I. G. Duca va fi mai important ca rolurile la un loc ale lui D. Sturza, Ionel Brătianu și Al. Averescu, organizatorii și căpeteniile regresiuilor din 1907.

În rășcoalele din 1907, repetăm – după C. Bacalbașa – „*unii țărani au săvârșit cruzimi neînchipuite. La multe moșii au prins pe proprietari, pe arendași sau pe oamenii lor de serviciu și i-au bătut și schingiuit îngrozitor. Apoi au dat foc conacurilor, magaziilor cu grâne, grajdurilor, etc. Cailor mai de preț le-au scos ochii. Acolo unde erau femei și fete tinere, le-au necinstit chiar sub ochii bărbaților sau ai părinților terorizați*”.

Ce crime, câte nelegiuiri, câte incendii, care au fost atrocitățile comise de legionari în timpul celor câteva săptămâni de campanie electorală? Față de cine și împotriva cui se comiseseră toate acestea pentru ca I. G. Duca să justifice semnarea jurnalului Consiliului de Miniștri din noaptea 9/10

decembrie 1933? Să ia decizii și să aplice măsuri militare, prin forțele Ministerului apărării naționale și cu ajutorul Consiliilor de război, aidoma celor din 1907?

„Oamenii sângelui” denunțați de Iorga, **acești o samă de oameni, care în zăpăceala alegerilor umblau cu pumnalul și arma în mână, amenințând cu uciderea pe cei ce ar cuteza să le stea în cale**, oare acești oameni meritau uciși, maltratați, strangulați, scoși în afara legilor pentru o vină prezumtivă? Pentru ceva care ar constitui o dovadă că ar putea fi în stare a face omorul pentru că unii dintre ei îl săvârșise cândva?

Oare legile de-atunci, ca și cele de azi marxiste, pedepseau o infracțiune posibilă, imaginară, ticluită și nu una anume, precisă, săvârșită aievea?

Iată câteva întrebări la care vom răspunde în capitolul ce urmează.

Acum, ca adaus la cele prezentate mai înainte, ne vom sluji de câteva documente (desigur tot de concepție marxistă), care vor avea darul să completeze dosarul evenimentelor petrecute în preajma zilei de 9 spre 10 decembrie și imediat după aceea.

În cuvântarea ținută la plenara COMINTERNULUI, la Moscova, din decembrie 1933, Lucrețiu Pătrășcanu face următoarea referire:

„Când *«Garda de Fier»* a fost interzisă, iar listele ei anulate în timpul alegerilor, în rândurile aparatului politic burghez s-au produs fricțiuni serioase. Multă vreme Carol a refuzat să semneze decretul de dizolvare a *«Gărzii de Fier»*, ca agent al Franței, Titulescu refuza să plece la Paris pentru tratative privind datoriile românești atât timp cât *«Garda de Fier»* nu va fi dizolvată. Având nevoie de bani, Carol a cedat. Dar toate partidele Camarilei și ziarul personal al regelui, *«Cuvântul»*, au deschis imediat o campanie împotriva acestei interziceri. Directorul ziarului *«Cuvântul»*, Nae Ionescu, îi *«incita»* pe gardiști la asasinarea lui Duca – zicere proletcultistă.

Partidul național – țărănist ataca vehement guvernul liberal pentru dizolvarea «**Gărzii de Fier**».

Și „*eminentul gânditor marxist*” (rugăm pe cititor să fie atent la concluziile „*științifice*” ale „*eminentul gânditor*”) adaugă textual:

„*Burghezia românească, în frunte cu Carol, nu dorește să strice relațiile cu elementele fasciste, și având mare nevoie de detașamentele fasciste, susține campania contra dizolvării lor*”...

Adică cum, burghezia românească în frunte cu Carol, Elena Lupescu et. comp., cu cămătarii și masoneria, nedorind să strice relațiile cu elementele fasciste, având mare nevoie de detașamentele lor, susține campania contra dizolvării Gărzii de Fier? Au fost mai tari Duca, Titulescu, Rist, Iamandi, decât regele, camarila sa și burghezia românească? Pentru că **până la urmă Garda de Fier tot a fost dizolvată**”.

Fiindcă știm că toate formulele de guvernământ, în acea epocă erau puse la punct în budoarul Elenei Lupescu – așa ne-a învățat partidul și tot partidul ne-a spus, prin „istoricii” săi staliști, că spre concilierea cu regele, I. G. Duca a parcurs drumul Canasei sărutând mai întâi mâna Elenei Lupescu, că singura condiție care i s-a pus pentru a forma guvernul – o știm din mărturisirile lui Duca – **a fost una singură: desființarea Gărzii de Fier**, și pentru că mai știm, din propria noastră experiență, câtă cruzime, câte samavolnicii s-au folosit în prigonirea și lichidarea gardismului, ne dăm seama că **științificele** concluzii ale lui Pătrășcanu nu numai că nu sunt logice, clare, românești, științifice, dar păcătuiesc și prin aceea că arată, într-un fel specific învățăturii staliniste, meschinăria unui suflet, a unui „*gânditor*” care, mai apoi, va trebui să plătească scump, cu propria sa viață, păcatul de a nu fi fost drept, corect, prob cu suferințele și jertfele altora, chiar dacă aceștia aveau vederi politice opuse vederilor sale.

Îmi închipui că cititorul va desprinde esențialul și va trage o concluzie cu adevărat justă, românească, obiectivă, singura valabilă.

Al doilea document, la completarea „*dosarului I. G. Duca*”, ni-l oferă un interviu cu soția primului ministru liberal de atunci unui cronicar marxist. „*De vorbă cu doamna Duca*” se cheamă documentul, este semnat de un oarecare D. Sorescu și a apărut în revista **Magazin istoric** din iunie 1967.

Extragem din el câteva pasaje. Interesant este să desprindem din destăinuirile intervievatei nu ideile, nici mărturisirile de credință ale Nadiei Duca. Un document, chiar și sub forma unui interviu, e imposibil să rămână nedisimulat când trece prin mașina propagandei comuniste. Ci interesant este să aflăm atmosfera ce domnea în sânul guvernului care, prin măsura luată, impusă guvernului de Camarilă și rege, P.N.L. își asuma o răspundere draconică...

Garda de Fier se găsește la o răscruce de drumuri în bătălia groaznică a unui război cumplit; nu de idei, nici de programe. Un „război” în care biruința urma să fie condiționată de distrugerea totală a adversarului. Distrugerea gardismului, să fie singura victorie a lui I. G. Duca.

Greu – ușor, nu mai avea importanță, Senatul Legiunii acceptase lupta, ridicase mânușa. Iar la Iași legionarii din cele șapte echipe, primise de bunăvoie să participe la această primă confruntare politică. Consimțiseră să fie mesagerii unei lumi noi, a unei Româнии numai a românilor. Portstegarii de la talpa țării, a unor idealuri românești, numai românești, fără nici o influență nici de la răsărit, nici de la apus. Idealuri ce purtau amprenta trecutului, a cuvântului scris în testamente, în pravile și doine; idealuri care țâșneau vulcanic, voievodal, impetuos, geniul

cuvântului scris, **poruncă**, de Conta, Eminescu, Alecsandri, Creangă, Bărnăuțiu, Pârvan, Paulescu.

Acceptase de bunăvoie să luăm parte la o bătălie pe care până și prim-ministrul țării o vedea **terminată cu sânge**...

Un cronicar stalinist de astăzi, vorbind despre alcătuirea echipelor de propagandă legionară, ca „*echipe ale morții*”, pentru suprimarea fizică a adversarilor politici, „*coloana a V-a Germaniei hitleriste în România*”, (cronicarul face aluzie la toate echipele legionare care au susținut pe candidații Gărzii de Fier în alegerile respective, inclusiv echipele de la Iași), ne destăinuie un mare „*secret*”. Citim în revista Magazin istoric din iunie 1967 următoarea „*destăinuire*”, pag. 12:

„*În campania electorală ce a precedat alegerile parlamentare din decembrie 1933, bandele gardiste, înarmate cu arme de foc, arme albe, petarde, etc., se dedau la numeroase provocări și atacuri. Acestea primesc riposta maselor populare*”. Constatarea e pe linia concepțiilor lui Iorga.

Propaganda comunistă de totdeauna, dar cu precădere propaganda scribilor din fotoliile de azi ale demagogiei marxiste, rămâne în lumina adevărului istoric încercarea cea mai deșăntată a falsificării realităților. Nu există adevăr pe care comuniștii să nu-l denatureze, dacă minciuna le e de vreun folos propagandistic. Un fost ideolog marxist din Franța contemporană cu noi spunea într-o zi că **dacă marxismul și propaganda comunistă nu și-ar fi întemeiat demagogia numai pe minciună și infamii, societatea nemarxistă ar fi trebuit demult să se fi îngropat sub cenușa adevărului înfrânt**.

Cronicarul din Magazinul istoric face mai multe păcate. Repetă neadevărul prin mai multe afirmații.

Pentru că legionarii nu plecau în propagandă în bande gardiste. Dacă e să ne orientăm după aceeași cronică, ei, legionarii, se organizaseră în celebrele „*echipe ale morții*” cu scopul de a-și suprima fizic adversarii politici, erau înarmați.

provocau și atacau, dar primit-au riposta maselor populare. Adică potrivit părerilor marxiste, bandele gardiste, alcătuite în „echipe ale morții” aveau un singur țel: suprimarea fizică a liberalilor, a țărăniștilor, a iorghiștilor, a socialiștilor, a național-socialiștilor germani din România deveniți aliații electorali ai guvernului I. G. Duca. ai cuziștilor și ei pomeniți de partea partidului liberal. Într-un cuvânt, scopul echipelor legionare în campania electorală era – după propaganda stalinistă a P.C.R. – să ucidă pe toți nelegionarii, inclusiv „masele populare” de la care aveau să primească o binemeritată „ripostă”...

În acest caz de ce a mai fost nevoie ca Garda de Fier să depună liste de candidați în majoritatea județelor țării? Să irosească timp, energie, bani? Să întocmească programe electorale. să țină întruniri publice, să facă promisiuni alegătorilor, să-și ia angajamente? Era necesar să pună în mișcare o armată întreagă de tineri și bătrâni, organizați în „bande gardiste”, „înarmați până în dinți” vorba unui „istoric” de ultimă oră - , în văzul tuturor să întemeieze echipe de studenți. să dea instrucțiuni scrise acestor echipe, etc., etc.?

Era neapărat nevoie de atâta zgomot, de atâtea mișcări de trupe, de atâtea pregătiri pentru cel mai ușor lucru pe care puteau să-l facă „bandele” legionare – acela de a suprima fizic niște adversari politici?

În politică – și nu numai în politică – există două lucruri, cele mai ușoare: să promiți și să ucizi.

Să promiți fără a te ține de cuvânt și să-ți ucizi adversarii... O răspundere atât de periculoasă. Dar mai ales va fi interesant să descifrăm starea sufletească, deruta, coșmarul eroului principal al acestei drame atât de greu de înțeles ca act politic, și, totuși, atât de ușor de explicat ca fenomen politic, ca rezultanta implicită a unor angajamente stupide.

„Înainte de alegerile din decembrie – va declara soția lui I. G. Duca în 1967; deci după aproape trei decenii și jumătate de la

cea de-a treia dizolvare a Gărzii de Fier – soțul meu a avut o lungă convorbire cu Nicolae Titulescu pentru definitivarea proiectului de hotărâri privind interzicerea Gărzii de Fier. A venit acasă destul de frământat. Nu mi-a dat amănunte, așa era el, nu vorbea mult. Colaboratorii lui mi-au redat însă exact cele spuse la ieșirea din cabinetul lui Titulescu: **«Am semnat, fiindcă era nevoie pentru țară ca să semnăm, dar eu mă aștept la orice»...**”

„Jean – acest nume îl folosește cel mai des vorbind despre soț – îl detesta pe rege. Nu întâmplător, Carol nu l-a dorit ca prim-ministru. Se temea de Duca și de orice întrunire a vreunui partid politic, care ar fi putut să-i amenințe planurile lui de dominație.

De câte ori se întorcea de la palat era dezamăgit de felul cum decurgeau audiențele la rege. **«Nu pot lucra cu escrocii»**, îmi spunea mânios, dar și abătut. Regele îl primea fără plăcere și destul de rar...”

Să colaborezi cu un rege pe care îl detești, mai mult să devii unealta de oprimare și uciderea a unui rege escroc și să nu te dezmeticești nici în ceasul al doisprezecelea – și aceasta e de neînțeles.

După dizolvarea Mișcării Legionare, prigoana contra tineretului gardist – prigoană începută imediat după instalarea noului regim – se intensifică. Luă proporții nebănuite. Moștenind metode armandcălinesciene, inspirate de la directiva diabolică: **„lichidarea imediată a gardismului prin arestarea lui Codreanu și a tuturor fruntașilor”**, „organele de lucru, ruginite prin ticăloșiile trecute” s-au întrecut în samavolnicii. Cred că nici Duca nu se aștepta la atâtea acte de „devotament” din partea polițiștilor lui Victor Iamandi.

Cum era și firesc, unii dintre legionarii ostracizați au reacționat. Alții, resemnându-se cu starea de prizonieri, au încercat să semnaleze abuzurile, să le aducă la cunoștința primului-ministru.

În felul acesta, chiar din primele zile după 9 decembrie, I. G. Duca primi o sumedenie de scrisori.

În legătură cu aceste scrisori, Nadia Duca dă câteva lămuriri în interviul amintit.

„... Amenințările legionarilor – spune ea reporterului marxist adresate soțului meu erau zilnice din momentul în care activitatea Gărzii de Fier a fost interzisă. La telefon, prin scrisori ale căror rânduri cuprindeau expresii pe care nu le pot pronunța, primul ministru era somat să demisioneze, era amenințat că va fi ucis, că familia îi va fi supusă torturilor...”

„Până și vărul lui Jean, generalul Zizi Cantacuzino, devenit adhoc șef printre legionari, îl amenința cu moartea. Casei noastre îi dădeau târcoale tot felul de suspecți și ciudat ... paza care trebuia să fie asigurată prin Ministerul de Interne, era ca și inexistentă. Oficial, au fost repartizați doi sergenți pentru securitatea casei primului ministru din strada Cometei. Nu știu cum se făcea, dar niciodată nu se aflau la posturile lor...”

„Unii colaboratori ai săi, cărora le arăta scrisorile de amenințare, mereu mai insolente, i-au amintit proverbul «câinele care latră nu mușcă», la care dânsul le-a răspuns: «Vă înșelați domnilor, aceasta se va termina cu sânge». În ultima vreme constatasem o dată cu hotărârea de a nu face nici o concesiune legionarilor și resemnarea: «Dacă vor să mă aibă, nu poate nimeni să mă scape...»”.

Stranie resemnare!

Hotărât lucru, eroul nostru, soțul Nadiei Duca și vărul generalului Zizi Cantacuzino nu moștenise nici norocul, dar nici iscusința, poate numai ambiția, teighețarului Gheorghe Duca, primul vodă din neamul Duculeștilor, bărbatul încântătoarei Anastasia Buhus și „ruda” unui alt Cantacuzino, Șerban, fiul lui Toma și al Ilincăi Cantacuzino.

Zbuciumată a fost viața lui Duca Vodă. Și domnia, și cele patru rânduri de domnii, și dragostea pentru ochii negri, focoși,

ademenitori ai fetei doamnei Dafina, și moartea departe de țară, pricinuită de Cantacuzin sau cum spune Constantin Gane în „Trecute vieți de doamne și domnițe” - „o cursă întinsă de Șerban Vodă pentru a pune mâna pe Duca și a-i tăia pofta de domnie ... el nu suportă lovitura.

Dar acolo, în îndepărtatul Lemberg, fostul tejghețar albanez, ajuns domn al Moldovei, hatman al Ucrainei și râvnitor al tronului Ungariei își dăte duhul în patul lui. Chinuindu-se, zvârcolindu-se, văitându-se, dar în patul lui.

În vreme ce, făcând o comparație, eroul nostru, I. G. Duca... Păcat!

Duca n-a murit în patul lui, nici zvârcolindu-se, ci în plină noapte pe peronul unei gări, în mod cumplit, ineluctabil de cumplit, ca un blestem...

Nu vrem să păcătuim folosind formula lui C. A. Rosetti, ca o legitimare a crimei, o culme a neomeniei, folosind acea deviză justificativă, acel: „*Ale tale dintru ale tale, Duca!*”

Deși această formulă, privind pe I. G. Duca, conține o veracitate dovedită prin cinci asasinate.

„BATALIOANELE MORTII”

Adevărul în moartea primului ministru I. G. DUCA, Carol al II-lea și metresa regală la prima confruntare cu Garda de Fier

Referitor la evenimentele petrecute înaintea „*dramei de la Sinaia*” citim în cronica antilegionară a unui „istoric” marxist următoarele rânduri:

„Într-o comunicare către doi subalterni apropiați - vezi articolul „*Cum a fost asasinat I. G. Duca*”, apărut în **Magazin istoric** din iunie 1967 - Codreanu vorbea în ajunul asasinării premierului de «**unitatea de măsură - mormintala**» și de «**200 de morminte necesare biruinței**». El se ascunsese un timp în casa generalului Cantacuzino - Grănicerul din Capitală. Fiind descoperit, a fost prevenit de Puiu Dumitrescu - secretarul particular al regelui, să dispară. Unde? «**Căpitanul**» Corneliu Zelea Codreanu care a dispărut cu 2-3 ore înainte de miezul nopții din 9 decembrie, când a fost hotărâtă interzicerea Gărzii de Fier, se aflau în siguranță de luni de zile în strada Simonide, la d-na Crăciunescu, verișoara d-nei Lupescu. «**Căpitanul**» trecea pentru azil pragul unui dușman al mișcării legionare, sau al unui prieten? Va mai trece și alt prag «**interzis**», al vilei generalului Gabriel Marinescu, om de încredere al regelui, numit, la instaurarea lui Carol, prefect al Poliției Capitalei. Era și acesta un aspect al duplicității camarilei regale, al oscilațiilor și

cochetărilor politice, extrem de primejdioase pentru țară. Din umbra tăinuitelor și sigurelor adăposturi, Codreanu păstra legătura cu generalul Zizi Cantacuzino, perfectând planul de acțiune pentru uciderea primului ministru..."

Casa primului ministru Duca era ținta scrisorilor de amenințare cu moartea - zice în continuare cronicarul - unele trimise chiar de C. Codreanu și Z. Cantacuzino. Ultimul rudă cu Duca, îi scria direct că în curând va fi ucis".

Înainte de a trece la depănarea firului evenimentelor legate de drama I. G. DUCA, vrem să arătăm, chiar cu riscul de a fi convinși că repetăm unele întâmplări legate de versiunea din strada Simonide, și totodată să arătăm că nu numai conținutul textului citat este cu desăvârșire denaturat (o flagrantă contradicție între două afirmații, anume: cum s-a putut ca, deși Corneliu Codreanu, ascuns în casa generalului Cantacuzino să fi fost prevenit de secretarul regelui și să dispară cu 2-3 ore înainte de miezul nopții din 9 decembrie, să se fi aflat în siguranță de luni de zile în casa verișoarei d-nei LUPESCU?...

Când știm că toată această întâmplare s-a petrecut.

Între 9 decembrie 1933 și 24 decembrie 1933, după o guvernare ducistă de 45 de zile...

Astfel de aberații, contrare oricărei logici normale, numai în propaganda comunistă se mai pot găsi. Confuziile numai la marxiști sunt argumente dialectice.

Dar să vedem în ce fel s-au petrecut faptele? Care este realitatea și care este adevărata explicație, sensul real al celor întâmplate atunci?

În după amiaza zilei de 9 decembrie 1933 (era într-o sâmbătă) Corneliu Codreanu avu o consfătuire cu câțiva „subalterni apropiați”. Consfătuirea se ținu în locuința generalului Cantacuzino, din București, pe strada Gutenberg, vizavi de Palatul „Monitorului Oficial” și participă la ea: Ionel Moța, inginer Gh. Clime, colonel Ștefan Zăvoianu, Andrei

Ionescu, profesorul Vasile Cristescu, general' Cantacuzino - Grănicerul (gazda), preotul Ilie Imbrescu, Virgil Ionescu și STERIE CIUMETI.

Din întreaga conducere a Mișcării Legionare numai aceștia se aflau în Capitală la acea oră; toți ceilalți lideri legionari se găseau în campania electorală pe tot cuprinsul țării, iar unii erau deja „la dispoziția autorităților”, **ca arestați**.

La consfătuire Căpitanul, luând cuvântul, explică celor prezenți situația în care se afla Garda de Fier în legătură cu apariția decretului de dizolvare a Mișcării.

El a vorbit scurt, foarte clar; printre altele spunând:

- Suntem informați - nu încapе nici un dubiu - că în noaptea aceasta se va semna Jurnalul Consiliului de Miniștri cu dizolvarea Mișcării legionare. Regele, spre a nu fi implicat în această mișelie, deși e de acord cu ea pentru motive binecuvântate, a refuzat să semneze un decret regal. Vrea să scoată castanele din foc cu mâinile lui Duca și Titulescu... Ce urmează încă știm: anularea listelor noastre electorale, arestări, sigilarea sediilor, lagăre de concentrare, eventual morți și răniți și, în final, înscenarea unui mare proces care să conducă la condamnarea legionarilor, adică la scoaterea noastră din viața politică. De altfel prigoana s-a declanșat odată cu începerea campaniei electorale cu arestări și înscenări de procese. De asemenea știm că se urmărește lichidarea conducerii Legionare. Treaba pentru Gavrilă Marinescu et compania nu-i grea. Putem muri «*fugind de sub excortă...*» Așa stând lucrurile trebuie să hotărâm ce-i de făcut: ne lăsăm barca purtată în voia valurilor, sau la întâmplare, cu riscul de a fi înghițiți de valuri? Punem mâna pe vâsle și luptăm contra valurilor? Sau evităm pericolul?! Sau... ce facem? E nevoie să chibzuim bine, să hotărâm împreună, să nu greșim. Să încercăm să folosim o stratagemă, cu curaj, onorabilă. pentru a ieși din acest impas nedorit de noi.

Ținând cont de știrea că viața șefului legiunii se află în

primejdie, că arestarea sa ar pune în pericol de moarte însăși viața Căpitanului, se recomandă ca un anumit timp să nu se lase arestat. Aceasta până când conducerea statului ducist se va convinge că ceea ce fac, ce pregătesc împotriva tineretului român este nu numai un act neconstituțional, o samavolnicie, un abuz fără justificare legală, ci și, un abuz, o aventură primejdioasă, cu urmări greu de justificat, cu urmări grave pentru țară.

- Știți doar, a spus Căpitanul, am trimis mesageri la domnii Duca și Iamandi (ei conduc compania contra noastră), să le explice că jocul lor se poate sfârși altfel de cum doresc. Am dat ordin legionarilor - se știe, am scris - să nu răspundă la provocări, să se evite orice confruntare cu organele guvernamentale. Chiar dacă noi avem dreptate. Am spus că voi pedepsi pe toți acei camarazi care vor nesocoti dispoziția dată... Am ajuns până acolo, domnilor, să trimit vorbă asupritorilor că dacă participarea Gărzii de Fier la alegeri încurcă într-un fel interesele țării, noi suntem gata să ne retragem din alegeri, din competiția electorală... Dar, din nenorocire și pentru noi, și pentru ei, străduințele noastre n-au convins. Ei urmăresc, nici mai mult, nici mai puțin, lichidarea noastră politică și dacă va fi posibil și lichidarea noastră fizică. Au și început... Asasinarea studentului Virgil Teodorescu de la Constanța e primul nostru martir... Și ca urmare, în noaptea aceasta se va semna sentința de condamnare a noastră... Zarul s-a aruncat, barca e a valurilor... Noi vâslim și întrebarea rămâne aceeași... Ce facem? Pe ce drum apucăm?...

După vreo patru ore de discuții (în lumea legionară patru ore de discuții într-o singură ședință însemna un mare record de durată), la propunerea lui Ionel Moța, a inginerului Clime (care la ora aceea era un fel de secretar general al Mișcării) și a colonelului Zăvoianu, s-au luat următoarele hotărâri:

„Mișcarea Legionară, prin Garda de Fier, ca partid legal constituit, respinge cu hotărâre măsura guvernului I. G. DUCA, potrivit căreia sunt scoase în afara legii organizațiile legionare

pe tot cuprinsul țării. De asemenea Mișcarea legionară respinge învinuirile care i se aduc, socotindu-le născociri, elucubrații politicianiste, menite să inducă în eroare opinia publică românească și să justifice măsurile guvernului, fărădelegile autorităților, crimele plănuite.

Legionarii vor continua să nu fie provocatori, să nu răspundă la provocări. Acceptăm martirajul, ne supunem legilor țării, dar nu vom înceta nici o clipă să arătăm Neamului și lumii că se comite împotriva noastră și a țării o mișelie de neiertat...”

Acum Duca și presa care îl susținea în campania de lichidare a Gărzii de Fier nu mai vorbeau despre pericolul „Echipelor morții”: aceste echipe, în viziunea lui DUCA și a torționarilor duciști, se transformaseră în „BATALIOANELE MORȚII”.

La această consfătuire s-a hotărât ca șeful Legiunii să rămână în afara celor arestați, iar misiunea de a se ocupa de această problemă i-a revenit colonelului Ștefan Zăvoianu.

De asemenea s-a hotărât cu cine să voteze legionarii în alegerile din 18 decembrie. Căpitanul recomanda legionarilor din Ardeal să voteze cu Maniu, iar cei din vechiul Regat cu Gh. Brătianu și mareșal Averescu.

Conform cu diabolicile planuri ale „doctrinarului” Victor Iamandi imediat după semnarea Jurnalului Consiliului de Miniștri se declanșează urgia antilegionară. De fapt urgia antilegionară a început odată cu instalarea guvernului Duca, inexorabilindu-se, în campania electorală. Așa se face că spre sfârșitul lunii noiembrie, la Constanța, este asasinat studentul Virgil Teodorescu. Tânărul student este împușcat în spate pe când lipea un afiș electoral. Va fi primul martir legionar și moartea lui va stârni un val de proteste, mai ales în capitala țării. Dar asasinatele lui Duca nu se vor opri aici. Angajamentele lui în planurile cămătarilor trebuie să ducă la scoaterea Gărzii de Fier

din viața politică a României prin aceste asasinate. Astfel mai sunt asasinați legionarii Niță Constantin, Toader Toma, Nicolae Bălăianu și Sterie Ciumeti: acesta va fi al cincilea martir legionar.

În România carlistă, pretutindeni au loc arestări, percheziții, sigilări de sedii, maltratări nemaiîntâlnite, abuzuri, confiscări și samavolnicii fără asemănare etc., etc.

Socotim un lucru inutil să descriem cu lux de amănunte tot ce s-a întâmplat până la data fatidică a zilei de 29 decembrie. Totuși, pentru ca cititorul să înțeleagă adevărul în marea tragedie a legionarilor și a nefericitului I. G. Duca, vom reda, cu date precise, două cazuri: tragedia lui Sterie Ciumeti și moartea tânărului muncitor din Iași, Niță Constantin. Menționăm aceste două tragedii, pentru că, în mare măsură, mai ales în tragedia Sterie Ciumeti, de acest omor cumplit este legat cazul următor, acel al morții lui I. G. Duca.

Știm cu toții că îndată după terminarea primului război mondial s-a pus în discuție, mai mult ca în trecut, soarta românilor macedoneni (aromânii) din sudul Dunării. Persecuția la care erau supuși acești locuitori ai Empirului și ai Macedoniei, din partea autorităților sârbe, dar mai ales din partea autorităților grecești deveniseră atât de insuportabile încât mii de familii de aromâni au trebuit să ia calea exodului. Cei mai mulți dintre acești dezrădăcinați și-au îndreptat pașii spre țara lor de baștină, România.

Printre multele familii (Goga, Șaguna, Murnu, Foti, Hagi, Papanace, Beza, Papahagi, Caracostea, Caramitru, Becea, Caravia, Magiari, Batzaria - am pomenit doar acele care ne sunt la îndemână), în ținuturile de la Gurile Dunării și mai spre nord s-au așezat și câteva familii, oameni de mare corectitudine civică, câteva, vreo șase familii de aromâni încercați, trecuți prin baia de sânge a asupririlor străine: Caranica, Belimace, Ciumeti, Nacu, Funda.

Veneau din ținuturi diferite, din Pind, de la poalele Rodopelului din Bitolia, de la Maho-Livadi și Prilop și veneau

animați de o singură dorință: de a trăi și de a muri liberi, pe pământul străbunilor lor.

Dintr-o astfel de familie descindea eroul cazului despre care vorbim: Sterie Ciumeti.

La data de 9 decembrie, Sterie Ciumeti luase parte la consfătuirea din casa generalului Cantacuzino. Era licențiat al Academiei de înalte studii comerciale și industriale din București și îndeplinea funcția de casier central al Mișcării legionare.

Cu mulți ani în urmă aderase (ca majoritatea tinerilor aromâni) la ideile de luptă ale lui Corneliu Zelea Codreanu. De altfel Garda de Fier fusese singura organizație politică din România, care avea în program, ca problemă de rezolvat cu precădere, reîntregirea tuturor aromânilor cu patria românească.

La Academia comercială, ca student, Sterie Ciumeti, își desfășură activitatea politică în fruntea centrului legionar. Alături de el s-au găsit permanent și ceilalți studenți macedoneni, urmași și ei ai oierilor veniți din depărtările Pindului și ale Bitoliei. Printre aceștia, Ion Papanace, Ion Caranica, Doru Belimace și mai apoi mai tinerii: Ionel Nacu, Tache Funda și Hagi, oameni de elită, de jertfă a tineretului macedo-români din ținuturile îndepărtate ale Pindului.

În dimineața zilei de 10 decembrie 1933, când ciracii lui Moruzov și ai generalului Gabriel Marinescu s-au prezentat la sediul legionar, să ocupe sediul și să aresteze pe șeful Legiunii, Sterie Ciumeti er acolo. Aștepta. Corneliu Codreanu încă se găsea în locuința generalului Cantacuzino.

Tânărul macedonean a fost „invitat” la Prefectura Poliției Capitalei și încarcerat. Prima întrebare, care i s-a pus: „Unde e Codreanu?” și primul răspuns: „Nu știu!” dat de anchetat, a avut darul să dezlănțuie ura și furia ciracilor.

- Unde e Codreanu?

- Nu știu!

Trei zile și trei nopți de chinuri îngrozitoare. Aceeași întrebare, același răspuns. De puterea încarceratului de a sfida.

supliciu s-au înspăimântat și tortionarii. Și tortionarii fuseseră selectați cu multă grijă, în modul cel mai atent. Erau cei mai cruzi și cei mai odioși dintre toți tortionarii antigardiști puși la dispoziția lui I. G. Duca.

În a patra zi de tortură însă unul dintre ei - pare-se și el din neamul celor veniți din depărtările Pindului - i-a zis lui Sterie Ciumeti:

- **Mă, nenorocitul, de ce vrei să mori? De ce ești încăpățânat? O singură vorbă spune și ești liber. Îți dăm bani, îți dăm tot ce vrei, numai spune...**

Sterie Ciumeti, acum la capătul puterilor, cu unghiile scoase, cu spinarea brăzdată de răni sângerânde, aproape stins, se zice, că făcând un ultim efort ar fi reușit să îngâne câteva cuvinte:

- **Îmi ucideți trupul... Sufletul rămâne... Osânda va veni...**

Câteva ore mai târziu a fost omorât prin gâtuire. Apoi asasinii i-au ciuruit trupul cu gloanțe și l-au aruncat pe un maidan, apoi într-un lac.

Ca să se spună că „a voit să fugă de sub escortă...”

Mai târziu, la venirea osândeii, unul din ucigașii lui Sterie Ciumeti - Ion Panova - a declarat: „Nici până atunci, nici după aceea n-am văzut să moară un om atât de greu, atât de senin și atât de conștient...”

Astfel, la sfârșitul primei jumătăți - așa cred - a lunii decembrie 1933, în timp ce propagandiștii liberali vorbeau la întrunirile lor despre „legalitate” și „omenie românească”, despre „ordine” și „progres social”, despre „bună starea poporului” și despre ceea ce ei numeau „grija părintească pentru tineretul țării”, în timpul acesta se deschidea seria asasinatelor împotriva Gărzii de Fier, împotriva tineretului țării.

Campania electorală continuă. Prigonirea Legionarilor se desfășura cu tot mai multă ferocitate. Alegerile avură loc și, în conformitate cu planurile stabilite dinainte, victoria guvernului fu remarcabilă: 51% din totalul voturilor exprimate.

I.G. DUCA, mai ales el, pentru că el personal acceptase condițiile bancherilor, avea toate motivele să jubileze, să fie încântat de așa rezultate strălucite.

Dacă alegerile s-ar fi desfășurat în mod firesc, fără condiții criminale, fără dizolvări și asasinate, cu asemenea victorie electorală, se putea mândri. Ar fi avut tot dreptul să se considere abil, experimentat și n-ar fi fost obsedat de ideea că „*aceasta se va termina cu sânge...*” Dar așa... *Nu l-a scăpat nimeni de pedeapsă...*

Ce s-a petrecut în timpul acela, adică în perioada 14 noiembrie - 29 decembrie 1933, în tabăra legionarilor?

Pentru a prezenta cititorului un tablou cât mai cuprinzător și cât mai aproape de adevăr, în afară de documente marxiste, mă voi folosi de câteva însemnări personale legate de evenimentele de atunci.

Anume o să încerc să explic, în cadrul general al povestirii noastre, ce mi s-a întâmplat mie, celor din imediata mea apropiere și altor legionari cu prilejul campaniei electorale de la sfârșitul anului 1933. Mai bine zis voi încerca să trec în revistă câteva din evenimentele mai semnificative, trăite de mine în cele 45 de zile de guvernare liberală, când nefericitul I. G. Duca, acceptând condițiile cămătarilor străini, sau, cum foarte bine le numea N. Iorga „*pretențiile draconice ale bancherilor*”, ca prim ministru și președinte a P.N.L. - zice Nadia Duea în interviu - „*văia el să facă ceva, dar...*”

La data când are loc schimbarea de guvern (14 noiembrie 1933) mă aflam la Iași. Sosisem aici, în cetatea aceasta a leagănului naționalismului activ românesc, cu aproape două luni în urmă. Locuiam la Căminul Cultural în aceleași condiții ca cele din primăvară (disciplină, ordine, muncă, abținere, armonie deplină, ore de lectură, etc.) și frecventam regulat cursurile anului II la Academia rectorată de

maestrul Mihail Codreanu și cursurile profesorului Andrei Oțetea la Facultatea de istorie.

Veneam de la Câmpulung, de-acasă, după o vacanță de muncă. Dacă aș vrea să mă exprim într-un limbaj marxist „*multilateral dezvoltat*”, ar trebui să spun că vacanța de vară **mi-a fost binecuvântată de marea favoare a dreptului la muncă**. Nu susținea Eminescu, pe drept cuvânt, că **în muncă e mântuirea**? Numai că munca mea din vara lui 1933 era cât pe ce să mă „*mântuiască*” de adevăratele, ca un fel de cosaș...

În vara aceea tata rămăsese fără cosași de nădejde la făcutul fânului, meseria de cosaș, la acea vreme, era pentru gospodarii Câmpulungului îndeletnicirea de bază, brățara de aur a unui bun agricultor. Capacitatea muncitorului cu coasa se măsura în mulțimea clăilor cosite.

După gospodărirea lui Gheorghe, care avu loc în toamna anului trecut și după căsătoria Aglaiei din primăvară, la masa Blănărenilor rămăsese șapte guri din douăsprezece.

Sora mea Aglaia se căsători cu un tânăr ceferist, Zaharia Romaga, un tânăr capusătean, bun gospodar, cinstit, care pentru mine ca ostracizat politic, deveni un adevărat ocrotitor și un bun sfătuitor. Un îndemn de a nu cădea în boala disperării...

Dar nu numai se împuținase gurile, ci și la muncă. Iar la făcutul fânului „*pe izor*”, tata mă scotea pe mine „*cosașul de bază*” și își punea toată nădejdea în hărnicia mea...

Așa s-a întâmplat. Dar numai brațele mele știu cu câte bătăături în palme...

Îmi amintesc, dormeam cu Cristofor în podul grajdului, „*pe izor*”, în fân. Ne culcam seara îndată ce se lăsa întunericul peste coamele Rarăului și, dimineața când se zărea de ziuă, îl auzeam pe tata strigându-ne disperat:

„- Mă băieți! Hai, băieții tatii că se face ziuă, și coasa merge bine pe brumă... Hai, scularea! Acuș iese soarele.

băieți... Hai!

Cristofor abia terminase cătănia, făcuse armata la jandarmi, și mai întârzia uneori pe cele coclauri ... ca feciorii.

Încât tata avea perfectă dreptate să-și pună nădejdea mai mult în mine. Să mă creadă singura lui sprijină mai acătării la coasă și clăditul clăilor de fân; să le am în seama mea.

Niciodată n-am ieșit din cuvântul lui. Pentru mine poruncile tatii valorau mai mult decât cea mai afectuoasă mângâiere. Le ascultam cu plăcere. Îmi era drag să-l aud vorbind. Să-l știu cât mai aproape și cât mai voios.

În dis-de-diminețile acele de vară însă, strigătele luiperate m-au îngrozit. Când dormeam mai adânc îl auzeam. „Hai, băieți!” și trebuia să mă scol.

Cu nici un chip nu voiam să-l supăr. Mai ales, că după felul cum se prezenta - părea mai îngândurat, de multe ori cu gândurile duse în depărtări ciudate, mai îmbătrânit, mai absent - îmi făcea impresia unui om pe sfârșite. Dar, chiar așa, pentru nimic în lume n-ar fi putut să-mi treacă prin cap ideea că vara aceasta va fi ultima vară petrecută „pe izer” la făcuțul fânului.

Apoi mai era ceva. Spre sfârșitul primăverii, la 4 mai 1933, murise părintele Luța. Dr. Gheorghe Luța fusese mulți ani parohul bisericii noastre din Capul Satului, duhovnicul stimat și temut al capusătenilor. Un stâlp al credinței strămoșești. Un adevărat apărător al bisericii și al pravilelor creștine.

Preotul LUȚA pentru tata era mai mult decât un duhovnic, era un bun prieten și un sfătuitor iubit și respectat, încât moartea acestui cuviincios apărător al bisericii îl făcu pe tata să se apropie mai mult cu gândul la propriul său sfârșit...

LA MOARTEA muncitorului NIȚĂ CONSTANTIN

Cu intenția de a arăta ce mi s-a întâmplat mie în vâltoarea evenimentelor din cetatea Iașului, mă voi referi la cazul asasinării muncitorului NIȚĂ CONSTANTIN, relatând faptele ca martor ocular, prezent la fața locului.

Cu 3-4 zile înainte de asasinarea lui Sterie Ciumeti, Iașul se găsea într-o cruntă prigoană a autorităților duciste. Operațiile le conducea ieșeanul Victor Iamandi, în conformitate cu ordinul primului ministru, ordin care era foarte clar: *Striviți hidra fără cruțare... și raportați!*...

Orașul lui Victor Iamandi trebuia să dea cel mai bun exemplu de „promptitudine” în materie de strivit „hidra legionară”. Orașul „somităților” universitare...

De aceea, în toată după-amiaza zilei de 10 decembrie au avut loc mișcări de trupe în direcția Râpa Galbenă. Pe la ora 6 după-masă, o demonstrație studențească pornită de la Căminul mare din Păcurari, antrenă în marș gălăgios câteva mii de tineri. Primele coloane de studenți se ciocnesc cu primele cordoane militare și polițienești. Prin câteva breșe făcute în dispozitivul militar, care barase toate intrările spre Râpa Galbenă, un grup de peste o sută de studenți reușesc să ajungă, la studenții asediați, cu alimente.

La ora când Vasilică Țincoca ne pusese la curent cu ultimele evenimente, la căminul cultural creștin situația era, după părerile lui următoarea:

- În momentul de față - redau cu oarecare aproximație „părerea” în cuvintele fiului ilustrului preot ieșean Țincoca: „Căminul este asediat din toate părțile de forțe militare, de

jandarmi și de câteva detașamente de polițiști. Au instalat cuiburi de mitraliere în trei puncte. Unul se află aici sus, în capătul bulevardului Ferdinand, colț cu Păcurari, și mitraliera poate avea sub focul ei întreg bulevardul, până la treptele Râpei Galbene. După ciocnirea de la ora șase spiritele s-au mai calmat. Interesant este că imobilul Căminului este complet izolat; i s-a tăiat lumina, apa și toate legăturile cu orașul. Dar mai grav este că, acum, după datele pe care le avem, se află asediați în cămin peste două sute de oameni, printre care 4 copii (și fetița „domnului Banea”) și câteva femei... Măine vom demonstra. Nu știu dacă o să reușim să despresurăm Căminul sau să aruncăm ceva pâine celor de acolo. Dar vom încerca...”

În noaptea aceea am fost „oaspetele” de dormit al unui prieten, Vladimir Socolov, care locuia într-o cameră mobilată, într-o fundătură rustică nu departe de locuința rectorului Bratu din str. Păcurari.

Vladimir Socolov (mai târziu se va numi Socoleanu) era student în anul II la Drept, nu făcea parte din vreo unitate legionară pe motiv că - așa spunea el - disciplina și moralitatea din cuiburi este în contradicție cu libertatea de a-ți trăi tinerețea. În schimb pretutindeni se manifesta ca prieten și nu pierdea cea mai mică ocazie de a se arăta statornic admirator al Căpitanului Legiunii. După nume aveai impresia că este un rus veritabil, dar după înfățișare, dar mai ales după felul cum se manifesta ca student, ca bucovinean, ca sucevean, după comportarea sa în probleme de gândire și atitudine românească îți dădeai seama că Vladimir Socolov nu-i mai puțin bun român ca cei mai buni dintre români.

A doua zi, în jurul orei 12 a început mitingul studentesc convocat de A.S.C. Mii de tineri - fete și băieți - în trei coloane imense - una venind dinspre Universitate, una dinspre Spiridonie și o coloană de la Căminul central, s-au masat în spatele cordoanelor militare, scandând diferite lozinci de sprijin pentru

studenții încercuiți la Râpa Galbenă, cântând cântece patriotice. Zgomotul părea atât de asurzitor, iar spiritele atât de agitate, încât numai o minune dumnezeiască socoteai că mai poate interveni, pentru ca, la un singur semn, întreaga masă de studenți și tineret să nu se arunce în baionetele ostașilor și mitingul să se sfârșească într-o baie de sânge.

Și minunea dumnezeiască veni. Veni prin sacrificiul unui tânăr muncitor.

Iată cum:

În timp ce cele trei coloane de studenți se îndreptau spre locul unde urma să aibă loc mitingul, de la cantina Căminului central, câțiva studenți profitând de un moment de neatenție din partea asediatorilor, au organizat o acțiune de aprovizionare a studenților asediați. Câțiva saci de pâine, cu salam și fructe trebuiau să ajungă în posesia celor din Căminul Cultural. Inițiativa acestei acțiuni aparținea studentului Virgil Gavrilesco, președintele A.S.C., care era și directorul cooperativ „Casa studentescă”. Operațiunea era extrem de periculoasă și reclama din partea executanților un curaj cu totul ieșit din comun. Nu exista decât o singură cale de a face ca alimentele să ajungă la destinație: aruncarea alimentelor peste zidul din dreapta hotelului Bejan.

Reamintim cititorului că vizavi de Căminul studenților legionari de la Râpa Galbenă se afla o clădire cu câteva etaje și cu un renume prost, „Hotelul Bejan”. Nu știu dacă la acea oră clădirea inginerului cuzist Bejan avea vreo întrebuințare sau era așa cum ne-o prezintă „ucenicul politic de odinioară”: o clădire părăsită și în paragină.

Ceea ce îmi amintesc foarte bine e că în spatele „hotelului” și în dreapta lui se vedea o grădină - și ea părăsită și în paragină - care se întindea până aproape de șirul de blocuri, de pe strada Păcurari, colț cu bulevardul Ferdinand.

Din aripa dreaptă a „hotelului” privindu-l din căminul de

vizavi, și până la prima clădire din colț, inginerul Bejan înălțase un zid, un gard de beton cam de doi metri înălțime, între trotuarul bulevardului și grădină.

Peste acest zid trebuiau aruncate alimentele din cei 3-4 saci. Iar dacă aruncarea se făcea din imediata apropiere a „hotelului”, cu oarecare îndemânare, conținutul sacilor putea să ajungă până la intrarea principală a Căminului.

Primejdia în care se afla aruncătorul alimentelor consta în aceea că la capătul de sus al bulevardului Ferdinand era grosul trupelor militare, cuibul de mitralieră și cele mai multe puncte de supraveghere. Orice mișcare de-a lungul zidului intra în raza de tragere a armelor și consemnul era să se tragă fără somație, în oricine ar încerca să folosească zidul drept mijloc de trecere spre cămin sau din cămin.

Echipa care și-a asumat această grea misiune se compunea din patru legionari: trei „*studenți*” și un tânăr muncitor, decisi să-și riște viața pentru a veni în ajutorul camarazilor lor asediați. Ei se numeau: Enache Nădoleanu, V. Țincoca și un foarte tânăr medicinist Corneliu Ventonică al cărui tată, un veteran al Legiunii, Ion Ventonică, se găsea printre asediați. Pe tânărul muncitor îl chema Constantin Niță, ucenicul lui moș Panait de la tipografie, care și el (și moș Panait) se afla asediat în cămin.

Din relatările de mai târziu ale lui Nădoleanu rețin următorul amănunt legat de acest caz tragic:

După ce echipa celor patru s-au strecurat prin grădina „hotelului” și au ajuns sub zidul gardului cu sacii, s-a pus problema cine se înalță deasupra zidului și aruncă alimentele. Trebuiau aruncată bucată cu bucată pâinea și celelalte alimente. În așa fel, cu așa viteză, încât operațiunea să se desfășoare cât mai neobservat, iar alimentele să ajungă cât mai aproape de grilajul intrării în cămin.

E bine să arătăm că întreg bulevardul Ferdinand, de sus.

de la primul cordon militar și până la treptele Râpei Galbene, era pustiu. Semăna cu o țară a nimănui între două fronturi. Ce inspira mai mult groază, decât regretul faptului în sine.

Fiindcă primejdia pentru cel ce avea să arunce pâinea era enormă, primejdie de moarte, Nădoleanu a hotărât să facă el această operație. Toți au fost de acord. Numai tânărul muncitor s-a opus, plângând:

„- Vă rog, să mă lăsați pe mine... Sunt mai ușor, mai sprinten și nici mie nu mi-e frică... Vă implor! O să vedeți ce ispravă fac... Îl am acolo pe „meșterul Panait”... E și el acolo... și vreau să mă vadă... Să știe că nu l-am părăsit... Vă rog ca pe Dumnezeu!... N-am să vă dezamănesc”...

Nădoleanu n-a stat mult pe gânduri.

„- Bine - i s-a adresat el tânărului muncitor - dai tu primele pachete... Hai! Cât mai rapid... Vezi, direcția grilajului... Urcă!...”

Nădoleanu și Ventonică sprijinindu-se de zidul gardului din beton, își îndoiră spatele formând o platformă vie. Tânărul muncitor se urcă pe spinarea celor doi, primi primul pachet, prima pâine rotundă de un kilogram învelită și legată în hârtie albastră, din mâinile lui Țincoca, se sprijini și el de cornișa zidului, într-o singură clipită privi traseul, își adună forțele și aruncă.

Pachetul zbură până în trotuarul dinaintea căminului, căzu pe asfalt, făcu câteva rotogoale și, spre bucuria aruncătorului, se opri drept în grilaj.

„-Ura! - izbucni în strigăt Niță Constantin. Am învins! Prima pâine...”

De bucurie, tânărul muncitor uită să-și ascundă capul în spatele zidului așa cum i se dese indicații. Primul de jos al doilea pachet, îl aruncă și pe acesta. Din nou își exprimă bucuria, adresându-se acum lui „moș Panait”:

„- Meștere Panaite! Aceasta e pentru mata... De la Niță Constantin... Să trăiești, «meșteré»! Nu vă părăsim.

camarazi! ... "

Zeci de asediați apărură la ferestrele căminului. Dar în minuta următoare, cineva de la un geam, observă cum o armă, de la cel mai apropiat post de supraveghere, se îndreptă cu țeava spre aruncătorul de pâini. Deschise fereastra și începu să strige cu disperare:

„- Nu trage! Nu trage, camarade!”

Toți asediații au strigat:

„- Nu trage! Nu trage, frate ostaș român! ... ”

Dar, „*fratele*” ostaș român era un plutonier de jandarmi. Cel mai bun trăgător din Legiunea de jandarmi a Iașului. Un trăgător de „*elită*”, disciplinat, bine instruit, „*curajos*”, și avea ordin să fie necruțător, să tragă, să ucidă.

Nu l-a impresionat pe „*fratele ostaș român*” disperatele, duioasele, înspăimântătoare strigăte de la ferestrele Căminului. El a ochit, a apăsă pe trăgaci și a făcut ca detunătura să cutremure nu numai inimile celor ce priveau îngroziți cum moare un copil, ci și întreaga Râpă Galbenă.

Glonțul ucigător a lovit inima lui Niță Constantin tocmai în clipa când acesta arunca a treia pâine.

Cu câteva luni în urmă, un alt tânăr muncitor, Vasile Roaită, căzuse la Grivița sub rafala de gloanțe a altor „*frați ostași români*”. Respectăm jertfa pentru un ideal. Chiar dacă acest ideal este diametral opus idealului nostru. O respectăm și îngenunchem pe cenușa celor jertfiți pentru că ea, jertfa într-o împlinire a unui ideal, concretizează cele mai nobile virtuți pe care trebuie să le aibă un adevărat luptător: dragostea, curajul și dăruirea de sine.

Vasile Roaită murise cu câteva luni în urmă cu mâna încheștată pe manivela unei sirene. Dăduse un semnal. Și interesul nu era numai al lui. Dăduse un semnal, o alarmă - în final - avea și ea semnificația aruncării unei pâini. Cel puțin așa credea el.

Acum, Niță Constantin murea pentru că aruncase pâine unor oameni înfometați. Nu avea altă vină. Nu încălcase nici o

lege. Asupra lui nu s-a găsit nici măcar un briceag cu care să „răstoarne” orânduirea „democrată” a celui mai „puternic” guvern liberal.

Când au început strigătele de la ferestrele Căminului, apoi, când s-a auzit detunătura armei ucigătoare, mă afluam cu Arnăutu și cu Aldea în marginea grupului studențesc de pe Păcurari. Distanța până la locul crimei nu era mai mare de două sute de pași. În câteva salturi am fost acolo toți trei.

Pe Niță Constantin îl așezase cu fața în sus, pe pământul înghețat de lângă zidul gardului de beton. Încă mai avea ochii deschiși - doi ochi vioi, limpezi, dar triști, de copil. Încă mai respira.

Țincoca alergase să cheme „*Salvarea*”; medicinistul Ventonică încerca disperat să oprească într-un fel hemoragia din pieptul rănit; Nădoleanu împietrise la căpătâiul muribundului.

Ceva mai târziu Niță Constantin făcu un semn cu mâna. Voia să spună ceva. Nădoleanu se aplecă și tânărul muncitor reuși să pronunțe câteva cuvinte:

„- *O lumânare... Aprindeți-mi o lumânare...*”

Care dintre noi, cei prezenți acolo, putea să aibă asupra sa o lumânare la acea oră? Cine și-a putut închipui că va fi nevoie de așa ceva?

Niță Constantin a înțeles. A înțeles, a deschis ochii mari și a adăugat:

„- *Nici un legionar să nu plece la luptă fără lumânare... nimeni să nu moară fără o lumânare aprinsă...*”

În secunda următoare se auzi un zgomot dinspre Păcurari. Un zgomot de pași și de arme. Ventonică crezând că a sosit „*Salvarea*”, exclamă bucurat:

„- *În sfârșit vine!... Ești salvat Niță Constantin...*”

Cine a fost mai atent în clipa aceea a văzut cum fața muribundului, mai blândă, mai senină, parcă se transformase ca într-o făclie aprinsă, și a auzit ultimele cuvinte îngânate dureros,

în geamăt, de ucenicul lui moș Panait:

„- *E de prisos acum. E de prisos...*”

Acum când scriu aceste rânduri număr anii trecuți de atunci. Aproape jumătate de secol. Scriu, plâng și mă întreb: De ce a trebuit să moară Niță Constantin?

Cu șapte decenii înaintea episodului tragic de la Râpa Galbenă, asasinul președintelui american Lincoln pronunțase și el ultimele cuvinte, într-un geamăt notat de istorie: „*E inutil. E inutil!*”

Actorul Booth din nordul Marylandului asasinase un om. Detunătura din loja Teatrului Ford curmase viața unui președinte și „*inutilul*” lui, ultimele lui cuvinte puteau să arate inutilitatea unei omucideri și, deci, vina atentatorului.

Care era vina tânărului muncitor din Iași Moldova?

Booth semănase moartea; Niță Constantin aruncase pâine, să salveze de la moarte niște oameni nefericiți.

„*De prisosul*” lui Niță Constantin nu e la fel cu „*inutilul*” lui Booth. Dar sfârșitul amândurora, cu ultimele lor cuvinte, devine un simbol, un sens, dacă ne gândim că omorătorilor li s-a spus „*oameni de ordine*”...

Zgomotul dinspre strada Păcurari n-a fost așa cum i s-a părut studentului Ventonică, al celor de la „*Salvarea*”. De altfel era de prisos să mai vină, fiind prea târziu. Ci zgomotul îl făcea o grupă de „*frați ostași români*” care veneau, în zăngănitul armelor, trimiși să acopere, să ascundă crima comisă. Poate printre ei se găsea chiar asasinul.

Am fost înconjurați și somați să ne predăm.

- **Nu face nimeni nici o mișcare** - ni se adresă comandantul militar. **În numele legii sunteți arestați!**

Atunci l-am văzut pentru prima dată pe tăcutul, pe

molcomul Nădoleanu izbucnind într-un nemaipomenit acces de furie. Fața lui blajină de moldovean cumsecade și cuviincios se întunecă dintr-odată. Ochii i se transformară, parcă, în fulgere nimicitoare; gesturile semănau a lovituri. Iar cuvintele lui, mai mult scrâșnite decât în obișnuită rostire, mi s-au părut adevărate imprecății pronunțate nu de un om, nu de un tânăr student căruia i se omorâse un prieten, un frate, un camarad, ci de un neam întreg căruia i se asasinase un fiu, o speranță, un vis; dorință și bucuria de a face binele.

- Ucideți-ne pe toți! Auzii strigătele lui Nădoleanu. Asasini și călăi fără inimă... ucideți-ne! Că într-o zi veți plăti cu sânge toate aceste crime...

M-am îngrozit auzindu-l. dar mai ales m-am îngrozit văzând cum loviturile paturilor de armă l-au făcut pe tânărul student să tacă, prăbușindu-se alături de Niță Constantin.

Imediat săriră în ajutorul nostru câțiva studenți, veniți în grabă din Păcurari. Urmă o mică încăierare. Cu alte lovituri de paturi de armă, cu alte strigăte și prăbușiri, cu alte victime.

De fapt, se întâmpla ceva foarte ciudat. Un lucru cu desăvârșire de neînțeles. Niță Constantin fusese ucis. Îl ucisese unul din grupa de militari care venise să ne aresteze. Arestarea noastră voia să se facă în numele legii. Exista deci o lege care permitea să fie întemnițat nu asasinul, nici complicitii asasinului. Ci prietenii, apărătorii, „complicitii” celui asasinat.

Era pentru prima oară, când în politica românească își făcea loc o asemenea absurditate patronată de un guvern. Și, tot pentru prima oară, un guvern român încerca să *capete* „bunăvoința” bancherilor străini prin uciderea tineretului român. Durerea părea cu atât mai mare cu cât fiecare omor reprezenta o părticică „economică” din împrumutul redresării țării.

O astfel de politică criminală și antiromânească, nu avea cum să nu fie un lucru cu desăvârșire de neînțeles la acea dată.

Încăierarea dintre noi și „frații” ostași dură câteva minute

și se sfârși cu câteva capete sparte și cu câteva arestări: Arnăutu, Nădoleanu, un student Constantinesc venit în ajutorul nostru, și Aldea. Ceilalți am reușit să ne retragem, dispărând în masa de studenți din strada Păcurari.

Între timp sosi „*Salvarea*”. Țincoca, Ventonică și doi „interniști” de la spitalul „*Sfântul Spiridon*” au ridicat trupul neînsuflețit al celui ce a fost muncitorul Niță Constantin și l-au depus la morga spitalului. Autoritățile ieșene nu s-au opus acestor operații, pentru că interesul lor era să se petreacă în cea mai deplină taină, ca studențimea să nu ia cunoștință de crima comisă.

După înmormântare, la ieșirea din cimitir am fost arestați.

La poarta cimitirului ne așteptau agenții Siguranței ieșene. Abia aici mi-am dat seama că cimitirul fusese împresurat de jandarmi și polițiști și că fiecare participare a celor ce participasem la înmormântarea lui Niță Constantin fusese observată și înregistrată de ochii și urechile organelor de ordine.

Ni s-au controlat legitimațiile și am fost înghesuiți - vreo 60-70 de tineri - în colțul din dreapta porții cimitirului. Asemeni unor vite pregătite pentru tăiere.

Unul din „șefii” polițiști, care se ocupa cu trierea noastră, ni se adresă:

- Care a cântat în cimitir trece în fața porții...

Din grupul de legionari care cântaseră la mormântul lui Niță Constantin „Imnul legionarilor căzuți” nu făcuseră parte mai mult de 20 de inși. Toți studenți. Majoritatea covurluieni.

„Șeful” polițist repetă propunerea, adăugând:

- Știți, doar că prin Jurnalul Consiliului de Miniștri din 10 curent Gărdă de Fier a fost dizolvată. Se presupune că, interzicându-se activitatea legionară, s-au interzis și cântecele... Legea e lege... O încălcăm, avem curajul răspunderii... Așadar, repetăm invitația. Cine a cântat trece în fața porții; cine nu a cântat rămâne pe loc.

S-au oprit în fața porții cimitirului mai întâi cei 20 de inși, care cântaseră, în frunte cu Vasilică și Remus Țincoca. Apoi au

mai trecut 10, încă 10 și alți 10. Până la urmă toți cei 60-70 de tineri, înghesuiți în dreapta porții, s-au aliniat în spatele fraților Țincoca, ceea ce îl făcu pe „șeful” polițist să nu fie prea încântat.

- Nu așa, fraților! Ce să facem cu atâția?... N-ați cântat toți și noi aplicăm strict litera legii... Ei, dacă vouă nu vă place legalitatea, noi nu greșim. O să spun eu cine a cântat și cine nu; cine merge cu noi și cine merge acasă...

„Șeful” polițist făcu o ciudată operație de triere a noastră. La întâmplare. După un original aspect, alegând din trei în trei inși unul:

- Tu - unu, tu - doi, tu - trei, tu - patru...

Numărând, alese douăzeci de inși, pe cei mai arătoși dintre noi.

- Aștia-s domnilor, jandarmi, luați-i în primire...

- Printre „aleși” m-a numărat și pe mine. Deși nu cântasem.

În coloană de marș, câte trei în rând, între baionete, păziți cu strășnicie de jandarmi și polițiști, am fost duși la o unitate militară, undeva la capătul liniei de tramvai spre Sărărie.

Aici, într-o clădire cu două etaje lungă, așezată asimetric în mijlocul unei curți imense, împrejmuită cu un gard înalt de sârmă ghimpată, se afla cazarma unui regiment de infanterie. După sârma ghimpată, după gratiile de la ferestrele clădirii, după posturile de pază din spatele gardului și, în general, după felul cum am fost primiți la intrarea în incinta cazărmii, oricine și-ar fi putut da seama că se găsește în „împărăția” unei mari închisori, organizată anume pentru „lichidarea gardismului”.

Era „miniatura” primului lagăr politic de concentrare de pe pământul blagoslovit de chibzuință și cumsecădenie a României Mari.

Acest lagăr, înființat ad-hoc pentru concentrarea și trierea legionarilor din orașul și județul Iași, număra, la acea oră, câteva sute bune de inși. Majoritatea tineri, foarte mulți studenți. Dispozițiunea, însă, a Ministrului de Interne prevedea ca toți studenții arestați, care aparțineau Universității din Iași, dar care nu erau ieșeni de baștină,

să fie trimiși - cu pază sau fără pază, prin organele de siguranță - la urmă. Fiecare la locul său de obârșie.

În categoria acestora am intrat și eu.

Așa se face că două zile mai târziu am fost dus la parterul clădirii și introdus într-o încăpere mare din imediata apropiere a corpului de gardă. Aici mă pomenii în fața unui fel de „comisie”: trei sau patru bărbați sobri, bine hrăniți, rotofei, așezați la o masă lungă pe trei sau patru jilțuri capitonate, foarte confortabile. Pe unul l-am recunoscut: era „șeful” polițist care conduse „operațiile” de arestare de la cimitir. Pe jilțul de la mijlocul mesei, ca președinte al „comisiei”, sta un militar într-o înzorzonată uniformă de ofițer magistrat, colonelul Grohoschi, faimosul comisar regal al Curții Marțiale din capitala Moldovei.

Interogatoriul fu foarte scurt. Dură doar câteva minute și se rezumă la câteva întrebări și câteva răspunsuri; un fel de dialog între noi și colonel.

Astfel, atmosfera lașului să nu devină teribil mai inflamată, spiritele mai surescitate și manifestația pașnică a tineretului universitar să nu degenereze într-un adevărat măcel.

Lucrurile însă nu s-au petrecut așa, după dorința celor care săvârșiseră crima. Ci altfel. Uciderea lui Niță Constantin n-a rămas o taină. În puține minute a fost știută de imensa mulțime de ieșeni ieșiți în stradă. Mai mult, printre miile de studenți se risipise vestea că fusese împușcat un student. Altora li se adusese știrea că au căzut răpuși de gloanțele jandarmilor doi studenți și mai mulți răniți. În astfel de împrejurări cea mai neînsemnată exagerare poate provoca dezastre.

Ce a urmat e foarte ușor de dedus.

Minunea dumnezeiască, făcută prin sacrificiul lui Niță Constantin, orândui ca masa de studenți să considere, pentru moment, ruperea cordoanelor militare și intrarea în zona interzisă a Căminului Cultural, drept un fapt de mică importanță comparativ cu gravitatea evenimentului petrecut. Trebuia întreprins ceva, ceva mai important ca scandarea unor lozinci de sprijin pentru niște colegi asediați într-un cămin. Ceva mai important ca ruperea unor coloane

sau cântarea unor imnuri. Fusese ucis un student. Unii socoteau că e primul student căzut pentru dreptatea românească, prima victimă a lui I. G. Duca. Un asasinat ca acesta trebuie răzbunat. Nu scandând lozinci. Nu demonstrând pe străzi și cântând imnuri. Ci altfel. Distrugând tot ce întâlnești în cale... Să ardă Iașii! Să nu rămână piatră pe piatră din orașul în care se poate uci de un om pentru că a dat o pâine unor înfometați... Dacă e atât de ușor să iei viața unui tânăr numai dintr-o astfel de pricină, de ce ar fi greu să dai foc unui oraș pentru a răzbuna un asemenea asasinat odios?

Nu știu dacă în mintea miilor de manifestanți încolțiseră atunci gânduri ca acestea, năstrușnice, gânduri de represalii, anume de a distruge totul în cale, ca pedeapsă pentru fapta nelegiuită, criminală din bulevardul Ferdinand. Dar, chiar dacă vreunui din cei de acolo i-a trecut prin minte astfel de idei, astfel de planuri, păcatul nu-i atât de reprobabil încât să fie indiscutabil. Cu atât mai mult cu cât peste câțiva ani omenirea va cunoaște tragedii în care pentru un singur asasinat se vor distruge orașe întregi cu sute și mii de vieți omenești. Vor face-o armatele germane. Vor face-o englezii, rușii, americanii. Vor face-o în zilele noastre de acum, cu mijloace mai diabolice, soldații și politicienii statului Izrael în lupta lor cu arabii, și arabii contra evreilor...

Oricum, cuvintele, imnurile, lozincile, discursurile n-au mai răsunat pe străzile bătrânului Iași, să înFiereze crima jandarmilor. Ele au fost înlocuite prin violențe, printr-o nebunie colectivă a câtorva mii de oameni a căror pasiune pentru distrugere nu devenise - ca la anarhiștii lui Bakunin - totodată o pasiune creatoare, ci o simplă, o nelegionară manevră de pedepsire, de dezaprobare, de osândire a unui asasinat politic.

Demult, în capitala Moldovei nu mai fusese scena unor dezordini studențești de o asemenea amploare.

Comandantul trupelor militare și chestorul poliției ieșene, înțelegând gravitatea situației, au raportat superiorilor. Dar de la București de la I. G. DUCA, s-a primit un răspuns categoric: „Striviți hidra fără cruțare...” și raportați...! Se vede că ordinul

de a strivi hidra (hidra fiind legionarii), se referea la toată țara și majoritatea autorităților (cele mai multe gata să facă orice nelegiuire pentru a-și arăta atașamentul față de regim) au trecut de îndată la executarea lui.

La Iași „hidra” care trebuia strivită era muncitorul Niță Constantin.

A treia zi, tot într-o atmosferă de mare tensiune, legionarii l-au condus pe Niță Constantin pe ultimul său drum. Pentru prima dată am auzit atunci, la mormântul acestui tânăr muncitor, cântându-se „Imnul legionarilor căzuți”:

Plânge printre ramuri luna,

Noaptea-s pustii

Că te-ai dus pe totdeauna

Și n-ai să mai vii.

Pe cărările umblate

De noi te-am cătat

Te-au uitat pân' astăzi toate

Și-ai tăi te-au uitat.

Numai vântul mai suspină

Dulcele tău cânt

Peste florile ce-alină

Tristul tău mormânt.

Ca o lacrimă de sânge

A căzut o stea

Drum de foc și biruință

Pentru țara ta.

Bate vântul peste ape,

Trece timpul greu.

Noi mereu te plângem, frate

Iar tu dormi mereu.

Cuvintele imnului, adaptate la melodia unui vechi cântec popular, fuseseră scrise de poetul legionar, studentul Simion Lefter, cu câțiva ani în urmă, cu ocazia morții unui fascist din Galați. Și cuvintele și melodia aveau o notă gravă de tristețe, de romantism, de marș funebru.

Nici un semn de revoltă în ele, nici măcar o aluzie la cine știe ce gânduri de răzbunare, nici o stridență. Imnul părea mai degrabă o rugăciune, un angajament religios, o binecuvântare a morții...

Acum în această după-amiază friguroasă, cernită de luna decembrie cântat pe țărâna mormântului unui tânăr care abia împlinise vârsta majoratului și care cu adevărat căzuse ca o „*lacrimă de sânge*”, el, acest imn duios, simplu, cu tâlcul resemnărilor, căpătase parcă semnificația dureroasă a unor chemări la viață, la neuitare...

Țărâna mormântului unui tânăr care abia împlinise vârsta majoratului și care, cu adevărat căzuse ca o **lacrimă de sânge**, el, acest imn duios, simplu, cu tâlcul resemnărilor, căpătase parcă semnificația dureroasă a unor chemări la viață, la neuitare.

N-am să uit niciodată cât de sinistru sună primul bulgăre de pământ aruncat pe sicriul lui Niță Constantin. Ca o afurisenie prelungită în sute de ecouri.

• Fără să vreau, instinctiv, și fără răspuns îmi trecu atunci prin minte întrebarea: Va fi oare ucenicul lui moș Panait ultimul legionar căzut pentru Legiune?

N-a fost. Și legionarii, cei rămași, vor cânta de mii de ori, în ecouri prelungite la nesfârșit „*Imnul legionarilor căzuți*” și vor avea pe cei căzuți „*prezenți*” printre ei...

Ne-am fi dus fiecare la casele noastre. Sau cei care n-aveam casă - și printre participanții la înmormântarea lui Niță Constantin se găseau mulți a căror locuințe (case, cămine

studentești, cantine) fuseseră devastate și ocupate de autoritățile „duciste” - ne-am fi dus undeva, în cea mai deplină singurătate, să plângem în ascuns moartea camaradului nostru.

La ora aceea, printre noi, cei ce îl îngropasem pe Niță Constantin, se aflau, cred, foarte puțini legionari care să înțeleagă bine că țelul final nu este viața, ci învierea și că pentru legionari numai moartea este o înviere cerească.

Dar chiar dacă toți câți eram acolo am fi crezut și am fi înțeles mai mult decât atât, că însăși biruința Neamului își întemeiază filozofia pe „bucuria de a muri” pentru Legiune, și tot n-am fi avut tăria să înfrângem durerea din inimi, înnăbușind-o în lacrimi ce nu se văd.

Vreau să spun că eram tineri atunci. Că nu ne lipsea nici elanul tineresc, nici credința că putem birui, nici curajul de a înfrunta o primejdie. Și mai vreau să adaug ceva, anume că dragostea noastră de țară și de neam își avea obârșia și ideea eminesciană potrivit căreia **nu poate exista iubire de țară fără iubirea trecutului.**

Însă, în episodul tragic din grădina „Hotelului Bejan” - vreau să subliniez - n-a fost vorba nici de trecut, nici de viitor. Prezentul conta. În acest prezent se petreceau niște nelegiuiri. Două sute de oameni asediați într-o casă fără apă, fără lumină, sub amenințarea mitralierelor, așteptau o bucată de pită, să nu moară de foame. Cineva, un legionar, un cuzist, chiar un Vasile Roaită, un om de mare curaj, un om adevărat, trebuia să-și pună viața în pericol spre a veni în ajutorul lor. S-a întâmplat, așa a fost să fie, ca acest cineva să facă parte din Garda de Fier, să se cheme Niță Constantin și să fie ucenicul „meșterului Panaite” (aflat și el printre înfometați).

Tot o întâmplare fu și faptul că majoritatea celor asediați de armată aparțineau politicește, de Mișcarea legionară, iar clădirea asediată era casa, căminul, cantina unui grup de studenți legionari. Putea fi clădirea cu cei două sute de înfometați un sediu marxist sau clubul vreunui partid burghez antilegionar. După

cum, foarte ușor, ar fi putut ca toți cei asediați, inclusiv moș Panait, să fie dușmanii nu aderenții lui Corneliu Codreanu.

În împrejurări ca acestea, când se pune problema să salvezi de la moarte niște oameni, niște nefericite ființe omenești, pasiunile politice, chiar și acele pasiuni ce dau contur fanatismului politic, își pierd din intensitate. Sunt menite cu sentimente umanitare. Cu dorința de a face bine aproapelui.

De o astfel de dorință a fost animat Niță Constantin, o dorință pe deasupra tuturor considerentelor de ordin politic, social, ideologic.

Legionarii, în cartea eroilor, adică în acel început de hagiografie legionară l-au trecut „*căzut pentru Legiune și pentru Căpitan*”, printre cei dintâi martiri legionari. Nelegionarii, lumea românească, toți oamenii de bună-credință, respectând elementarele reguli ale imparțialității, i-au înscris numele în cartea de aur a acelor jertfiți pe altarul iubirii de oameni.

Și pentru unii și pentru alții, și pentru legionari și pentru nelegionari, moartea muncitorului Niță Constantin rămâne un simbol, un sens românesc. Cel mai autentic exemplu de dăruire creștină.

Cu nici un chip, „*apostolul neamului*” N. Iorga n-a avut dreptate: legionarul Niță Constantin n-a fost **un om al sângelei, care, în zăpăceala alegerilor să fi umblat cu pumnalul și arma în mână, amenințând cu uciderea pe cei ce ar cuteza să-i stea în cale.** Nu. El a fost victima. nefericita victimă a adevăraților oameni ai sângelei, oamenii. unelte de ucidere ale lui I. G. Duca și Iamandi, iar pumnalul și arma din mâinile lui, cele trei pâini aruncate peste zidul gardului de beton, nu amenințaseră pe nimeni cu uciderea. Ci, dimpotrivă, voiau să salveze de la moarte niște oameni înfometăți.

Iată de ce asasinatul de la Iași, absurd și monstruos, a trebuit să fie completat cu alte nelegiuiri și crime, și cineva a trebuit să plătească...

I. G. DUCA, LUPEASCA: DEMOCRAȚIA CARLISTĂ ȘI PRIMII MARTIRI LEGIONARI

Potrivit interviului dat de văduva victimei de la Sinaia, doamna Nadia I. Duca unui „istoric” marxist (vezi **Magazin istoric** din iunie 1967), regele Carol al II-lea n-a fost străin de cele puse la cale împotriva primului ministru al țării. Așa credea doamna Duca, completându-și părerea, prin scrisul cronicarului stalinist, cu o altă „perlă” de cred: „*Corneliu Zelea Codreanu nu a putut fi găsit în nici un chip în zilele ce au urmat asasinatului. Imaginați-vă, era ascuns în casa verișoarei lui madam Lupescu. Cercetările istoricilor vor putea elucida asemenea corelări aparent enigmatice...*”

Din ultima carte antilegionară (**Fapte din umbră**), editată în 1980, constatăm că „*cercetările istoricilor*”, cu adevărat sunt avansate. La pagina 116 putem citi: „... *Corneliu Zelea Codreanu - azi faptul este notoriu - după comiterea crimei și urmărirea sa (e vorba de uciderea lui I. G. Duca - n.n.) a fost adăpostit în casa publicistului Codin Cernăianu, a cărei soție era vara doamnei Lupescu*” (din Nota - informativă nr. 1.124, din 6 aprilie 1936, notă trimisă regelui de către un „devotat”).

De altfel și printre legionari s-a discutat despre această „*afacere*” dubioasă. De pildă, Mihail Stelescu este - se pare - primul care a aruncat piatra, întrebându-se, desigur cu rea credință, cum de a fost adăpostit în casa din strada Simonide. el șeful Legiunii, în casa unui jidan și ocrotit de o persoană dușmană acțiunii sale? De fata lui Nuhâm Grünberg...

Se știe că în martie 1934, Corneliu Codreanu, imediat după ce s-a predat Tribunalului militar pentru a fi implicat în

proces, așa cum era urmărit, ca autor moral al asasinării primului ministru Duca, a povestit legionarilor, la închisoarea Jilava, cu lux de amănunte, întreaga trășenie petrecută în casa verișoarei lui madam Lupescu. Printre liderii legionari aflați la Jilava, care au ascultat explicațiile Căpitanului, a fost și Stelescu. Acesta însă, pentru că se găsea deja angrenat în acțiunea sa de trădare a Legiunii, punând la îndoială sinceritatea lui Corneliu Codreanu, în mod deliberat, încurajat de dușmanii Gărzii de Fier, chiar și de cercurile carliste cele mai aproape de camarilă, de bancherii străini și de protejații metresei regale, făcu din mărturisirea Căpitanului o armă de atac în marea bătălie de defăimare a Mișcării legionare și îndeosebi a șefului ei.

De aici a pornit faimoasa versiune (de care cronicarii marxiști fac astăzi atâta caz), potrivit căreia Elena Lupescu ar fi fost în perioada respectivă „ocrotitoarea” lui Corneliu Codreanu.

Nu-mi amintesc să fi citit cândva vreun document - scris de conducerea Mișcării - care să se fi ocupat de acest caz în mod deosebit. După câte știu, cazul în sine reprezenta pentru legionari o importanță politică mult prea minoră ca să constituie o problemă. Încrederea pe care o aveau legionarii în Căpitanul lor era prea mare, prea temeinică, prea voluntară, încât să fie pusă în discuție cinstea, buna lui credință. În limbajul unui cronicar stalinist aceasta s-ar traduce cam astfel: „... *fiecare legionar codrenist era convins adept al mișcării în numele căreia și pentru care activa, până și cu riscul vieții*”.

Explicația pe care a dat-o Corneliu Codreanu la Jilava în martie 1934, câteva luni mai târziu a dat-o și legionarilor din tabăra de pe muntele Rarău.

Lucrul acesta s-a întâmplat în seara zilei de 4 august 1934, după cina aceea „copioasă”, când jimblele lui Iosif Castril făcură „minuni”.

A doua zi, după notițele luate în timpul discuțiilor, am încercat și am reușit în mare măsură să reproduc cuvânt cu cuvânt explicația Căpitanului, transcriind-o în „Caietul însemnărilor

fugare", cu data de duminică, 5 august 1934 p.m.

Iată conținutul acestei explicații:

„Un timp am fost adăpostit (câteva săptămâni) în locuința generalului Cantacuzino. Alte câteva săptămâni, după executarea lui Duca, am găsit adăpost în casa colonelului Zăvoianu. La acea oră, colonelul nu era cunoscut ca legionar. În schimb avea relații de prietenie cu o sumedenie de personalități din cadrele armatei, chiar din justiția militară, și din poliție. Da, din poliție. Să nu vi se pară curios. Eu personal l-am sfătuit să dezvolte aceste relații pentru că nu-i o aberație să știm, ca pe front, ce surprize ne pregătesc adversarii. Atâta vreme cât ne aflăm în stare de război - și noi suntem, după cum se vede, într-un război crâncen - e imperios necesar să cunoaștem forța, dispozitivul de luptă și planurile inamicului. Aceasta spre a-i para loviturile. E o lege a războiului să fim supravegheați de inamic și noi, cu mijloacele noastre, să supraveghem mișcările inamicului îndreptate împotriva noastră. Încă noi nu avem un serviciu, organizat special pentru asemenea scopuri, așa cum au liberalii, țărăniștii, averescanii. Nici nu-i nevoie de vreme ce legionarii se găsesc pretutindeni: și în armată, și în organizațiile regale de tineret, și în organele de ordine, și în tribunale, și în ministere. Nu trimiși anume să spioneze. Ci prin depănarea firească a împrejurărilor. Adică un comisar de poliție, un judecător, un slujbaș din - să zicem - Ministerul justiției sau chiar de la Președinție, oriunde s-ar găsi nu uită, nu poate uita că a trecut prin liceu, deci printr-o „frăție de cruce”, prin Universitate,

deci printr-un „**centru studentesc legionar**”, și chiar dacă după studenție a fost obligat să rupă legătura cu Legiunea, când, ca judecător, ca polițist, ca ofițer, va descoperi că se pregătește o mișelie împotriva foștilor lui camarazi, implicit atunci, ca o datorie de onoare, de conștiință, dintr-un îndemn firesc de a zădărnici mișelia, va veni și va spune legionarilor mișelia ce li se pregătește. Nu-i nimic dezonorant în aceasta. Nici contra legilor statului, atât timp cât statul încurajează sau chiar este organizatorul unor astfel de mișelii.

Îmi puteți pune întrebarea: de ce a fost nevoie să stau ascuns, să nu fiu arestat odată cu ceilalți camarazi din conducerea Mișcării? Sau mă puteți întreba: ce e cu legea onoarei? Cu fuga de răspundere? Cu «**cine știe să moară nu va fi rob niciodată**»? Vă voi răspunde prin câteva fraze:

În ultima consfătuire a cadrelor de conducere a Legiunii ținută în casa generalului Cantacuzino, pe strada Gutenberg, s-a hotărât - fără votul meu - să rămân afară, să evit arestarea. Nu pentru a fugi de răspundere. Nici fiindcă n-aș fi știut să mor spre a nu fi rob. Motivul invocat de acel «**Consiliu**» a fost de ordin politic. Apoi ca mod procedural pentru justiție. S-a susținut, de exemplu, că nearestarea mea în primele zile va obliga guvernul să ordone arestarea generalului Cantacuzino. Ceea ce va face ca procesul să fie judecat de generali - lucru foarte important pentru felul cum vom fi judecați. Propunerea era a lui Moța. N-a greșit. Profesorul Nae Ionescu (prezent la «**Consiliu**») a

invocat motivul politic. El a făcut să înțelegem că printr-o «sinucidere» bine regizată sau printr-o împușcare «fugit de sub escortă», tot regizată bine, se pregătise asasinarea șefului Legiunii. «Or - spunea profesorul - nu-i acum momentul potrivit pentru o așa jertfă. Dacă o putem evita s-o facem, convinși că nu greșim...» De aceeași părere au fost și ceilalți membri ai «Consiliului», inclusiv generalul Cantacuzino, inginerul Clime și Stelescu. Unul singur s-a opus: colonelul Zăvoianu. De ce? Mi-a explicat mai târziu. Voia să se numere și el printre arestații din comandamentul Mișcării.

Astfel s-a decis să evit arestarea; colonelul Zăvoianu să răspundă de libertatea și de viața mea, urmând să mă predau autorităților îndată după citirea actului de acuzare în proces.

În casa colonelului m-am simțit ca «acasă». Dar într-o zi veni colonelul întunecat la față. «Căpitane - făcu el vădit alarmat - ne-au dibuit. Au aflat cartierul și acum vor să înconjoare cartierul cu armata și poliția să controleze casă cu casă... Ce facem?». «Mă predau - fu răspunsul meu. Între soluția de a fi arestat de autorități, fără voia mea, și soluția de a mă preda de bună voie autorităților, prefer soluția ultimă. Mă predau chiar azi». «Adică - adăugă Zăvoianu - ne predăm, pentru că voi cere tribunqlului să fiu arestat și eu, ca tăinuitor și complice...»

Nu ne-am predat în ziua aceea. Din motive cunoscute de Fănică Anastasescu aici de față..."

Fănică Anastasescu: „Două au fost motivele și eu m-am consultat cu Andrei Ionescu și cu ceilalți băieți din echipă. Motivul unu: încă guvernul și cercurile din anturajul pălatului mai trăiau în psihoza panicei, psihoză ce ar fi putut fi foarte periculoasă. Motivul doi: mai dispuneam de «gazde», de adăpost pentru încă două-trei luni...”

Căpitanul: „Trebuie să precizez că Fănică Anastasescu, Andrei Ionescu și încă 5-6 legionari de mare încredere și cu foarte multe «relații» făceau parte din echipa colonelului Zăvoianu și aveau răspunderea să mă «apere»... Așa de bine m-au apărat, că am ajuns pe mâna «oamenilor» Elenei Lupescu. Dar să reluăm firul povestirii.

În seara următoare am părăsit locuința colonelului Zăvoianu. De aici începe adevărata perioadă de hăituire pentru mine. Trei zile într-un loc, zece în alt loc, apoi cinci, iarăși trei, în case necunoscute. Devenisem un fel de jucărie în mâna unor oameni și ei hăituiți de poliție. De multe ori am dormit îmbrăcat, pentru că mi se spunea că trebuie să fiu gata permanent de plecare. Armate întregi erau puse în mișcare, sute de polițiști anume instruiți luau parte la «operații», ocupau câte un sector și nu rămânea cameră, pod, pivniță nerăvășită. Să captureze ce? Un om! Un presupus autor moral... Circ nu altceva! Așa, hărțuit din cartier în cartier, din casă în casă, în seara zilei de 24 martie am ajuns (sau - mai bine zis - am fost dus, pentru că «dus» eram, un «prizonier» în toată

puterea cuvântului) pe o stradă care mi s-a părut foarte luminată, destul de retrasă și tot pe-atât de suspectă. Mașina cu care am fost dus s-a oprit în fața unei case boierești. (Mă afluam într-un cartier de vile, de case boierești). Frigul și burnița de câteva zile mă făcură să văd strada, casele, trotuarul, luminile din ferești mai enigmatice. Am intrat într-o curte, apoi pe o ușă lăaturalnică în vilă. Ne-a întâmpinat o doamnă. După felul cum mi-a fost prezentată, după schimbul de cuvinte între însoțitorii mei și ea mi-am dat seama că o cheamă Angela, că ar fi legionară și că nu ea ar fi «stăpâna» casei. Deci - mi-am zis - sunt în casa unor prieteni, dacă nu în chiar casa unor camarazi, și pot dormi liniștit.

A doua zi - țin minte într-o vineri - pe la ora opt, un bătrân (casa era «mare» și am presupus că era un «valet») mi-a adus ceaiul. M-a întrebat dacă am vreo dorință. I-am mulțumit și i-am spus nu. Două ore, două ore și ceva mai târziu, bătrânul veni din nou în cameră. Cu o politețe suspectă, exagerată, dar dezinvolt, aproape obraznic, mi se adresă: «Domnul: ... nu vă supărați, vă rog... este chemat la telefon». «Eu, la telefon? Întrebai și nedumerit și intrigat și furios. Bine, dar...». «Dumneavoastră, domnul Codreanu!» rânji «valetul», arătându-mi ușa deschisă. Faptul că-mi știa numele, când dasem ordin legionarilor din echipă să evite cu desăvârșire a-mi divulga identitatea chiar și în casele unor legionari verificați, și faptul că impertinența bătrânului semăna cu o provocare, am înțeles imediat că sunt atras într-o cursă. Să răspund,

cum? Ușa era deschisă, telefonul aștepta, «valetul» insista: «**Poftiți, domnule Codreanu!...**»

Am intrat în holul unde se afla telefonul, am ridicat receptorul de pe o măsuță, l-am pus la ureche și, aproape automat, cu glas autoritar, am pronunțat: «**Alo!**» Mi-a răspuns o voce de femeie: «**Alo, Corneliu?! Iubitule, eu sunt... Barbiereste-te, fă baie, îmbracă-te frumos, parfumează-te și vino...**». N-am lăsat-o să termine fraza. Furios de-a binelea am strigat: «**Ce glumă e asta? Cine-i acolo?**». «**Eu, iubitul - îmi răspunse vocea. Eu, Elena Lupescu**» și izbucni într-un hohot de râs strident, prelungit, forțat, insidios.

Doar două cuvinte am găsit la îndemână să pronunț, ca răspuns la hohotul acela de râs: «**Bestii umane!, trântind receptorul în furca telefonului**».

Imediat am chemat pe colonelul Zăvoianu. Colonelul veni cu Fănică Anastasescu cu mașina. Pentru ca o oră mai târziu să urc treptele Tribunalului militar și să mă predau autorităților militare... »

Aceasta a fost explicația Căpitanului în legătură cu „afacerea” telefonului din strada Simonide. Pentru mine, rămăneau însă câteva lucruri nelămurite. Câteva semne de întrebare la care voiam neapărat să capăt un răspuns. Anume, vream să știu prin ce împrejurări a ajuns șeful Legiunii în casa publicistului Codin Cernăianu? Care dintre legionari a recomandat această casă deochiată, ca adăpost pentru un „fugar” căutat de întreaga poliție bucureșteană și de importante forțe militare, cum de a aflat Lupeasca unde este Corneliu Codreanu și din ce motive metrasa regelui, o mare dușmană a Mișcării legionare, în loc să facă mascarada cu telefonul, n-a anunțat, n-a intervenit pentru arestarea imediată a „fugarului”?

În zilele următoare, în tabără fiind, avocatul Ștefan Anastasescu, completând explicația Căpitanului va răspunde la o parte din întrebări. Mai târziu, în 1949, într-o celulă a arestului Ministerului de interne, **Gheorghe Rînzescu**, în 1934 chestor în Siguranța generală a Statului și unul din diriguitorii ridicolelor razii pentru arestarea Căpitanului, îmi va furniza și el amănunte la acele câteva lucruri nelămurite din vara anului 1934.

Pe scurt, faptele s-au petrecut cam astfel:

Ajungerea Căpitanului în casa verișoarei lui madam Lupescu s-a datorat lui Andrei Ionescu în primul rând. Andrei Ionescu îndeplinea atunci funcția importantă de „șef al serviciului de stenodactilografie a Parlamentului”, o funcție nu numai de importanță politică, ci și pe linia secretelor de stat. Ca legionar, Andrei Ionescu era foarte puțin cunoscut, deși figura printre fondatorii Mișcării legionare din Capitală, avea gradul de comandant legionar și se bucura din partea Căpitanului de o totală încredere. În echipa colonelului Zăvoianu îndeplinea rolul cel mai ingrat, acela de a găsi „gazde” pentru „fugar”. În vederea îndeplinirii acestui scop își organizase - chiar fără știrea șefului de echipă - un nucleu de „colaboratori” necunoscuți ca legionari, cu „relații” în diferite cercuri politice și militare.

Printre aceștia se găsea o funcționară din Direcția generală P.T.T., serviciul Secretariat - Dactilografie, Angela Drașcă, secretara lui Pitulescu, pe atunci directorul general P.T.T. Nici Andrei Ionescu - și se pare nici Angela Drașcă - nu știa atunci că Pitulescu împreună cu ziaristul Codin Cernăianu au un așa zis „birou de informații” în serviciul Elenei Lupescu, un birou care avea misiunea de a o informa în legătură cu toate „mașinațiile politice” îndreptate împotriva sa ca metresă regală.

Când Andrei Ionescu a întocmit lista cu ultimele „gazde” viitoare, în care urma să fie adăpostit Căpitanul înainte de a se preda, Angela Drașcă veni cu adresa din strada Simonide, fără să specifice că la adresa respectivă locuiește familia Cernăianu. Ea, știind, că familia Cernăianu, se bucura de foarte multă trecere

printre autoritățile carliste, socotea că aici putea fi locul cel mai puțin vizat de „copoi” generalului Gavrilă Marinescu. Colonelul Zăvoianu, Andrei Ionescu și Fănică Anastasescu n-au verificat adresa dată, mai ales că cu două zile înainte de predarea Căpitanului, într-o razie în cartierul Gării de Nord, căzuseră, ca suspecti, în mâinile polițiștilor, doi importanți membri din echipă: Andrei Ionescu și Stănicel.

Astfel, echipa descompletată, Zăvoianu și Anastasescu au intrat într-un fel de panică.

O altă greșeală a făcut-o Angela Drașcă: în ziua de 25 martie 1934, imediat după ora opt dimineața, aflându-se în vizită la madam Cernăianu, din dorința copilărească de a-și da importanță s-a adresat „lacheului” cu următoarea frază: „*Nici nu știți ce titan politic a servit ceaiul dimineața din mâna dumneavoastră...*” Angela Drașcă îl credea pe bătrân simpatizant legionar, însă „lacheul” era bătrânul Cernăianu, tatăl lui Codin (și el agentul Duduii), care s-a grăbit să-și anunțe stăpâna.

La întrebarea de ce metresa regelui n-a denunțat imediat „ascunzătoarea” lui Corneliu Codreanu, contribuind, în acest fel la arestarea lui, ci s-a limitat la o discuție telefonică de câteva zeci de secunde cu „fugarul”, ex-chestorul Gh. Rînzescu ne va face următoarea relatare:

„*Lupeasca, femeie rafinată în sforării politice, știa ce înseamnă o convorbire telefonică „a la tête a tête” cu un șef de partid care o detesta - vorba aia - sincer. Codreanu cred că era singurul lider politic, excluzând pe Maniu, căruia n-avea nimeni curajul să-i ceară a trece prin budoarul Elenei Lupescu în drum spre șefia unui guvern. Lupeasca, știind aceasta, nu voia acum să piardă prilejul de a arăta că ea, și nu Carol, este adevăratul „arbitru suprem” în politica românească. Codreanu a respins propunerea. După părerea mea n-a procedat „politic”. Intransigența nu face totdeauna casă bună cu politica. S-ar prea putea ca aceasta să constituie pentru legionari o fatalitate... În privința denunțării lui Codreanu, Lupeasca l-a atenționat pe*

Buckman (secretarul particular al regelui), Buckman i-a telefonat prefectului de poliție, acesta l-a înștiințat pe ministrul Iamandi; totul însă a fost prea târziu, pentru că la ora când am ajuns eu cu brigada mobilă pe Simonide, „căpitanul” legionarilor se afla deja sub protecția generalului Petrovicescu, la Tribunalul militar...”

Completăm povestirea noastră cu încă un mic fragment din **Nota informativă nr. 1.124**, care ne dă imaginea marxistă a casei unde Corneliu Codreanu, în cele aproape 13 ore de refugiu, a procurat „istoricilor” staliniști material senzațional pentru deșantata lor demagogie:

„În casa d-lui Cernăianu se pun la cale toate loviturile și combinațiile. De acolo pornesc rapoartele la Înalta Doamnă (d-na Lupescu), prin mijlocirea dactilografei Angela Drașcă, secretara și amica d-lui Pitulescu. În aceeași casă s-a pus la cale asasinarea lui Nae Ionescu și tot de acolo pornesc diferitele ordine și sugestii către fruntașii Gărzii de Fier, prin mijlocirea Angelei Drașcă, legionara lui Codreanu”.

Iată, în sfârșit, o casă, un comandament legionar transformat în agentură de spionaj la dispoziția Înaltei Doamne Grünberg-Wolf Lupescu, de unde fruntașii Gărzii de Fier (Corneliu Codreanu, Cantacuzino, Moța, Nae Ionescu, Clime; Găvănescu, Șumuleanu, Banea, T. Brăileanu, etc., etc.) primeau „ordine și sugestii” de la Înalta Doamnă și unde, în același timp se pune la cale asasinarea fruntașilor Legiunii.

Să vezi și să nu crezi! Numai în dialectica marxistă asemenea improbități se numesc „adevăruri istorice”.

„Respingem infamiile - spunea Căpitanul - nu numai pentru că ne vizează pe noi, legionarii, ci pentru că ele, sunt un rău social și politic în colectivitatea întregului neam. Biruințele obținute prin calomnii și mișelie sunt bătălii pierdute. Biruințele noastre fi-vor ale adevărului, precum adevărul sălășluiește în jertfele noastre. Legionarul nu poate învinge, nici nu știe să moară decât pe altarul dreptății” (din **Caietul cu însemnări**).

DUPĂ ASASINAREA LUI STERIE CIUMETI ȘI NIȚĂ CONSTANTIN

În două închisori din țară - aceasta este ceea ce se știe oficial - într-o închisoare din Iași și în închisoarea militară de la Cluj, s-au întemeiat echipe care să răzbune moartea lui Sterie Ciumeti și a lui Niță Constantin. Niciodată, legionarii n-au numit aceste echipe „echipele morții”. Ci cu totul altfel: „echipe de pedepsire”. Echipe ce urmau să pedepsească asasinatele împotriva legionarilor.

La procesul din anul următor, la procesul „nicadorilor”, un tânăr student ardelean, Ion Hodoș, va veni și va declara în fața judecătorilor militari: „Și eu am făcut parte dintr-o echipă care trebuia să-lucidă pe I. G. Duca...”

Blestemul făcu în așa fel ca nici Hodoș, nici Nădoleanu sau Arnăutu de la Iași, nici vreun alt legionar fanatic (Căpitanul adeseori recunoștea că și Legiunea are „Orsinii” ei; se referea la atentatorul italian Felice Orsini) să nu rămână în istoria atentatelor politice cu numele legat de „drama de la Sinaia”.

Destinul a voit (implacabil) cum e ca alții, ortacii cei mai apropiați ai aromânului Sterie Ciumeti, să ducă pe umerii lor crucea păcatului de moarte.

În ziua înmormântării lui Sterie Ciumeti, zi tristă pentru toți legionarii, dacă cineva, un trecător oarecare, s-ar fi oprit în fața Bisericii Albe de pe Calea Victoriei din București, ar fi fost mai atent, ar fi observat intrând în locașul sfânt trei bărbați. Însă,

fiindcă înserase și la ora aceea „ochii și urechile” lui Moruzov și Gavrilă Marinescu nu se aflau pe-acolo, să asigure „ordinea” publică, cei trei bărbați au intrat și s-au oprit în partea stângă a altarului bisericii. Aici, pe perete, sub o candelă aprinsă, se vedea o icoană mare, îndoliată, foarte expresivă, care reprezenta „Răstignirea Mântuitorului”.

Cei trei au îngenunchiat la picioarele pironite ale Răstignitului Iisus și s-au închinat. Cum? Nimeni nu știe. Ei niciodată n-au spus cum, pentru ce sau ce anume au cerut bunului Dumnezeu. Dar dacă e să ne orientăm după tipicul creștin, e posibil ca rugăciunea lor să fi fost pentru iertarea păcatelor.

După mai bine de-o oră au ieșit din biserică. Strada era mai pustie. Gerul scârțâia sub picioare, iar multe ferestre, a multor balcoane de pe Victoria, își acoperise geamurile cu diferite figuri de promoroacă.

Au luat-o în jos, pe Calea Victoriei. În dreptul Palatului regal, unul în ei șopti, arătând discret spre casa regelui:

- Uite, aici se pun la cale toate nelegiuirile...

- **Aici sunt călăii - îngână al doilea. Budoarul metreselor...**

- Dar, ca o ironie a planurilor noastre - completă ultimul - , aici e și speranța de mâine, voievodul atât de drag nouă, legionarilor.

Desigur, referirea se făcea la fiul regelui, la voievodul Mihai...

Din Victoria au pornit-o pe bulevardul Elisabeta. Parcă sfidând orice primejdie. Apoi pe stânga, au ajuns pe strada Gutenberg.

Aici au sunat la locuința generalului Cantacuzino - Grănicerul. Generalul era singur. I-a recunoscut. Îi știa pe toți trei. Lucraseră împreună pe șantierul de la „Casa verde” din Bucureștii - Noi.

Le-a dat drumul, i-a invitat în camera de lucru și i-a poftit să ia loc, vorbindu-le, foarte surprins, cam așa:

- Se vede că e ceva grav de venirăți toți trei la așa oră...

- **Da, e ceva foarte grav, domnule general** - făcu unul din cei trei, cel care în fața Palatului vorbise de „budoarul metreselor”.

La lumina palidă a unui mic lampadar, așezat într-un colț al biroului, se putea vedea, acum, bine, fața, gesturile, îmbrăcămintea celor trei bărbați.

Primul, de înălțime mijlocie (de fapt toți aveau înălțimea mijlocie; ceva mai înalt ca generalul), purta un palton de culoare închisă. Avea fața rotundă, ochii vioi, pătrunzători, o mustăcioară neagră, care împreună cu ochii, cu fruntea lată și părul vâlvoi, cu trăsăturile feții și cu umbra de tristețe ce-i acoperea obrazii îi da înfățișare unui om aspru, caustic, decis, cu o voință greu de frânt. Se numea Nicolae Constantinescu - prietenii îi spuneau Nichi - vrâncean de origine, făcuse liceul la Focșani și „ucenicia” de legionar tot acolo, ca elev al bătrânului senator legionar Hristache Solomon, și al inginerului I. Blănaru din capitala județului Vrancea.

Al doilea, parcă ceva mai în vârstă ca primul, se deosebea de acesta prin aceea că fața îi era senină, ochii fără nimic tăios, blânzi, romantici. Se părea după înfățișare, că îi lipsește cu desăvârșire asprimea, duritatea, voința greu de frânt a lui Nichi Constantinescu. Numele lui, Ion Caranica, făcea parte din catalogul celor mai vechi și mai specifice nume aromânești.

Și al treilea, Doru Belimace, avea fața însorită. Era și el aromân. Se trăgea din neamul poetului Constantin Belimace, socotit printre cei mai buni creatori de versuri în dialect; el însuși, cu predilecții pentru scris; era autorul unei documentate lucrări despre fascismul italian.

Toți trei, fuseseră, ca și Sterie Ciumeti, elevi de-ai lui Iorga la Academia de Comerț, prietenii cei mai buni ai victimei „experimentatului” I. G. Duca.

Generalul Cantacuzino, denunțat astăzi de cronicarii staliniști drept un „senil”, „aristocrat degenerat”, „crud”,

cunoscut pentru felul său rustic de a purta o discuție sau de a prezenta o problemă, i-ar fi primit cu cine știe ce vorbe de duh, dacă pe figurile lor n-ar fi citit imediat o stare sufletească ce exprima gravitatea unui fapt ieșit din comun.

De aceea, răspunsul, cuvintele rostite apăsător, aproape incisiv, de Nichi Constantinescu: „*Da, e ceva foarte grav, domnule general*”, îl făcu să se cutremure pentru moment. Apoi, după o mică pauză, încercă să afle ce s-a întâmplat:

- **De bună seamă, toți suntem la ananghie din pricina exceselor „mercenarilor” lui Duca... Au luat-o razna de-a binelea. Ne putem aștepta la orice nebunie... Da' aveți voi o situație mai specială?**

- *Am fi vrut, domnule general - interveni Ion Caranica -, să stăm un pic de vorbă, două minute, cu Căpitanul. Suntem hotărâți să întreprindem un act extrem de grav despre care vrem să-l înștiințăm și pe el.*

- **Momentan** - zise generalul abia stăpânindu-și curiozitatea - **nu se poate vorbi cu Căpitanul. Pe Moța și pe Clime i-au pus sub lacăt. Probabil mâine-poimâine îmi vor „aranja” și mie un „apartament” la Jilava care geme de legionari... Până atunci însă - așa s-a hotărât - eu îi țin locul. Așa că puteți să-mi spuneți mie tot păsul... Vă ascult!**

- *Domnule general* - începu să vorbească Nichi Constantinescu - *acum câteva zile m-am înapoiat de la Făgăraș; știți, am figurat pe lista electorală a Mișcării în calitate de candidat. Am sosit la București în ziua când prietenul și camaradul nostru Ciumeti, bunul și nefericitul Ciumeti, și-a pierdut viața în beciurile poliției... L-am căutat și l-am găsit pe Caranica. Voiam să plângem împreună moartea bunului nostru prieten. Acolo, în ascunzătoarea lui Caranica, l-am găsit și pe Doru Belimace. Am plâns toți trei... Dumneavoastră, domnule general, poate nu vă dați seama de-ajuns ce a pierdut Legiunea și neamul românesc prin asasinarea acestui mare caracter. Noi știm. Noi l-am cunoscut și știm... Știm foarte bine! De aceea, toți*

trei am hotărât, am fost la biserică și am jurat să pedepsim pe ucigași...

- De acord! Izbucni entuziast generalul. **Căutăm ucigașii, le facem proces pentru crimă și sunt absolut sigur ci tribunalul îi va pedepsi cu cea mai mare asprime.**

- Noi suntem tribunalul, domnule general. Noi îi vom pedepsi...

- Bine, fraților, dar aceasta e o ilegalitate, o anarhie. Și legionarii luptă împotriva ilegalităților...

- Asasinarea lui Sterie Ciumeti este o ilegalitate strigătoare la cer. Vom răzbuna-o noi! Vom pedepsi-o! cu orice preț. Și ca uciderile și samavolnicile să înceteze vom aplica sancțiuni acolo sus, la cap...

Bătrânului general nu-i venea să creadă. Auzea lucruri înspăimântătoare. Nici în bătăliile de la Mărășești, Oituz, Cașin nu auzise așa ceva, care să-l îngrozească într-atâta.

- Bine - încuviință el descumpănit, dându-și seama, în fine, că are înaintea lui trei oameni hotărâți irevocabil să ucidă -, **voi aveți dreptate. Într-adevăr, asasinarea lui Ciumeti, ca și împușcarea muncitorului de la Iași sunt crime strigătoare la cer. E drept, ele trebuiesc pedepsite, dar noi, mai ales noi, legionarii, dragii mei, n-avem voie să ne facem singuri dreptate. Există legi, există judecători... apoi fără proces, fără acte de acuzare, întemeiate pe dovezi verificate, sigure, irecuzabile, cum putem ști că nu comitem și noi o mare samavolnicie? De pildă, în cazul lui Ciumeti: la anchetarea și chinuirea lui au luat parte zeci de polițiști. Care de care mai hain. Ei, bine, îi ucidem pe toți pentru că toți au lovit pe Sterie Ciumeti? Sau căutăm asasinul?...**

- Căutăm autorul moral. Pe marele vinovat, care și-a asumat răspunderea „lichidarea gardismului” prin țeroare și asasinate.

- Adică?

- Noi l-am găsit. L-am căutat și l-am găsit. Îi vom scrie, îl vom avertiza că dacă nu încetează imediat prigoana, dacă nu recunoaște public, imediat că „aranjamentele” cu bancherii străini sunt contrare intereselor vitale ale Neamului și dacă nu ordonă pedepsirea imediată a asasinilor, noi îl vom pedepsi pe el.

- **Pe el? Pe cine?** Întrebă generalul complet dezorientat.

- **Pe I. G. Duca!**

Răspunsul lui Nichi Constantinescu, brutal, categoric, semănând mai degrabă a urlat de sălbăticiune, îl făcu pe bătrânul „mare duelgiu” să se cutremure. Să simtă cum i se oprește respirația.

„**Parcă o măciucă** - ne va povesti generalul Cantacuzino un an mai târziu, la Iași - îmi făcuseră creierii terci... De nu era să cred că e o farsă înnebuneam. Însă farsă n-a fost. Nici măcar o amenințare aruncată în vânt... Ce era să fac? Să-i opresc! Dar cum ? Să le ordon? În ce calitate? Ca locțiitor al Căpitanului? Mai va. Eu cred că nici pe Căpitan nu l-ar fi ascultat, așa păreau de fermi. Atunci am găsit o cale de atac. Am chemat urgent la mine pe doi frunțași legionari. Pe inginerul Virgil Ionescu, care participase la ultima ședință cu Căpitanul și care avea cuvânt de ordine să țină legătura cu mine în permanență, și pe părintele Imbrescu de la biserica Gorgani. Făcurăm noi eforturi disperate să-i oprim pe „băieți” a nu călca pe lături. Dar zadarnic. Peste douăsprezece zile nenorocirea avu loc...”

În toamna anului 1942 l-am cunoscut bine pe preotul Ilie Imbrescu. Și acum, ca și în 1933, părintele Imbrescu, vechi legionar și convins adept al lui Corneliu Codreanu, oficia ca paroh la biserica Sf. Ilie Gorgani.

Bazat pe ceea ce auzisem, în legătură cu „*Nicadorii*”, de la generalul Cantacuzino în noiembrie 1934, l-am rugat pe părintele Imbrescu (eram cu preotul Imbrescu, cu Horia Igîroșanu și cu poetul George Buznea într-un birou al „*Filmului Românesc*” de

pe strada Vasile Boerescu din București), l-am rugat să ne spună ce anume s-a petrecut în noaptea de 17 decembrie 1933 în casa generalului Cantacuzino, care se afla foarte aproape de biserica Gorgani.

Îmi amintesc, în mare, aproape tot ce ne-a mărturisit părintele Imbrescu atunci. Aceasta, mai cu seamă, datorită faptului că în cei 12 ani petrecuți în închisorile staliniste, între anii 1949 și 1964, am avut ocazia să povestesc camarazilor de celule, de mii de ori și în cele mai mici amănunte, tot ce reținusem din acele mărturisiri.

Întrucât însă amănuntele interesează mai puțin în contextul expunerilor noastre, voi reda mai jos numai acea latură a mărturisirii care vizează elementul religios, creștin, moral, ideologic al problemei.

Problema care se punea era aceea de a ști dacă doctrina Mișcării legionare îngăduie, într-un fel oarecare, omuciderea ca armă politică. Sau mai la subiect, după întrebarea profană a generalului: dacă merită ca un legionar să-și păteze mâinile cu sângele unor asasini.

Părintele Imbrescu, încercând să răspundă întrebării prin cuvântul scris al evangheliștilor, a dat loc la o discuție de principiu între el și cei trei viitori ucigași ai primului ministru, din care reproducem, cu aproximația respectivă, cele ce urmează:

Preotul Imbrescu: - După tot ce știm și s-a scris, până acum. Legiunea, spre deosebire de toate celelalte organizații politice din țară - inclusiv cuzismul - este o mișcare politică spirituală. Spiritualitatea ei își trage seva din învățătura creștină. Mai exact: la temelia ideologiei politice a Mișcării, nota dominantă o găsim în geniul politic eminescian și în naționalismul lui Vasile Conta; la temelia spiritualității legionare se găsește, exprimat prin legi, cuvântul Mântuitorului, poruncile

Lui. Astfel, noi, legionarii, considerăm credința în Dumnezeu ca făcând parte, cu prioritate, din programul nostru politic. Deci credem - Căpitanul spune „cu înflăcărare” - în nemurirea sufletului, în viața de dincolo de mormânt. Iar învierea o socotim țelul nostru suprem. Adică - după concepția Căpitanului - nu numai învierea noastră personală spirituală, ci - tot ca țel final al Legiunii - și învierea neamului românesc în numele și cu voia divină a Mântuitorului nostru, Iisus Hristos.

Tocmai în aceasta, în acest fel de a face politică, în asemenea mod de a gândi și de a acționa stă deosebirea fundamentală dintre legionarismul românesc, pe de o parte, și fascismul italian și național socialismul german, pe de altă parte.

Dacă lucrurile stau așa și nu altfel, atunci trebuie să recunoaștem că unul din cele mai mari păcate - biserica îl denumeste păcat de moarte - este omuciderea „Să nu ucizi!” spune porunca...

Nichi Constantinescu: Știm, părinte Imbrescu. Ba mai mult, știm să iubim pe dușman, să binecuvântăm pe cei ce blesteamă, să facem bine celor ce ne urăsc și să ne rugăm pentru cei ce ne asupresc și ne vatămă...

Preotul Imbrescu: Numai așa un bun creștin câștigă mântuirea și se va bucura de înviere, de nemurirea sufletului.

Ion Caranica: Părinte Imbrescu, aveți perfectă dreptate suntem de acord că nu există în lumea creștină un ideal mai sfânt ca mântuirea sufletului. Nu greșim dacă spunem, că, în esență, învățătura creștină este o

lege a mântuirii sufletului omenesc. După cum nu vom greși susținând că țelul final rămâne pentru toți creștinii adevărați învierea creștină. E bine să iubim pe vrăjmașii noștri personali, să binecuvântăm pe dușmani. E excepțional de bine să putem face rugăciuni pentru cei ce ne asupresc și neucid.

Doru Belimace: ... să ne rugăm pentru asasinii lui Sterie Ciumeti....

Ion Caranica: Dar, părinte, noi trăim într-o societate.

Nichi Constantinescu: Într-o societate „creștină” și „românească”.

Ion Caranica: O societate care se cheamă neamul românesc. Suntem fiii acestei colectivități și sunt sigur că nu există nicăieri în lume o lege, o poruncă, un îndemn - fie el chiar de esență divină -, care să ne învețe a iubi, a binecuvânta sau a ajuta pe cei ce ne dușmănesc Neamul și țara. Oare cum ar arăta lumea dacă oamenii în loc să-și apere glia strămoșească, ființa națională, credința străbună, biserica, trecutul, ar binecuvânta pe inamicii neamului lor și i-ar ajuta să le cotopească țara, pământul, credința?

Preotul Imbrescu: Aceasta e o problemă dintre popoare, dintre națiuni...

Doru Belimace: Ca și „*dați Cezarului ce este al Cezarului...*”

Nichi Constantinescu: Adevărat, dintre națiuni. În prezent, la fel ca în vremea lui Eminescu și Conta, poate mai mult, națiunea noastră este în primejdie. E

necesar să înfruntăm primejdia, luptând. Ceea ce înseamnă că ne aflăm - cum spune Eminescu - în luptă pentru existență, o luptă în care nu ni se poate tăgădui dreptul de legitimă apărare.

Ion Caranica: Chestiunea se pune și altfel. Nu numai la dreptul de legitimă apărare pentru existența noastră ca națiune nu ni se poate opri lupta. Noi am chibzuit bine și am ajuns la concluzia că în bătălia pentru existență, națiunile trebuie să facă sacrificii. În toate formele. Oamenii sunt datori să nu precupețească nimic. Nicî chiar viața. Să moară în războaie, să moară în temnițe. Să cadă ca Ciumeti și Niță Constantin. Să-și piardă viața pedepsind și dacă e nevoie să piardă dreptul la învierea personală pentru învierea neamului lor.

Nichi Constantinescu: pedeapsa pe care vom aplica-o, în cazul când avertismentul nostru va fi ignorat, va fi și un exemplu dat politicienilor noștri spre a ști că politica nu-i numai un mijloc de a conduce, de a guverna, ci și o obligație, o datorie de a răspunde în fața celor conduși pentru actele guvernamentale. I. G. Duca va trebui să știe că nu se poate juca la infinit cu soarta, cu libertatea, cu viața a mii de oameni, fără să răspundă, fără să plătească. Prim-ministrul țării, dimpreună cu toți factorii de răspundere ai statului, trebuie să știe și să nu uite că erorile politice pot fi remediate. Rănile se pot vindeca, nedreptățile, suferințele, abuzurile, samavolniciile se uită, cu timpul se pot ierta. Ceea ce nu se uită și nu se iartă este moartea....

Preotul Imbrescu: După câte știu, Mișcarea

Legionară luptă pentru armonia socială, pentru iubirea dintre oameni. N-am citit nicăieri și n-am auzit ca Legiunea să promoveze păcatul morții, crima, asasinatul. Da, se propovăduiește dragostea de moarte, jertfa legionară, înfrățirea cu lutul, dăruirea în moarte, pentru că, în marea bătălie pentru veșnicia Neamului, renunțarea la jertfa supremă este păcatul renunțării la înviere.

Nichi Constantinescu: Noi, părinte, în cadrul aceleiași mari bătălii pentru veșnicia Neamului, socotim pedepsirea marilor vinovați un act de dăruire în moarte tot atât de eroic ca și jertfa, ca și martirajul, ca și dragostea legionară pentru înfrățirea cu lutul pământului românesc. Ba, poate mai importantă. Pentru că prin acest păcat de moarte, pe care noi tot jertfă o numim, se renunță nu numai la libertate. Nu numai la viața pământească. Se renunță iremediabil la ceea ce omul creștin socotește singura și adevărata fericire: veșnicia de dincolo de moarte... Atâta vreme cât Garda de Fier este decimată, Căpitanul și alți camarazi de-ai noștri în pericol de a urma calea lui Ciometi, Niță Constantin, Virgil Teodorescu și ceilalți asasinați, atât timp cât, pentru un blid de linte, se pune în cumpănă independența noastră economică și politică, noi nu ne mai considerăm legați de ordinul Căpitanului de a nu răspunde la provocările tiranilor. Iar dacă Legiunea caută biruința numai prin jertfele oamenilor ei și nu și cu prețul pierderii mântuirii personale a unora dintre oamenii ei, atunci păcatul să fie numai al nostru, în afara

Legiunii...

Discuția din casa de pe strada Gutenberg se termină târziu. Preotul Ilie Imbrescu, ca și gazda și Virgil Ionescu n-au reușit să convingă pe cei trei „complotiști” că Mișcarea Legionară, conducerea ei, nu renunță la ideea că problemele politice, chiar și cele mai anevoioase, nu-și găsesc soluționarea numai, neapărat, prin lichidarea adversarilor politici.

Pe marginea celor întâmplute atunci (mărturisirile generalului Cantacuzino și ale parohului bisericii Sf. Ilie Gorgani corespund întru totul realității), patru decenii mai târziu, cronicarii staliniști vor face „istorie” în spiritul sicofantismului dialectic marxist, scriind următoarele:

„... coechipierii morții, întruniți în casa generalului Zizi Cantacuzino, perfectează planul de bătaie, fiind binecuvântați de un preot legionar, care oficiază o slujbă religioasă și-i împărtășește pentru ca *«Domnul să-i ajute în acțiune»*...” (vezi „Garda de Fier - organizație teroristă de tip fascist”, pag. 103).

În noaptea aceea de 17 decembrie 1933, generalul din neamul Cantacuzinilor nu avu somn. Îl uluise nu atât ceea ce se pregătea să se întâmple, cât mai ales curajul și luciditatea celor trei „conspiratori”. „În preajma acestor tineri ce nu mai aparțineau lor - va recunoaște el ceva mai apoi - aveam impresia că mă târâi ca o rămă într-o mocirlă de incertitudini. Neputința pentru a înțelege problema prin pizma ireversibilului mă făcu să constat că toată vitejia mea de pe front, cu toate zorzoanele unor decorații primite au valoarea unui singur moment. Și acela cu o relativă expresie a eroismului adevărat”.

Pe masa de lucru a generalului cineva lăsase un ziar: **Porunca Vremii** din 17 decembrie. Ziarul îl avea ca director și fondator pe Ilie Rădulescu.

Atitudinea ziarului era naționalistă, antisemită, cu simpatii pentru național - socialismul german. În politica internă

jongla între ideile lui Goga - Cuza și legionarism. Deși printre redactori și colaboratorii de frunte ai Poruncii Vremii figurau multe nume de prieteni ai Gărzii de Fier, ca: dr. Nicolae Rusu, Prundeni, poetul Vasile Militaru, N. Crevedia ș.a., totuși Căpitanul nu recomandase legionarilor citirea obligatorie a acestui cotidian, așa cum o făcuse cu ziarul Cuvântul lui Nae Ionescu. Motivul era că ziarul lui Ilie Rădulescu făcea uneori prea multă risipă de „antisemitisme” - **lucru ce-l obliga pe șeful Legiunii să manifesteze o anumită rezervă, o oarecare reproșare.**

În numărul ziarului lăsat pe masa din biroul generalului se putea citi două fraze: „*Lovitura dată de guvern mișcării naționaliste, prin dizolvarea „Gărzii de Fier” a produs indignare...*” „*Protestând cu indignare... păstrăm credința că în foarte scurtă vreme conștiința se va răzbuna*”.

A doua zi, într-o luni, generalul Cantacuzino - Grănicerul se apucă de scris. Scrisoarea era adresată lui I. G. Duca personal și o scrisese în calitate de „șef” legionar și în aceea de rudă a primului ministru. Scrisă cam în același sens, ca și conținutul scrisorii lui Corneliu Codreanu. Misiva generalului nu conținea nici o frază care să semene a amenințări cu moartea. Ci spunea foarte simplu lucrurilor pe nume, „*exprimându-și îngrijorarea că dacă autoritățile guvernamentale continuă, samavolniciile împotriva legionarilor și nu se iau măsuri urgente de a intra în legalitate s-ar putea ca viața primului ministru să fie amenințată. „Sunt mii de fanatici în Legiune care, în astfel de împrejurări, să nu poată fi opriți a comite acte de nebunie*”.

Judecând lucrurile după relatările din ultimele pagini, cititorul ar putea fi ispitit să creadă că vina lui I. G. Duca în această dramă sângeroasă n-a fost alta decât aceea de a fi îndeplinit, în perioada de care ne ocupăm, ingrata funcție de

succesor al Brătenilor la președenția Partidului național-liberal.

Unii chiar, citind mai atent - și printre rânduri, declarațiile de ultimă oră ale Nadiei I. G. Duca pot înțelege că „domnul președinte” (așa îi spuneau țărani din Măldăreștii Olteniei) sau „conul Jenică” (după cum i se adresau prietenii) devenise o simplă victimă vinovată a unor șmecheri, a unor escroci, silit fiind să ajungă o biată sculă în mâinile celui mai sumbru destin; să știe că greșește dar să nu fie capabil a face altfel...

Un prim ministru care spune mânios, abătut, frământat: „*Nu pot lucra cu escrocii!*” și continuă să lucreze cu ei și continuă să-i deteste, un șef de mare partid, partid istoric, care acceptă să guverneze țara cu condiția să distrugă un alt partid politic, la dorința unor cercuri străine de țară, și se resemnează gândind că nu poate face altfel, că e singura condiție care i s-a pus și a primit-o, un politician care își dă seama bine că fapta lui de prim ministru se va termina cu sânge, dar nu se oprește, nu repară, ci continuă a greși, continuă a îndeplini condiția primită, zicând: „*Dacă vor să mă aibă, mă vor avea, nu poate nimeni să mă scape*”, un asemenea om, în împrejurările de atunci, ca de altfel în orice împrejurări, merita (nu să fie ucis) ci să i se înalțe un „monument” al incapacității de a dezlega lucrurile.

Da, m-am exprimat foarte corect, merita să i se ridice un grandios monument de aduceri aminte...

Dar, pentru ca ironia să atingă culmea culmelor, iar absurdul în politică să arate, în toată goliciunea, jocul sterp al ambițiilor și dogoritoarea patimă politicianistă de a stăpâni, un monument pe care să stea scris patru cuvinte, numai patru. un simbol politic, lozinca liberalilor, sfântă deviză de luptă a Brătenilor: „*Numai prin noi înșine!*”

Dacă legionarii ar fi știut atunci starea sufletească prin care trecea prigonitorul lor, că este victima, o biată victimă a propriilor sale slăbiciuni omenești, că este bântuit de

incertitudini, de coșmaruri și temere, ca prizonier al propriilor sale sentimente, că nimeni nu-l mai poate scăpa, sunt sigur că ar fi zis: „*Duca e un laș. Un mișel. Dar un mișel fricos. Cu fricoșii nu ne războim... Asemenea specimene de oameni politici merită, cel mult, compasiunea noastră. E fără sens să facem noi păcate spre a-l sili pe el să greșească mai puțin sau să nu greșească...*”

Și, am convingerea fermă, pentru Garda de Fier, chiar dizolvată fiind, I. G. Duca n-ar fi fost „*călăul Duca*”, legionarii nu s-ar fi constituit în echipe de pedepsire și „*atentatul de la Sinaia*” n-ar fi avut loc.

În realitate însă există o enormă deosebire între primul ministru Duca din 1933 și I. G. Duca „*asasinat*” de legionari, descris în cronicile marxiste de astăzi, după mărturii și documente ambigue.

Contemporanii acelor vremuri, în deosebi cei care au trecut prin primul botez de sânge al Golgotei legionare de atunci, n-au uitat cum a fost. Își amintesc bine furia cu care autoritățile „*duciste*” au înțeles să anatemizeze activitatea legionarilor în campania electorală. Își amintesc abuzurile, samavolniciile organelor așa-zise de „*ordine*”. Arestările, procesele înscenate, excluderile din școli, perchezițiile, bătăile, trimiterile la urmă, ura și hula acestor organe. Dar ceea ce n-au uitat contemporanii acelor vremuri de restriște pentru legionari - și ceea ce constituie gravul act de acuzație împotriva lui I. G. Duca - sunt primii martiri ai Legiunii.

Incontestabil I. G. Duca a avut și însușiri remarcabile, om de cultură, cu exponent al unor teorii liberale și democratice învățate de la marele Ionel Brătianu, dar, din nefericire pentru orice om de bună-credință, nu se va putea vorbi niciodată despre meritele lui Duca fără a se spune că la îndemnul său de prim-ministru au fost asasinați în mod barbar primii cinci martiri legionari: studentul Virgil Teodorescu lipind un manifest electoral, iar muncitorul Constantin Niță, la Iași, pentru aruncarea

unei pâini studenților asediați în căminul lor.

Această poveste tristă începută de organele duciste și sfârșită pe peronul unei gări se cuvine să fie cunoscută în amănunțime, ceea ce vom face în paginile ce urmează.

La Cernăuți, în capitala Bucovinei, majoritatea șefilor legionari sunt arestați și depuși la închisoarea militară a orașului. Printre cei arestați se află: profesorii Traian Brăileanu, Topa, Leon Topa, avocatul Suceveanu, dr. Ionel Turcanu, George Macrin, Măgură Victor și Ionel; din centrul universitar: Filon Lanric, șeful studenților cernăuțeni, Vasile Posteuca, Gligor, Dumitru Străchinaru, proaspătul reorganizator al Arcășiilor bucovinene, Liviu Rusu, Mircea Streinul, Roșca, Vitencu, Popovici și alții.

În penitenciarul Suceava sunt depuși peste 100 de legionari, majoritatea țărani de prin comunele învecinate. Printre liderii organizației județene se găseau: Bucur Oriendovici, avocatul Octavian Cerchez, profesorii Gavriil Ionescu și I. Pavelescu, Nimigeanu, dr. Strugariu, Hagbotă Matei, etc.

Ar fi un lucru enorm de greu să încerc a trece în revistă numele tuturor capilor legionari din țară arestați de gealații lui Duca. Se știe că arestări de felul celor executate la Iași, la Câmpulung, la Cernăuți și Suceava au avut loc în toate orașele și județele țării. De asemenea se știe că la începutul anului 1934, efectivul Gărzii de Fier se compunea din peste 60.000 de membri, socotindu-i numai pe cei ce activau în cuiburi și plăteau regulat cotizațiile săptămânale. Iar numărul total al legionarilor trecuți în acea perioadă prin închisorile „apărătorilor” democrației românești depășea cifra de 10.000.

Și la București, arestările luaseră proporții îngrijorătoare. Fortul 13 Jilava, din centura de fortărețe, destinate cândva să apere Capitala, devenise prima mare **universitate legionară**.

Iorga nota, în continuare, în memoriile sale:

„Între cei arestați: generalul Cantacuzino, care dădea «ordine» ca înlocuitor al «căpitanului» ascuns; bătrânul Zelea, care se întorcea cu un plan de bătaie din Alba Iulia pretinde că «nu știe, nu e fiu-său și nici nu-l interesează»”.

În afară de generalul Cantacuzino și prof. Ion Zelea Codreanu, în București mai sunt ridicați de la domiciliile lor și depuși la Jilava: prof. Dragoș Protopopescu și M. Polihroniade de la ziarul *Calendarul*, Stelescu, publicistul Ion Diaconescu de la *Universul*, avocatul Traian Cotigă, dr. Vasile Noveanu, Papanace Constantin, Ion Nicolau, Șerban Micoloveanu, Iovin, Gh. Racoveanu de la ziarul *Cuvântul*, Medrea Al. Constant, prof. Univ. Grigore Cristescu, Furdui, Vladimir Dumitrescu ș.a.

Tot cam atunci, sub învinuirea că au „incitat” pe gardiști la asasinarea lui Duca, are loc arestarea profesorului Nichifor Crainic, directorul ziarului „*Calendarul*” și al revistei *Gândirea* și a lui Nae Ionescu, directorul „*Cuvântului*”, cunoscut ca prietenul de familie al regelui.

Despre arestarea profesorului Nae Ionescu, C. Argetoianu redă în *Memorii* o convorbire avută cu fruntașul liberal Guță Tătărăscu, de la care află că „și Nae este luat în cercetare și învinuit că prin articolele sale a încurajat Garda de Fier pe calea violențelor - ba chiar că a fost amestecat în pregătirea atentatului, dar că dânsul (Guță Tătărăscu) nu crede”, memorialistul făcând următoarea observație insinuantă:

„Când am aflat, la 26 ianuarie, că Nae a fost arestat, mi-am făcut cruce. Nu-mi venea să cred că fără nici o dovadă de culpabilitate regele «lăsase» pe bunul său «tată Nae», pe confidentul politic din ceasurile grele, pe animatorul cercului de familie, alături de Duduia, de Puiu, de Felix, de Aristucheles și de alți seniori de viță nobilă...”

Este adevărat că profesorul Nae Ionescu fusese, în anumite împrejurări, un sfătuitor politic al lui Carol II.

Toți cei care l-au cunoscut în perioada aceea pe conferențiarul de logică al Facultății de litere și Filozofie din București - și vor să fie obiectivi, să dea Cezarului ce e al Cezarului și lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu - și au urmărit în de aproape ascensiunea sa pe plan pedagogic în cadrul învățământului universitar, activitatea sa ziaristică, precum și poziția sa în filozofia românească, trebuie să recunoască, să fie de acord că Nae Ionescu reprezenta, prin școala creată de el, revirimentul de atracție nu numai ca orientare nouă, de substanță în gândirea românească postbelică, ci și ca o mare și revoluționară speranță politică.

Toate formațiunile politice din țară - vorbesc de grupările mai importante, - îl suprasolicitau, îi căutau adeziunea, ar fi dorit să-l știe printre sprijinitori. Cred că nu exista șef de partid în acea vreme - începând cu Maniu și Gh. Brătianu și sfârșind cu Goga și A. C. Cuza -, care să nu fi încercat a-l câștiga să-l aibă sfătuitor politic pe acest „vrăjitor”, „jongler al ideilor”, „forță superioară europeană”, „tactician politic al anarhiei” (Expresiile între ghilimele aparțin cronicarilor marxiști de astăzi).

De asemenea, e un lucru știut că regele Carol al II-lea s-a dovedit a fi înzestrat cu o inteligență remarcabilă. Diabolic de remarcabilă.

Deși C. Argetoianu, sfătuitorul cel mai cinic al regelui, ni-l descrie în unele din însemnările sale ca pe „un nenorocit veleitar și în politică un cârpaci”, deși într-o broșură a P.C.R.-ului din 1940, propaganda comunistă, pe bună dreptate, ni-l înfățișează drept un rege jefuitor, obișnuit cu petreceri și desfrâu, înconjurat de „oamenii cei mai josnici, cei mai stricați, care sunt gata oricând să-i satisfacă toate poftele și pornirile vicioase”, totuși trebuie să recunoaștem că a avut o inteligență pe cât de diabolică pe atât de remarcabilă. Alegerea ca „sfetnici” a unor „oameni” ca N. Iorga, Armand Călinescu, Franasovici, Victor Iamandi, Moruzov, Gavrilă Marinescu, Urdăreanu, este o dovadă în plus că

în lupta sa împotriva Gărzii de Fier, inteligența sa regală n-avea prea multe cusururi.

Printre „aleșii” carolingieni, desigur a figurat un timp și „tata Nae”. Până când profesorul de logică, dascălul principelui Mihai, s-a convins, ca și Iuliu Maniu, Corneliu Zelea Codreanu și Gh. Brătianu, că regele speranțelor românești este un simplu aventurier, subjugat de metresa sa, Elena Wolf Lupescu, și care nu se poate lepăda de nefasta ei influență.

În acest fel, Nae Ionescu părăsește cercul de familie al lui Carol și devine - după referatele „istoricilor” staliniști - **capul, teoreticianul Gărzii de Fier.**

Adică, renunță la toate avantajele, marele apanaje, pe care i le oferea prietenia cu regele, cu Duduia, cu seniorii de viță nobilă de la curtea regală și se alătură unei mișcări care, acum, pentru a treia oară, era pusă la zidul nimicirii. Anume: face exact invers de cum făcuse în ultimul timp I. G. Duca și cum vor face mai târziu Iorga, Armand Călinescu et. comp. În câineasca lor luptă pentru locul de onoare.

În asemenea condiții era foarte firesc ca regele să fi „lăsat” ca bunul său „tată Nae” să fie arestat fără nici o dovadă de culpabilitate și depus la Jilava.

Dar, așa cum am specificat mai sus, de data aceasta - ca prin minune - masivele arestări de legionari, perchezițiile, sigilările, toate se desfășurau după un plan bine conceput, însă nu fără violențe.

Ba mai mult, pe lângă panica creată la cele mai înalte nivele - dacă e să dăm crezare spuselor lui Argetoianu - și Dinu Brătianu „*vrea destindere și cu Garda de Fier...*” Iar noul prim ministru încerca să demonstreze că nu-i capabil să comită erorile politice ale predecesorului său.

În această perioadă e bine să luăm cunoștință din nou, de spusele lui C. Argetoianu, care scot în evidență totala incapacitate a „doftorului” Angelescu de a face față experimentelor.

„În consiliile de miniștri - scrie memorialistul - care au avut loc duminică și luni orice măsură mai drastică propusă de unul sau altul era imediat înlăturată de către președintele consiliului, care murea de frica oricărei răspunderi. Refuza pe rând toate măsurile celorlalți, dar nu avea, el, nici una de propus. La toate, nu răspundea decât cu un: «E prăpăd, mă, e prăpăd!» și cu un: «**Stai, domnule, să mai vedem!**». În guvern domnea anarhia și frica...”

Dar frica și anarhia domneau nu numai în guvern. Ci și mai sus de guvern. Printre cei ce patronaseră crimele guvernului și fuseseră inspiratorii acestor crime odioase.

„Uciderea lui (Duca) - cităm tot din însemnările lui Argetoianu - aruncase spaima în guvern, la palat și mai ales în camarilă. Fiecare se credea osândit, socotea că doborârea lui Duca fusese numai un început și tremura pentru pielea lui. Sfidătoarea atitudine a asasinilor întărise și mai mult pe acești oameni cu suflet de iepure în credința că există în sertarele legionarilor un plan de masacru general. Imaginația începuse să lucreze și atmosfera de lașitate generală ce domnește la noi se povesteau fel de fel, asupra **«batalioanelor morții»** și a isprăvilor sale... **«in futurum»** (în viitor - n.n.). Doftorul Angelescu [...], miniștrii nu mai ieșeau din casă, iar vedetele camarilei intrase în gaură de șarpe [...] Wieder trăsesse zăvorul; Puiu Dumitrescu amuțise, Lupeasca pusesse să se răspândească zvonul că e în străinătate. Regele tremura”.

În ziua de 2 ianuarie 1934 (într-o marți; zi cu mult soare, dar soare cu dinți) avu loc înmormântarea fostului prim-ministru.

Ziarul „Adevărul”, pe linia tradițională a fițuicilor din Sărindar, anunța că peste 400.000 de cetățeni au venit în funebru pelerinaj pentru a aduce un ultim omagiu „marelui” I. G. Duca, neuitând să menționeze că „**execrabilul asasinat, a cărui victimă a fost primul ministru, a produs o profundă consternare în rândurile tuturor categoriilor sociale din România**”.

Cât de profundă a fost „*consternarea*” ce s-a produs în rândurile conducerii partidului de la putere și a membrilor cabinetului liberal. O consternare care semăna mai curând cu ceea ce Eminescu, vorbind tot despre liberali numea „*spirit de gașcă*” sau cu acel „*danț al șmecherilor*” descris de Argetoianu în Memorii.

E bine de știut că chiar în ziua înmormântării, la insistențele Dăduii, ale lui Puiu Dumitrescu și Felix Wieder, regele, deprimat, „*dezorientat*”, anesteziat, voind să schimbe firma și cât de repede, căci pândeau asasinatele (extragem din aceleași memorii), hotărî să înlocuiască pe dr. C. Angelescu, cu Franasovici pe cate și regele și camarila, îl socoteau destul de umil și de „*deștept*” ca să execute orice poruncă primită de la „*stăpânire*”...

Decretul de numire fusese semnat și vestea se auzi. Argetoianu spune că oricât de secret a vrut să fie complotul, câțiva inițiați au aflat și efectul fu îngrozitor, că nimeni din partid (P.N.L.) n-a fost de acord cu numirea „*escrocului*”. (Escrocul era Richard franasovici - a zis Argetoianu).

Ca urmare și funeraliile lui I. G. Duca se desfășurară nu numai „*într-o atmosferă de dramă*” - așa cum ni le prezentă autorul Memoriilor, ci și într-o ambianță de comedie bufă, de absurditate, de melodramă politică foarte greu de înțeles în lumea legionarilor.

Atmosfera de dramă se desprinsese din teama „*masacrului general*” de frica isprăvilor ... „*în futurum*” ale „*batalionului morții*”. Acum „*echipele morții*” luaseră proporțiile unor „*batalioane ale morții*”.

„*În ziua înmormântării* - ne informează Argetoianu - *miniștrii s-au dus la ateneu ca și cum ar fi ieșit din tranșee, la atac. Regele a anunțat că vine, apoi că nu vine, în fine iar că vine... Toți erau convinși că o bombă îi va curăța pe toți! Până și locul unde urma să se desfășoare ceremonia nu a fost fixată decât*

în ultimul moment și abia a putut să se hotărască guvernul între ateneu și biserica Sf. Gheorghe! În fine, în cele din urmă, s-a hotărât ateneul - și s-a mai hotărât ca regele să nu vină. Am aflat cu toții și cu un supliment de întristare, că maiestatea sa era gripată și că regreta din suflet că nu putea aduce un ultim salut credinciosului său prim sfetnic...

Ironia din cuvintele memorialistului e transparentă. Dar ea arăta foarte clar - folosim expresii din Jurnalul lui N. D. Cocea - „*viermăraia care colcăia la picioarele tronului*”. Arată cum știa Carol II să răsplătească jertfele sfetnicilor săi puși să moară pentru interesele meschine ale unor jefuitori ce nu aveau nimic sfânt: nici Dumnezeu, nici patrie, nici conștiință, nici morală. Nimic.

Când a căzut I. G. Duca, cu mare greutate regele a acceptat ca trupul neînsuflețit al „*curajosului*” său sfetnic să fie așezat provizoriu într-o sală de jos a castelului Peleş, lângă camerele servitorilor. Un alt loc pentru primul ministru al țării nu se putea găsi după o moarte atât de tragică. Nici nu s-a dus să-l vadă, nici n-a trimis o floare.

Toate acestea erau semnele unei mari drame. Țara lui Carol Îngăduitorul și al nefericitului Ferdinand cel Loial, țara Brătienilor de ieri și a Kogălnicenilor ajunsese țara de jaf, de rușine, de izbeliște, a unor satrapi, a unor hidoase pocituri, iar oamenii noștri politici paiațele maiestății sale.

Iată drama. Iată pentru ce „*idealuri*” murise iubitorul de flori din Măldăreștii Olteniei.

Dar atmosfera de dramă de la funeraliile lui Duca s-a desfășurat - după cum spuneau - și într-o ambianță absurdă de comedie bufă, pe care Argetoianu o descrie astfel:

„*Ziua de marți (ziua înmormântării - n.n.) s-a negociat, s-a rugat, s-a amenințat printre fruntașii partidului «opuși celor bătrâni»*. Angelescu mi-a povestit trei zile mai târziu că a mers de la ateneu la Bellu, după carul mortuar, alături de Dinu Brătianu

și că simțea în spatele lui o forfoteală inexplicabilă; Inculeț, Franasovici, Tătărăscu mergeau din om în om și șușoteau la urechea fiecăruia și gesticulau ca la club. Angelescu era indignat de această atitudine pentru respectuoasă față de mortul pe care-l duceau la ultima locuință...

Începuse danțul șmecherilor. Pentru ca drama morții lui I. G. Duca să aibă și aspecte melodramatice. Iar cumplita sa jertfă să se asemuiască, în final cu cea mai absurdă sinucidere politică.

În ziua de 5 ianuarie 1934, după șase zile și după șase nopți de panică, de groază, de șușoteli, de „aranjamente” în budoarul Roșcatei, de „răfuieli” și noi „replieri” pe fundamentul de luptă al P.N.L., regele semnează un decret regal. Un nou decret prin care R. Franasovici este înlocuit cu Gheorghe Tătărăscu.

De aici, pe cenușa lui I. G. Duca și peste „condițiile” lui, cu Dinu Brătianu președinte al Partidului național-liberal, cu un guvern condus de Guță Tătărăscu și plăcut regelui începe în politica românească interbelică o perioadă nouă: perioada guvernării liberale de patru ani, până la 28 decembrie 1937.

Va fi perioada în care, profitându-se de stabilitatea politică, de anumite libertăți democratice, Mișcarea Legionară va cunoaște o ascensiune, căreia - pe drept cuvânt - i se va spune „fenomenul legionar”. Ceea ce îl va face pe Carol să încerce în câteva rânduri, fără succes, o apropiere de legionari. Sau - cum susținea Argetoianu - regele va încerca „să facă din Gardă o organizație cu care să îndrepte greșelile politicienilor și să despoliticianizeze țara...”

Dar va fi și perioadă în care, neputându-se reuși ca Corneliu Codreanu să fie adus „la matca regelui”, guvernarea lui Tătărăscu - cităm din istoria României în date, pag. 355 - (până la 28 dec. 1937) netezește drumul către instaurarea dictaturii personale a regelui Carol al II-lea.

Oricum, Mișcarea Legionară putea încheia un bilanț: 7 ani de la întemeiere; pornită la drum cu cinci tineri îngroziți de

propria lor sărăcie; în ultimii trei ani - trei dizolvări cu nenumărate asupriri, samavolnicii; cu un bilanț, cu mii de arestări, cu procese înscenate, cu morți și răniți.

Un bilanț dureros, plin de nedreptăți, trist, care arăta Golgota unui tineret, idealurile lui, păcatele și virtuțile lui, într-o luptă de idei, într-o temerară dorință de a învinge răul de oriunde.

Despre un astfel de bilanț dureros, ne încumetăm a spune că numai comuniștii mai aveau dreptul să vorbească atunci într-un fel redus.

Propaganda din zilele noastre, însă, a cronicarilor marxiști - mai mult demagogie stalinistă decât propagandă - va fi mai mincinoasă, mai arbitrară ca vorbăria goală a asupritorilor de ieri ai legionarilor. E propaganda care, în linii istorice, trădează nu tăria, nu dreptatea, nu puterea. Nici cumințenia. Ci țeaua credință, ineptia și marea slăbiciune a comunismului.

Câteva asemenea probe de demagogie stalinistă se cuvine a fi știute.

„Între anii 1930 și 1937 - citim în istoria R.P.R. -, Mișcarea Legionară a avut mână liberă în țară. **«Legea apărării statului»**, destinată combaterii **«Gărzii»** n-a fost aplicată împotriva legionarilor...”, „**«Garda de Fier»** se bucură de sprijinul guvernelor burghezo-moșierești, de sprijinul lui Carol al II-lea și al marilor industriași și moșieri, care cu ajutorul ei căutau să distrugă P.C.R....”

Mai complet, dar și mai inconsecvent în idei, se va pronunța „teoreticianul” P.C.R.-ului, Miron Constantinescu.

Concluziile sale, exprimate de la tribuna Academiei de științe sociale și politice, nu sunt „științifice” numai prin neadevărul spus, ci și prin faptul că „doctrinarul” pecerist vrea să-și convingă cititorii că sensul cuvântului „conflict” este sinonim cu înțelesul verbelor „a manevra” și „a folosi”.

„Trebuie să subliniem faptul că timp îndelungat (1930-1937) - conchide „președintele” Academiei respective - Carol al

II-lea a manevrat Garda de Fier, s-a folosit de Corneliu Codreanu și adepții săi în propriile sale scopuri [...].

Pe lângă faptul că aceste două grupări politice reprezentau diferite cercuri economice și sociale, regele apărând unele interese ale capitalului englez și francez într-o anumită perioadă, pe lângă faptul că pe plan politic extern reprezentau orientări diferite, trebuie ținut seama și de faptul că regele Carol al II-lea vedea în Codreanu un concurent periculos și care avea o oarecare bază socială de influență.

De aceea conflictul dintre Carol al II-lea și Zelinski - Codreanu (sic) care era mai mult latent în perioada 1930-1933, a devenit tot mai virulent în perioada 1934-1937, pentru ca să ia forme violente de represiune sângeroasă în perioada 1938-1940. (Sublinierile scot în evidență inconsecvența).

Dar mai „științific” decât „doctrinarul” numărul unu se vor exprima autorii cărții „*Garda de Fier - organizație teroristă de tip fascist*”.

„Legăturile lui Carol al II-lea cu căpeteniile legionare - scriu aceștia la pagina 125 -, precum și cele ale unor membri ai camarilei, printre care Gabriel Marinescu, prefectul poliției, au devenit, după asasinarea lui I. G. Duca, tot mai strânse...”

Atât de „strânse”, încât în toamna anului 1938, din ordinul lui Carol al II-lea, căpeteniile legionare (Corneliu Z. Codreanu, nicadorii și decemvirii) sunt asasinate; **executantul ordinului: Gabriel Marinescu.**

Încă o probă de demagogie stalinistă:

În februarie 1934, în oficiosul Cominternului „*Kommunisteskiei internațional*” din Moscova, vorbind despre „cazul Duca”, liderul comunist român Lucrețiu Pătrășcanu scria:

„... se poate afirma, cu certitudine, că asasinarea lui Duca s-a comis nu fără sprijinul cercurilor apropiate regelui.

Dar asasinarea lui Duca seamănă, de asemenea, și cu o provocare Capitalul financiar, în frunte cu Carol, s-a folosit de acest

asasinat ca motiv pentru introducerea stării de asediu în vederea accelerării fascizării [...]. Sub pretextul luptei contra fascismului, burghezia românească promovează acum fascismul pe calea stării de asediu. Starea de asediu nu a fost introdusă împotriva fascismului, ci împotriva maselor revoltate, împotriva mișcării revoluționare în creștere... "

Nu vom face nici un comentariu pe marginea acestor „probe” de demagogie stalinistă. Doar în ceea ce privește afirmația că uciderea lui Duca s-ar fi comis cu știrea regelui și cu sprijinul cercurilor apropiate regelui este nevoie de un răspuns prin următoarea întrebare:

Dacă regele și camarila au organizat și patronat atentatul cum de spaima, groaza, impresia că urmează un masacru general, i-au bântuit pe acești oameni atât de înspăimântător, încât nu s-au putut abține de a nu se preta să fie „eroii” unor scene de panică ridicolă, ca cele descrise de C. Argetoianu?

Întrebări se pot pune multe. De asemenea și răspunsuri se pot da.

Dar problema care se află în atenția noastră acum, este de a coborî în adâncul conștiinței, la judecata istoriei, pentru a stabili răspunderea dramei de atunci. Este absolut necesar, în încheierea capitolului de față, bazat pe expunerea făcută în temeiul evenimentelor petrecute, să rezumăm, să comparăm, să învinuim, să asumăm răspunderi și să recunoaștem păcatul, în așa fel ca cititorul să aibă posibilitatea a cunoaște adevărul.

Iar istoricii de mâine să nu mai facă dialectica marxistă...

NICADORII

CONDUCEREA MIȘCĂRII NU REUȘEȘTE SĂ ÎMPIEDICE ASASINATUL

Vestea mărtirajului și morții lui Sterie Ciumeti n-a putut fi zugrumată. A doua zi a știut-o Bucureștii, apoi țara întreagă. Presa românească a scris despre ea și a înfierat-o ca pe ultima expresie a barbariei.

Au aflat-o și legionarii. Chiar și cei din închisori și lagăre.

Corneliu Codreanu, după lungi discuții cu generalul Cantacuzino (era de față și colonelul Zăvoianu) s-a hotărât să scrie din nou guvernului. Prima scrisoare o scrisese cu ocazia dizolvării Gărzii de Fier. Prin ea Căpitanul înfierase Jurnalul Consiliului de Miniștri din 10 decembrie, socotindu-l anticonstituțional și periculos pentru ordinea publică. Iar măsurile polițienești ale lui Gavrilă Marinescu demascându-le ca adevărate atrocități, pentru care făcea răspunzător întregul guvern, dar în special pe Duca, pe Titulescu și pe cei ce le executau ordinele.

Dacă prima scrisoare putea fi luată drept ca o amenințare, ca un avertisment adresat cabinetului liberal, scrisoarea scrisă după asasinarea lui Sterie Ciumeti și Niță Constantin părea un semnal de alarmă. Un dramatic semnal, ultimul, care venea să preîntâmpine o mare tragedie.

Nu-mi amintesc să fi citit cândva această scrisoare. Nici nu știu dacă a fost sau nu publicată vreodată.

Dar, câteva luni mai târziu, în vara anului următor (1934), am luat cunoștință de ea în tabăra de pe muntele Rarău. Chiar din gura Căpitanului.

Consider acest document de o importanță inestimabilă în

cunoașterea exactă a celor întâmplate atunci. Poate este singurul act scris prin care se poate constata că propagandiștii și cronicarii peceriști de astăzi comit, în această dramă nedorită de legionari, cel mai marxist sacrilegiu la adresa adevărului istoric, când susțin că „din umbra tăinuitelor și sigurelor adăposturi, Codreanu păstra legătura cu generalul Cantacuzino, perfectând planul de acțiune pentru uciderea primului ministru”.

De aceea, cu ajutorul „însemnărilor fugare” din tabără, voi încerca să reconstitui măcar ideile de bază, cele mai semnificative, din această a doua scrisoare trimisă de Căpitan guvernului Duca.

„L-a cutremurat (pe Codreanu), reproduc din „însemnări”, l-a îngrozit vestea morții năpraznice a celor doi legionari uciși. Pe Sterie Ciumeti ni l-a descris ca pe un titan al corectitudinii, un mare caracter, o mare speranță a Legiunii, adăugând textual: *«Dacă aș fi știut că viața lui Sterie Ciumeti e primejduită pentru că asupritorii voiau viața mea, n-aș fi întârziat nici o clipă să-l salvez»*. Pe Niță Constantin (*«copilul»* lui Moș Panait) îl cunoștea de la Iași. Amândoi însă căzuse pentru Legiune, erau martirii Legiunii; Sterie Ciumeti murind ca să salveze viața Căpitanului, Niță Constantin aruncând o pâine. Două jertfe ce întruchipează, în modul cel mai semnificativ, esența luptei legionare. În acea atmosferă de durere, de revoltă, de îngrijorare pentru ceea ce ar putea să urmeze - ne-a explicat Căpitanul - am scris guvernatorilor. Îl imploram pe I. G. Duca să oprească măcelul. Să ne dizolve ca organizație politică, dacă am nesocotit legile să ne ia libertatea, dar să nu ne asasineze. Pentru că orice rană se poate

vindeca. Uiți și ierți abuzul, nedreptatea, suferințele. Morții însă nu se pot uita. Și într-o oaste ca a noastră, legionară, sunt destui fanatici care să răzbune pe morți... Arătam primului ministru situația existentă atunci în Mișcarea Legionară: eu hăituit ca o fiară, deci în imposibilitatea de a controla activitatea legionarilor nearestați, majoritatea conducerii Gărzii de Fier în închisoare, deci și acestor șefi legionari li se luase dreptul, puțină libertate de a supraveghea, activitatea subalternilor lor. O armată de luptători, poate fi ea cea mai disciplinată, o legiune romană, când se trezește în fața unor acte de violență care i-ar periclita viața, într-o situație disperată e în stare să comită orice abatere de la legile războiului pentru a supraviețui. Mai ales dacă a rămas și fără conducători. Eu, în campania electorală - ne-a spus Căpitanul în continuare - în repetate rânduri ordonasem: *«legionarii nu provoacă, nu răspund la provocări»*. Acum, când Garda de Fier se găsea în poziția de *«dizolvată»*, de *«ilegală»*, legionarii nearestați terorizați de autorități și hăituiți ca și mine, puteau spune: *«dispozițiile Căpitanului au căzut, nu ne mai obligă. Deci ne apărăm!»*. Ceea ce din nefericire și pentru liberali și pentru noi, s-a și întâmplat..."

Dar deznădăjduitul semnal de alarmă al lui Corneliu Codreanu nu l-a impresionat pe primul ministru al țării. Samavolniciile au continuat, arestările s-au intensificat. Cu ultimul lot au fost „ridicați” de la domiciliile lor încă o serie de lideri legionari: Ionel Moța, inginerul Clime, avocatul Radu Mironovici, farmacistul Vasile Iasinschi (de la Rădăuți), avocatul Traian Cotigă, Horia Sima la Hațeg.

Tot mai insistent se vorbea despre pregătirea marelui proces contra Gărzii de Fier...

Cam prin aceleași situații trecură și celelalte echipe: Baia, Covurlui, Bacău. Peste tot arestări, bătăi, procese. Planul guvernanților era, mai ales, să scoată garda de Fier din campania electorală, să-și „furnizeze” probe pentru justificarea dizolvării ei și s-o reducă la tăcere.

Dacă prin masivele arestări - expresia aparține autorului cărții citate - s-a reușit scoaterea legionarilor din competiția electorală, odată cu anumite probe obținute pentru justificarea măsurilor ulterioare, nu același lucru se poate spune despre reducerea la tăcere a gardiștilor.

Pentru că măsurile de „ordine” guvernamentale, samavolniciile autorităților și dorința legionarilor din echipe de a nu răspunde la provocări inflamare și mai „teribil” atmosfera Iașului.

Deci evenimente asemănătoare aveau loc pe tot cuprinsul țării, pretutindeni violențele împotriva opoziției, și cu precădere contra legionarilor, constituind „democratismul” aparatului represiv de stat, și ele ar putea fi notate în multe volume, totuși vom continua să ne ocupăm de acele evenimente legate direct de activitatea noastră sau cunoscute de noi, ce s-au desfășurat pe meleagurile de nord ale Moldovei.

Îndată după ce s-a aflat despre ceea ce I. G. Duca numea „măsurile legale” de reducere la tăcere a gardiștilor, studențimea română din Iași, din Cernăuți și din Chișinău a început să manifesteze opoziție contra acestor măsuri arbitrare, violente, sângeroase. De data aceasta cu adevărat nemaintâlnite în politica românească.

La Cernăuți și în Chișinău, datorită în primul rând rectorului Ion Nistor și decanului Facultății de Teologie din capitala Basarabiei, apoi și datorită simțului de răspundere al comandanților militari, care împreună cu conducătorii

Universitari au chibzuit că nu e bine cu măsuri „neadecvate”, să inflameze mai teribil atmosfera politică, „fărădelegile legionarilor” s-au limitat doar la câteva demonstrații studențești de simpatie pentru studenții arestați.

La Iași însă, rectorul Bratu et. comp., cu diferite prilejuri, recomandând studenților să se abțină de la orice manifestare politică sub pretextul că „primejduiesc înseși existența Universității”, s-au dovedit a fi ei înșiși pricina fărădelegilor.

În drama I. G. Duca răspunderea și-au asumat-o Nicadorii. Numai ei.

Mișcarea Legionară, conducerea ei, a făcut tot ce i-a stat în putere să împiedice deznodământul fatal. La proces, Corneliu Codreanu, și ceilalți șefi legionari au dovedit neamestecul lor în organizarea atentatului. și-au exprimat regretul că a trebuit să moară prim-ministrul țării, dar n-au aruncat vina numai pe făptași, ci și pe cei care au fost pricină smintelilor. S-au spus lucrurilor pe numele lor adevărat. Cât se poate de clar și curajos.

Mișcarea Legionară, judecând tragedia de la Sinaia ca act dureros și regretabil, prin sentimentul creștin, pe linia învățaturii Răstignitului Iisus, a deplâns atentatul. L-a deplâns fiindcă murise un om, un român, o speranță. A deplâns moartea omului Duca. așa cum deplânse și moartea celor cinci tineri legionari uciși mișelește din ordinul lui Duca.

În viziunea creștină a legionarilor, deși moartea, jertfa pentru neam era considerată singura condiție a înyierii, totuși moartea în sine, chiar moartea unui dușman, constituia premisa unor adânci păreri de rău.

Iată de ce legionarii au deplâns atentatul. Dar nu l-au condamnat. Nu s-au desolidarizat de atentatori. Nici nu le-au veștejit fapta, socotind-o nesocotită, un act de demență sau cel mai mare rău făcut Mișcării pentru că va da ocazia de a se justifica noi nedreptăți, noi măsuri de represiune și constrângere contra legionarilor - așa cum credea I. C. Frimu despre atentatul lui I. I. C. Brătianu.

Nu. Ci ei, legionarii, parafrazându-l pe marele Eminescu, au spus că I. G. Duca „*nu culege, din nefericire, decât ceea ce a semănat din nou în țara noastră dreaptă și veche...*” (Poetul se referea la I. C. Brătianu cu prilejul atentatului din 1880).

Că I. G. Duca (și oamenii lui) - îl parafrazăm tot pe Eminescu - „*a creat atmosfera în care asemenea fapte sunt posibile, în care autorii lor găsesc o legitimare a scopurilor lor...*”

Numai că deosebirea dintre ceea ce făcuse, ca păcat, Ion C. Brătianu și ceea ce comisese I. G. Duca era tot atât de mare ca și diferența dintre promiscuitatea în care trăiseră Pietraru și băcanul Stoica Alexandrescu și ținuta morală a Nicadorilor. Vina lui Brătianu, ca prim-ministru și șef de partid, constă în răul personal oarecare, discutabil, pe care se presupunea că acesta l-ar fi făcut celor doi atentatori; vinovăția primului ministru Duca este un păcat de moarte, dincolo de orice rău personal, care nici măcar nu-i în măsură să invoce o legitimare aparentă a scopului urmărit pe plan politic.

Se spune că asasinatele politice, în marea lor majoritate, s-au dovedit a fi absurde și inutile, dacă nu crime odioase.

În istoria plină de contraste a țărilor pravoslavnicei Rusii, atentatul împotriva împăratului Paul I, fiul Caterinei a II-a, a rămas o absurditate. Ca și teama inspirată de presupusa sa demență, prin care conspirația de la curtea țarului încercă să justifice asasinatul.

Atentatul de la Saraievo a adus după sine marea catastrofă a primului război mondial.

Absurd și inutil a fost și motivul pentru care Orsini și complicii lui, în intenția de a-l omorî pe Napoleon, au pricinuit moartea atâtor nevinovați. Cu nici un chip, independența Italiei nu se putea obține printr-o canonadă la întâmplare.

Despre absurditatea și inutilitatea atentatului comis de Gorgulov nici nu mai vorbim. Același lucru merită spus și despre uciderea lui Barbu Catargiu.

Dar despre moartea lui I. G. Duca ce putem spune în plus?
Patru luni și 20 de zile după drama de la Sinaia, la 18 mai 1934, succesorii lui Duca, guvernul Tătăărăscu, de comun acord cu regele și camarila palatului, a declarat (prin Titulescu) la Societatea Națiunilor că renunță definitiv la acordul de la Geneva, la planul controlorului străin Rist.

Această măsură, anulând toate condițiile impuse de cămătarii străini și acceptate de Duca, inclusiv condiția dizolvării Gărzii de Fier, scotea în evidență pregnant antionstituționalitatea măsurilor luate de guvernul Duca împotriva legionarilor.

Deci, de teamă, din considerente umanitare sau din motive ascunse.

Adică se recunoștea public că fostul prim-ministru greșise, că a reprima excesele unei mișcări este o atitudine, iar reprimarea mișcării însăși este o alta. Adică se înFiera crimele și samavolniciile patronate de președintele P.N.L. ceea ce, de fapt, nu făcea altceva decât să dea atentatului de la Sinaia o legitimitate politică.

Așa încât, văzut în lumina evenimentelor ulterioare, ca și în lumina faptelor care l-au generat, atentatul Nicadorilor n-a fost nici absurd, nici inutil, ci numai regretabil. Lui I. G. Duca i s-a dat o șansă: posibilitatea de a alege între două soluții. O alternativă pe care n-a avut-o nici Lincoln, nici regele Umberto, nici Barbu Catargiu, nici țarii Paul I și Alexandru II Nicolaevici. și cu atât mai mult n-a avut-o bunul Doumer.

După asasinarea celor cinci legionari, I. G. Duca trebuia să înțeleagă că s-au comis crime odioase, că fiind coarda prea întinsă putea să plesnească. Încă nu era prea târziu să oprească prigoana contra legionarilor; zicând în Sfatul țării, să audă și regele (pe care îl detesta), și Camarila, și cămătarii străini, și escrocii cu care nu putea lucra, și jandarmii, și legionarii, să audă toată lumea: „- *Eu n-am înțeles că folosim omorul ca mijloc de combatere a unor idei socotite de noi drept periculoase pentru democrație. Ideilor trebuie să li se opună arma ideilor. Nu tunul și*

mitralierele. Dacă nu s-a făcut așa, înseamnă că s-a greșit și că suntem nevoiți a intra în legalitate imediat, pedepsind pe toți cei care au comis abuzuri și ilegalități...”

Nu era nevoie să spună mai mult. Nici să pedepsească pe toți cei care comiseseră abuzuri și ilegalități. Ar fi însemnat să pedepsească prea mulți. Era necesar să dispună anchetarea numai a asasinilor implicați în uciderea lui Sterie Ciurmeti și a lui Niță Constantin. Anchetarea lor în cea mai strictă obiectivitate, judecarea și condamnarea lor. Nu cum s-a procedat în procesele intentate legionarilor. Ci într-o deplină legalitate.

Atât trebuia să facă prim-ministrul țării și avem ferma certitudine că echipele constituite pentru pedepsirea „călăului” Duca ar fi renunțat la planurile lor. Drama de la Sinaia n-ar mai fi avut loc. „Conul Jenică” ar fi petrecut noaptea Revelionului în sânul familiei și în compania prietenilor. **Nicadorii** la fel. Iar neamul românesc n-ar fi fost martorul unei mari tragedii pe care Garda de Fier n-a dorit-o și pe care numai I. G. Duca o putea împiedica.

Că lucrurile s-au petrecut altfel; tocmai în aceasta constă absurditatea atentatului.

Nici inutil n-a fost. Renunțarea la înrobitorul plan al bancherilor, procesul ce a urmat cu urmările sale semnificative, apoi perioada de glorie pentru Mișcarea Legionară până în 1938, toate, îmbinate cu revelația a ceea ce s-a numit **fenomenul legionar**, sunt dovezi ce demonstrează că răul înlăturat a fost mult mai mare decât răul pricinuit de atentat.

Așadar, dacă atentatului de la Sinaia nu i se cuvine calificativul absurd și nici acela de inutil, el nu poate fi numit nici odios.

Însă fapta Nicadorilor, privită strict prin prisma creștină a spiritualității legionare, este, totuși, un păcat. Un păcat pe care Nichi Constantinescu, Ion Caranica și Doru Belimace îl vor purta nu fără să-l regrete. Tineretul țării, în elanul nestăvilat al luptelor pentru **sfânta dreptate românească**, îi vor declara eroi. Istoricii

legionari le vor închina pagini în care curajul lor va fi ridicat în slăvi. Poeții vor scrie pentru ei balade. și milioane de oameni, copii, tineri, bătrâni, vor cânta pretutindeni în lume **baladele Nicadorilor**, urcând „*Muntele suferințelor*”.

Se întâmplă foarte des ca entuziasmul colectiv să depășească anumite limite. Preceptele să fie înlocuite cu aforisme și aforismele prin sloganuri. Nu e cazul cu povestea Nicadorilor. A existat totuși, peste vrerea lor și dincolo de trăirea legionară a lepădării de sine, anumite depășiri de limite și, poate astfel s-au pus în umbră dovezile de căință ale pedepsitorilor lui I. G. Duca.

Fapta lor n-a fost nici absurdă, nici inutilă, nici odioasă. Cu toate acestea, ea rămâne un blestem sau cum îi spunea Căpitanul: „*o pată de soare în conștiința unui neam ce nu s-a vrut frânt*”.

Mult timp ei, Nicadorii și împreună cu ei mulțimile legionare, vor duce crucea răstignirii de milioane de ori pe drumul Golgotei, **din Grădina Ghetsimani spre grădina de pe locul ce se cheamă al Căpățânei, la mormântul învierii.**

Și în cele din urmă, ca porunca să fie înțeleasă, vor trebui să aibă un destin în tragedie cumplită. Vor plăti datoria de sânge. Pentru că în lucrurile firești, chiar și în acelea care dau oamenilor tăria de a se depăși, datoria și plata în permanenta legătură dintre Dumnezeu și om.

„*Căci în lumea noastră - va adăuga Căpitanul în tabăra de pe muntele Rarău (în 1934) păcatele Nicadorilor rămân încă o datorie cu cont deschis. Sunt sigur că așa cum au avut curajul să achite datoriile altora, vor avea curajul și forța morală de a-și plăti propriile datorii...*”

Citind articolul „*Atentatul împotriva D-lui Brătianu*”, semnat de marele nostru M. Eminescu și apărut în Timpul din 9 și 17 decembrie 1880, aflăm că și împotriva lui Lascăr Catargiu s-a

încercat un atentat.

„În adevăr - scrie poetul în partea a doua a articolului din *Timpul* - în ianuarie 1876, un anume Paraschivescu, care nu putuse justifica întrebuințarea unei sume, îndealtminteri de tot neînsemnată din fondurile polițienești și care n-o putuse restitui, a fost îndepărtat din funcție. Ministrul rezident de atunci d. Lascăr Catargiu, refuzând în mod constant a-l mai numi în vreo funcție, dar știindu-l în mare mizerie îl ajuta din când în când cu câte-o mică sumă. Din cauza refuzului de a-l pune în funcție, acest om a comis un atentat asupra ministrului prezident...”

Desigur, nu poate exista vreo similitudine - nici prin scop. Nici prin cauză și nici prin sfârșitul tragic - între ceea ce s-a întâmplat lui Lascăr Catargiu în 1876 și drama I. G. Duca, petrecută cu 57 ani mai târziu.

Citind cazul relatat de Eminescu însă voim să scoatem în evidență nu atentatul propriu-zis, săvârșit contra președintelui unui guvern conservator, ci cu totul altceva. Anume: vrem să arătăm care a fost atitudinea față de acest atentat a adversarilor politici ai victimei atentatului, respectiv cum a încercat legitimarea crimei unul din liderii de ieri ai liberalilor care acum, în 1933, se găseau în situația conservatorilor din 1876.

E vorba de un articol apărut în ziarul „*Românul*” din 15 ianuarie 1876, îndată după ce asupra lui Lascăr Catargiu - îl cităm pe Eminescu - „om atât de drept și de sincer, s-a ridicat ... brațul îndrăzneț al unui atentator”.

Autorul articolului, C. A. Rosetti, doctrinarul liberalismului democrat sau - cum îl numea poetul - **părintele spiritual al partidului roșu, Pontifex Maximus al partidului (liberal), cel care în 1848 - tot după Eminescu citire - prezidase actul de tragere la sorți a asasinării lui Vodă Bibescu, folosind expresia „ale tale dintru ale tale”, scrie astfel:**

„Oricât de reprobabil este faptul, dacă vreodată cuvintele Ale tale dintru ale tale și-au găsit o exactă aplicare, este acum la adresa primului ministru.

Cum cutează **«Monitorul»** a spune că acest funcționar a delapidat când delapidatorul n-a fost dat judecății, astfel ca să nu mai aibă cuvânt de-a cere slujbă, nici îndrăzneală de-a-mai călca pragul primului ministru? **Deci ale tale dintru ale tale.**

D. Catargiu a înlăturat jurații; a dat pe delapidatori la tribunale; pentru ce dar îi ocrotește? **Ale tale dintru ale tale...**

... și dacă l-a primit și s-a servit de dânsul, pentru ce în urmă l-a dat afară? **Ale tale dintru ale tale...**

...Însuși primul ministru este bătut de propriul său agent polițienesc; **ale tale dintru ale tale.**

... iată-te acum bătut de tocmai acei pe care-i plăteai: **ale tale dintru ale tale...**" (sublinierile apar în textul scris în ziarul Timpul).

Dar povestea nu se termină la cele scrise de C. A. Rosetti în ianuarie 1876 și despre care Eminescu spunea că e o culme a neomeniei, o legitimare a crimei.

Patru ani mai târziu, un lapidator adevărat (Pietraru), cam pentru aceleași motive, încearcă asasinarea primului ministru liberal, după ce la rândul său, în tinerețe, ca student la Paris, fusese și el de acord cu Orsini, GOMEZ, Rudio și alți revoluționari, de la Paris; un complot care avea ca scop uciderea împăratului Napoleon al III-lea și a împărătesei Eugenia.

Cu prilejul atentatului împotriva lui Brătianu, ziarul TIMPUL de atunci va numi afacerea „locațiune mistică”, deviză „ștreangul cabalistic”, încheind formula lui Rosetti: „**Ale tale dintru ale tale, Brătene...**”

Citind articolul din 1876, C. A. Rosetti s-a declarat împotriva acestei formule, încercând să-i dea o explicație, folosind textul eminescian, în următorul fel:

„Cuvintele **«ale tale dintru ale tale»**, zise asupra unui asasinat și aruncate victimei asasinatului, cuprind însuși legitimarea crimei.

A zice unui om asupra căruia s-a făcut o încercare de asasinat **«ale tale dintru ale tale»** este a-i zice **«ai meritat a fi**

asasinat».

Toți asasinii zic victimelor lor *«ale tale dintru ale tale»*; mai cu seamă în asasinatele politice aceasta este o regulă fără excepțiune.

E foarte trist că organul de căpetenie al partidului conservator a adoptat această deviză a asasinilor... [...]

A zice *«ale tale dintru ale tale»* unui bărbat politic în urma unei încercări de asasinat... este în adevăr culmea neomeniei”.

De la controversatul atentat din 1880 au trecut șase ani, la 7 septembrie 1886, I. C. Brătianu este victima unui nou atentat. De data aceasta nu are loc nici o dispută de presă de prestigiu celei din 1880. A. C. Rosetti nu se mai număra printre cei vii, marele Eminescu era bolnav din 1883.

Peste 23 de ani, la 8 decembrie 1909, conducerea Partidului liberal devine ținta gloanțelor marxistului Gh. Stoenescu - Jelea. Victima: Ionel Brătianu, fiul victimei din 1880 și 1886.

După încă 24 de ani conducerea P.N.L. suferă un nou atentat, al patrulea și cel mai sângeros: I. G. Duca.

Îmi amintesc că și cu prilejul dramei de la Sinaia au fost unele publicații care au folosit, în a justifica atentatul, deviza lui C. A. Rosetti:

- Ale tale dintru ale tale, Duca!

În acest capitol, cu care încheiem volumul de față, am făcut o incursiune - desigur sumară, dar semnificativă - în zbuciumata și groaznică istorie a atentatelor politice. Cele mai importante dintre ele - fie că au avut un sfârșit tragic, fie că s-au terminat în mod „nereușit”, fie că au rămas nepedepsite, fie că făptașii lor le-au considerat virtuți sau păcate de moarte - au fost trecute în revistă cu un singur scop. Acela ca cititorul acestor rânduri să aibă posibilitatea a face o comparație între ele. Dar mai

ales cu intenția ca cititorul să poată înțelege că există o fundamentală deosebire, din toate punctele de vedere, dintre ceea ce s-a petrecut cu I. G. Duca și toate celelalte atentate.

Legionarii l-au executat pe primul ministru de atunci nu pentru că I. G. Duca ar fi nutrit - cum sună propaganda marxiștilor de azi - idei potrivnice hitlerismului. Nici pentru că el, I. G. Duca, ar fi fost singurul care să accepte a conduce un guvern cu condiția: **dizolvarea Gărzii de Fier și „lichidarea gardismului”**.

În articolul pomenit mai sus: „*Cum a fost asasinat I. G. DUCA*”, dizolvarea Mișcării Legionare este pusă în legătură cu „*insistențele ministrului de externe, Nicolae Titulescu, care atrăgea atenția că această grupare e în serviciul hitlerismului*” și succesul ei (în alegerile care urmau să aibă loc la 18 decembrie - n.n.) „*ar fi egal cu împlântarea influenței germano-naziste în România...*” Tot ce a urmat în anii următori s-a dovedit că Titulescu s-a bazat pe o logică de troglodit, meschin și absurd.

Aceiași sursă și același conținut are și răspunsul dat de văduva lui I. G. Duca în interviul despre care am mai vorbit: „Jean avea convingerea - declară Nadia Duca stând de vorbă cu reporterul comunist, (Jean fiind soțul doamnei Duca) - după informațiile sumare pe care începuse a le primi, că Garda de Fier începuse chiar din 1933 să fie tipendiată de la Berlin. O vedea ca o agetură streină de trădare a intereselor Țării...”

Nu e nevoie să reamintim cititorului că în decembrie 1933 Hitler se afla în fruntea Germaniei numai de zece luni. Deși luase conducerea statului fără să dea cel mai mic act de violență, nici măcar în urma unui marș asupra Berlinului, așa cum făcuse în Italia Musolini, ci în modul cel mai democratic posibil, totuși naziștii germani aveau la ora ceea de rezolvat destule probleme interne cu precădere dificultăți grave cu care era confruntat, chiar în sanul conducerii N.S.D.A.P.-ului, noul cancelar, ca să aibă timp a se gândi la succesele sau insuccesele Gărzii de Fier în alegerile din România. Pentru Hitler și generalii germani. Mișcarea Legionară n-a fost niciodată un punct de atracție atât de

important în strategia lor revasardă încât s-o stipendieze. Nici chiar în perioadele ei de glorie din 1937-1938 și 1940. Cu atât mai mult în 1933, când garda de Fier, prigonită, dizolvată, întemnițată în repetate rânduri, abia reușise să trimită în Parlamentul țării cinci deputați aleși și se manifesta ca cea mai naționalistă și mai șovină organizație politică din România - lucru ce nu avea cum fi pe placul Führerului german.

Dovadă că a fost așa și nu altfel ne va demonstra-o evenimentele ulterioare: asasinarea legionarilor din anii 1938-1939 și „rebeliunea” antonesciană din 1941.

Din conținutul capitolelor precedente reiese foarte clar motivele care au stat la baza hotărârii lui I. G. Duca de a scoate pe legionari în afara legii. Nu „informațiile sumare”, nu numai „insistențele” lui Titulescu. Împlântarea influenței germano-naziste în România ca rezultat al unor succese legionare în alegerile din 1933, ca și povestea cu „agentura străină”, toate acestea fac parte din arsenalul propagandistic antilegionar.

Dar nu pentru asemenea pricini fie ele deșanțate demagogii, legionarii au recurs la niște măsuri capitale, pe care legionarii înșiși le considerau păcate de moarte.

Doar Garda de Fier mai fusese dizolvată de două ori. Invocând aceleași motive de circumstanță (hitlerism, agentură străină, turburarea ordinei în stat, terorism, echipe ale morții, mișcări subversive, etc., etc.), două guverne anterioare făcuseră la fel, ca și Duca, în baza unor anticonstituționale jurnale ale Consiliului de Miniștri. Cu toate acestea însă nici unui legionar nu i-a trecut prin minte ideea pedepsirii celor doi prim-miniștri, Vaida-Voievod și Iorga. Ceea ce făcuseră aceștia (Iorga și Vaida) atunci se putea numi abuz, samavolnicie, politicianism, câinească luptă pentru putere, stupiditate politică, ignoranță sau oricum altfel în limita unor măsuri care, chipurile, aveau misiunea să apere democrația. Ar fi fost o stupiditate tot atât de condamnabilă ca și stupiditatea măsurilor lor, dacă legionarii, în loc să facă ceea ce făcuseră în acele împrejurări („Și dacă d-lor ne asupresc pe

nedrept atunci asupra lor să cadă osânda lui Dumnezeu...” - vezi scrisoarea lui C. Z. Codreanu, adresată Ministerului de Interne, apărută în „*Calendarul*” din 3 iulie 1933), s-ar fi organizat în echipe și ar fi ucis pe vinovați. de data aceasta măsurile lui I. G. Duca, depășind toate limitele acceptabile, s-au transformat într-un instrument politic din afara țării; pentru prima dată în istoria României, un guvern încerca să „lichideze” o formațiune politică românească la dorința și din ordinul cămătarilor străini. Pentru prima dată se ceda elementului străin și din tărâmul politic.

Dacă Eminescu ar fi fost contemporan cu asemenea măsuri, până lui s-ar fi pus în slujba asupriților. Fapta lui Duca ar fi denunțat-o ca „*un act de înaltă trădare*”.

Din nenorocire însă, în 1933, Duca nu se oprește aici. Adică nu se rezumă numai la un simplu schimb de condiții, de obligații, de favoruri: „*Noi îți oferim conducerea României, tu dizolvă Garda de Fier; oprește-o să intre în Parlament*”. Acum I. G. Duca acceptă condiția fatală: lichidarea gardismului.

Astfel, în virtutea acestei condiții, pe motiv că „*era nevoie pentru țară*”, primul ministru ordonă, călăii execută și Legiunea are primii martiri...

De aici pornește tragedia. și pentru Duca, și pentru legionari și pentru țara românească. Pentru I. G. Duca - fiindcă își va găsi sfârșitul pe un peron de gară în condiții deplorabile; pentru legionari - fiindcă au fost siliți să poarte la infinit stigmatul păcatului de moarte; pentru țara românească - fiindcă va urma marea tragedie legionară și, în condiții mai deplorabile ca ale victimei din 1933. își va găsi moartea Corneliu Zelea Codreanu. **singurul om politic român care putea face ceva bun pentru neamul românesc** - e zicerea lui Vaida.

Martirii, primii martiri ai Legiunii, în frunte cu victimele nesăbuitei vanități de a guverna, cu orice chip, a lui I. G. Duca, n-au cerut să fie răzbunați. Căci răzbunarea e îngăduită numai lui Dumnezeu.

Dar sângele lor nevinovat trebuia pedepsit. În concepția

cetățeanului de pe stradă, trebuiau pedepsiți toți vinovații: și instigatorii, și autorii morali, și organizatorii masacrului, și mecenarii executanți, toți. Fără milă. Cu o singură lovitură.

Mai mult ca oricând, acum, calificativele atribuite de Eminescu liberalilor din vremea sa, se potriveau lui Duca și acoliților săi.

Într-adevăr, acestea nu reprezentau un partid politic, ci o bandă de criminali, cărora numai în țara noastră și nici într-o alta din lume, li se oferă portofolii de miniștri în locul temnițelor și ocnei și decorații în locul pedepselor.

E bine de știut, că în afară de principalul vinovat, I. G. Duca, toți ceilalți au fost răsplătiți; lui Victor Iamandi i se va oferi un „fotoliu” mai acătării și „recunoștința” regelui până la moarte; lui Panova și „coechipierilor” săi câte un grad în plus și decorații; la Iași inspectorului Gustav și plutonierului de jandarmi câte un galon și arginți.

Nici unul din ei n-a răspuns pentru crimele comise. Nici măcar n-au fost invitați să justifice fapta lor odioasă. Ci au rămas să continue a ucide. Să fie exemplu de urmat și pentru alți asasini.

Trebuiau deci, pedepsiți toți, atunci. Multe din crimele viitoare s-ar fi evitat. Legionarii însă (Nichi Constantinescu, Caranica și Doru Belimace - „Nicadorii” cum vor fi cunoscuți din literatura legionară) au hotărât și au pedepsit, din opt, numai unul. Pe marele vinovat, pe cel care, numai el, avea puterea să oprească omuciderile și n-a făcut-o.

În atentatul organizat de Orsini, Gomez, Rudio, ș.a., și-au pierdut viața oameni nevinovați. Napoleon al III-lea și împărăteasa Eugenia au scăpat neatinși. Tocmai ei, împotriva cărora se deschisese canonada.

La Sinaia, I. G. Duca era însoțit de mai mulți prieteni politici. Cele cinci gloanțe însă n-au fost trase la întâmplare. A căzut numai marele vinovat.

Pentru ce trebuia să moară suveranii Franței? Pentru care vină a murit I. G. Duca?

Atentatorii de la Opera Mare, după canonadă au dispărut, fiindcă prinși abia peste câteva ore: Nichi Constantinescu s-a lăsat prins după atentat, iar ceilalți doi s-au predat singuri poliției.

De la locul atentatului a dispărut și actorul Booth, asasinul președintelui Lincoln.

Uciderea mișlească a primului ministru român Barbu Catargiu a rămas nepedepsită până azi, învăluită în mister...

Când anarhistului italian Lucheni i s-a comunicat că victima sa, împărăteasa Elisabeta a Austriei, a murit, rânjind a exclamat satisfăcut: „*Aha! Cu atât mai bine!...*”; Nicadorii când au aflat de moartea lui Duca și-au înecat lacrimile într-o rugăciune pentru iertarea păcatului și paznicii au spus: „*Sunt nebuni! Trebuia să se închine înainte de crimă...*”

Atentatorii legionari de la Sinaia erau intelectuali, cu studii superioare strălucite și cu harul scrisului. La fel ca exilatul rus Gorgulov. Numai că Doumer murea pentru vina că era președintele Franței și prin asasinarea lui, Gorgulov spera să declanșeze un război între Franța și Rusia, ca astfel să fie distrus comunismul, în timp ce I. G. Duca a făcut tot ce a putut pentru ca **nimeni să nu-l poată scăpa de la moarte.**

Explozia bombei de la Senat a curmat viața unor oameni care n-aveau altă vină decât aceea că în clipa exploziei se găseau în sala de ședințe a Senatului. Autorul atentatului, comunistul Max Goldstein, fratele lui Dori Goldstein pe care Stalin îl va alege, în 1928, în C. C. al P.C.R., neavând curajul răspunderii, adoptă tactica sindicalistului Stoenescu-Jelea: tactica unei tăceri totale. Iar tovarășii de luptă cu care pusese la cale atentatul, ca și în cazul atentatului împotriva lui Ionel Brătianu, l-au declarat suferind de o boală nervoasă, „*veștejind*” fapta lui ca fiind „*nesocotită*”. Metoda desolidarizării și a fugii de răspundere este o metodă tipică marxistă. Cu asemenea practici, folosite de comuniști, ne vom mai întâlni pe parcursul povestirilor noastre.

Nu același lucru se poate spune despre legionari. La ei simțul de răspundere avea valoarea unei legi. În istoria Legiunii

nu se cunosc cazuri precise care să demonstreze că legionarii s-au sustras vreodată să răspunde de faptele lor sau de încordare în care se află acum și într-un moment de disperare, pot comite acte de nebunie. Nu era nimeni care să poată opri catastrofa, decât numai însuși guvernul prin măsurile pe care trebuie să le ia de urgență...

I. G. Duca a primit mai multe scrisori de felul acesta. S-ar putea spune chiar că în unele, în afară de cele semnate (a lui Corneliu Codreanu și a generalului Cantacuzino) se vorbea direct de condamnarea la moarte a primului ministru.

Dar prigoana deveni mai înverșunată; operațiunile de lichidare a gardismului mai draconice, suferințele asupriților mai mari și mai nedrepte.

Parcă o putere nevăzută, pe deasupra tuturor vrierilor omenești, trăgeau din umbră firul inevitabilității spre locul și clipa fatală.

Parcă însuși I. G. Duca urmărea, dorea, făcea ca deznodământul să fie oribil, ca toată aventura lui să se termine cu sânge, **câinii care lătrau să muște, legionarii voind să-l aibă să nu întârzie a-l avea, pentru ca nimeni să nu-l poată scăpa...**

E într-adevăr, o mare tragedie umană să-ți dai seama că n-ai nici o scăpare. Că moartea se apropie ineluctabilă, cu pași ucigători, ca un trăsnet pe care nu-l poți evita. Să fii conștient de toate acestea și, totuși, să nu faci nici cel mai neînsemnat gest de autoapărare.

„În tot acest timp (e vorba de perioada 17 decembrie - 29 decembrie 1933 - n.n.) - citim în articolul menționat mai sus **„Cum a fost asasinat L. G. Duca”** - Siguranța - potrivit relatărilor făcute de șeful ei, Eugen Cristescu, lui Armand Călinescu imediat după asasinarea lui Duca - cunoștea intențiile Gărzii de Fier, iar primul ministru fusese prevenit. Însăși persoana atentatorului era cunoscută”.

De ce n-a încercat Duca să se apere, dacă declarațiile Nadiei Duca sunt reale și conțin adevărul și dacă relatările șefului

Siguranței au și ele un sâmbure de adevăr?

Iată un mister. Și pentru legionari și pentru nelegionari.

Problema nu avea atunci nici o importanță însă.

Zilele s-au scurs. Au trecut și orele. Pentru ca minutele să hotărască.

În a cincizeci și șasea minută după ora 9 din seara zilei de 29 decembrie 1933, pe peronul gării Sinaia se auzi explozia puternică a unei petarde, apoi cinci detunături de revolver. După care, în minuta următoare, s-a putut vedea prăbușit pe cimentul peronului trupul primului ministru al țării cu capul zdrobit.

Despre felul cum a avut loc atentatul împotriva șefului P.N.L.-ului s-au scris în decursul anilor foarte multe pagini. Unele în favoarea victimei, altele în sprijinul atentatorilor. Dar toate - în deosebi reportajele și comentariile apărute în presa timpului - au căutat să scoată în evidență partea senzațională a faptului.

Pentru a da cititorului măcar câteva date, spre a-și face o idee de cum s-au petrecut lucrurile, nu ne vom folosi de documentele acelor vremuri. Pentru că accesul la astfel de mărturii scrise este admis de P.C.R. numai propagandiștilor marxisti. Ci vom apela la părerile cronicarilor de astăzi la noianul de „studii” și „analize științifice” apărute în ultimii ani în marea ofensivă antilegionară a „istoricilor” comuniști, așa cum am făcut-o cu alte împrejurări, în capitolele precedente.

De data aceasta vom continua să extragem pasaje din același articol, acele pasaje care se referă la împușcarea lui I. G. Dăca (revista **Magazin istoric** Nr. 3 din iunie 1967), după cum urmează:

„În ziua de 29 decembrie 1933, când șeful guvernului a plecat la Sinaia, pentru a se prezenta în audiență la rege, asasini, perfect informați, se aflau în gara orașului de munte, mult înainte de sosirea trenului...”

„Atentatorii și-au luat mai târziu prânzul la un local în fața hotelului «Palace», apoi și-au reluat pregătirile în jurul peronului gării. Caranica avea fixat locul din partea de Nord a

stației, Nichi Constantinescu la mijloc, în dreapta ușii principale, ferit într-o nișe, iar Belimace în partea de sud a stației, unde era garat vagonul ministerial...

„Audiența la palatul Peleş a durat între orele 16-18, șeful guvernului urma să se înapoieze la București, tot cu trenul, la ora 9 și 15 minute seara. Cum trenul a avut o întârziere de 50 de minute, premierul a fost încunoștințat de acest lucru, așa că a sosit în gară la ora 10 fără 5 minute.

Automobilul - scrie în continuare cronicarul din **Magazin istoric** - era oprit nu în dreptul vagonului ministerial, ci mai departe, așa încât spre a ajunge la vagon, premierul trebuia să parcurgă întreg peronul. În asemenea situație nu putea scăpa de glonț, fiind ținta celor trei. Însoțit de dr. Costinescu și câțiva prieteni politici, Duca a trecut prin holul gării, îndreptându-se spre vagon.

Duca făcuse doar câțiva pași pe peron în semiîntunericul gării, ca niciodată de slab luminată. O petardă a explodat pe neașteptate. O perdea de fum... o mână a prins umărul lui, alta i-a lipit în ceafă gura unui revolver. Asasinul, pe nume Constantinescu, a tras cinci gloanțe unul după altul. Când a scăpat din mâna care-i prindea umărul, premierul s-a prăbușit pe peron: era mort...

În felul acesta, după o guvernare de 45 de zile, în care teroarea și abuzurile duciste au atins dimensiuni nemaiîntâlnite până atunci pe pământul României, luă sfârșit cumplita și vana aventură a lui I. G. Duca. Începută la cula din Măldăreștii Olteniei, cu angajamente, cu planuri și condiții nedemne pentru conștiința nici unui adevărat iubitor de țară și de dreptate românească. Aventura nefericitului Duca se termină pe caldarâmul peronului unei gări. **Se termină cu sânge.** Întocmai cum se aștepta: obsedat de năstrușnica idee că **nimeni nu-l poate scăpa...**

Atentatorii au fost arestați. Nichi Constantinescu de poliția orașului Sinaia; ceilalți doi Ion Caranica și Doru

Belimace, s-au predat poliției din Ploiești. Conveniseră. În prealabil, să nu se lase prinși de jandarmi sau de polițiști locali unde avea să aibă loc atentatul. Ci să se predea cât mai departe de locul atentatului și numai unor polițiști sau procurori cu răspundere. Eventual personal ministrului de Interne. Aceasta, pentru a reuși să ajungă în fața unui tribunal, unde să poată spune răspicat, cu tot curajul, motivele actului lor disperat și unde să-și asume întreaga răspundere a faptei lor.

Dar, datorită unor împrejurări ivite în ultimul moment, prin aceea că Nichi Constantinescu nu voia să folosească arma ucigătoare pentru a scăpa de urmăritori, făcând astfel alte victime, planul inițial al complotiștilor s-a aplicat numai în parte; autorul principal al „asasinatului” a fost nevoit să fie prins și arestat de autoritățile locale.

A doua zi, la 30 decembrie, profesorul N. Iorga nota în **Memorii:**

„Sunt trezit de îngrijitoare, care-mi anunță că Duca a fost omorât în gară de un membru al Gărzii de Fier, un mizerabil ignorant și stupid care ieri încă era elevul nostru la Academia de Comerț”.

Din mulțimea de stigmatizări apărute în presa vremii, pentru a veșteji odiosul asasinat, cităm două fraze, poate cele mai veninoase, dintr-o fițuică evreiască „Reporter”, numărul din 3 ianuarie 1934:

„Vrăjmași neînduplecați ai primivismului vulgar și violent, veștejim cu toată indignarea odiosul atentat care a răpus viața primului ministru I. G. Duca...”

Fie ca această cumplită jertfă - conchidea autorul articolului redacțional din „Reporter” - care a zguduit de groază țara întreagă, să lămurească sufletele oneste care s-au lăsat târâte de exaltarea mistică a unui curent lipsit de conținut și să le călăuzească pe calea cea dreaptă”.

În ce fel „cumplita jertfă”, „odiosul atentat” a reușit să „lămurească” sufletele oneste târâte de exaltarea mistică a unui curent lipsit de conținut, vom vedea din cuprinsul capitolelor

viitoare.

Care au fost urmările „dramei de la Sinaia”, în lumina evenimentelor viitoare?

Ne vom ocupa mai întâi de cele mai apropiate. De urmările legate direct de „*cumplita jertfă*” a lui I. G. Duca.

Noi și masive arestări de legionari pe tot cuprinsul țării. Noi percheziții domiciliare și alte sigilări de sedii gardiste. Dar, toate - ca prin minune - fără violențele de la început.

Victor Iamandi se mai afla la cârma aparatului represiv. Dar noul prim-ministru (dr. C. Angelescu), numit de rege „*ca cel mai vechi ministru*”, înțelegea să mai tempereze elanul de mare inchizitor al „*doctrinarului crimelor*”. Nu atât din considerente umanitare sau din îndemnuri patriotice, cât mai cu seamă de teama de a nu avea soarta tragică a predecesorului său...

Dacă șeful guvernului liberal din 1933 s-ar fi limitat numai la cele câteva acte ilegale din punct de vedere constituțional, dar acceptabile ca măsuri politice în anumite stări excepționale, cum au fost de pildă: dizolvarea Gărzii de Fier, anularea listelor electorale, chiar și arestarea zecilor de mii de gardiști cu tot noianul de fărădelegi și abuzuri din partea autorităților dușite, nu s-ar fi găsit nimeni în Legiune care să tragă în primul ministru al țării. Drama de la Sinaia n-ar fi avut loc.

Din nefericire însă, - și pentru I. G. Duca și pentru Mișcarea Legionară - prigoana împotriva tineretului legionar a degenerat în crime politice. Din ordinul șefului guvernului au fost asasinați mai mulți legionari printre care un fruntaș legionar, Sterie Ciumeti, și un tânăr muncitor ieșean, Niță Constantin.

Felul sádíc, odios și impiu folosit de ucigașii duciști contra unor tineri ca Virgil Teodorescu, (împușcat lipind un manifest electoral), ca muncitorul Niță Constantin (asasinat aruncând o pâine unor tineri asediați în propriul lor cămin și înfometati), ca Sterie Ciumeti (refuzând să fie delator) și a altor trei tineri pentru că participau la campania electorală ca simpli propagandiști, i-a revoltat atât de mult pe legionari încât au fost siliți să ia o cumplită hotărâre de a pedepsi pe vinovați, oprind astfel asasinatele mișelești

din programul lui DUCA patronate de interese contra Neamului românesc. În concepția lor primul vinovat, adică sminteala crimelor comise venea de la un singur om, șeful regimului: I. G. DUCA...

„Vai lumii de sminteli, căci smintelele trebuie să vină; dar mai vai de omul acela, prin care a venit sminteala...”

În 1933, omul acela, prin care a venit sminteala, ca un blestem al atentatelor politice, a fost ucis pe peronul gării Sinaia, pentru ca să fie, nedorit de legionari, primul atentat politic al Gărzii de Fier...

PRŌCESUL GĂRZII DE FIER 1934

In anul acela, 1934, sărbătoarea Paștilor căzu, după calendarul bisericii ortodoxe, în prima zi, care era și prima duminică, a lunii aprilie.

Puiu Dumitrescu, fiul generalului de jandarmi Dumitrescu - și acesta un protejat al regelui ajuns acum în ancheta justiției pentru ceva nereguli bănești la comandamentul jandarmeriei - nu mai funcționa ca secretar al regelui, fusese **înlocuit cu un oarecare Eugen Buchman**. Cum s-ar zice, Puiu fusese îndepărtat din camarilă sau cum ar spune **Argetoianu era definitiv ars și nu-l mâncase Titulescu, îl mâncase Duduia**. *„Titulescu - va adăuga Argetoianu - a avut numai inteligența să prindă un moment favorabil și să asmută pe favoriți asupra favoritului...”*

C. Argetoianu explică pe larg în Memorii cum s-au desfășurat lucrurile. Adică ne face să luăm cunoștință de

„inteligenta” acestui mare ministru de externe, N. Titulescu, eminentul diplomat care avea să devină sufletul Ligii Națiunilor, cât de „inteligent” a știut să asmută pe Lupeasca împotriva lui Puiu Dumitrescu și cum astfel Titulescu a obținut prin doamna Lupescu o mazilire pe care ar fi obținut-o cu greu pe calea politică. Cititorul să nu-și facă iluzia că în acest scenariu regizat „inteligent” de „eminentul diplomat” ar fi fost vorba de interese naționale, de dragostea pentru țară a asmuțitorului sau de cine știe ce dorință „patriotică” de a apăra interesele României. Nu. N. Titulescu voia să-l sacrifice pe Puiu pentru o prezumție: **aflase că secretarul regelui era prieten cu Nae Ionescu și că simpatizează pe legionari. Mai mult, fusese informat că Puiu Dumitrescu este cel care l-ar fi prevenit pe Corneliu Codreanu să dispară, să nu fie arestat cu ocazia dizolvării Gărzii de Fier din decembrie 1933.**

Cum și el, Titulescu, se considera, alături de I. G. Duca, autorul principal al „lichidării gardismului”, era firesc ca acum să ceară și capul lui Puiu Dumitrescu și capul lui Nae Ionescu.

De data aceasta, în cazul lui Puiu, n-a folosit numai șantajul (refuzând să plece la Paris pentru tratativele privind datoriile românești). Ci și metoda cea mai mârșavă, aceea a insinuărilor, implicând în scenariu, alături de Puiu Dumitrescu și Lupeasca, pe Jenny Dumitrescu, soția lui Puiu, și pe metresa acestuia, Ella Manu.

Dar să-l lăsăm pe Argetoianu să ne lămurească:

„Titulescu a convins pe Duduia că e amenințată să-și piardă locul (de metresă regală - n.n.) și că n-are decât o soluție înaintea ei: îndepărtarea lui Puiu Dumitrescu cu Ella lui cu tot. Duduia a intrat cu atât mai bine în planul lui Titulescu, cu cât îi era mai ușor să vorbească regelui numai de Puiu decât și de Ella, de frică să nu dea regelui idei...” (sublinierea aparține memorialistului).

Am redat aceste incredibile „policromii moraliste”, adevărate viermuiri colcăind la picioarele tronului carlist,

pentru ca cititorul să vadă în ce mocirlă infernală, în ce decădere morală, în ce desfrâu și nimicnicii se bălăceau Carol și sfetnicii săi într-un moment când la Geneva și în marele cancelarii europene se puneau în discuție pacea, soarta, viitorul multor popoare, printre care și ceea ce era să se abată asupra neamului românesc. Să vadă cititorul cu ce probleme grave, naționale, vitale pentru salvarea țării de pericolul fascizării își folosea Titulescu inteligența, geniul său diplomatic, capacitatea sa politică, toate remunerate cu atâta dărnicie din visteria statului secătuit.

De la asemenea îndeletniciri până la organizarea unor crime politice nu-i decât un pas - nu un pas al conștiinței sau al păcatului, ci pasul timpului propice, secunda care declanșează mecanismul urii și al uciderii pentru cât mai multe avantaje personale.

Cât este de adevărat tot ce s-a scris despre N. Titulescu, despre mașinațiile de culise în care s-a tăvălit, despre intrigile politice la care s-a pretat, despre asasinarea lui pregătită savant în „laboratoarele criminale”, e. o problemă încă nedeslușită pe deplin. În politică se pot face speculații din cele mai fantastice. De foarte puține ori cinstea oamenilor, virtutea și buna lor credință se pune pe cântarul judecăților drepte. De-aici marile erori înregistrate de istorie.

Din această poveste însă, ceva trebuie reținut. Anume că N. Titulescu a fost un dușman neîmpăcat al Gărzii de Fier; că merită astăzi să-i aducă „istoricii” marxiști orice laudă (toate tratatele semnate de el s-au dovedit până la urmă a fi fără nici o valoare politică și militară); că în repetate rânduri a cerut guvernului să se folosească violența împotriva oricărei activități legionare, care activități - în logica ministrului neofit - creau greutăți în politica externă, subminând prestigiul internațional al României și că toate aceste „diversiuni titulesciene” n-au contribuit cu nimic la diminuarea ascensiunii feroase a Legiunii...

Guvernul cărui i se adresa Titulescu era un guvern liberal. Un guvern cu structură, cu idei, cu metode politice și cu filiațiuni externe ce nu aveau nici o legătură cu politica naționalistă a legionarilor. După cum am spus și cu alte ocazii, din acest guvern făceau parte câteva personalități politice de mare prestigiu: Ion Nistor, dr. C. Angelescu, I. Inculeț, Lepădatu, Victor Slăvescu, M. Romniceanu, Valer Pop, care își iubeau țara cel puțin tot așa de mult ca și Titulescu. Apoi la cârma guvernului se afla Gh. Tătărăscu. Un om care, ca să fim în nota lui Argetoianu, **era un caraghios și avea un singur merit, acela că știa să asculte.** Sau, cum îl vedea pamfletarul N. D. Cocea, **slugoiul cu cap de maimuță și cu temperament de coadă de topor.** Dar acesta avea și o calitate, un merit, pe lângă multele sale defecte, anume că voia să guverneze pe linia tradițională a Brătenilor: autoritar, dar nu în fărădelege, împăcând democrația cu omenia românească, reprimând excesele, dar nu mergând pe urmele predecesorului său, I. G. Duca.

În acest context vom aminti că la începutul lunii iulie 1936, în cadrul unor specifice acțiuni de șantaj, Titulescu și-a înaintat demisia. Pentru a rămâne în continuare la conducerea Ministerului de externe și pentru a continua tratativele cu rușii în direcția încheierii pactului preconizat, el a pus mai multe condiții (condițiile erau ale ministrului de externe al U.R.S.S.-ului, evreul Litvinov), printre care și una, cea mai importantă, care prevedea **reprimarea Mișcării legionare.** Ca răspuns la condițiile impuse de Titulescu, șeful guvernului trimite regelui un referat (la 11 iulie 1936), prin care face cunoscută **linia politică a cabinetului său față de problemele ridicate: Guvernul este de acord să realizeze o atmosferă generală propice apropierii de U.R.S.S.; să interzică orice atac al presei românești împotriva Uniunii Sovietice; să folosească și întrunirile publice ale partidului liberal pentru a dezvolta ideea încheierii pactului de prietenie româno-sovietic; să întreprindă o serie de măsuri cu caracter politic și administrativ.**

În ceea ce privește condiția, cea mai importantă, a reprimării organizațiilor care „subminau prestigiul internațional al României”, Gh. Tătăărăscu a dat următorul răspuns pe care cronicarii staliști îl caracterizează drept „un răspuns fariseic”: în realitate el va caracteriza linia politică a guvernului prezidat de Gh. Tătăărăscu, singura în stare să arate în mod corect, democratic, liber, orizontul politic spre care se îndrepta atunci neamul românesc:

„Socotesc însă necesar să adaug că dacă d-l Titulescu, drept condițiune a rămânerii sale în funcțiune, ar cere guvernului să săvârșească acte de represiune împotriva curentelor naționaliste și anticomuniste din țară, declar de pe acum că guvernul nu va putea să treacă la o asemenea politică. Aceste curente, evident, pot fi primejdioase pentru viața statului, când ele degenerază în stări de violență și anarhie. Guvernul va fi totdeauna vigilent ca să reprime, în cadrul legilor, excesele acestor curente, oricare ar fi autorii lor. Guvernul a făcut-o în trecut și o va face și în viitor. A reprima excesele unei mișcări este o atitudine, a reprima mișcarea însăși este o alta. Guvernul ce prezidez va fi întotdeauna în cea dintâi și nu poate fi niciodată în cea de-a doua, căci structură, program și ideologie ne împiedică să fim sugrumătorii mișcărilor care au la bază ideea monarhică, ideea națională și ideea de autoritate și care constituie în chip firesc barajul cel mai puternic împotriva curentelor de dezagregare și împotriva propagandei comuniste” (Referatul lui Gh. Tătăărăscu se găsește în Arhiva istorică centrală, fond Casa regală, dosar nr. 29/1936, pag. 5).

Titulescu și Duduia au învins: Puiu Dumitrescu și Ella Manu au părăsit țara (desigur Puiu, și el „*intelligent*” nu putea să plece cu mâna goală); Nae Ionescu, amestecat în pregătirea atentatului de la Sinaia, este arestat și depus la Jilava printre „*tigri*”; arestat este (pentru șantaj) și tatăl lui Puiu, generalul

Dumitrescu și implicat în procesul fraudelor de la comandamentul jandarmeriei.

Regele trebuia să răzbune impertinența fostului său secretar particular. Mai ales când acesta avea un tată comandant peste toate jandarmeriile din țară și când Puiu, ingrât și perfid cum se dovedise, mai era și pungaș.

În fine, Camarila și Titulescu puteau jubila: după dizolvarea Gărzii de Fier, aceasta era a doua mare lovitură și amândouă loviturile trebuiau să fie încununete cu una de importanță „istorică”: implicarea și condamnarea Gărzii de Fier, alături de cei trei atentatori, în executarea lui I. G. Duca.

Sub semnul acestor vreri și străduințe începu procesul asasinării primului ministru liberal Duca.

Înainte însă de a trece în revistă câteva date, câteva idei în legătură cu desfășurarea acestui important eveniment judiciar - atât în ceea ce privește cauza judecată, cât și datorită componenții jurului de judecată, dar mai ales datorită numărului mare de inculpați și a poziției lor sociale, acest proces avea să rămână în istoria justiției burgheze cel mai mare proces judecat de un Tribunal militar - vom face o mică paranteză.

Paranteza se referă la atitudinea mareșalului Averescu față de Carol al II-lea și Lupeasca din acea perioadă, atitudine oglindită în următorul pasaj înregistrat de cronicarii staliști C. Neagu și D. Marinescu în lucrarea citată:

„*Supărat de faptul că regele nu-și respecta cuvântul - acela de a-i încredința conducerea unui nou guvern prin intermediul șefului Marii loji masonice din strada Câmpineanu - n.n. -, mareșalul Averescu a încheiat un acord politic cu G. Brătianu și a stabilit contacte, în același scop, cu mai multe grupări politice, printre care se număra și Garda de Fier.*

De asemenea - citim mai departe în această cronică inspirată de documente din arhiva Ministerului de interne - a început să lucreze intens la redactarea unui nou memoriu cu conținut demascator, ce urma să fie publicat și răspândit în țară

sau tipărit în străinătate în patru limbi, dacă cenzura ar fi interzis apariția lui în țară. Într-o notă informativă din 31 mai 1934, se arată că «Dl. mareșal Averescu ar fi încheiat acel memoriu cu afirmația că, *sub domnia regelui Carol al II-lea, dânsul nu va mai prezida nici un guvern și dacă suveranul îi va cere vreodată aceasta, el va răspunde că fiind soldat și patriot disciplinat, înțelege să salveze țara și tronul, dar pentru aceasta va trebui mai întâi să abdice Majestatea Sa, și numai după aceasta Domnia Sa să salveze țara din situația în care a fost pusă...* Dl. Mareșal crede că, în urma manifestului său, Suveranul nu are decât două soluții: sau abdică, sau dă ordin să-l aresteze pe Domnia Sa. Pentru eventualitatea că va fi arestat, Dl. Mareșal Averescu, fiindu-i teamă să nu i se întâmple ceva, ar fi scris trei scrisori, sigilate, la trei prieteni, în care fostul prim-ministru ar fi spus că: *1) nu se va sinucide niciodată; 2) nu va face greva foamei și 3) nu va fugi de sub escortă*»”.

Cronicarii marxiști, în același pasaj, fac și o remarcă de care unii capi legionari, în special Corneliu Codreanu, au ținut seama de data aceasta, pentru ca peste câțiva ani, cu ocazia împușcării lui Corneliu Codreanu, teama mareșalului să se fi dovedit foarte întemeiată.

Remarca sună astfel: „*Lui Alexandru Averescu îi era cunoscut sistemul tiranilor asasini care își declinau răspunderea pentru crimele comise, anunțând că victimele s-au sinucis ori au încercat să fugă de sub escortă și au fost împușcate...*”

Și lui Corneliu Codreanu îi era cunoscut sistemul tiranilor asasini.

De aceea, în noaptea de 9 decembrie 1933, când s-au executat primele ordine date de I. G. Duca, făcându-se masive arestări printre fruntașii Gărzii de Fier acum dizolvată, el a dispărut. Știind intențiile unor cercuri polițienești, din anturajul Camarilei (probabil se gândise la generalul Gavrilă Marinescu, prefectul de atunci al poliției din Capitală, care era cunoscut ca fiind capabil de orice crimă), nu s-a lăsat arestat. De altfel

hotărârea de a rămâne un timp liber, să pregătească apărarea în proces, a fost luată în ziua de 18 decembrie, într-o ședință a cadrelor de conducere a Mișcării legionare și a unei părți din Senatul legionar.

Două zile mai târziu, la 10 decembrie 1933, după cum știm a apărut Circulara prin care se recomanda legionarilor „să-și dea voturile (alegerile au avut loc la 18 decembrie 1933) în Ardeal lui Iuliu Maniu, în Vechiul Regat lui Gh. Brătianu, iar acolo unde candida mareșalul Averescu, acestuia”.

Procesul Gărzii de Fier a început în a doua jumătate din luna martie. În a treia zi de proces la poarta Tribunalului Militar se opri o mașină din care coborî „multcăutatul” Corneliu Z. Codreanu. era îmbrăcat în costumul său național, purta pe cap cunoscuta pălărie neagră lată în bor și, deși făcea toate eforturile să pară calm, stăpân pe sine, semeț, totuși un observator mai atent putea să-i citească pe față o umbră de mâhnire, de îngrijorare, de oboseală. Mai mult o oboseală a spiritului.

Îl însoțea colonelul de rezervă Ștefan Zăvoianu, și acesta lider legionar. Un cronicar stalinist va consemna evenimentul astfel: „Corneliu Codreanu *«dispărut»* un timp, va apare în ziua de 25 martie la poarta Tribunalului Militar, unde se judeca procesul, cerând să fie introdus în sală. Aflase - își dă cu părerea scribul respectiv - că din porunca regală vor fi condamnați numai cei trei asasini” (vezi articolul „Cum a fost asasinat I. G. Duca”, *Magazin istoric* din iunie 1967).

Într-un precedent capitol ne-am ocupat mai detaliat de câteva aspecte ale acestei probleme atât de controversate. Ca de pildă: unde a stat ascuns Corneliu Codreanu în perioada 19 decembrie 1933 - 25 martie 1934? Ce e cu strada Simonide. Cu doamna Crăciunescu? Ce e cu doamna B. Din strada Nicu Vodă nr. 13? Dar mai ales ce contribuție a avut Camarila (și regele) în atentatul contra lui I. G. Duca și în fenomenala ascensiune a Mișcării legionare după 1933?

După un calcul apărut în presa legionară din 1940,

numărul legionarilor arestați în toată țara, înainte și după asasinarea lui Duca, a fost estimat la 16.000. după un calcul mai puțin documentat, pe care l-a făcut după procesul din aprilie 1934 un grup de studenți ieșeni, s-a spus că numărul total de legionari ridicați de la domiciliu, inclusiv cei eliberați chiar în ziua arestării, s-a ridicat la cifra de aproximativ 20.000. dacă ne gândim că la ora aceea România Mare avea o populație de peste 19.000.000 locuitori, cu 71 de județe în opt provincii istorice, adică: Muntenia, Moldova, Oltenia, Transilvania, Banatul, Bucovina, Crișana - Maramureș și Dobrogea, și dacă suntem de acord că de la sfârșitul anului 1932, când salutau pe Octavian Goga 45 de mii de legionari, până la sfârșitul lui 1933 efectivul Legiunii s-a mărit - tot după presa legionară - cu circa 15.000 noi aderenți, cifra de 20 mii de legionari arestați în perioada în care ne ocupăm nu pare o exagerare de necrezut.

La închisoarea Jilava, centrul de concentrare pentru proces, se aflau la un moment dat vreo 3000 de legionari aduși din cele 71 de județe. Printre aceștia, din Câmpulungul Bucovinei se găsea numai unul: Visticu Erhan. Ceilalți cinci: Saghin, Ursescu, Cârjă,? și eu, desemnați inițial să fim implicați în marele proces, fuserăm puși la dispoziția organelor din Câmpulung, ca mai moderați, deci mai nevinovați și mai puțin periculoși, și eliberați, ultimii, după data de 15 ianuarie 1934.

Realitatea este că lovitura primită de guvern și de palat (inclusiv de camarilă), prin moartea atât de tragică a primului ministru al țării, pusese în derută nu numai pe membri cabinetului Tătăărăscu, ci și pe foarte mulți lideri ai partidelor din opoziție. Contrar așteptărilor, majoritatea acestor lideri, în loc să înfieraze crima propriu-zisă, condamnau public măsurile de represiune împotriva legionarilor, văzând în ele o latură a martirajului legionar (și de aici cel mai excelent mijloc de propagandă în favoarea Gărzii de Fier) și o încălcare grosolană a drepturilor cetățenești, un afront adus democrației românești.

Chiar și în sânul guvernului (Inculeț, Nistor, Angelescu,

Lepădatu) s-au ridicat voci în acest sens.

Regele și camarila - încă nu le sosise timpul - au trecut în sfera acțiunilor oculte, socotind că loviturile pe la spate pot fi mai eficace ca bătăliile la câmp deschis. De aceea și-au concentrat toate forțele, mai întâi să obțină din partea Consiliului militar de judecată o sentință de condamnare a conducerii Gărzii de Fier. În primul rând a lui Corneliu Codreanu și a generalului Zizi Cantacuzino-Grănicerul. Apoi să treacă la faza a doua, care după cum se va vedea, implica niște măsuri teroriste, radicale, cu totul de natură clandestină, ieșite din comun.

Guță Tătărăscu însă, vrând să-și arate abilitatea politică, încercă să salveze măcar aparențele. Era de acord că Mișcarea Legionară poate deveni o primejdie pentru politica tradițională a țării, dar în același timp ea - spunea el - are capacitatea să fie barajul cel mai puternic împotriva curentelor de dezagregare națională a propagandei comuniste.

Ca urmare, având asentimentul majorității membrilor cabinetului său și aprobarea președintelui P.N.L., Dinu Brătianu, reveni asupra hotărârii de a face Gărzii de Fier un mare proces. În definitiv, Corneliu Codreanu și bătrânul general pot primi o sentință de condamnare penală și în cadrul unui proces de proporții mai mici. Numai să fie bine „organizat” și „dirijat” cu abilitate.

Așa se face că până la urmă au ajuns pe banca acuzațiilor nu mai mult de 80 de legionari din vârfurile cele mai de sus ale mișcării.

„Procesul intentat asasinilor lui I. G. Duca - cităm din Garda de Fier - organizație teroristă de tip fascist - s-a judecat în aprilie 1934. Pe lângă executanții crimei, au fost implicați numeroși alți legionari, în frunte cu C. Z. Codreanu și Gh. Cantacuzino-Grănicerul, considerați autori morali ai asasinatului”. În aceeași lucrare, la pagina următoare (105), cronicarii staliști notează „... C. Z. Codreanu, Gh. Cantacuzino-Grănicerul, împreună cu alți 40 de legionari

implicați ca autori morali în uciderea primului ministru...”

Importanța principală a acestui mare proces nu constă, în afară de alte considerente, în numărul de împricinați (numeroși, 40, 80 sau mai mulți ori mai puțini). Ci în poziția socială, politică și profesională a celor învinuiți de complicitate, ca autori morali ai asasinatului.

Excluzând pe autorii materiali ai atentatului (Nicolae Constantinescu, Ion Caranica și Doru Belimace, toți trei foști studenți meritoși, apoi licențiați ai Academiei de înalte studii comerciale și industriale din București) și pe principalii autori morali: C. Z. Codreanu și generalul Gh. Cantacuzino, vom da câteva nume, pentru ca cititorul să știe cine anume a făcut parte din cei 40 sau 80 de autori morali ai asasinării lui I. G. Duca:

Nichifor Crainic, un mare teolog apărător al ortodoxiei, profesor universitar, directorul revistei „*Gândirea*” și al ziarului *Calendarul*. Nu era legionar în 1934 și n-a fost niciodată. Scrisese însă, în octombrie 1933, în ziarul său **Calendarul**, un articol socotit anticarlist (**Țara regelui Wieder și a reginei Duduia**), din care cauză a fost arestat și depus la Jilava, ca presupus autor moral al asasinării lui I. G. Duca (vezi D. Micu: „*Gândirea*” și gândirismul, pag. 235-236). Mai târziu, în „*Gândirea*” din octombrie 1934, Crainic va scrie în Mărturisirea de credință: „*Însuși d. N. Iorga, apostolul din trecut al neamului, uitându-se pe sine în arhivele istoriei («Eu nu sunt eu!»), a avut superbul cavalerism de a numi «iresponsabili» pe niște scriitori care zăceau în pivnițele Jilavei pentru o luptă de idei ce fusese odată chiar a domniei-sale!*”;

Nae Ionescu, profesor de logică și de teoria cunoștinței la Universitatea din București, învinuit că prin ziarul său *Cuvântul* a sprijinit Mișcarea Legionară pe calea violențelor. Scrisese un articol în care era vorba de asasinarea lui Barbu Catargiu din 1862. Încă de pe-atunci **Mircea Eliade** îl considera maestrul său și al generației sale, pentru ca patru decenii și jumătate mai târziu să spună că Nae Ionescu era, ca profesor, extraordinar,

excepțional, pe linia Maiorescu - Iorga - Pârvan, iar în gazetăria românească a introdus o dimensiune europeană (vezi Adrian Păunescu: **Sub semnul întrebării**, 1979, pag. 250);

Dragoș Protopopescu, profesor universitar, fost director al Teatrului Național din Cernăuți, condeier important în redacția ziarului **Calendarul**, unul din cei mai autorizați traducători în limba română ai teatrului shakesperian. După eliberarea de la Jilava a scris trei romane, printre care „**Fortul nr. 13**” și „**Tigrii**” în care descrie cu mult talent prigoana ducistă, viața deținuților din închisoarea Jilava și procesul;

Apoi o pleiadă de tineri scriitori, esești, gazetari, oameni de știință ca: **Mihail Polihroniade**, **Vasile Cristescu**, **Al. Cristian-Tell**, **G. Racoveanu**, **Alex. Basarab** (pictorul), **Paul Costin Deleanu**, **A. G. Delafântânele**, **Vladimir Dumitrescu**, **Alexandru Constant**, **Constantin I. Goga**, **Iordache Nicoară**, **Puiu Gârcineanu**, **Alexandru Cantacuzino**, **Ernest Bernea** (**Radu Gyr** fusese eliberat înainte de proces).

Și, în fine, grupul de fruntași legionari - și printre aceștia mulți mari condeieri ai scrisului românesc - în cap de coloană cu: **Traian Brăileanu**, profesor universitar, un mare sociolog; **Ionel Moța**, doctor de științe economice de la Grenoble (Franța); ing. **Gheorghe Clime**; prof. **Ion Zelea Codreanu**; preot **I. Dumitrescu-Borșa**; **Traian Cotigă**, avocat; farmacist **Vasile Iasinschi**; **Spiru Pecelli**; **Vasile Marin**, doctor în drept; **Gh. Ciorogarn**; dr. **Vasile Noveanu**; avocații **Augustin Bidianu** și **Ilie Colhon**; **Mihail Stelescu**; **I. V. Vojan**; ing. **I. Blănaru**; **Corneliu Georgescu**, doctor în drept; avocat **Ilie Gârneață**; preot **Ilie Imbrescu-Gorgani**; **Constantin Papanace**; avocat **Victor Silaghi**; avocat **Nicolae Totu**; ing. **Virgil Ionescu**; avocat **Făgădaru**; dr. **Ion Banea**; **Victor Dragomirescu** și un grup de conducători ai studențimii, în frunte cu doctorul **Șerban Milcoveanu**, un distins conducător al studențimii creștine din perioada interbelică.

Procesul s-a judecat în sala Consiliului de război din

București de către un tribunal militar compus din cinci generali.

Și aici e nevoie să deschidem o mică paranteză, pentru că alcătuirea acestui complot de judecată are o poveste care merită să fie știută.

În tabăra de pe Rarău, Căpitanul ne-a expus, cu foarte multe amănunte, întregul eșafodaj al procesului din aprilie 1934. Printre problemele mai importante legate de acest proces, pe care Căpitanul ni le-a explicat, a fost și aceea a componenței tribunalului, a instanței de judecată.

Se știe că pe vremea regimurilor burghezo-moșierești - probabil și acum e la fel -, după legi și regulamente, membrii consiliului militar trebuiau să aibă, cel puțin același grad cu inculpatul din bară. Adică dacă acuzatul sau, cum era cazul cu procesul Gărzii de Fier de atunci, printre acuzați se afla un general, procesul nu putea fi judecat de judecători cu grade mai mici: de colonei sau maiori.

Căpitanul știa bine acest lucru. Și mai știa ceva: un complot de judecată compus din generali e mai greu de manevrat. Chiar de o camarilă gata să folosească orice mijloc pentru a-și impune punctul de vedere. Un general, mai ales când e un ofițer de elită, un brav, un caracter, o personalitate militară, nu-i ușor de intimidat, de silit prin șantaj, prin corupție, prin promisiuni, să se preteze la a face ilegalități, la a comite nedreptăți și abuzuri.

Povestea se întâmpla în anul 1934. La acea oră camarila nu-l avea pe colonelul E. Urdăreanu, ca mareșal al palatului. Iar regele nu reușise încă să dispună de o echipă de generali care să-i execute toate ordinele fără discernământ. Din potrivă, existau destui ofițeri, chiar ofițeri superiori din anturajul regelui, care unelteau împotriva lui și a Elenei Lupescu.

Și acest lucru îl știa Corneliu Codreanu.

De aceea nu s-a lăsat arestat în noaptea de 9 decembrie 1933: și pentru că nu avea chef să **moară fugit de sub escortă** - cuvintele sunt ale lui -, și pentru că voia să fie liber, să-și organizeze apărarea tocmai în sensul celor arătate mai sus. Ceea

ce a și făcut.

După cum s-a văzut din capitolele precedente, generalul Zizi Cantacuzino, vărul lui I. G. Duca, i-a scris acestuia o scrisoare. Căpitanul, în tabără, nu ne-a spus dacă ideea trimiterii primului ministru unei asemenea scrisori făcea parte din strategia organizării apărării în procesul contra Gărzii de Fier pregătit de guvern sau scrisoarea generalului a fost numai o coincidență fericită în planurile Căpitanului.

Cert este că scrisoarea generalului Cantacuzino, fiind interpretată ca o amenințare cu moartea, autorul ei a fost arestat și astfel generalul, alături de Corneliu Codreanu, de Nae Ionescu și de ceilalți fruntași legionari încarcerăți la Jilava, a ajuns pe băncile acuzaților autor moral al asasinării lui I. G. Duca.

Generalul Gh. Cantacuzino fusese un erou în războiul întregirii noastre naționale. Pentru actele sale de curaj, de vitejie, de abnegație, dovedindu-se a fi un mare comandant de oști, regele Ferdinand i-a conferit cea mai mare decorație de război, Ordinul „Mihai Viteazul”. Punându-i pe umeri mantaua albă de cavaler al acestui ordin, ca semn al prețuirii regale, i s-a adăugat la nume un renume: „Grănicerul”, astfel devenind generalul Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul, „păzitor al granițelor țării”.

Avea gradul de general de brigadă.

Încât judecătorii lui trebuiau să fie cel puțin generali de brigadă.

Completul de judecată se compunea din cinci generali: C. Dona, Filip, Iacob, Trandafirescu și ca **acuzator principal** C. G. Petrovicescu. Tribunalul aparținea Corpului II armată București. În fruntea Corpului II armată se afla atunci generalul Uică, un foarte devotat carlist, care, la dorința regelui și a Camarilei, a încercat prin toate mijloacele să determine tribunalul să pronunțe un verdict de condamnare împotriva celor doi principali „*autori morali*” ai asasinatului: C. Z. Codreanu și Zizi Cantacuzino.

La proces, printre martorii apărării - un cronicar stalinist

din zilele noastre le va spune „adevărați *«îngeri păzitori»* ai *criminalilor din boxă*” -, s-au prezentat o mulțime de personalități politice de mare prestigiu din lumea românească de atunci. Spre confirmare, e suficient să dau doar câteva nume: **Iuliu Maniu, Alexandru Vaida-Voievod, mareșalul Al. Averescu, Gheorghe Brătianu, Ion Mihalache** și câteva nume de oameni politici cunoscuți ca: **D. R. Ioanițescu, C. Hentziescu, C. Argetoianu, Grigore Iunian** ș.a.

„*Istoricii*” comuniști de astăzi, care se ocupă de procesul din 1934, evită în mod deliberat să reproducă dispozițiile în fața instanței militare ale lui Maniu, Gh. Brătianu, Averescu, Mihalache. Motivul nu-i greu de înțeles. Tot ce pledează în favoarea Gărzii de Fier, exprimând adevărul, nu trebuie cunoscut. Altfel propaganda comunistă n-ar fi demagogie, iar marxism-leninismul n-ar exista - vorba occidentalilor treziți din somnul marasmului comunist - ca „*o mașină infernală care fabrică minciună și teroare plus ... elictrificare*”.

Știm însă că majoritatea liderilor politici, inclusiv unii chiar din guvernul liberal, au protestat împotriva măsurilor de dizolvare a Gărzii de Fier, considerându-le abuzive și anticonstituționale. Gh. Brătianu, de pildă, le da calificativul de „*o greșeală din cele mai grave*”.

La proces, ca martori ai apărării, au mers pe aceeași linie. Nu ca apologeți ai „*crimelor*” gardiste. Un Maniu, un Gh. Brătianu, un Ion Mihalache, un mareșal Averescu nu puteau fi apărătorii inconștienți ai unor asasinate politice. Chiar dacă aceste asasinate se comiteau în numele celui mai nobil ideal. De altminteri nici conducerea Mișcării legionare nu era, nu putea fi de acord cu astfel de crime. Dar de data aceasta, la proces, Maniu, Gh. Brătianu, Mihalache și ceilalți lideri politici, chemați să-și spună părerea, au încercat, reușind, să convingă instanța de judecată a generalilor că actul celor trei făptași, răspunderea acestui act nu se poate răsfrânge asupra unor oameni care nu sunt de acord cu el, care îl regretă și care aduceau probe, chiar și prin

declarațiile „*asasinilor*”, că au făcut toate eforturile posibile pentru zădărnicierea lui.

În viziunea politologilor „*multilateral dezvoltati*” problema e pusă de-a-bușilea. Adică propagandistic, cu totul lipsit de obiectivitate. Aceștia vor spune: „*Desfășurarea acestui proces a dezvăluit, totodată, atitudinea echivocă, lipsită de responsabilitate a unei bune părți dintre șefii partidelor politice burgheze care s-au perindat ca martori în fața instanței. Mulți în loc de a-l înfiera, au pledat în favoarea legionarismului...*”

De exemplu - tot dintr-o cronică marxistă - Alexandru Vaida-Voievod a îndrăznit să-și manifeste simpatia față de gardiști declarând: „... *eu sunt, domnilor generali, complice la crearea aceluia program* (e vorba de programul legionar - n.n.) *și sunt astfel nașul Gărzii de Fier...*”

Dar atitudinea echivocă, lipsită de responsabilitate a „*călăului Vaida*” se va oglindi într-o altă frază, pentru care comuniștii nu-l vor ierta, cum nu i-au iertat nici pe Maniu, nici pe Gh. Brătianu, nici pe Mihalache. Anume aceasta: „*Eu însumi am contribuit la controlarea Țelurilor Gărzii de Fier [...] îndreptând atenția organizației spre combaterea comunismului și curentelor dizolvante...*”

Dezbaterile procesului au ținut aproape două săptămâni. Este inexact ceea ce afirmă astăzi „*istoricii*” staliști, cum că șeful Legiunii, Codreanu (vezi Garda de Fier, organizație teroristă de tip fascist, pag. 104) i-a determinat pe cei trei legionari (pe Nicadori) să ia crima exclusiv asupra lor, asigurându-i că pedeapsa pe care o vor primi n-are nici o însemnătate, deoarece în 2-3 ani Garda de Fier va veni la putere, iar ei vor fi eliberați în triumf din temniță și declarați „*eroi*”.

În alte cuvinte, aceasta ar fi un fel de „*smecherie*” politică, un aranjament de club, o învoială odioasă în cadrul unor gansterisme odioase, ceea ce cu nici un chip, nu putea fi atribuit legionarilor.

Pornind de la afirmațiile din demagogia „*istoricilor*”

staliști vom încerca să scoatem în evidență câteva idei, câteva îndatoriri din spiritualitatea Legiunii, îndatoriri fără de care nimeni, nici chiar Corneliu Codreanu, nu se putea considera legionar.

Una din legile fundamentale în activitatea legionarilor era legea onoarei. Legionarul este un om de onoare - spunea Căpitanul. El, spre victorie, nu alege drumul cel mai comod, care poate fi și cel mai puțin eroic. Ci vrea să se simtă cuceritor, prin zbucium, prin luptă, prin jertfă. Legionarul este un om de caracter. Pentru el da este da, nu este nu. Iar cuvântul lui are semnificația unui legământ, pe care și-l ține cu sfințenie. Legionarului adevărat nu-i lipsește curajul răspunderii. El răspunde de faptele sale; nu fuge de greu, nu fuge de răspundere, are încredere în cuvântul și capacitatea șefului său și se bucură de încrederea șefului său. Când neîncrederea există și este reciprocă, cel care o descoperă și nu este în stare s-o schimbe, trebuie să abandoneze lupta. E mai bine să pleci din Legiune înainte de a-i fi făcut răul pe care nu i-l dorești... Șeful legionar este un exemplu de corectitudine. El nu poate pretinde celor de sub ordine să fie oameni de onoare, să aibă caracter, să se țină de cuvânt, să nu fugă de răspundere, să fie curajoși și viteji, să fie gata de jertfă, să creadă în mântuirea Neamului, fără ca el însuși să fie un model de corectitudine, de curaj, de onoare, de caracter, de eroism, fără ca el să creadă mai mult ca toți în mântuirea Neamului. Cine vrea să fie legionar trebuie mai întâi să se învingă pe sine. Pentru el răul din el e mai periculos ca răul din vrăjmașii lui. Cine vrea să conducă în Legiune trebuie să ducă și crucea celor de sub ordinele sale. Să fie cap de coloană, mereu același, la greu și ultimul la răsplata gloriei. Numai impostorii își arată rănilor pentru ca să-și ascundă lașitatea; legionarul denunță impostura, ca pe un păcat strigător la cer, și e fericit când reușește să sporească fericirea altora...

Se pune întrebarea: un om care își întemeia lupta politică pe astfel de percepte morale și care, în final, va demonstra că poate să moară întru apărarea acestor percepte, a fost în stare să fugă de răspunderea faptelor sale, să-și determine discipolii, cu promisiuni politicianiste, a lua asupra lor o răspundere ce nu le aparținea? Sau „*asasinii*” lui Duca, Nicadorii, după ce știm drama lor personală în acest păcat de moarte, să nu fi reacționat cu indignare la o asemenea propunere diametral opusă eticii legionare? Ei, Nicadorii, care avuseseră curajul să răpună conducătorul unui guvern ce reprezenta cele mai diabolice forțe financiare din țară și de peste hotare a unor cercuri oculte, masonice, venale, sprijinite de rege, de camarilă, de bancheri și de Liga Națiunilor, acești temerari, având curajul a renunța la veșnicia sufletului lor pentru veșnicia Neamului lor, să nu fi avut curajul a demasca impostura, mișelia, lașitatea, incorectitudinea, dezonoarea, chiar dacă ele - și cu atât mai mult atunci! - veneau din partea unui idol: de la cel care le spusese că învierea este **țelul legionarului, mai mult decât viața și că renunțând la moartea legionară se renunță la învierea Neamului.**

Cine a trăit în lumea legionarilor, căci cu adevărat legionarii aveau o lume a lor aparte, și cunoaște și a înțeles limitele posibile și imposibile din filozofia lor, tainele spiritualității din ceea ce ai numeau trăire legionară, cu legile ei, cu rațiunea ei de a fi, acela știe că afirmațiile „*istoricilor*” staliști de astăzi, ca cele din propaganda lor, sunt tot atât de deșantate ca și ideologia lor proletariană proletcultistă. Numai niște minți prolixе, într-o dialectică materialistă bazată pe ură și neadevăr, pot fabrica asemenea „*istorii*”.

Și aceasta pentru a ascunde sau justifica gansterismile marxist-leniniste din propria lor lume.

În prima săptămână după Paști, tribunalul celor cinci generali s-a pronunțat: „... s-a dat citire sentinței, prin care C. Z. Codreanu, Gh. Cantacuzino-Grănicerul, împreună cu alți 40 de legionari implicați ca autori morali în uciderea primului ministru

au fost achitați, fiind condamnați numai cei care, au comis nemijlocit asasinatul" (adică cei trei nicadori, cărora li s-a dat maximum de pedeapsă: **muncă silnică pe viață** - vezi cartea citată, pag. 105).

Cu toate presiunile de tot felul din partea mai ales a palatului, tribunalul militar nu s-a lăsat intimidat. Procesul s-a desfășurat într-o libertate aproape perfectă, iar votul generalilor judecători a fost unanim, pronunțat de pe poziția unor oameni de onoare, complet neutri, în deplină cunoștință de cauză. Căci, după două săptămâni de dezbateri, cu pledoarii, depoziții, confruntări și mărturii din cele mai puțin cunoscute în analele justiției românești (să nu uităm cine erau judecătorii, cine erau acuzați și cine se afla printre martorii apărării), cei cinci generali români au avut posibilitatea să cunoască la perfecție ce este și ce urmărește Garda de Fier, cine este Corneliu Codreanu și ce vrea, cine sunt Ion I. Moța, Nae Ionescu, inginerii Clime și Virgil Ionescu, dr. I. Banea și ceilalți lideri legionari din boxa acuzaților. Dar, în mod deosebit, generalii judecători și-au putut da seama în ce măsură, în acest mare proces, **erau sau nu erau autori morali ai asasinatului.**

Verdictul Consiliului de război (procesul s-a judecat în atmosfera și după jurisdicția stării de asediu instituită la 30 decembrie 1933, printr-o ordonanță ministerială) n-a constituit o surpriză pentru legionari și sprijinatorii lor. Nici pentru oamenii de bună-credință. Emoții și indignare a produs doar în cercurile care organizaseră procesul și care aveau nevoie de o condamnare a Mișcării legionare.

Dar important n-a fost faptul că tribunalul generalului Uică a scos Garda de Fier nevinovată. Ci important a fost ceea ce s-a întâmplat imediat după proces.

Ne-o spun cronicarii cărții citate, tot la pag. 105:

„Nu este lipsit de semnificație nici faptul că acuzatorul principal, generalul Petrovicescu, împreună cu doi dintre generalii judecători - Dona și Filip - s-au înscris în Garda de

Fier
La 19 ianuarie 1941, adică aproape șapte ani mai târziu, generalul C. Petrovicescu va ține la posturile de radio o conferință despre Procesul Gărzii de Fier din martie 1934. În vremea aceea mă aflam la fața locului, în sala de conferințe a Societății de radio din clădirea centrală de pe strada Berthelot. Am asculta cu atenție conferința generalului și în calitate de „gazdă” am stat de vorbă, pe marginea celor întâmplare atunci, cu fostul acuzator principal din procesul Gărzii de Fier din 1934.

Atât din conferința generalului Petrovicescu, cât mai ales din discuția avută cu el după conferință rețin câteva date și fapte importante, care sunt în directă contrazicere cu tezele marxiste de azi potrivit cărora instanța Tribunalului militar ar fi dat o sentință de achitare în procesul Codreanu - Cantacuzino și ceilalți presupuși autori morali ai asasinatului numai la dorința și în urma intervențiilor regelui și că cei trei - Petrovicescu, Dona, Filip - n-ar fi aderat la Garda de Fier „dacă n-ar fi știut că gestul lor va fi agreat de Carol al II-lea...”

Ce rețin este că regele Carol și Camarila și unele cercuri guvernamentale făceau toate eforturile să obțină condamnarea Mișcării legionare, mai cu seamă a lui Corneliu Codreanu. Urmăreau acest lucru din două motive: întâi, fiindcă pentru aceștia, pentru viața lor de samsari politici, pentru regele corupt, amoral și afacerist, pentru camarila venală, **pentru întreaga viermuire ce colcăia la picioarele tronului, Mișcarea Legionară reprezenta un mare pericol, un pericol de moarte.** Merita orice efort, orice nelegiuire, să fie anihilat acest mare pericol; doi, fiindcă exista un angajament, pe care regele îl patrona, față de cămătarii străini, acela de a lichida gardismul, evitând împlântarea influenței germano-naziste în România.

Existau planuri bine gândite, ingenios puse la punct în legătură cu distrugerea „*pericolului gardist*”. Împușcarea lui Duca nu produsese decât doar o amânare în aplicarea acestor planuri. O amânare de patru ani, **în care timp Legiunea va**

demonstra, spre marea ei nenoroc, că este o forță politică de mase și că ascensiunea ei era într-adevăr un fenomen politic.

Procesul de-acum, prilejuit de asasinarea primului ministru, oferea o ocazie unică de implicarea conducerii legionare în complotul Nicadorilor și, deci, și ocazia de a se obține condamnarea lui Corneliu Codreanu și a generalului Cantacuzino. Regele, camarila și unele cercuri din guvern s-au folosit din plin de acest prilej. Dar fără succes. Pentru că - așa reieșeau din spusele generalului Petrovicescu - generalii judecători au rezistat în fața tuturor presiunilor (șantaj, amenințări, intrigi), nelăsându-se ademeniți nici de mirajul unor recompense regale, nici timorați de eventuale măsuri de răzbunare.

Un rol important în încercarea de intimidare a tribunalului l-au avut; din partea armatei generalul Uică; din partea guvernului subsecretarul de stat de la Interne, Victor Iamandi. Ambii acționând în numele majestății sale.

Ultima intervenție a fost a generalului de cavalerie George Moruzzi, un prieten intim al regelui, care - potrivit aceluiași surse - s-a izbit de încăpățânarea generalilor judecători de a rămâne pe linia unei stricte legalități.

În legătură cu ceea ce a urmat după proces, rețin din discuția cu generalul Petrovicescu următoarele amănunte:

Toți presupușii autori morali, cei 40 sau 80 de capi legionari implicați în uciderea lui I. G. Duca, au fost puși în libertate imediat după pronunțarea sentinței de achitare.

Câteva zile mai târziu, generalii Petrovicescu, Dona și Filip (3 din plenul de judecată de 5) s-au prezentat la locuința generalului Cantacuzino-Grănicerul din strada Gutenberg. Aici se afla, de curând, sediul Legiunii; întreaga clădire de pe Cheiul Dâmboviței (camerele de la parter și de la subsol, minus 2-3 camere de la etaj) fusese pusă la dispoziția Mișcării legionare. Biroul de lucru al Căpitanului se găsea în aripa dreaptă a clădirii. Generalii au avut atunci prima discuție

particulară cu șeful Legiunii, o discuție politică, nu în calitate de judecători, la care au luat parte, alături de Corneliu Codreanu, Ionel Moța, ing. Gh. Clime și Zizi Cantacuzino. Subiectul discutat: **aderarea generalilor la Garda de Fier.** Generalul Petrovicescu spunea că șeful Legiunii n-ar fi primit cu prea mult entuziasm propunerea lor, motivând cam așa: Ce este pentru noi Legiunea? Spiritul de camaraderie, de luptă, de jertfă, care leagă legionar de legionar în bătălia pentru fericirea și veșnicia Neamului. A fi legionar nu înseamnă a fi înscris într-un registru, pe o listă de membri, a adera formal la idealurile Legiunii. Ci înseamnă, în primul rând, integrarea voită în spiritualitatea de care vorbeam - lucru extrem de greu și aplicabil cu succes doar în educarea tineretului. Problema e de viitor. Pentru noi, astăzi, chestiunea vitală este de a salva corabia de la înec, de la un dezastru național. Și aceasta o putem face nu numai activând într-un cuib, plătind o cotizație săptămânală, făcând marșuri, cântând, muncind în tabere, defilând sau ținând discursuri, ci mai ales, fiind fiecare acolo unde suntem, un exemplu de corectitudine, buni români, dreپți, integri, devotați cauzei românismului, cinstiți cu noi înșine și cu cei din jur și mai mult ca toate acestea, așa cum ați făcut dumneavoastră, arătând prin tărie de caracter, prin curaj și înțelepciune, că onoarea și conștiința adevărată sunt singurele comandamente în stare a ne face să punem mai presus de orice interes personal interesul Neamului nostru, liber, unit și creștin... prin mucenicie....

Ce este de subliniat la sfârșitul acestui succint document politic privind adevărul în moartea primului ministru liberal I.G. Duca este faptul, senzaționalul fapt că din cei cinci generali care au judecat procedul Gărzii de Fier în

anul 1934, trei din cei cinci, adică generalii Petrovicescu, C. Dona și Filip au devenit legionari, iar generalul C. G. Petrovicescu, acuzatorul principal în proces, după aproape 5 ani, la procesul lui Corneliu Zelea Codreanu, ca martor al apărării își va exprima în cuvinte pline de curaj atașamentul față de lupta Mișcării Legionare, ceea ce îi va aduce ca pedeapsă din partea dementului rege Carol al II-lea și Camarila sa scoaterea din cadrele active ale armatei, apoi va urma arestarea acestui distins general și moartea de martir legionar în temnița Aiudului comunist...

Sfârșit

București, 8 noiembrie 1990

Căpitanul, Generalul Cantacuzino, Gheorghe Clime și Ion Zelea Codreanu în timpul procesului Duca din 1934

NICADORII
1934

Generalul Zizi Cantacuzino-Grănicerul

Cuprins

1. Nota editurii	3
2. Prefața	4
3. Ca introducere: Scurt istoric al atentatelor politice în lume	13
4. Povestea asasinării lui Barbu Catargiu	39
5. Prigoana antilegionară	51
6. Evreul Charles Rist: Un personaj ciudat „istorie” și adevăr	62
7. „Batalioanele morții”	113
8. La moartea muncitorului Niță Constantin	124
9. I. G. Duca, Lupeasca: Democrația carlistă și primii martiri legionari	141
10. După asasinarea lui Sterie Ciumeti	152
11. Nicadorii	178
12. Procesul Gărzii de Fier 1934	200

DE ACELAȘI AUTOR

CĂRȚI APĂRUTE:

1. TALAZURI - POEZII 1939
- cu o prefață de academicianul Victor Eftimiu -
2. ... BLĂSTĂMELE LUI IORGA - 1995
- adevărul în moartea savantului -
3. GENERALUL ANTONESCU ÎN CĂMAȘĂ VERDE
- volumul I - 1995
4. 804 ZILE ȘI NOPTI ÎN LANȚURILE MORTII
5. GENERALUL ANTONESCU ÎN CĂMAȘĂ VERDE
- volumul II - 1998
6. MERCENARI ÎN INFERNULUI
- volumul I - 1999
7. CRINI PRINTRE ZĂBRELE
- poemele unui fost condamnat la moarte -
8. BATAI ÎN MOARTE
Adevărul în moartea primului ministru I. G. DUCA - 1933
Blestemul atentatelor politice

DE ACELAȘI AUTOR
CĂRȚI ÎN CURS DE APARIȚIE:

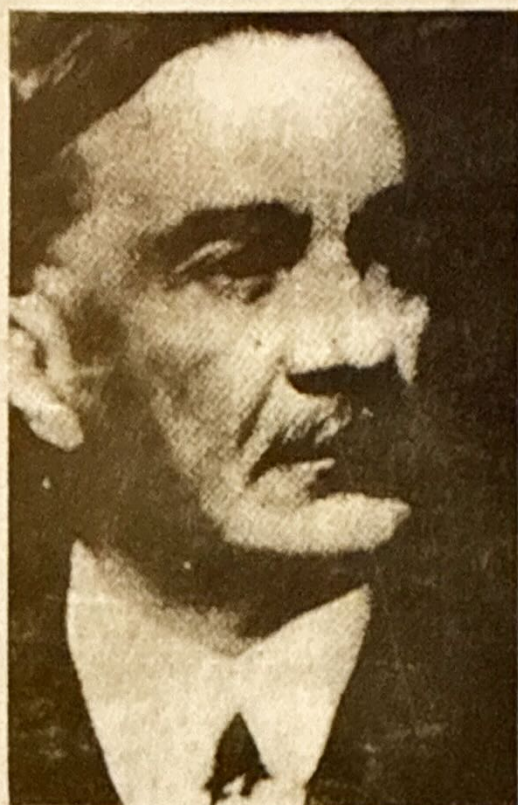
1. MERCENARII INFERNULUI
- volumul II și III -
2. OAMENI ÎN LANȚURI sau
UNA DIN DRAMELE OMENIRII
Piesă în 4 acte (7 tablouri)
3. GOLGOTA ILUZIILOR
Amintiri din închisorile comuniste - 1949-1954
4. DELA ANA LA CAIAFA
- file din jurnalul ascuns al unui proscris
5. DEZVĂLUIRI SECHESTRATE
- Marea tragedie legionară
- Din adevărata istorie a Gărzii de Fier
- Apocalipsele Babilonului XX
- Blestemul atentatelor politice
6. ADEVĂRUL ADEVĂRAT ÎN ASASINAREA LUI
CORNELIU Z. CODREANU
7. MOARTEA „OMULUI DE OȚEL”, ARMAND
CĂLINESCU

Tipar: TIPOGRAFIA EDITURII ELISAVAROS

Strada Luduş, nr.32, sector 1, Bucureşti

Telefon: 223.84.60; 220.94.06

Fax: 223.84.60

„ISTORIE” ȘI ADEVĂR

**Un fragment din testamentul lui
Iuliu Maniu adresat unor lideri
legionari la 23 august 1944**

„Sunt, acum mai bine de doi ani de când câțiva membrii autorizați ai conducerii Mișcării Legionare mi-au adus la cunoștință decizia lor de a revizui orientările de politică internă și externă a grupării lor. Ei au recunoscut că au ajuns la convingerea, datorită experienței dictaturilor ce s-au succedat, începând cu fostul rege Carol al doilea și până în zilele

noastre, că regimul totalitar nu corespunde temperamentului poporului nostru (...)

Aceste declarații a conducătorilor d-voastre era dealtcum în acord cu declarația categorică ce mi-a făcut-o întemeietorul Mișcării, Corneliu Codreanu cu ocazia penultimei întrevederi ce am avut-o cu el (în martie 1938 - n.n.), când el mi-a spus ceea ce îl leagă de Germania nu erau principiile național-socialiste ci credința că în războiul mondial ce se va declanșa Germania va fi învingătoare și deci va trebui să existe în România o mișcare ce ar putea servi de cadru protector pentru armonizarea intereselor ei cu exigențele eventualului învingător (...) Dictatura, starea de asediu și cenzura au făcut imposibil ca aceste opinii ale conducătorilor d-voastre, să poată fi public manifestate și în consecință a trebuit să suportați o atmosferă grea ce s-a creat în jurul d-voastre...”